Ingvar Ambjörnsen

Beyaz Zenciler

Norveççe'den çeviren: Banu Gürcaler Syvertsen

AYRINTI

Çevirenin notu...

Norveç ve Türkiye gibi iki uzak kültür arasında yazınsal bir köprü kurma çabası bu... diyerek başlanabilirdi bu nota.
İbsen, K. Hamsun, Terje Vessas dışında Türkçe'de hiç tanınmamış bir edebiyatın çağdaş bir ürününü sunmanın kıvancından söz edilebilirdi...
İlk kez Norveççe'den Türkçe'ye yolu İngilizce ve Fransızca'dan dolaştırmadan (bilebildiğim kadarı ile Sayın Kari Çağatay'ın çocuk kitabı çevirileri hariç - yanlışım varsa bağışlayın ve düzeltin!) bir romanın çevrildiği söylenebilirdi...
Sonra çeviri güçlüklerinden (bazı kültürel ağırlıklı anlatımların, çevrildiğinde referans noktaları bulunmadığından anlaşılamama kaygıları filan...) dem vurulup, argonun bu denli yoğun olarak kullanılışına dikkatler çekilebilirdi.... (Büyük Argo Sözlüğü'nü hazırlayan Sayın Hulki Aktunç'a uyuşturucu maddelere ait kelime dağarcığıma katkılarından dolayı şükran borçluyum.)
Marjinaller ve altkültür üzerine de birçok şey söylenebilirdi kuşkusuz...
Bu kitabı Ayrıntı Yayınları için çevirmiş olmanın mânâ ve ehemmiyeti de anlatılabilirdi...
Bense, Ingvar Ambjörnsen'in, bu aykırı ve hoş yazarın, hafif buruk bir keyifle okuduğum bu kitabını, bana tekrar tekrar (satır satır) okuma, Türkçe düşünme şansı ve keyfi verdiği için çevirdim diyorum.
İki adet lületaşı pipo karşılığında kitabının Türkçe yayın hakkını veren Ingvar Ambjörnsen'a ve yayınlanması için kitabın tümünü görmeden, ilk elli sayfaya bakarak şıp diye karar veren yayıncı Ömer Faruk'a sonsuz teşekkürler ediyorum.
*Umarım **Beyaz Zenciler**'i siz de seversiniz...*

B.G.S.

İçindekiler

BİRİNCİ KİTAP
B-52
9

İKİNCİ KİTAP
SOYLU DELİKANLILAR VE BASİT KIZLAR
83

Bir adam gelmiş kralın kentinden
85

"Bir cennet bahçesi bilirim..."
93

Çanlar benim için çalıyor
102

Der schtyrer
107

Anlamlı haylazlıklar ve uykusuz uzun geceler
123

Edward
130

Temiz arkadaşlara elveda
134

Üç kafadarlar
142

Serbest kumsal
147

Lillevik meslek lisesi
162

Pembe fabrika
183

ÜÇÜNCÜ KİTAP
BATI YOLU
221

Norveç'in çiçekli vadileri ya da bir sokak kedisinin düşsel bir cennete inişi
223

Köylüler ve kuruntular
229

Aşkın çılgınlığı
233

Vahşi batı
239

...olgunlaştıkça meyveler dökülür yerlere
247

Bir Bergen kış masalı
256

Norveç'te yeni geceler
310

BİRİNCİ KİTAP

B-52

1983 yılı benim için şanssız bir yıl oldu. Yediğim darbeler birbirini izlerken, zavallı kafam tüm delice izlenimlerin ardı ardına gelip çarpmasıyla abandone bir haldeydi. Ocak ve şubat ayları bir yıldır süren ayyaşlığımı denetim altına alma çabaları ve daha da uzun bir süredir beni taciz eden romana son noktayı koyabilme gayretiyle geçti. Romanlarım hem canıma okuyor hem de hayat veriyordu bana. Uyuşturucu piyasasına girmeye ya da Ed'in yaptığı gibi ara sıra soyguna çıkmaya cesaret edemiyor, yazı makinemin başından ayrılmıyordum. İçip içip, düş kurduğum bir boşluktu her şey.

Güneyde, İspanya'daydım bu intihar teşebbüslerim sırasında. Şarap düşler kadar ucuz, sözcüklerse aşırı pahalı ve kalitesizdiler. Giderek ucuz ya da beleş olanla yetinmeye başlamıştım. Gündüzleri uyumak, öğleden sonraları yazmak, geceleri de içmekle geçiriyordum. Kendimden başka hiç kimseyle ilişkim yoktu, aynayı da bir dolaba tıkmıştım. Zaman zaman tanrıya yakardığım da oluyordu, ama onun o sıralar söyleyecek pek bir sözü yoktu. Dört litre şaraptan sonra halüsinasyon, bir fısıltı, hepsi buydu işte.

İspanya'da geceler güzeldir, hem sert hem yumuşak. Sıcaklık zifiri karanlığın ortasında uzlaştırıcı bir ışık yaratır. Ben de balkonda oturmuş şarabımı içerken, paskalya tatiline dek dünyanın batmayacağını, aslında halimden hoşnut bile olduğumu mırıldanırdım kendime. Ne rezil bir yalan. Hayatı ustaca bir blöf olan ben bile katlanamazdım bu bayağılığa. Dünyanın batmayacağı meselesi -her ne kadar imkânsız gibi görünmese de- tamam, ama halimden hoşnut değilim işte. İçimde bir başka gece, her yanımı uyuşturan, buz gibi bir kutup gecesi büyümekte. Köşedeki Paco'nun en iyi kırmızı şarabı bile yetmiyor ruhumun buzlarını eritmeye, beni kuşatan onca beladan sonra. Korkuyordum. Korkuyordum, Lorca'nın tozlu bir köy yolunda durup, faşistlerin o güzelim şair beynini bir veya beş kurşunla dağıtmalarını beklerken korktuğu gibi.

Birileri ya da bir şeyler beni yakalamadan terk ettim Lorca'nın ülkesini.

İnsanların ara sıra yapmak durumunda kaldıkları saçmasapan kaçışlardan biriydi bu. Yüzde yüz seksen anlamsız. Kolay değil pençeleriyle kafatasımızın içine sımsıkı yapışmış takipçileri silkeleyip atmak.

Mart. Oslo aynıydı. Oslo hep aynıdır zaten. Bu anlamsız sefere çıkışımın üzerinden altı ay geçmişti, ama yuvaya döndüğüme sevinmedim. Belki de bu kentte evim diyebileceğim bir yerin hiç bulunmamış olmasındandır. Filipstad rıhtımında, bir elimde bavulum, diğer elimde yazı makinem durup bir süre bunları düşündüm. Hayatımın yedi- sekiz yılını paralamıştım bu kentte; aslına bakılırsa gereğinden fazla uzatılmış tek bir ziyaretti bu. Gözümün önüne divanlar, kanepeler, yerlere atılmış şilteler, battaniyeler, eskimiş uyku tulumları, yani, çok ender olarak da yorganlar geldi. Ama hiç kendime ait bir yorganım olmamıştı benim! Böyle uyumuş, böyle yaşamıştım. Arkadaşlarımda ya da tesadüfen tanıştıklarımda, düşmanlarımda ve tesadüfen tanışmadıklarımda. Sık sık girip çıktığım sokak kenefleri kadar bir yer, bir mekân kiralamamıştım hayatım boyunca. Orda durup belediye binası ile Batı garına bakarken bavulumda işe yarar bir roman, kütüphane raflarında da (onun gibi) önceden yazılmış üç tane daha olduğunu biliyordum. Bildiğim bir başka şey de belediye binasında orta yaşlı, bol maaşlı bir adamın oturmuş, benim ne kadar borcum bulunduğunu hesapladığı, zaman zaman da tesadüfen kendime haciz edebilecekleri yeni bir radyo almışmıyım öğrenilsin diye peşime av köpekleri taktığıydı. Kıçım gümrükçülerin işaretparmağıyla kurcalanmış, başım akşamki viskiden sersem, sinirlerim dış dünyaya açıldıktan sonra anavatana dönmek küstahlığını gösterdiğim her geziden sonra olduğu gibi, bir kez daha aynı sorulara cevap vermek zorunda bırakılmaktan gerilmişti. Kısacası hoş bulmadık, bela bulduk!

Sabah trafiği Filipstad Caddesi'nde tıkanmıştı. Yolda cebi delik, bir kilise faresi kadar müflis yürüyordum. Beni şu karmaşadan çıkarıp kent merkezine ulaştıracak bir taksiye verecek mangırım bile yoktu. Kramplar giren midemle, altüst olmuş sinirlerimi adam gibi bir onarımdan geçirmeye de vaktim olmamıştı. Yanı başımda uğuldayan şu cehennemi motor gürültüsünün de işimi kolaylaştırdığı söylenemez tabii. Yolda yürürken hiçbir şey düşünmüyordum. Zaten o günlerde bomboş bir kafayla dolaşmaktaydım ortalıkta. Bavuldaki romanı da nasıl yazabildiğimi bir yukardaki Allah biliyor herhalde.

Ulusal Tiyatro'nun oradan tramvaya bindim. İspanya'ya gitmezden önce Birkelunden'de oturan bir kadınla birlikte yaşamıştım. Bir yıllık ilişkimiz süresince o ev sahibi, bense misafirdim. İşte şimdi, aşk meşk gibi şeylerin beni beklemediğini bildiğim halde rotamı o yöne doğru çevirmiştim. Giderken bana ayrılığımızın üç ayı geçmesi halinde aramızda her şeyin biteceğini bildirmişti. Ben gideli altı ay oluyor. Bu arada bir roman bitirmiştim, ama bir mektup, bir kart olsun yazmamıştım Lisa'ya. Hoş bir kızdı Lisa, oysa gereksindiği aşkı ona veremeyeceğimi güneye gitmezden çok önce anlamıştım.

Yatağımda, pardon, Lisa'nın yatağında yabancı bir herif yatıyordu. Elbette... Lisa'nın kendine ait bir yatağı, bir hayatı ve iradesi vardı; garip huylu, vasat bir yazar İspanya'dan geri gelsin diye bacaklarını sıkıca kapatıp oturacak değildi herhalde. Güneydeyken Lisa'yı hiç mi hiç aklıma getirmemiş olan ben, bu tutumundan ötürü ona kızamazdım ya! Yataktaki herif bildiğim kadarıyla onun büyük *aşkı* , Eros'un insan kılığına bürünmüş hali olmalıydı. İçeri adımımı atar atmaz adam uyandı. Perdeler kapalı olmasına karşın, karanlıkta yatakta kımıldayan gövdesini seçtim. Lisa kalkıp işe, belki de yeni başladığı bir okula gitmişti.

"Haahhhh..." diye esnedi yarı uyanık.

"Bu daha işin başlangıcı, kendimizi toplayamazsak dünya batacak yakında!"

"Ne lan bu!" diye fırladı yataktan, anasına ilk veda ettiği günkü kadar giyinikti. Keyfim yerinde olsaydı eğer, şöyle erkek erkeğe bir hesaplaşma gündeme gelebilirdi. Adam sabahları heyheyleri üzerinde olan tiplerdendi. Böyleleri yavuklularının eski âşıklarının çat kapı eve girmelerine pek tahammül edemezler.

"Sakin ol" dedim. "Postayı almaya geldim."

"*Postayı* mı?" diye gürledi, gözleri sabah ereksiyonuna takılmış, kendine güveni artmıştı.

"Mektuplar, kartlar, ödenecek faturalar, yani postacının şu dışardaki kutuya attığı şeyler" deyip başımla koridoru işaret ettim.

"Postayı mı?" diye sordu bir kez daha. Yabancı dilde bir söz-

cüğü ezberlemeye çalışır gibiydi. Biraz yatışmıştı, gözleriyle donunu arıyordu.

"Vay iblis, nasıl girdin içeri?"

"Anahtarımı kullandım" dedim sobanın yanındaki koltuğa otururken. "Bundan sonra bu anahtara pek ihtiyacım olmayacak gibi geliyor bana"

"Vay iblis, demek o herif *sensin* !"

"İnkâr etmeye kalkışmak boşuna olur" dedim.

Donunu giymiş, perdeleri açmaya çalışıyordu ki storlardan biri yerinden kaydı. Bu işin püf noktasını bilemeyenlerin sık sık başına gelen onun da başına geldi, stor tavana çakıldı. Bu evin acemisi diye düşündüm.

"Bak şu işe, Sayın Yazar yurda döndü demek! Aman tanrım, ne de boktan şeyler yazdıkların!" Hafif bir esnemeyle kendinden emin bir kitap eleştirmeni tınısı verdi sesine.

"Postayı alacaktım" dedim. Yabancı heriflerle edebiyat tartışmasına girecek havada değildim o anda.

"Bu evde adına mektup gelen tek insan Lisa'dır" dedi pantolonunu giyerken.

"Eh iyi öyleyse, Lisa nerede?"

"İşte. Oslo garındaki trenleri temizliyor bu hafta. Birazdan gelir."

"Vay iblis. Hadi gel bir kadeh bir şeyler içelim! Bavulumda yarım Jonny Walker var!"

"Ben içmiyorum" dedi salak. Şimdiye dek onun gibi binlercesini tanıdığımı, bakışlarını kitap gibi okuduğumu bilmiyordu. *Alkolik* yazıyordu bu kitapta. Lisa'nın aynı batağa bir kez daha saplanmış olmasını aklım almıyordu bir türlü.

"Otur" dedim "saçmalama! "Bir karton da Prince olacak şurada."

Adamın adı Torstein'di ve çok geçmeden yatışmıştı.

2 Lisa pek zorluk çıkarmadı. Bok çuvalı bir herif olduğumu, romanlarımdaki karakterlere çizgi roman kahramanları kadar bile kişilik veremediğimi söylemekle yetindi. Yanağıma

buz gibi bir öpücük kondurduktan sonra, ertesi gün çekip gitmemi istedi. Bu gecelik beni mutfakta yatırmayı reddedecek kadar kalpsiz değildi.

"Meleğim benim" dedim. "Başım ne zaman sıkışsa sana koşabileceğimi biliyordum. Yarına kadar bir yüzlük de çıkabilecek misin bana?"

"Asla!" dedi Torstein, yavaştan kafayı bulmaya başlamıştı. "Bu herife beş kuruş veremezsin!"

"Hanımefendinin ekonomisine karışma sen" dedim uzanıp şişeyi alırken.

"Siz beni çıldırtacaksınız" dedi Lisa. Sanki şu budala herifle ben birmişim gibi.

Yüzlüğü aldım, şişe de bende kaldı.

O gün pek enteresan bir şey oldu sayılmaz. Köşedeki bakkala gidip bir paket sarmalık tütünle biraz bira aldım, yağ kokan mutfağa geri döndüm. Oturmuş duvarları seyrederken yan odadan gelen kavga seslerini dinliyordum. Akşam yemeğinden önce alkole başlamayacaklarına dair birbirlerine söz vermiş olduklarını hatırlatıyordu Lisa. Sonunda dışarı, yemeğe çıkmaya karar verip barıştılar.

Evde yalnız kalır kalmaz telefona sarıldım. Birkaç numarayı aradım, cevap veren olmadı. Mutfağa çekilip bira içmeye ve duvardaki çivi deliklerini saymaya devam ettim. Sevgililer eve geç vakit ve zil zurna geldiler, hemen girip yattılar. Ben de bugünü bitirmeye niyetlenip ışığı söndürdüm ve tahta kerevete kıvrıldım. Orada uzanmış yatarken yan odadan gelen gürültüleri, gösteriş için yapılan düzüşmeyi dinliyordum. Bana duyurmaya çalıştıklarının yarısı kadar iyi gidiyorduysa işler, bayağı zevk aldıkları bile söylenebilirdi. Benim ise şu anda akrobatik numaralara değil, sessizliğe ihtiyacım vardı.

Uyku tutmadı bir türlü. Gözü açık uzanmış, bu evde geçirdiğim bir yıl boyunca duymaya alışmış olduğum sesleri tanımaya çalışıyordum. Arild Levik şehirde bir yerde sekiz saat garsonluk yaptıktan sonra on ikide eve geldi. Önce dış kapı gürültüyle açıldı, sonra merdivenlerden dördüncü kata doğru ilerleyen ayak sesleri duyuldu. Thorvald Meyers Caddesi'nden bir tram

vay geçti. Saatleri hâlâ ezberimdeydi. Buçuğu on dört, saat başını on dört geçe, buçuğa yedi, saat başına yedi kala... Üst kattaki veremli bayan Grönn'ün öksürükleri düşüncelerimi ölüme yöneltti. Şu yaşlı kadının hâlâ soluk alıp veriyor olması mümkün müydü? Bayan Grönn'ün ölümündeki sürekli ertelenmenin esrarı, beni kendi ölümüm üzerinde düşündürmeye başladı. Biraz depresiv bir gerçekçilikle, bunun çok da uzak bir ihtimal olmadığı duygusuna kapıldım. Yine de ölümün gelip beni şu harap apartmandaki rahatsız tahta kerevetten daha güzel bir yerde bulmasını umuyordum. Şu yattığım yerde pek de duygulanmıştım. Boğazımda düğümlenen bir yumru ile daldığım düşler dünyasında askerler hücuma geçiyor, atom bombaları patlıyordu. İspanya'da sık sık gördüğüm kâbuslardan biriydi bu.

Ertesi günü Sos'a* gittim. Bu işleri asla öğrenemeyeceğim. Birincisi dilenmeyi hiç sevmem, ikincisi bu tür bürolarda bulunan siniklere nasıl davranacağımı bilemem bir türlü. Bu nedenlerle de Oslo'daki sosyal hizmetler daireleri konusunda çok deneyimsizim. İşin tuhafı bu kentte tanıdığım hemen herkes, belediye mangırları konusunda uzman sayılır. Etrafımdakiler kendilerine hiç de küçümsenmeyecek bir aylık bağlatacak kadar yakınmasını bilirler, buna ek olarak da bazı harcamalarını belediyeye ödetmeyi becerirler. Görevlileri parmaklarının ucunda oynatır, toplantıdan toplantıya koşturur, sosyal hizmetler uzmanından para çekinin ertesi gün *postalanacağı* yolunda söz almadan da daireyi terk etmezler. Bunları söyleyince de ister istemez, Norveçlilerin en gerici kesimiyle işbirliği yapmış sayılıyorum. Ama ne var ki, sosyal hizmetler dairesinde işini gördürebilmek için çene kuvveti gerektiği kimsenin yadsıyamayacağı bir gerçek.

Neyse, Grünerlökka Sos'unun bulunduğu binanın merdivenlerini istemeye istemeye tırmanıyordum işte. Bu işi sırf spor olsun diye yapanları düşünürken aklıma Charly ve Rita geldi. Neredeyse paniğe kapılarak onların varlığına ne kadar ihtiyacım olduğunu

*Sos: Belediyeye bağlı sosyal hizmetler dairelerinin popüler ismi. İşsizlik sigortası ve diğer sosyal yardımlar buradan ödenir. (ç.n.)

hissettim. Sabah sigarası ya da bir kadeh viskiye duyulan özlem kadar fiziksel bir şeydi bu.

Şu koca büroda, karşıma çıkandan daha kötü bir sosyal hizmetler görevlisine çatma şansım olamazdı herhalde. Daha masaya yaklaşırken işimin çok güç olduğunu biliyordum. Bir doksan boyunda dev bir kadın, oradan oraya dolaşıyor, bir yandan diğer çalışanları azarlarken, diğer yandan sırada gerçek bir proleter gibi kasketi elinde bekleyen yoksul adama buz gibi nazarlar fırlatıyordu. Sırtı bana dönük adamın yüz ifadesini tahmin edebiliyordum, insanlara köpek muamelesi yapılmasına daha önce de tanık olmuştum. Zavallının nasıl bir hata edip de parasız kaldığını bilmiyorum. Ancak görevli bayanın bakışları beni bulunca, önümdeki zavallının işi biraz kolaylaştı. Neden derseniz, böyle bir kadının gözleri iki yetişkin adamın aynı anda buz kesmesini sağlamaya yetmedi de ondan. Beni ilk bakışta nefret edilecek bir nesne olarak yorumlamıştı. Burnunun iki yanında bulunan mavi buz topakları, dışarıdaki soğuk bahar ışığını içeri yansıtmıştı.

Masanın yanına yaklaşıp, bu tımarhanede kayıt işleri görevini yüklenmiş olan, doğruyu söylemem gerekirse tüm bu rezilliğin içinde hafifçe gülümsemeyi de beceren genç bir kıza adımı yazdırdım. Tatlı bir kızdı üstelik. Keşke baş başa şu bürolardan birine çekilip, birer fincan kahve içerken ekonomik problemlerim üzerinde sükûnetle konuşabilseydik diye düşündüm.

Ama ne ben Keloğlan'dım, ne de o prensesti. Grünerlökka sosyal hizmetler dairesi bu tür romantik masallara dekor olabilir mi hiç?

Bayan İri ve Çirkin, iğrenç gerçekçiliğiyle işe karışıverdi hemen. Bunu beklememe rağmen yine de şok etkisi yaptı üzerimde. "Kimsiniz?" "Randevunuz var mı?"

Tek başına hiç de kötü sayılamayacak iki soru. Ama ses tonunu hiç sevmemiştim. Bana bir çitin gerisinde havlayan, yarı vahşi bir bekçi köpeğini hatırlattı.

Adımı söyledim. "Bu sabah telefon ettim" dedim.

"E pes doğrusu! Bugün için randevu alabileceğinizi mi umuyorsunuz yoksa?"

"Konuşmamız öyleydi."

"*Ne*? Kiminle konuştunuz siz bakiim?" deyip hırsla etrafa bakındı.

"O kişi kendini tanıtmamıştı" dedim. Masanın arkasındaki masal perisinin telefondaki sesini hatırlar gibi olmuştum, ama sır vermedim. Ayrıca bu tatlı kızın gönül bankasında bir sempati hesabı açtırmak hiç de fena olmayacaktı. Onunla daha keyifli bir ortamda bir kez daha karşılaşıp karşılaşmayacağımızı kim bilebilir? Hot - House'ta örneğin, sosyal hizmetler uzmanlarının tavaf ettiği Pilestredet'teki caz kulübünde... Ya da havada kelebeklerin uçuştuğu, sıcacık bir yaz gününde, kadınların çıplak göğüsleri kıyıda, dalgalar denizde salınırken Huk plajında... Bilemediğimiz ne çok şey var şu dünyada, iş ki aydınlık bir geleceğe hazırlıklı bulunahm.

"Şunu doldurun!" diye militanca buyurdu kadın. O hızla bir büroya doğru ilerleyip kapıyı çarptı. Ben elimde kâğıtla kalakalmıştım.

"Şefiniz aybaşı halinde hep böyle sinirli mi olur?" diye sordum isimsiz kıza.

"Teşekkür ederim" dedi duyulur duyulmaz bir fısıltıyla.

O gün bekleme salonunda kaderin kötü bir cilvesine tanık olduk hep birlikte. Plastik sandalyelere oturmuş sallanan bir iki eski tanıdık keş, iki kelimeyi bir araya getiremeyen bir iğneciyle tek yönlü bir iletişim kurmaya çalışıyordu. Bu muhabbetin orta yerine istemeden düşmüş bulunan Bayan Hansen ile dul bayan Olsen, fukara kasasından para dağıtıldığı günleri hâlâ unutamamış, hafta boyunca, herkesin her şeyini bilen sosyal hizmetler dairesine yapacakları bu zorunlu ziyaretin endişesiyle yaşamışlardı. Çantalarını kucaklarına almışlar, bakışları tam karşılarında bir noktaya dikilmişti. Salonun ortasında bir kaçık dolaşıp duruyor, döşemeye küfürler savuruyordu. Pantolon paçaları kısalmıştı. Sırtındaki pardesü, kendinden önceki sahiplerinin tüm hikâyelerini anlatmaya bir başlasa, kıyamet gününe kadar susmayacaktı sanki. Koridorun öbür ucunda sokaktan üç-dört kız oturmuş, peş peşe sigara içip, birbirlerine fıkralar anlatıyorlardı. Kahkahaları ancak katmerli

orospuların genzinden çıkabilecek kadar hoyrattı. Düzgün tipler de vardı tabii. Sosyal hizmetler uzmanı, onların da aldıkları parayı aynı gün içkiye yatırıp bitirenlerden olduklarını sanmasın diye, bayramlıklarını giyip gelmişlerdi. Otuz yaşlarında bir çift, küçük yumurcağın görüntüsü, görevlinin buzdan yüreğini eritsin de paralar akmaya başlasın diye çocuklarını da beraberlerinde getirmişlerdi. Bu sefilliğin içinde en çok onlara acıyor, umutlarının boşa gideceğini biliyordum.

Oturur oturmaz huzura kavuşmuştum. Kendime uygun bir çevre içindeydim. Herkesin benim kaderime ve hayatıma ne kadar kayıtsız kaldığını biliyor, işte bu kayıtsızlıkta sessiz bir dayanışma buluyordum. Omuzlara vurulup, el sıkışılarak, bayrak sallanarak ifade edilen bir dayanışma değildi bu. Hayır, sosyalin müşterileri arasındaki dayanışmanın ilkesi, başkasını sefilliğiyle bir başına bırakmak diye özetlenebilir. Orada oturmuş elimdeki kâğıdı doldururken, bu dayanışma konusundaki bilgilerimi artırabilmemi sağlayan şöyle bir olay geçti salonda: Gözlerinde gizlenemeyen bir paranoya olan bir adam asansörden çıkıp içeri geliyor. Aman tanrım ne çok korkuyor bu adam! Hayali sevgilim yazık ki bir iş için dışarı çıkmış, onun yerini bir başka kadın görevli alıyor. Adam elinden geldiğince normal bir havada, mart ayında bir çarşamba sabahı kentin bu taraflarında ne aradığını anlatmaya çalışıyor. Ondan önce gelmiş olan bizler, adamın problemlerinin böyle ortalığa dökülmesiyle hiç ilgilenmiyoruz doğal olarak. Neyse işte, adam orada mırıl mırıl söylenirken, masanın gerisindeki kadın bir damlacık sabrının taştığını hissediyor ve ortalıkta dolanıp duran kaçığın bile dikkatini çekecek bir biçimde kükrüyor:

"Behey ademoğlu, siz Ullernsmo 'dan çıktıktan sonra dosdoğru buraya gelirken, bizim size yardım edeceğimizi sanmıyordunuz ciddi ciddi, herhalde değil mi!"*

Yeri yarmak elimde olsaydı eğer, o anda yarar, adamla birlikte yeni ve daha iyi dünyaların, kolayca elde edilen binliklerin bizi

* Ullernsmo Hapishanesi. (ç.n.)

beklediği yerin dibine girerdim! Oysa yapabildiğim tek şey, adam gitmek için döndüğünde yüzünde beliren kaskatı, sürüngen gülümsemeyi asla unutmamak ve utançtan ölmeyen biri olarak onu günlük hayatın kahramanları arasında saymak üzere kendime söz vermek oldu. Salonda bayramlık giysileri içinde oturanlardan, fahişelere, müptelalara kadar herkes, hiçbir şey duymamış gibi yapmakla meşguldü. Duvarlar incelendi, iş bulma kurumunun var olmayan işler için bastırdığı propaganda broşürleri gözden geçirildi, ayakkabıların eskimiş pençeleri kontrol edildi. Sinir hastası eski hükümlü, uyurgezer gibi salonu terk ettikten sonra bir düzine göz, masanın ardındaki anaç tavuğa çevrildi. Bizim tarafımızdan topluca gönderilen nefret ışınlarından ölmeden kurtulabilecek yegâne canlının bir sosyal hizmetler görevlisi olabileceğini o an anladım. Para çuvalına böylesine yakınken isyana kalkışamayacak kadar yolsuzduk hepimiz. Devrim yapmaya değil, dilenmeye gelmiştik. İşte, yoksul olmak böyle boktan bir şey... ne vicdan... ne onur. Şu amcık karıya karşı tek silahımız bakışlarımızdı. Hepimiz elimizden geleni yaptık.

Üç saat sonra sıra bendeydi. Makûs talihimi tersine çevirecek fırsatın bugün karşıma çıkmayacağını zaten baştan kabullenmiştim, bu yüzden de beni almaya Sofie Teyze*'nin gelmesine hiç şaşırmadım. Ağzını açıp tek söz söylemeden, işaretparmağını bana uzatmış, sonra da kıvırıp bir çengel yapmıştı. İsteksizce izledim onu.

Bürosu tam düşündüğüm gibiydi. Duvarlarda, olmazsa olmaz çocuk resimleri asılıydı. "Lone Teyze"ye sevgilerle. Haftalık sosyalist gazete "Ny Tid" duruyordu masanın üzerinde. Kapının arkasını bir 8 Mart afişi kaplamıştı.

Düşüncelerimi şu Lone Teyze'nin evine kaydırdım bir süre. Dolap nerede duruyordu acaba ve onun orada durmasına kim karar vermişti?

*Sofie Teyze: Thorbjörn Egner'in "Kişniş Şehrinin Ahalisi ve Haramileri" adlı çocuk kitabındaki haydutları yola getiren, otoriter kadın tipi. (ç.n.)

"Evet şimdi sıra bizde" dedi. Sesi hem sinirli hem üzgündü sanki. "Yazınızı da okumak pek kolay değilmiş doğrusu!"

"Tesadüfen ben de burada bulunduğuma göre, o konuda size yardımcı olmaya çalışayım."

"Hmm. Size hemen şunu söyleyebilirim ki, bizim burada yapabileceğimiz bir şey yok sizin için." Doldurduğum formu incelerken, kısa tırnaklı parmağıyla "meslek" hanesini işaret etti: "Ne yazıyor şurada?"

"Yazar," dedim.

"Evet, işte ben de bundan korkuyordum zaten" dedi ve gülümsedi. "Bütün mesele şu, bir iş almalısınız, anlıyorsunuz di mi?"

"Ona dilimizde iş almak değil, işe girmek denir" dedim sesimi yükseltmeden. "İkincisi..."

"En azından İş ve İşçi Bulma Kurumu'na *kaydınızı yaptırabilirsiniz*" dedi sinirli. Evraklarınız tamamlanana dek bizim yapabileceğimiz bir şey yok.

"İnsanın bir iş sahibiyken, kendini işsiz olarak kaydettirmesi yasalara aykırıdır sanıyordum" dedim. "Şu anda bir roman manüskriptini gözden geçiriyorum, teslim edip avans almak, bir-iki haftayı bulur. Bu süre içersinde de hayatta kalabilmek istiyorum. İşte buraya Norveç devletinden bunu dilemeye geldim."

"İş var, iş vaar! Korkarım siz de diğer sanatçılar gibi, hafta sonlarınızı yazmaya hasretmelisiniz. Ben böyle pek çok sana....."

"Bana günlük yiyecek parası verin" dedim. "Bunu reddedemezsiniz biliyorum. Konut yardımını geçin, konutta yaşamıyorum çünkü, tramvay parasına da boşverin, bilet almıyorum nasılsa, bildiğim ve sizin de bilip bana söylemekle yükümlü olduğunuz diğer bütün ek yardımları da unutun! Paraları da iyi saklayın ki, günün birinde karşısınıza çıkıp kıçınızı yalayan bir başkasına ödeme yapasınız!"

Ayağa kalktım. "Bana yiyecek paramı verin!"

"Yazarlar Birliği'nin dayanışma fonu diye bir fonu olduğunu biliyorum" dedi.

"Evet, Hamburg'dan Oslo'ya bilet paramı Yazarlar Birliği ödedi. O melekler olmasaydı bugün buralara gelip kendimi size aşağılatamayacaktım."

Dışarı çıktım, kâğıt değirmeninin benim çeki düzenlemesini beklemeye başladım. Aradan on beş dakika geçmemişti ki Lone Teyze elinde çekle göründü. Üzerindeki meblağ da pek fena sayılmazdı doğrusu. On dört günlük yiyecek parası olarak hakkımız olandan çok daha yüksek bir rakam.

Bana çeki uzatırken gülümsedi.

"Özür dilerim, bugün kötü bir gündü. Bizim branşta işlerin pek kolay olmadığına inanmalısınız!" dedi.

"Bizim branşta da öyle" dedim başımla hâlâ salonun ortasında dönüp duran kaçığı işaret ederek.

3 Charly'yi bulmalıydım. Hava kararmadan çözmek zorunda olduğum bir sorunum vardı: Başımı sokacak bir çatı, dört duvar ve de üzerime örtecek bir şeyler gerekiyordu. Bu konuda Charly bana yardım edebilirdi. Rita ise tıpkı benim gibiydi, bir hafta şurda, bir hafta burda yaşardı. Üstelik aylarca toplumsal hayattan elini eteğini çektiği de olurdu. Charly'yi bulmak daha kolay diye düşünüyordum. Ardında kolayca görünebilir izler bırakırdı o. Ayrıca doğuştan bir sihirbazdı, gerektiğinde sayısız beyaz tavşan çıkarırdı şapkasından. Charly'nin bulunduğu yerde, gerçeklikler yerini fantastiğe bırakırdı. Tüm yaşantım boyunca yararı dokunmuştu bunun bana. Tüm yaşantım diyorum, çünkü Charly'yi bu kadar bir süredir tanıyordum. Öylesine seviyordum ki Charly'yi peşinden Homoseksüelistan'ın sınırına, belki de daha öteye gidebilirdim. Adı çok az kişi tarafından duyulmuş olan şair Charly Lie hakkındaki bilgiler, gazete arşivlerinden çok polis dosyalarında bulunurdu. Yayınevinin kapısından neredeyse kazara içeri girmiş olan Charly'nin elindeki manüskript, edebiyat danışmanlarının nefesini kesmişti. Yayımladığı iki şiir kitabı eleştirmenleri mat etmişti. Bana kalırsa bunun nedeni Charly Lie'nin söylenebilecek her şeyi söylemiş olmasıydı. Bazıları onu "kaba" ve "pornografik" buldularsa da bu Charly'nin şiiri değil, insanların kısıtlı kelime hazineleri konusunda bir bilgi verebilir ancak. O mümin bir şeytan, dua eden bir soytarı, bir kaldırım antroposofistiydi. Gün ortasında melekler görünürdü gözüne, ayakları yerdeki

it boklarına ve tükürülmüş sakızlara sımsıkı basarken.. Ve benim gibiydi. Çizgidışı, tüm ideallere ve ideolojilere karşı ihanet içinde... Charly benim can kardeşimdi, ten kardeşim Ed'den daha yakındı bana. Ed'i şu anda düşünmek bile istemiyorum. Nerede bulunduğunu seziyorum ve oraya gitmeyi hiç canım çekmiyor şimdi.

Charly'yi bulmanın kolay olmayacağını biliyordum. Kente inen ender bir kuş olmamakla birlikte, izlediği belli bir rota da yoktu. Onu SAS Oteli'nin barında veya Krölle'de bulmak, Egertorget*'de bir duvara yaslanmış bulmak kadar doğaldı.

Önce Lorry'den başlamaya karar verdim. Charly'yi Lorry'de bulacağımı sandığımdan değil de, Lorry'nin gözleri ve kulakları olduğunu bildiğimden tabii. Bu gözler yarı kapalı, kulaklar pek kirli de olsa iyi iş görürlerdi.

Daha vakit çok erkendi, akın başlamamıştı. Yalnızca ihtiyar delikanlıları yarım litrelerinin ardında heykeller gibi otururlarken buldum. Ölümü ya da başka bir yerküreyi özler gibiydiler. Girip biramı ısmarladım, bu güzel havayı içime çektim. Ayaklarımı Norveç toprağına bastığımdan bu yana ilk kez, kendimi yuvaya dönmüş olarak hissediyordum. Yıllar boyunca bu yer kapanmasın, tüm yeni moda cafe'lerle (hani başharfi k değil c ile yazılanlar) rekabet edebilsin diye epeyce para dökmüştüm buraya; ama hiç de pişman değilim doğrusu. Bu tür özel yerleri korumak, mermer masa ve çelik iskemleler ordusu ile araya mesafe koymak, bir vatandaşlık görevidir bence.

Gece ilerledikçe tüm anlaşılamamış, değeri keşfedilememiş ressamlar, heykeltıraşlar, yazarlar ve şairler düşmeye başladı. İşte ceketinde boya lekeleri, gözü mosmor, Tore geliyor; yanında Livi yok. Tam bana evliliğinin nasıl gittiğini anlatmaya başlamıştı ki uzaklaştım oradan. Ooo, baksanıza şuraya, ekip tam kadro giriyor içeri: Kötü resimleriyle Paris ve Londra'da başarılar kazanan çok yönlü sanatçı Fred Linberg, müthiş yetenekli ancak son yıllarda Dagbladet gazetesinin arka sayfasında iki şiirini yayımlatmış olmaktan öteye gidemeyen şair Gunnar B. ile kol kola... Harikulade

*Egertorget: Uyuşturucu kullanan ve satanların kent merkezinde toplandıkları meydan. (ç.n.)

karakalem resimler yapan, ancak eline geçirdiği bıçağı hem resimlerine hem de tesadüfen yakınında bulunanlara saplamak gibi kötü bir alışkanlığı olan çılgın Lilly. Birkaç saat sonra herkes yerini almış, masama gelip benden mangır tırtıklamaya çalışanların sayısı arttıkça, ben de kendimi daha da çok yuvamda hisseder olmuştum. Charly ve Rita'yı sorduğumda hep olumsuz cevaplar alıyordum. Sonunda kırmızı şarabıyla Tore geldi yanıma, son altı aylık skandal, cinayet, entrika ve doğal ölümlerin özetini verdi.

"Hani şu köşede oturan John Petter K.'yı hatırlıyor musun?"

"Evet" dedim "herhalde ölümünü haber vereceksin bana."

"Kan revan içinde, Allah kahretsin! Bir pazar sabahı Livi ve ben bulduk onu. O zamandan beri kırmızı görmeye dayanamıyorum."

"Gitmeliyim, Charly'yi bulacağım."

"Çok darda kalırsan uğra."

"Sağol" dedim. *O kadar da* darda kalacağımı düşünemiyordum doğrusu.

O gece Charly'yi bulamadım. Barları, mahzenleri, akla gelebilecek her deliği dolaştım yoktu Charly. Sabaha karşı Cafe Sjakk Matt'a düşmüştüm. Öylesine sarhoştum ki bir karının beni oradan çıkarıp, taksiye attığını hayal meyal hatırlıyorum. Kitaplarımın birkaçını okumuştu; uyuşturucular, seks, çılgınlık gibi şeyler yazan bir yazar ilgisini çekiyordu. M harfiyle başlayan bir adı, Majorstua'da bir katı vardı. Ghandi, Güney Afrika ve çıplak denize girmenin keyfi gibi şeylerden söz ederken bir şişeyi daha devirmiştik. Saat beş buçuğu geçmişti ki bir sarma yaktık, daha sonra bir şey yaptığımızı hatırlamıyorum. Gözümü açtığımda kendimi giyinik ve çift kişilik bir yatağa enlemesine uzanmış yatarken buldum. Karnımda bir göktaşı, kafamın içinde kafatasımı yumruklayıp dışarı çıkmak isteyen bir şey vardı. Sinirlerim gerilmiş, dünya korkusu, ölüm korkusu, duvar korkusu, tavanın üzerime yıkılacağı korkusu çökmüştü içime. Yorganın altında dün geceki koruyucu meleğim uyuyordu. Güzel siyah saçları yastığa yayılmıştı, her soluk alıp verişinde gövdesi kımıldanıyordu. Onu sarsarak uyandırdım.

"M! Uyan, uyan çabuk! Ev yanıyor! Kalk su filan getir, henüz vakit varken söndürelim yangını!"

Uykusunun arasında menekşe renkli bir bakış fırlattı bana.

"Sakin ol arkadaşım, şuralarda bir valium hapı olacaktı..."

O gelene kadar sımsıkı yapıştım karyolanın kenarına.

4 Kankardeşimin izini bulmam üç gün aldı. Rett Inn'de bir kuş, aralarında Charly'nin de bulunduğu bir grup kaçığın bir apartmanı işgal etmiş olduğunu söyledi sonunda. Apartman Grönland'da bir yerdeydi. Adresi şöyle bir tarif ettiler.

O gece boyunca ılık bir bahar yağmuru yağdı. Kaldırımlardaki it boklarının, hani şu sadık, iyi dostlarımıza ait güzel atıkların arasından zikzaklar çizerek yürürken, ilkbaharın soyunma zamanı olduğunu* düşünüyordum. Durup sokaktaki ışığın güzelliğine, karanlığın yumuşak aurasına hayran oluyordum. Kentin doğusuna doğru ilerlerken tüm duygularım şiirselleşmişti. Her şeyi, evlerin cephelerini, arabaları, telefon kulübelerini, sosis satan büfeleri, tramvay raylarını gerilerdeki bir başka şeyin ifadesi, bir ruhun belki de Tanrı'nın mistik bir manifestosu olarak düşünüyordum. İnsan yaratıcılığının eseri - evet tamam. Ama nereden geliyordu düşünceler, itkiler? Ve niçin aramızdan yalnızca bazılarına doğuştan armağandı engin düş gücü, arayıp bulma tutkusu? Çünkü böyleydik biz; çok uzaklarda, çılgınlığın savanlarında çıktığımız, yaşam boyu sürecek olan safaride, varlığına derinden inandığımız altın gergedanın peşinden koşan bir çete...

Apartmanı bulmak zor olmadı. Kısa bir süre sonra yıkılıp, enkazı muhtemelen Grönmo çöplüğünü kabartacak olan, şu üç katlı, tuğla binalardandı. Birinci kattaki kırılan camların yerine tahtalar çakılmıştı. Ya barikat olsun diye ya da soğuktan korunmak için. İkinci ve üçüncü kattaki pencerelerde ışık vardı. Gece saat birdi, ama buranın sakinleri için geç sayılmazdı. Hafif aralık duran dış kapıdan içeri süzüldüm.

---

*Norveç'te, ilkbaharda karlar eridikçe, caddelerde karın örtmüş olduğu her şey açığa çıkar. (ç.n.)

Posta kutuları yere dizilmişti. Duvar ressamları, altmış-yetmiş metrekarelik duvar alanını posta kutularına kaptırmak istememişlerdi demek ki. Yorulmak bilmez yaratıcı ruhlar duvarları ve tavanı grafitiyle doldurmuşlardı. Düşsel yaratıklar, boynuzlu boynuzsuz, cinsel organlı veya organsız, kollar, bacaklar duvarda kendilerine yer kapma konusunda kısa şiirler, sloganlar ve görülebilir ama okunamaz sözcüklerle savaş veriyordu. Yeşil, sarı, kırmızı mantarlar, çeşitli biçimlerde UFO'lar, çalınmış boyalarla renk renk boyanan marihuana yaprağı tasvirleri.. her şey... her şey... Tabii posta kutularına yer kalmamıştı duvarda. Üstelik bu evde kalanlara mektup, gelse gelse polisten gelirdi. Aynasızlar da mektubun alıcısını nasılsa bulurlar zaten.

Arka bahçede punk bir kız bir yandan *yürüyor*, bir yandan kusuyordu. Günün yemeği öylesine söküle söküle çıkıyordu ki içinden, başında saç yerine taşıdığı kirli yeşil horozibiği sarsılıyordu durmadan. Peşinde küçük bir soysuz köpek havlayarak koşuyor, kusmukları kokluyordu.

"Charly'yi gördün mü?" diye seslendim, havlamaları sesimle bastırmaya çalışarak.

Kız durup yutkundu, ağzını elinin tersiyle silerek:

"Şu şiir yazmakla uğraşan gerzek mi?" dedi.

"Evet" dedim. "Bu kentteki tüm gerzekler üzerine, gerzekçe şiirler yazan o gerzek."

"Ne'bliim ben." Tekrar kusmaya başladı. Ortalık, evde kaçak yapılan içki kokuyordu.

Merdivenler hayrete şayan derecede temizdi. Koridorlar *arapsabunu* kokuyordu, basamaklar pırıl pırıl ovulmuştu, bir tanecik, tek bir tanecik bile izmarit yoktu ortalıkta. Hayatım boyunca çok tuhaf şeylerle karşılaşmıştım, ama bu kadarı da fazlaydı doğrusu. Aklıma gelen sorulardan birinin cevabı, kıçını havaya dikmiş bir halde birinci basamakta karşıma çıktı.

"Charly Lie?" dedim.

Bu herifi daha önce hiç görmemiştim. Bana kafasını kaldırıp şöyle bir baktı ve yerleri ovmaya devam etti.

"Üçüncü kata çık, soldan ilk kapı, dosdoğru içeri gir, zili

çalma bozuk çünkü, koridordaki kapılardan yeşil olan Charly'ninki, evde olduğunu biliyorum, az önce şurdan geçti..."

"Sağol."

Koridorda Pembe-Lisa ile karşılaştım. Buna şaşırmadım doğrusu. Böyle bir yeri adam edecek biri varsa o da Lisa ve üç kız kardeşi olmalıydı. Rengi belirsiz uzun bir elbise giymiş, bu defalık saçlarını mora boyamış ve öylesine güzel makyaj yapmıştı ki, elbisenin altında ne olduğunu bilmeseydim onunla flört etmeyi bile düşünebilirdim. Rosa kentin en cazip transvestitlerinden biriydi ve bunun da farkındaydı.

"Aman aman, kimi görüyorum!" Şu gelen Bayan Haefs değil mi? Elindeki sigarayı kokteyl bardağının içinde söndürüp, bardağı komodinin üzerine bırakmış, boynuma atılmıştı bile. "Nasıldı canım İspanya? *Bütün* ayrıntılarıyla anlat bana. Sen anlatmazsan ben senin ağzından laf almasını da beceririm! Katoliklerin ne kadar seks meraklısı olduklarını, kıçlarını gün boyu havaya diktiklerini biliyorum. Biz de gittik İspanya'ya herhalde di'mi canım?"

"Ben hep içtim" dedim. "Ayrıca, parayı bastırmadan İspanyol hatunların yanma bile yaklaşılmıyor."

"Amannn camım kadınlardan bahseden kim? Şu çocukça alışkanlıklarından vazgeçsen iyi olacak artık. Heteroseksüellikle, alkolizm bildiğim en kötü iki şey! Üff ne pislik!"

"Seni formda gördüğüme sevindim. Sen de burada mı oturuyorsun?"

"Ben de mi? Siz ne demek istiyorsunuz Allahaşkına küçük hanım, 'Sen de mi burada oturuyorsun'muş! Karşınızda bu otelin yöneticisi olan Pembe-Lisa'yı görüyorsunuz. Siz küçük hanım, Bayan Haefs gecenin bir saatinde elinizde bir valiz bile bulunmaksızın buraya teşrif ediyorsunuz! Herhalde şair arkadaşımızın peşinde olacaksınız. Tamam tamam aşkınıza karışacak değilim, nerede istenip nerede istenmediğini bilecek kadar sezgi sahibiyimdir. Hadi hadi gir içeri de bağrına bas onu! Kümesinde oturmuş, tavuk beyniyle şiir yumurtluyordur şimdi zavallı! Allah kahretsin güzel elbiseme de martini döktüm bu arada! Edna, bir bez bul bana.." deyip bir kapıdan içeri girdi, kayboldu.

Charly odadaki iki büyük pencereden birinin altındaki divana

uzanmış Gustaf Fröding* okuyordu. Üzerinde bol, eski bir pantolon ve fanila vardı. Sol eli divanın kenarından sarkmış hafif hafif sallanıyordu. Kısa, kahverengi saçlarını geriye taramıştı. Odanın içi boğucu sıcaktı. Charly en sevdiği işi yaparken rahatsız edildiği zamanlarda olduğu gibi, ansızın ve öfkeyle geri döndü. Gözleri bir anlık bir ateş açmış, sonra bakışları yumuşamıştı.

"Buenos dias" dedim. "Biraz sempatiyle, yatacak yere ihtiyacım var."

Gülümsedi ve kitabı elinden yavaşça bıraktı. Eskiden beri kitaplara minik bir bebek muamelesi yapar zaten.

"Ne zaman geldin?"

"Birkaç gün önce." Ceketimi çıkarıp bir koltuğa oturdum. "Yeni bir şeyler var mı?"

"Yeni mi? Her zaman yeni bir şeyler bulunur. Sen bana İspanya'yı anlat. Son günlerde hep oranın düşünü görüyorum. Lorca'nın ülkesi nasıldı?"

Güldüm.

"Ben Lorca'daydım. Şiirsellikten hiç mi hiç nasibini almamış, küçük, boktan bir kent! Granada'ya giderken orada gecelemek zorunda kaldım. Allah'ın belası yerde bir kadeh kırmızı şarap bulana kadar neler çektim."

"Hmm Granada mı demiştin?"

"Evet orası *başkaydı*. Tamamen başka!"

"Elhamra orada değil mi?"

"Evet. Aman Tanrım, Charly oranın adı bile insanın aklını başından alır! *Elhamra*! Bu sözcükte sekiz yüz yıllık Arap aşkları yatıyor."

"Tamam tamam, aramızda şair olan benim. Karnın aç mı Erling? Bir sarma ister misin?"

Sonuncusuna evet dedim. Oturmuş sıcak çay ve esrar içerken İspanya'yı anlatıyordum. Bask kentlerinden, Biskay Körfezi'nden kıyıya vuran turkuvaz dalgalardan, Barcelona'nın arka sokaklarından, oralarda rastladığım kaçıklardan, orospulardan, hırsızlardan, uyuşturucu müptelalarından söz ettim. Yarı kurak güney kıyıları-

*Gustaf Fröding: 20. yüzyıl başlarında ürünler vermiş ünlü İsveçli şair. (ç.n.)

na, Costa Brava, Costa Blanca, Costa del Sol'a kadar otostop yaptığımı anlattım. Benidorm'un batısındaki dağlar, ocak-şubat ayında çiçek açan badem ağaçlarıyla kaplıydı. İnanılmaz bir görüntü, pespembe bir çiçek dağı! Madrid'e doğru yükselen platoda uçsuz bucaksız ekin tarlaları! Üzüm. Domates. Buğday. Aklım alamayacağı bir zenginlik. En çok da Elhamra ve Granada'dan söz ettim. Sierra Harana'nın karlarla kaplı yamaçları üzerindeki masmavi gökyüzü, Elhamra'ya inen ormanlık yamaçlar. Kuleli binalarıyla bir masal şehri gibi görünen eski kent. Her yaş halkasında bir tarih yazılı yüce serviler, kale duvarları, döşemeleri mozaik kaplı salonlar, fıskiyeler. Orada, fıskiyelerin dibinde gölgeye oturup suyun şırıltısını dinlerken Arap kadınlarının beş yüz yıllık aşk fısıltıları gelir kulağına. Zamanın göreceli, belirsiz bir kavram olduğunu, ölülerin bizim kavrama yeteneğimizin kıl payı ötesinden geçerek, etrafımızda dolaştıklarını hissedersin! Toprak tadındaki şarabı, kan tadındaki şarabı ve sonunda boğazıma sarılıp, beni boğmaya yeltenen sinir tellerimi anlattım ona.

"Eve döndüm" diye bitirdim sözümü. "Yaralı bir it gibi!"

Charly yarım saattir gözleri kapalı dinliyordu beni. Uyanık olduğunu biliyordum. Gözlerini açmadan bir sigara çıkardı:

"Ya kitap?"

"Lisa'nın kömürlüğünde duruyor öbür püsürüklerimle birlikte."

"Kitapların hakkında böyle konuşma! Bitirdin mi?"

"Hemen hemen."

"Hemen hemen mi? Ne demek o?"

"Galiba götürüp teslim etmeye cesaretim yok demek."

"Okuyabilir miyim?"

"Hayır."

"Ne olacak çocuğun adı?"

"Bilmiyorum."

"İyi bir başlık. Bildiğimiz ne kadar az şey var zaten."

Uzun bir sessizlik oldu. Yan odadan Pembe-Lisa ve öteki kızların kıkırtıları, öteden bir yerden yükselen rock'n-roll ile karışarak geliyordu kulağımıza.

Sonunda Charly gözlerini açtı, sigarasını söndürdü:

"Sana anlatmak zorunda olduğum birkaç şey var."

"Ed mi?" diye sordum.

"Ed yine akıl hastanesine girdi."

"Evet, tabii, her zamanki gibi. Ziyaretine gittin mi?"

"Hayır götürüleli çok olmadı. Oranın kumandanıyla telefonda konuştum. Şimdilik bir yararı olmaz dedi."

"Demek o kadar..."

"Son gördüğümde kafasına bir naylon torba geçirmişti. Onu çıkarttık, ama saçmalamayı sürdürdü. İpe sapa gelmez şeyler zırvalıyordu, hani şu hep bildiklerimizden, uzaydan gelen ışınlar, peşindeki ajanlar... Yalnız bu defa on kat beteriydi."

Gülmeye başladım. Sanatçılar Evi'ne kafasında bir naylon torbayla girerken canlandırdım gözümde! Allah kahretsin, durum trajikti tabii, ancak çılgınlığı o kadar uzun bir zamandır sürmekteydi ki alışmıştım buna. Psikiyatristin eline düşmek, hapishaneye düşmekten on kat daha da iyiydi ayrıca. Kodesten çıktığı zamanlardaki halini hatırlıyorum da!

Charly gülmüyordu. Bir sigara daha yakıp, ayağa kalktı.

"Durumu soğukkanlılıkla karşılamana sevindim. Çünkü çekirdek ailemize ait anlatacağım şeyler arasında en mizahi olanı buydu."

Odanın ortasında volta atmaya başlamıştı.

"Ne demek istiyorsun? Daha boktan şeyler de mi oldu ben gittikten sonra buralarda?"

"Rita kanser. Yakında ölecek."

Farkında olmadan koltuktan kalkmışım.

"Şaçmalama! Kız bizden iki yaş genç, daha yirmi altısında!"

"Kes be! Her Allah'ın belası gün *çocuklar* ölüyor dünyada kanserden! Ciğerleri mürekkebe batırılmış sünger gibi olmuş. Doktorlar yapılacak bi bok olmadığını söylediler. En fazla bir yılı kalmış."

Koltuğa yığıldım.

"Nasıl karşıladı bunu?"

Bu sözler düşünmeden çıkmıştı ağzımdan. Ne kadar da sıradandılar!

Charly pencerenin kenarında durmuş, boş gözlerle dışarıya bakıyordu.

"Eh işte, şöyle böyle..."

"Çıkar baklayı ağzından!" dedim. "Gidip kendini dine adayacak bir kız değildir o!"

Charly pencereyi açıp, izmariti sokağa fırlattı. Serin bir rüzgâr esti, duman dolu odaya.

"Eroine başladı. Parasını çıkarmak için kaldırımlarda mesai yapıyor!"

"Tanrı aşkına bırak pencere açık kalsın!"

Uzun geceden ve esrardan ölesiye yorgun düşmüştük, ama uyumak aklımıza gelmiyordu bile. Sokaktaki Pakistanlı, dükkânın kepenklerini açar açmaz, Charly koşup bir kasa bira, sigara, ekmek ve biraz kahvaltılık aldı. Hızlı bir kahvaltıdan sonra biraları devirmeye başladık. Charly, Rita'nın kanser olduğunu söyledikten sonra sinirlerim iyice bozulmuştu. Şunun şurası birkaç saat önce, içimde Charly'yi bulmanın sevinci, kafamda keyifli düşünceler, kenti uçarak geçtim bir baştan bir başa. İspanyol hastalığım tutmuştu yine! Çıkması hayli güç olacak bir tünele dalmıştım.

"Bunu kabul etmiyorum! Allah kahretsin kabul etmiyorum bunu! Rita'nın şiiri böyle bitmez!"

Charly divana uzanmış, gözleri tavana dikili içiyordu.

"Ölüme karşı yapabileceğimiz pek bir şey yok Erling!"

"Ölümden bahseden kim? Vay iblis! Kızın boka batmış olduğundan, bizim de, senin ve benim, bu konuda bir şeyler yapabileceğimizden söz ediyorum."

Dönüp bana baktı.

"Sanıyor musun ki denemedim. Konuşm..."

"*Konuşmak* " dedim öfkeli, "konuşmaktan vazgeçmeli, bu defalık olsun bir şeyler *yapmalıyız*! Eroine bir itirazım yok, yavaş yavaş intihar! Bir dereceye kadar böyle davranmasını anlıyorum. Ama kızı kaldırımlarda görmenin düşüncesine bile *tahammülüm yok*, yüreğim daralıyor, midem bulanıyor! Bir parmak kadardık, birlikte büyüdük bugüne geldik. Hep birlikte binlerce çılgınlık yaptık, on binlerce kötülük boynumuzu kırmaya çalıştı bizim. Ve hep kafamızı suyun üzerinde tutmayı, daha da ötesi şu burjuva cücele-

rin saçma-sapan hayatlarının üzerinde tutmayı becerdik. İşte bu yüzden çok dokunuyor bana. Bu seni, beni, bizimkileri, hatta Rita'yı aşağılamaktır. Tanrı aşkına Charly, o güzelim kadın, eli amında kaldırımda duracak ha! Asla! Asla! İğne mi yapacak, varsın yapsın! Ama *satmasın* götünü ruhsuz heriflere bu iş için. Yaşanacak bir yılı kaldığı doğruysa eğer, onun bu yılını en iyi biçimde geçirmesini sağlamak bizim boynumuzun borcu! Gerisine boş ver! Biz onun ağabeyleriyiz Charly *ağabeyleri*. Gerçekte bizden başka kimsesi de yok zaten!

Bir saat konuştum. Charly sözümü kesmeden dinledi. Konuştukça coştum, öyle ki bütün bu söylediklerimi Charly'nin çok daha önce düşünmüş olabileceğini aklıma bile getirmedim. Sonunda yorgunluktan baygın düştüm. Charly beni divana taşıdı, kendisi de yere kıvrılıp, ceketimi örtündü. Akşam sekiz sularında uyandım. Yattığım yerden Charly'yi seyrettim. Ne kadar de genç görünüyordu.

Birden Rita düştü aklıma.

5 Gece başımız ağrıdan çatlayarak ayağa kalktık, kalan yiyecekleri yedik. Charly kahve yaparken ben de eski gazeteleri karıştırıyordum.

"Bu apartmandan bahset bana!" dedim elinde fincanlarla içeri giren Charly'ye.

"B-52" dedi Charly kahveyi boşaltırken. "Fikir VG gazetesinden çıktı. Oralardan pek ender çıkar böyle parlak fikirler bilirsin!"

"B-52 ne?"

"Düş gücünü kullan, bunun için para vermiyorlar mı sana! Bu apartmanın kapı numarası 52 b, tamam mı? Başlangıçta epey zor yürüdü burada işler."

"Anladım, işgal vaziyetleri?"

"Evet ama bir yıllık kontratımız var artık."

"Üüüff ne iş. Kim oturuyor burada?"

Charly gülmeye başladı.

"Koca bir çete. Bodrumda bikaç yüz sıçan ikamet ediyor. Birinci kat punkların residansı. Hane halkının bu saydığım gruplar

dışında kalanlarından çoğunu tanıyacağından eminim. Yanımızda kızlar, koridorun sonunda Teddy ile sevgilisi oturuyor, mutfak tuvalet ortak. Koridorun öbür ucunda Arild, Wilhelm ve kaç tane olduklarını tam olarak bilemediğim bir sürü satıcı var. Altımızda Charlotte, Linda ve diğer lezbiyenler, bir de heavy-rockçı tip kalıyor. Onların karşısında şenlikli müzisyenlerimizle, onlara gelip giden karılar mevcut. Anlayacağın hiç canımız sıkılmıyor burada."

"Jan ve Kristian aralarında mı?"

"Tamam bildin. Yeni bir grup daha kurdular ama çalmayı öğrenmeye başlamadılar henüz. Son olarak oraya uğradığımda 'müzik mi yapacağız, yoksa anti-müzik mi?' diye tartışıyorlardı. Dün sen gelmezden önce provaları vardı, bana anti-müzik taraftarları puan toplamış gibi geldi. Eveet şimdi sıra çatı katında. Aslında orada kimse oturmayacak diye karar almıştık ama, Pan ve birkaç LSD'ci takılıyor işte. Herkes biliyor ama idare ediyor. Bence hava hoş, istedikleri kadar uyku tulumlarının içinde oturup, Baghadvagita ve sembolizm konuşsunlar; yangın çıkarmasınlar da! Orada kalmaları, ayağımın altında dolaşmalarından iyidir. Her geçen gün biraz daha eriyorlar. Pan'a yakında yeni bir din kurup kurmayacağını sordum, düşünüyorum dedi!"

"Oslo yeraltı dünyasının yarısı" dedim. Hepsi bir arada ve aynasızların sarayının yakınında toplanmış!"

Charly tekrar güldü.

"Geçen hafta Teddy'nin yaşlı annesi buradaydı, oğulcuğuna bir şeyler getirmiş. Polis sorgusunda demeye gönlüm elvermedi, komşudadır dedim. Eh, pek yalan da sayılmaz, di mi?"

"Burada çalışabiliyor musun?"

"Bilmiyorum. Bakalım. Sen de burada olduğuna göre, birbirimizi teşvik ederiz. Kalacağın başka bir yer yok herhalde?"

"Aynen! Ya mangır vaziyetleri?"

"Sos sağolsun. Ya sen?"

"VISA hesabımın harabeleri arasında dizüstü sürünmekteyim. Hesap üç bir içerde. Artı vergi dairesine borç. Sos dersen, son ziyaretimi yaptım oraya."

"Tamam tamam. Elindeki manüskriptle seni yayınevine götür-

me görevini üstleniyorum. Bir avans verirler herhalde?"

"Okuduktan sonra verirler. Çok kötü sayılmaz, ama bazı yerleri tekrar gözden geçirmem gerek. Ufak tefek düzeltmeler..."

"Bana okutmayacaksın demek!" dedi ve gülümsedi.

Etrafıma bakındım, bayağı güzel bir odaydı burası.

"Ayıbettin!"

O gece Rita'yı aramaya karar verdik. Bu iş için araba lazımdı, dışarıda yağmur, çamur.

"Bir yolunu buluruz," dedi Charly.

"Yasadışı olmasın!"

"İş zorlaşır o zaman. Bakalım."

O sırada kapı çalındı, Edna kafasını uzattı içeri. "Küçük kör Edna" derdik ona, sabahtan akşama kadar tıkındığı uyku hapları yüzünden hep başı dumanlı, güler yüzlü. Bir talihsizlik sonucu kendine verilmiş bulunan Reidar ismiyle değil, Edna olarak çağıran herkese iyi davranırdı. Odada uçar gibi gezindi, altın kaplamalarını göstererek sırıttı.

"Gelin delikanlılar, gelin de görün." Gıdıklanan bir bebek gibi kıkırdıyordu. "Konu JK. Jesus Kristus* değil tabii."

"Ne olmuş Jan ve Kristian'a?" dedi Charly.

Jan ve Kristian on yedi-on sekiz yaşlarında iki gençti. Pembe Lisa teyzenin gözbebeği olan yeğenleriydiler. Lisa elceğiziyle mazgaldan çıkarıp, içeri almıştı onları. O günden bu yana Lisa ve kızlarla taşınıp durdular oradan oraya. On üç yaşından beri tüm uyuşturucuları kullanmış, Doğu garının orada kendilerini satmış - kelimenin modern anlamıyla- birer "sokak çocuğu"ydular. Dünyanın en eski mesleğine kendisi de pek yabancı olmayan Pembe-Lisa eve aldığı bu çocuklara hem teyzelik, hem de ana-babalık etmişti. Çocuklar biraz düzelme göstermiş, daha hafif uyuşturuculara geçmiş, şimdi de müziğe başlamışlardı. Sosyal yardım hizmetleri konusunda uzman olan Lisa onlara geçici işgörmezlik aylığı bağlatmıştı. Canları sıkıldıkça yaptıkları ufak tefek birkaç hırsızlık sayılmazsa, geçici işgörmez sıfatını hak ediyorlardı zaten.

"Prova yapacak salonları yok çocukların," dedi Edna. "Prova

*JK. Jesus Kristus: İsa. (ç.n.)

yapmazlarsa nasıl ilerlerler? Pembe-Lisa duruma hemen el koydu tabii! Biliyorsunuz apartmanın altında kocaman bir bodrum katı var. Maalesef bir sürü hırdavat ve çöp dolu orası!"

"Kapısı bile açılmıyor" dedi Charly. "Yoksa o tembel tenekeler işe mi giriştiler?"

"Ah bilirsin Charly, pratik işler söz konusu olunca çocukların eli ayağı tutuluyor. Kaç defa denediler, çöpleri çıkarıp arka avluya yığmaktan öteye gidemediler. Bu kez Pembe-Lisa'nın sabrı taştı ve..."

"Ne diyorsun? Lisa kendi girişmedi ya işe!"

"Erling'ciğim canım, sen ne sanıyorsun Lisa'yı Allahaşkına! Sen de benim kadar bilirsin ki Pembe L hayatı boyunca tek bir gün bile çalışmamıştır... Hadi gelin şimdi!"

Edna'nın peşinden odasına gittik. Yerden tavana kadar alçı heykelciklerle dolu, antikacı dükkânı ile eski köy bakkalının karışımı bir odaydı. Tavandan aşağı poposunda öpücükle bırakılmış kırmızı ruj izleri bulunan dev bir porselen melek sarkıyordu. Duvarda hani şu bildiğiniz dini resimlerle, sanat olarak da, porno olarak da isimlendirilebilecek çeşitli pozlarda erkek fotoğrafları asılıydı. Odanın ortasında Edna ile Pembe-Lisa'nın ünlü "güzellik uykuları"na yattıkları dev bir perdeli karyola duruyordu. Odanın her yanına, komodinlerin, sandığın, dolabın, masaların üzerinde kediler oturmuş, bize zekice ve yeşil yeşil bakarak alçak sesle mırlıyorlardı. Ben bütün bunları daha önce de görmüştüm, bu kez farklı olan yalnızca odaydı.

Üçümüz birden pencerenin kenarına oturduk, Edna önlüğünün cebinden bir coynt çıkardı. "Ne kurnaz değil mi?" dedi pencereyi açarken. Hâlâ kıkırdıyordu.

Evet çok kurnazca bir işti doğrusu, itiraf etmeliyim. Pembe-Lisa sarı sabahlığı ve birörnek terlikleriyle avluya inen merdivenlerde duruyordu. Yanında bira içen iki punk vardı. Bodrumun karanlıklarından *hızlı* tempoyla çuvallar fırlatılıyordu avluya. Avluda toplanan hırdavat, güçlü kuvvetli iki herif tarafından anında kapılıyor ve sokak kapısından dışarı taşınıyordu.

"Aferin delikanlılarrr, toplayın şu boklukları" dedi sigarasından derin bir nefes alırken.

"Anders bu" dedim. "Allah belamı versin Anders bu!"

"Doğru" dedi Charly ve kafasını kaşıdı. "Sigara sarmaktan daha ağır bir iş yapmamıştır hayatında."

"Hihhh hihhh hih!" diye kıkırdadı Edna.

O sırada karanlık bodrum merdivenlerinden bir kafa gözüktü. Dün karşılaştığım, merdivenleri silen herifti bu. İşi yavaş yavaş çakmaya başlıyordum ki adam seslendi:

"Baksana piliç, aşağıda bir alay fıstık gibi kılık kıyafet var, deri ceketler filan, onları da atacak değiliz ya, ha ne dersin, vay iblis, bok gibi paraya gider bunlar, bu kadar malı ellerimizle götürüp konteynır kuburuna gömecek değiliz ya!"

"Ayırıver onları bir kenara canım!" deyip içeri girdi Lisa.

"Başardı, bizim sarhoşken hayal ettiğimiz şeyi Lisa başardı" dedi Charly.

"Bu işler para ister" dedim. "Ne o senin arkadaşın mirasa mı kondu?"

Kaynama noktasına yaklaşmış olan Edna, gözleri esrar ve haptan sımsıkı yapışmış, kahkahalarla sarsılıyordu.

Charly "Bir nefes daha" deyip coynti elinden aldı onun.

Lisa peşindeki punklarla birlikte odaya daldı. İki maskot cin -cinsiyetlerini pek kestiremedim- hemen kendilerini yatağa attılar ve ellerindeki Ringnes Bira Fabrikası'na ait kahverengi biberonları emmeye koyuldular.

"Çıkarın çizmeleri Allahın belaları" diye kükredi Lisa. İki kaçık doğrulup, kilometrelerce uzun çizme bağcıklarını çözmeye başladı. Pembe-Lisa bize dönüp Charly ile benim boynuma sarıldı, hep beraber yatağa yıkıldık.

"Aman allahım! Ay şiiimdi bayılıciiim!"

"Nasıl başarıyorsun bütün bunları Lisa?" diye sordu Charly.

"Aman sorma, *bıktım* artık" deyip yatakta doğruldu Lisa, sabahlığına daha sıkı sarıldı, sağ yumruğunu sol avcuna vurarak "Şu ortalıkta dolaşıp, bizim gibi kibar, yaşlı hanımlara bu civarda hayatı zehir eden şu narkoculardan bıktım artık. Artık şu semtte kibar bir hanımefendinin, çalıların arasından fırlayan bu deli barbarlar tarafından donu indirilmeksizin ya da emekli maaşı çalınmaksızın köşedeki bakkal Abdullah'a gidip bir ekmek, bir paket

yağ alması bile mümkün değil! İşte onun için çocuklar, bunları aktivize etmenin bir yolu olmalı diye düşündüm! Derkeen, geçen hafta buralara götü birinci kalite amfetamin dolu gerçek bir erkek düştüü! Taa Amsterdam'dan buraya, üstelik *davet edilmeden*! Bişiler olacaksa o dozu oradan çıkarmam lazımdı, hemen çıkardım, bişiler de *oldu*! Ne yani, sabahın körü sokağa attığım herif, iyi bi sikişten aklı tavana vurup, dükkândaki sermayesini Pembe-Lisa'nın komodini üzerinde unuttuysa, kabahat benim mi? Eh mal orada da duramazdı tabii. Biliyorsunuz ben sorumluluk sahibi bir insanım. Sırf Bayan Pembe baloya gitti de, bulup getirdiği Fritjof Andersen'e arkadan dolandı diye Edna ve diğer kızların başının polisle belaya girmesine sebep olamazdım ya! Ben tam şurada yatağıma uzanmış ufacık beynimle düşünmeye çalışırken, gerçek bir melek, -yani şu tavandan sarkan porselen melek değil- üzerime eğilip kulağıma sihirli sözleri fısıldadı. Ne dedi biliyor musunuz fıstıklar? 'Jan' ve 'Kristian' dedi. Ben unutmuştum onları bu telaşta. Ben burda elimde hiçbir işime yaramayan bir toz dolu prezervatifle yatayım da, benim çocuklarım analarının bodrumu temizletemedi diye müzik çalışmalarını sürdüremesinler. Olacak şey mi bu? *Sanatçı* bu çocuklar.. Neyse, fırlayıp Anders'e telefon ettim. Onun ve arkadaşlarının şu amfetamine ne kadar düşkün olduklarını herkes bilir. İhtiyaçları da varmış tabii. Dedim ki: İşe başlamadan önce bir doz, öğle yemeğinde bir doz, gerisi, bodrum yeni silinmiş bebek poposuna benzedikten sonra aranızda bölüştürülecek. Tabii, tabii dün Leopold'de denedim. Oğlan bir vurdu, sonra da fırlayıp merdivenleri silmeye girişti. Sonucu görmüşsünüzdür herhalde. Üstelik kaliteli amf olduğu, sabaha karşı gidip yer bezini, merdivenleri dördüncü kez silmeye çalışan oğlanın elinden almamdan belli di mi? Gir içeri de bulaşıkları yıka dedim, gitti yıkadı! Siz bana ne *vereceksiniz* bakalım?"

Bizim kahkahadan başka verecek şeyimiz yoktu.

"Erling'le bana birkaç saatliğine araba lazım" dedi Charly.

"Anders düldüjüyle gelmişti" dedi punklardan biri. "Herhalde şu sıra ihtiyacı yoktur."

"Çok doğru" dedim. "Anlamıyorum, insanlar siz punklara neden deli muamelesi ediyorlar!"

Merdivenlerden indik, eski spidciyi bulduk.

"Tamam" dedi. "Ama dikkatli olun polise enselenmeyin.. Araba eh işte idare eder, ara sıra dert çıkarır tabii, direksiyonu sallanıyor biraz.. biraz ileri doğru iter de, döndürür...."

"Tabii" dedim. "Merak etme sen, öyle yaparız!"

6 Rita'ya ne Banka Meydanı'nda ne de civardaki sokaklarda rastlayabildik. Arabayla birkaç tur attık, ortalıkta az sayıda kız vardı o gece. Bizim tanıdığımız kimse yoktu aralarında. Oslo'da fahişelik, eroinle bağlantılıdır. Charly ile benim pek takılmadığımız şeyler.. Yalnızca Charly, Paris'te geçirdiği kış üç-beş iğne vurmuştu. Bana gelince, sarhoşken bir kez eroin çekmiş ve öylesine kötü olmuştum ki, hem bu dünyalık, hem de öteki dünyalık payımı aldığımı varsayıp, kapamıştım o defteri.

Arabanın içi oldukça sıcaktı, ama kafamı her pencereden uzatışımda Norveç'te şu mart havasında dışarıda dolaşan kızları gördükçe içim üşüyordu. Sulusepken yağmurun altında kızların bazıları duvar diplerine çekilmişti. Diğerleri de sıcaklıklarını koruyabilmek için hızlı hızlı volta atıyorlardı.

"Bu gece bazı insanların fiyatları hayli düşürtebileceği gecelerden biri olmalı" dedim arabayı kaldırımın kenarına çekip, stop ederken. "Şovenist herifleri sikmek bile burada dolaşmaktan daha keyiflidir herhalde!"

"İkisi de aynı kapıya çıkar" dedi Charly ve esnedi. "Şimdi ne yapacağız?"

"Bilmiyorum. Bekleyelim bakalım. Anlamadığım bir şey var... Bu kız ne yaptığını bilemeyecek kadar saf olamaz herhalde değil mi?"

"Tabii ne yaptığını biliyor."

"Yoksa yanılan biz miyiz?"

Yüzüme baktı.

"Yanılan kimse yok. Biz haklıyız... Rita da haklı!"

"Onu bulup ayaklarının yere basmasını sağlayacağım."

"Hımmm. Rita'yı son gördüğümde çok öfkeliydi."

"Öfkesinin çabuk icabına bakarız."

Charly elimden sigarayı aldı:

"Dikkatli ol Erling, çok dikkatli ol! Sen bazen fazla fevrisin. Bu oyun öyle oynanmaz!"

Sigarayı geri verdi. "Söz ver bana!"

Cevap vermedim. Gözüm aynada Dolly'ye takılmıştı. Karşı kaldırımda yorgun yürüyordu. Camı indirip başımı dışarı uzattım. "Dolly!"

Durdu, güneş gözlüklerinin ardından bana baktı, taklit krokodil çantasını kolunun altına sıkıştırıp, arka koltuğa süzüldü. Bu havada nasıl olup da mini etek ve naylon çoraplarla dolaşabildiğini aklım almıyordu.

"Delisin" dedim. "Aletlerin donacak!"

"Biz Allah'tan o safhayı atlattık canım" dedi. "Ohooo baksanıza Charly de buradaymış. Tüm yazarlar birliği piknikte desenize... Şehrin bu taraflarında ne işiniz var sizin? Ben karılar sizin önünüzde sıraya diziliyor sanırdım!

"Rita'yı arıyoruz" dedi Charly ve dışarı baktı.

"Tanrım ne kadar da bitkinim. Oturup şu butlarımı biraz dinlendirmek iyi gelecek. Bir nefeslik bir şeyleriniz vardır herhalde!"

Charly ceplerini karıştırdı.

"Ah ne kadar da iyisiniz. Ben de size veririm ama, bu gece olmaz! Halim kalmadı! Yılbaşından bu yana çift vardiya yapıyorum. İhtiyar doktorun da inadı tuttu, artık hap yazmıyor. Kendime yeni bir doktor bulmam lazım!"

Alkol kokuyordu, gözlerindeki pırıltı da yeni bir doktor bulmuş olduğuna işaretti. Dolly, tanıdıklarım arasında, işi sonuna kadar götürüp, *bıçak altına yatmış*, cinsiyet değiştirmiş olan tek örnekti. Sanırım cinsiyet değiştirince şansın yüzüne güleceğini ummuştu. İğne vurmuyordu ama epeyce perişandı. Hap ve alkol. Kötü bir karışım. Gözlüklerini hiç çıkarmazdı gözünden. Dili Pembe Lisa'dan on kat daha sivriydi ama fasadı kurtarmaya çalışacak hali yoktu şimdi. Son otuz gün içinde kimbilir, kaç kalkmış sike hizmet vermişti. Başını koltuğun arkasına dayamış, sardığımız sigaradan duman çekiyordu:

"Evet Rita, o tavuğu uzaklaştırın buradan. Ne işi var onun buralarda!"

"Biliyoruz" dedi Charly.

"Öyle buraya gelip de duvar dibinde dikilmekle olacak iş mi bu, di mi ya! Üüüüf bi gece Toril'den öyle bi patak yedi ki nasıl kaçacağını bilemedi. Bi de şu eroin dalgası. Kız tam keş bile sayılmaz, iğneyi kendine vurmayı yeni öğrenmiş!"

"Rita kanser" dedi Charly. "Ayağınızın altında uzun zaman dolaşmayacak."

"Kanser mi? Dalga mı geçiyorsun benimle! Nerdeymiş ur darling, beyninde mi? Neyse, eğer bana böyle bir haber verilmiş olsaydı, geriye saymaya başka bir yerlerde başlardım. Rio'da falan mesela!"

Dolly'ye de böyle bir haberin verilmiş olduğundan çok emindim, ama üzerinde durmadım.

"Rita'yı gördün mü bugün?"

"*Çok şükür* ki hayır!"

Uzun bir sessizlik oldu. Sigara içip, pencereden bakıyorduk. Dolly esrar ve sıcaklıktan mayışmıştı arka koltukta.

"Nerede olduğu konusunda hiçbir fikrin yok herhalde değil mi?" dedim bir çeyrek sonra.

"Bana mı dedin?" dedi Dolly.

"Evet. Charly ile ben, birbirimize daha önce de sormuştuk bu soruyu."

"Haberim yok. Son zamanlarda 'gözlüklü' Berit'le gördüm birkaç defa. Belki de ondadır. Fredensborg Caddesi'nde, bildiğim kadarıyla. Rita gibi bi rahibeye uygun bi arkadaş di mi?"

"Nerede olduğunu biliyorum, gidelim" dedi Charly.

"Beni mazur görün," deyip kapıyı açtı Dolly. "Sarma için teşekkürler delikanlılar! Kız çocuğu *gerçekten* kanser mi?"

"Akciğer kanseri" dedi Charly.

"Allah ka'retsin!" dedi Dolly ve uzaklaştı.

Kent merkezinden geçtik. Saat yarım olmuştu, sokaklarda kimsecikler yoktu.

"Fredensborg Caddesi mi?" dedim direksiyonda.

"Rosteds Sokağı'nda, trafik işaretlerinin biraz berisinde." Charly kulağını kaşıdı.

"Daha kaç yıllık ömrü kalmıştır acaba?"

"Dolly mi? Yüz yaşma kadar yaşar!"

"Tabii" dedi Charly. "Ama doksan dokuzu bitireli çok oluyor."

Arabayı kaygan caddelerde dikkatle sürüyordum. Döndüğümden beri Oslo'da günler hep ölümü düşünmekle, hep ölümü konuşmakla geçmişti. Dönüm noktasında, hatta uçurumun tam kıyısındaki bir çevreye geri gelmiştim. Bazılarımız yaşadığımız hayata göre çok yaşlı bile sayılmaya başlamıştık, ölüme hazırlanıyorduk. Kanser, kanamalar, çalışmayan ciğer ve böbrek muhabbetleri moralimi bozuyordu. Önceleri bizim için ölüm bir hızdı, kırlarda alabildiğine koşan, geçtiği yerlerden papatyaları havaya uçuşturan kara, yağız bir at... İnsanlar aşırı doz eroinden, haptan, arka sokaklarda soğuktan donarak ya da sarhoşken yaptıkları kazalarda parçalanarak ölürlerdi eskiden. Şimdi sinirimi bozan, ölümün "doğal" yollardan can almaya gelmiş olmasıydı. *Aşınma*lar başlamıştı. Bu aşınmalar, başka çevrelerdeki insanlara oranla çok daha erken meydana geliyordu bizim burada. Charly haklıydı Dolly'nin doksan dokuzunu çoktan geçmiş olduğunu söylerken. Kendi yaşımı hesaplamaya çalışırken böbreklerim sızlamaya başladı.

"Gözlüklü"nün evi Rosteds Sokağı'ndaki yangın yerinin karşısındaydı.

"Gözlüklü" tüm bilinen yollardan geçmişti. Babası tarafından tecavüze uğramış, on dört yaşında evden kaçmıştı. Eczanelerden alınabilecek ilaçları ezbere bilirdi. Ama artık yasal maddeler ilgisini çekmiyordu. İhtiyacı olan her şeyi sokaktan temin ediyordu. Zaten işyeri de sokaktaydı. Tam dört defa "yardım mekanizması"ndan geçmişti. Öylesine inatçı bir müptelaydı ki, yüzme öğrenmeyi ısrarla *reddediyordu*. Derin sularda inci avına çıkmıştı, hızlı kulaçlar ve kulaklarını patlatan bir basınçla yaklaşmaktaydı dibe. Kıza karşı değildim ama Rita'yla iyi arkadaşçılık oynamaya devam etmelerini de istemiyordum.

Rita evde yalnızdı. Korktuğum kadar kötü görünmüyordu. Bizi görür görmez ağlamaya başladı.

Koridorda durmuş kısa, siyah saçlarını okşuyor, kimbilir kaç

defa birbirimize böyle sarılmış olduğumuzu düşünüyordum. Hep biz üçümüz vardık -Charly, Rita ve ben- ara sıra da Ed takılırdı kuyruğumuza. Tek başımıza neler karıştırırsak karıştıralım, daima birbirimize döner, Fjellgata 49*daki üçlüyü yeniden kurardık. Görünmez bağlar vardı aramızda. Sevgililerimizden bazıları hiç anlayamamıştı bu ilişkiyi.

"Saçını ne yaptın" dedim söze başlamak için.

"Cehennemin dibine" dedi göğsüme sokulup. "Ne fark eder?"

"Öyle mii?" dedim. "Charly'ye bakılırsa sigara içmeyi bırakmışsın, doğru mu?"

Saniyeleri saymaya başladım. Sonunda Charly ile bayıldığımız olağanüstü kahkahasını patlattı. Yüzüme baktı.

"Sen delisin! Güneyde nasıl geçti vaktin bakalım? Gözlerini silip kollarımdan uzaklaştı."

"Eşyalarını topla" dedi Charly. "Araba dışarıda. Kapısı kilitlenmiyor. Erling de İspanya'da çok eğlenmiş, küçük bir sinir krizi hariç."

Geri çekildi. Gözlerinden hayır okunuyordu.

"Charly'nin dediğini yap. Seni kaçırmak üzere burada bulunmaktayız. Bilirsin bizim gibi tiplere karşı durmaya kalkışanın sonu fena olur!"

"Git diyorsam gideceksiniz. Bu kadar basit. Yaşamımın geri kalan kısmında, kararları ben vereceğim."

"Tabii ki gideriz" dedi Charly. "Sen istersen gideriz. Ama istediğine inanmıyorum."

"*Karar vermek* " dedim. "Ne demek karar vermek? Charly ile ben Çocuk Esirgeme Kurumu'nda mı işe başladık sanıyorsun sen? Tozun için endişeleniyorsan, boşuna. Charly'nin bir evi var, vay iblis! Ne işin var senin burada. Oturup 'gözlüklü'nün elini tutarak mı bekleyeceksin çöküşünü. O kız senden çok daha kuvvetlilerini eskitti. Sen de bilirsin ya bunu!"

"Ama o benim arkadaşım."

"Duygusallığa boşver şimdi. 'Gözlüklü'nün altmış sekizden beri hiç arkadaşı olmadı. Senin burada yaşamana göz yummasının

*Fjellgata: Dağ Sokak (ç.n.)

sebebi de eve ondan fazla mangır getiriyor olmandır."

"Arkadaşıymış! Biz.. Erling'le ben daha iyi sayılırız 'gözlüklü'den... Biz yani.."

Çenesi kuvvetli Charly Lie'den böylesi kırık dökük cümleler duymak ikimizin de çok komiğine gitmişti. Gülmeye başladık. Charly kızardı. Belki de bu yumuşattı Rita'yı bilmiyorum, biraz mırın kırından sonra gelmeyi kabul etti. Eşyalarını toplamasına yardım ettik. Yirmi altı yıllık hayatı boyunca, iki naylon torbayı dolduracak kadar eşya biriktirmişti. Ne zenginlik! Nakliyat şirketleri bizim gibiler yüzünden iflas ediyor zaten.

Anders'in arabasına girince "Eveet, dedim, eve mi gidiyoruz?"

"Bir tur atalım" dedi Rita.

"Tamam" dedi Charly, "benzine paramız var mı?"

"Bende var" dedi Rita cömertçe, sanki birisi hiç karşılıksız avucuna para koymuş gibi!

"Bekleyin biraz" diye bağırdı arabadan fırlarken.

"Nereye" diye seslendik. Endişeli analar korosu halinde.

Rita güldü. "Merak etmeyin hemen gelirim."

Charly ile Rita'nın geri dönüp dönmeyeceği konusunda bahse giremedik. İkimiz de meteliksizdik çünkü.

Rita elinde bir şişe pahalı viski ile döndü.

Kent dışına doğru gitmeye karar verdim.

O gece melekler bizimleydi. Kafayı bulmuştuk, keyfimiz yerinde, aynasızlar bizden uzaktaydı. Anders'in arabasıyla kimseyi ezmemiştim. Rita'nın ciğerleri dışında her şeyden konuştuk. Yıllar öncesinin şarkılarını söyledik. Bir ilkbahar gecesinde Moss'a, Frederikstad'a ya da Allah bilir nereye giden üç mutlu insan gibi davranıyorduk. Charly, başını Rita'nın kucağına koymuştu arka koltukta. Viski şişesi elden ele dolaşıyordu. Rita bacaklarını öne, vites kutusunun iki yanına uzatmıştı. Ara sıra bizi o hiç eşine rastlamadığım, şimdi toprak olan kahkahalarıyla şenlendiriyordu. Ne nefis bir geceydi. Ay testekerlek yüzünü göstermiş, Charly'nin peş peşe sıraladığı şiirlere ilham kaynaklığı ediyordu. Keyfi yerinde olunca müthiş şiirler dökülürdü Charly'den.

Gece koyu lacivertti. Pencereleri açmıştık, yeni bir hayatın kokularıyla karışık serin hava giriyordu içeri. Charly ile Rita arka koltukta biraz oynaşmaya başlamışlardı, eski dostluğun hatırına. Yorulmaya başlamıştım, Moss'a sapan yola gelmeden hızlı bir u dönüşü yaparak, burnumuzu eve çevirdiğimin farkına vardıklarını sanmıyorum. Arabayı hızlı kullanıyordum, ama öylesine sakindim ki güvenli hissediyordum kendimi.

Vestby'ye geldiğimizde arka koltuktakiler yorgun çocuklar gibi uyuyakalmışlardı. Boş viski şişesi ileri geri, ileri geri sallanıyordu.

7 Güneş ışığı perdedeki delikten bir mızrak gibi içeri süzülüyor ve Rita'nın sol göğsünün üzerine düşüyordu. Yattığım yerden bakakaldım bu görüntüye. Küçük kahverengi ucuna bebek ağzının değmemiş olduğu, bembeyaz bir güzellikti bu. Çürümüş ve canalıcı bir şeyin bu şeffaf tenin altına saldırışını getirmeye çalıştım gözümün önüne, olmadı. Absürd bir düşünceydi, düşünülebilir ama anlaşılamaz. Elimi uzatıp dokunmak istedim. Nedense beceremedim.

Üçümüz birden Charly'nin bulup getirdiği birkaç şilte, birkaç yastık, iki battaniye ve bir yorgandan meydana gelen yatakta yatıyorduk. İyi uyumuştum. Uzun bir süredir ilk defa, midemde ekşime olmadan uyanıyordum. Belki de çok erkendi daha. Alkolün etkisi geçmemişti. İspanya'da da birkaç defa yanılıp, aldanmıştım bu konuda.

Charly sırtüstü yatmış, ağzı açık uyuyordu. Son günlerde tıraş olmamıştı. Belki de sakal bırakıyordu. Sigara almaya uzandım. Döndüğümde Rita bana bakıyordu. Sigara yaktım, Rita elimden aldı.

"Neden yaptınız bunu? Neden peşime düştünüz?"

Eliyle dirseğimi tutmuştu. Yan odadan Pembe-Lisa'nın "daha" diye çığlık attığı duyuluyordu.

"O aldığın tozlar seni geri zekâlı mı yapıyor?" dedim.

Bana yaklaştı, battaniyemin altına girdi.

"Bilmiyorum.... bazen.... cehenneme gitmek istiyorum bazen... çamurlara batmak... anlıyor musun?"

"Evet" dedim. Kolundan birini tutup ışığa doğru çevirdim. Mor deliklerle doluydu. Daha kötülerini de görmüştüm ben. Dört yerde damarı delmiş, derisinin altı dalga dalga morarmıştı. Amatördü.

"Ne kadardır devam ediyor bu saçmalık?" diye sordum.

"Bir-iki aydır."

"Kontrol altında tutabiliyor musun?"

"Bilmem, hiç frenlemeye çalışmadım."

"İstediğin kadar gazla. Ama seni kaldırımlarda görmek istemiyorum!"

Yüzünü göğsüme gömdü.

"Charly anlattı mı?"

"Aptallık etme. Oslo bir köy. O söylemese de ben öğrenirdim zaten. Sana toz lazımsa, bulacağız, ama fiyatını kendine olan saygınla ödeyemezsin!"

"Ya para..."

"Bir yolunu buluruz" dedim olabildiğince rahat. Aslında bir paket cigara param bile yoktu. "Üzerinde bir şeyler var mı?"

"Ne boktan herifsin, çıplak olduğumu hissetmiyor musun?" dedi ve güldü. "İki paket var!"

"Sakla onları. Ağrıların var mı?"

"Ara sıra. Giderek kötüleşecek." Bana sarılıp ağlamaya başladı.

Charly uyanmıştı. Saati sordu. Gidip perdeleri açtı.

"Üçe geliyor" dedim.

"Eh fena değil. Nasılsın Rita? Orada sarılıp durma üvey kardeşine. Ne yalancı olduğunu bilirsin. Erling sen de git aşağıdan sabah birasını al. Beni Charly Lie gönderdi dersin! Rita ile ben de kahvaltıyı hazırlarız, kahve falan. Bir yerlerde bir türlü konservesi olacak. Hadi hadi.. Hedefimiz gidip senin romanı almak. Gece gözden geçirelim ki yarma götürüp teslim edesin! Hadi bakalım millet, tatil bitti, edebi günler başlıyor.

"Edebi günler" bira, kahve ve bir konserve kutusu soğuk yemekle başladı. Bir de üstüne sabah sarması.. Rita da iğnesini vurdu. Mükemmel bir kahvaltı sofrası sayılmasa bile günü karşılamaya hazırdık. Gece döndüğümüzde Anders'i bulamamış, arabayı

geri verememiştik. Bir kere daha ödünç almamızda ne sakınca olabilirdi ki!

Her ikisi de evdeydi. Lisa bana kömürlüğün anahtarını verdi.

"Sabah kömür çıkardık yukarıya" dedi. Bakışlarından aşağıda beni kötü bir sürprizin beklediğini anlamıştım.

Charly buz gibi bir suratla arkamda duruyordu. Birbirlerini hiç sevememişlerdi. Bodruma inip, kömürlüğün kilidini açtık. Domuzlar kömürleri yere dökmüşlerdi. İspanya'ya giderken bıraktığım eşyalarımla, birkaç gün önce park ettiğim yazı makinem ve içinde romanımın bulunduğu bavulun üzerine yani.. Şu yeryüzüne geleli beri pek fazla eşya biriktirmemiş olduğuma işte orada bir kere daha memnun oldum. Kitaplarımı içine doldurup bıraktığım bira kasaları, giysilerimin bulunduğu sırt çantam, bavulum bir karış kömür tozuyla kaplıydı. Kutusuna koymadan açıkta bıraktığım yazı makinem çöplüğe atılacak hale gelmişti.

"Manüskriptin nerede" dedi Charly. Her konunun özünü bir anda bulup çıkarma yeteneğine sahipti.

"Bavulumda" dedim. "Allah'a şükürler olsun, Amin!"

"Çıkart!"

Bavulun kilidini açıp, sarı dosyayı çıkardım. Ellerimin kömür karası kartonun üzerine izler yaptı.

"Kara İz!" dedi Charly. "Ne dersin, iyi bir başlık değil mi?"

"Belki" dedim. Kitap başlığı düşünecek havam yoktu şimdi.

Kömürlüğün kapısını çekmeden önce, bira kasalarından birinin yanına gidip, Patrick White'ın "Vivisector"ını aldım kitapların arasından.

Avluya çıkınca anahtarı garajın çatısına fırlatıp attım, kayboldu gitti.

"Hadi" dedi Charly. "Eve gidiyoruz!"

Rita arka koltuğa kıvrılmış uyuyordu. Benim aklımda kömürlük karası düşünceler eve geldik.

Hemen çalışmaya koyulduk. Charly'nin yazı makinesini ödünç alıp, yetersiz bulduğum bölümleri yeniden yazmaya giriştim. Kâğıt tomarının geri kalan kısmını Charly ve Rita okumaya giriş-

tiler. Daha önce de bana danışmanlık yapmışlardı. Bu kez, hem de hiçbir şey olmamış gibi işe koyulmaları içimi sızlattı. Rita her zamanki gibi sessizce işini yapıyor, Charly ise heyecanlı bir papağan gibi ötüyordu. Kâğıdın kenarına kurşunkalemle notlar çıkarırken, bir yandan da böğürüyordu:

"Ha ha ha, bu iyi işte Erling! Gayet uygun. *Bu da neee*? OLMAZ! Oğlum sen dilbilgisi ve imla öğrenmedin mi? Hani şu, Erling, beyin sarsıntısı geçiren büro faresi üzerine yazdığın şu bölümde, gerçekten sefil bir tablo çiziyorsun! Pek komik, ama onu sudaki bir kaplumbağa ile *karşılaştıramazsın ki* !

"Kara" dedim sinirli. "Karada demek istediğimi anlamıyor musun?"

"Bak sen şu işe! Sen su *yazmışsın*, biz nereden bilelim?"

"Charly, bu kadar gürültü etmeden okuyamaz mısın şu kâğıtları?"

Geceyi böyle geçirdik. Saat üçe doğru Rita yanıma gelip birkaç çift laf etti, yanağıma bir öpücük kondurduktan sonra, elinde aşağıdaki lezbiyenlerden ödünç aldığı bir şişe votkayla odanın köşesine çekildi. Lauzier'nin çizgi roman dünyasına daldı.

Sabah yedi sularında Charly elindeki kâğıt tomarını bitirmişti. Uyuyakalmış olan Rita'yı da alıp yattı. Yazdıklarım içinde en iyisi olmamakla birlikte, yine de övünülecek bir şey ortaya koymuş olduğum görüşünde birleşmişlerdi.

"Hiç fena değil Erling, hele yazarken ne durumda olduğunu göze alırsak bayağı da iyi sayılır! Geri kalanını bugün bitirmeye çalış ki öğleden sonra teslim edebilesin." Esniyordu.

"Ben makinede takırdarken uyuyabilecek misin?"

Cevap vermedi, uyuyakalmıştı.

Kendimi çok iyi hissediyordum. Yapmak istediğim işi başaracağımı gösteren o şeytani duygu kaplamıştı içimi.

Saat on ikide yayınevine gidip, uzun süredir üzerimde ağırlığını hissettiğim dertlerden birinden kurtulmuş oldum.

Geriye döndüğümde odayı boş buldum. Soyunup, baygın bir halde yatağa düştüm.

8 Uyandığımda inanılmaz bir görüntüyle karşılaştım. Charly ile Rita ellerinde bir sürü naylon torbayla odanın ortasında duruyorlardı. Charly kendine yeni bir blue jean ceket almıştı. Kolunun altında upuzun saplı kırmızı bir gül demeti vardı. Tekel bayiine de uğramış, neredeyse bütün rafları boşaltıp getirmişlerdi.

Yatakta oturup gözlerimi ovuşturdum.

"Burs" dedi Charly olabildiğince doğal görünmeye çalışarak. Bir işçinin "ücret" deyişi gibi değil, dinibütün bir Hıristiyan'ın "İsa" deyişi gibi döküldü bu söz ağzından.

"Charly Amca yirmi bin aldı" dedi Rita elindeki torbayı yere koyarken. "Seyahat bursu!"

O anda Pembe-Lisa göründü kapıda. Bu sözlerin hiçbirini kaçırmamıştı tabii!

"Yirmi bin Norveç Kronu haa? Aman Allahım Charly, kimbilir ne feci şeyler yaptın da, Norveç devleti senden kurtulmak üzere bu kadar para harcıyor! Kültür bakanının karısını mı şeyettin, yoksa şu rezil şiirlerine daha fazla tahammül edemedikleri için mi seni uzaklaştırmak istiyorlar buralardan?"

"Hımmm" dedi Charly, elindeki gülleri odanın ortasında duran bir cam kavanoza yerleştirirken.

"Amaaan Charly, bırak şu kaba saba kavanozu! Zevksiz herif, n'olacak!" dedi Pembe-Lisa gülleri Charly'nin elinden kaparken. "İhtiyar Lisa'nın şık bi vazosu vardır herhalde di'mi?"

"Seyahat bursu mu?" dedim, kalkıp pantolonumu giyerken.

"Yes" dedi Charly, incecik bir puro yaktı.

"Biz de tekel bayii taraflarına doğru bir *yolculuk* yaptık" dedi Rita. "Bankadan çıkınca da taksi tuttuk."

"Anlamıyorum" dedim gömleğimi giyerken. "İnsan böyle şeyleri önceden haber alır. Yoksa biliyordun da söylemek mi istemedin?

"Yok canım. Müthiş haber bugün postadan çıktı. Mangırlar haftaya gelecek. Mektubu Yazarlar Birliği'ne götürüp beş bin kron ödünç aldım. Al, yak bi puro! Sen kitabını teslim ettin mi?"

"Her şey yolunda."

"İyi, o halde kutlanacak *iki* haber var!"

B-52'de müthiş bir parti verdik. Pembe-Lisa'nın iyi haberi almasının üzerinden on dakika geçmemişti ki apartmanda yaşayan herkes üçüncü kattaki şairin bok gibi parası olduğunu öğrenmişti. Charly cömertliğiyle tanınırdı. Arka arkaya düşmeye başladılar odaya. Birkaç saate kalmadan Oslo ormanında yaşayan bütün enteresan hayvanlar dolmuştu içeri. Ben, Charly ve Rita divana oturmuş, pencere pervazını bar ve masa, aşağıdan geçen sokağı da kültablası olarak kullanıyorduk. Öbür pencerenin kenarında burnunda halka, alnında dövmeler ve kırmızı denizyıldızı saç modeliyle isimsiz rockçı oturuyordu. Üzerinde eski bir deri pardösü, kovboy çizmeleri ve lastiği gevşek dondan başka bir şey yoktu. Ayaklarını altına almış lotus pozisyonunda oturuyordu. Ancak imansız bir Buda tablosu görüntüsündeydi daha çok. Yazı masasının üzerine Jan, Kristian ve daha birkaç yetenekli araba hırsızı yerleşmiş, evden getirmiş oldukları kendi ürünleri alkolü içiyor ve geleceğe umutla bakıyorlardı. Royal Albert Hall'da kazandıkları başarıyla yetinmiyorlar, Atlantik'i aşıp Amerika'ya geçiyor ve müthiş ünleniyorlardı. Elektrik çağında yaşadığımızın ifadesi olarak da Charly'nin eski gitarını kültablası olarak kullanmaktaydılar. Charly o gece her şeye boşvermişti. Pembe-Lisa ve ailenin geri kalan bireyleri manikürlü ellerinde campari bardakları, esrar kabağı, kahve termosu, meyve tabakları, kasetler, çiçekler ve sigaralarla girip çıkıyorlardı odaya. Bu gecenin şerefine giyinip süslenmişler, Japon geyşasıyla, orospu karışımı bir şeylere benzemişlerdi. Üzerlerine deri gibi yapışan mini eteklerinin yırtmacı bacakaralarına kadar yükseliyordu. Rita ile Charly'nin aldığı malzemelerle bir ziyafet sofrası düzme işini yüklenmişler, mutfakla bizim oda arasında koşturuyorlardı. Gülüyor, bağırıp, çağrışıyorlardı. Yere serili şiltelerin üzerinde, çatı katından inen LSD'cilerden punklara ve de "tesadüfen" kentin zengin mahallelerinde doğmuş olup, şimdilerde kasa açmakla iştigal eden tiplere kadar çeşit çeşit insan oturmuştu. Bu sonuncular, parasız oldukları zaman arabaların içinde, şansları yaver gitmişse lüks otellerde yaşarlardı. Koskoca ülkede girmedikleri mapusane yok gibiydi.

Vakit ilerledikçe aldığımız alkol ve uyuşturucunun da etkisiyle, partinin havası giderek kızışıyor, müziğin gürültüsü tahammül

sınırlarını aşıyor, kulak patlatacak volüme ulaşıyordu. Bizim hane halkından olmayan birkaç punk, sarhoş bir karının karnının üzerinde dans etmeye girişmişlerdi. Dans pisti çığlıklar atar, etraftakiler boşver diye bağırırken, yüzleri hak ettikleri tepkiyi alamıyormuş gibi bir havaya bürünüyordu.

Herhalde yanlış anlıyorlar ve bize boşverip danslarına devam ediyorlardı. Çoğumuzun kucağında Pembe-Lisa'nın pişirdiği, buharı tüten tavuk çorbası tabakları vardı. Geldiğim gece karşılaştığım punk kız, alkol ve kardeşçe dayanışmayla yüklü bir halde yerinden kalktı; elindeki çorbayı şimşek gibi bir hızla punklardan birinin yüzüne savururken, ağır seramik tabağı da öbürünün başına geçiriverdi. Kafalarından akan kan ve çorbadan körleşerek geri çekildiler ve küfretmeye koyuldular. Kız tekme ve zincirle saldırısını sürdürdü. Biz tavuklar oturmuş, ortalığı telaşa veren tilkiyi seyrediyorduk.

"Harika!" diye bağırdı Charly. "Bu kız müthiş!"

Kasa soyguncuları çetesi bile, gözümüzün önünde iki destroyeri batıran bu dişi torpido karşısında dillerini yutmuş gibiydiler. Ansızın dansçılardan biri kızın horozibiğini yakalayıp, kızı yere savurdu. Herkes taraf tutmanın zamanı geldiğini anlamıştı. Orada bulunan ve bu dişi fırtınadan hoşlanmayan birkaç punk, dans grubunun yanına geçmişti, ama geride kalanların tavrı belliydi. Eşit olmayan savaş kısa sürede bitti ve iki kaçıkla birkaç sempatizan tekme tokat merdivenlerden aşağı yuvarlandı. Tabii ki mücadeleyi bırakmamış, ellerindeki taşlarla camlara doğru saldırıya geçmişlerdi bu sefer de! Neyse ki lezbiyen kampından Annie üzerinde gecelik ve elinde tüfekle pencereden görünmüş, bizimkilerin heveslerini kursaklarında bırakmıştı! Annie arkalarından iki el ateş ederken, vahşi itler Grönland metro binasına doğru çekildiler. Civarda yaşayan ihtiyar sarhoşlar geldi aklıma ve bu heriflerin şimdi de onları dans pisti olarak kullanabileceklerini düşündüm. Allah kahretsin, hiç güvenilmez bu asfalt Kızılderililerine! Gece boyu birer melek gibi davranırlar, birdenbire canları sıkılıp rol değiştirirler. Aslında severdim punkları, aynı kandandık. Yaşamaya mahkûm edildiğimiz, ucuz televizyon dizilerine benzeyen şu toplumdan onlar da nefret ediyorlardı. Çiviler, zincirler, meşin ceket-

ler ve horozibiği saçlara bir itirazım yoktu. Suratlarındaki 666 dövmeye, askeri çizmelere de.. Tek sevmediğim amaçsız şiddetti. Şiddetin ipek çetesinden değil de şu cazip yaratıklardan geliyor olması durumu iyileştirmiyordu.

"Aferin size" dedi LSD'cilerden biri. "Dışarısı bok gibi soğuk!"

"Çeneni tutsan iyi olacak" dedi Pembe-Lisa. "Yoksa senin ağzına ne sokacağımı bilirim! Ayrıca senin ne işin var bu katta? Neyse, neyse, çeneni tutmak şartıyla kalabilirsin burada. Nasılsın bakiim yavrucuum?" diye kazazedenin yanına gitti.

Rockçı ile Rita "yavrucuk"a ilgi göstermeye başlamışlardı bile. Rockçı, sıçanlar takımında izcilik yapmıştı, ilkyardımdan anlıyordu. Rita kızın alnını ıslak bezle silerken, rockçı kazağını çıkarmış, orasını burasını ovuşturuyor, kız acıyla bağırıyordu.

"Üç kaburgası kırılmış" dedi. "Ne olduğunu bilmek zor ama, bana kalırsa doktora gerek yok!"

"Bizim yatağa götürün" dedi Kristian. "Biz göz kulak oluruz kıza!"

"Şu işe bakın" dedi Pembe-Lisa. "Nasıl da vraklıyor şu yalancı kurbağalar! Sizin nasıl bir *doktorculuk* düşündüğünüzü bilmez miyim ben!"

"Kristian'ın dediğini yapın. Biz ara sıra gider yoklarız" dedim.

"Ben yanında otururum" dedi Rita.

Charly ile bir şişe daha açmış, bardaklarımızı doldurmuştuk. Gıdaklayan hemşireler hastayı dışarı çıkarttıktan sonra oda sakinleşmişti. Saat ikiyi geçmiş, ahali, oraya buraya devrilmeye başlamıştı. LSD'cilerin de yardımıyla yatağımızda sızmış olan bir guguk kuşunu dışarı attık.

"Eh, bu da bir çeşit seyahat sayılır!" dedim. "Her gün böyle devam edecek olursa, Frederikshavn'a giden feribota bilet alacak kadar paran kalır."

"Ne halt edeceğimi bilmiyorum" dedi Charly.

"Yapman gereken, buradan uzaklaşmak, Charly! İblis gibi derhal! O Allahın belası çek gelir gelmez toz olacaksın!"

"Seyahat mi, nereye?"

"Fark etmez. Önemli olan bu kurtlar camiasından uzaklaşmak. Fransa, İspanya, belki de İtalya! Koskoca Avrupa haritası var yahu önünde. Daha da ötesi Afrika!"

"Bilmiyorum, şimdi bu durumda..."

"Sen de bal gibi biliyorsun ki, Rita'nın ciğerlerine bi faydan dokunmaz! Git ve bırak sen dönene kadar Rita ile ben sürdüreyim savaşı. Her şey yolunda gider de birkaç haftaya kadar biraz mangır da kazanırsam, geçinir gideriz. Eroin tüketimi korktuğum kadar fazla da değilmiş zaten. Gemiyi yüzdürmeye söz veriyorum!"

"Onu düşünmüyorum, ama ya bir şey olursa..."

"Beni dinle, Git güneye, bir yer kirala ve adresini de acilen bildir bize. Rita'ya bir şey olursa sana telgraf çekerim, bir uçağa atlayıp gelirsin buraya Allah'ın belası!"

"Rita'nın fazla vakti kalmadı..."

"Mesele senin *istememen* değil, gitmeye *cesaret edememen*" dedim şişeyi elinden alırken. Bütün istediğin şu sikilmiş şehirde, -ne az, ne fazla- makul derecede bir kederle dolaşıp, ara sıra melankolik bir şeyler çiziktirmek. Seni bekleyen *dünya* umurunda bile değil, o dünyayı, Deichman Kütüphanesi'nden ödünç aldığın kitaplardan tanıyabileceğini sanıyorsun! Dünya ve gerçekler, ara sıra içine dalıp, bir şey yazabileceğin deneyimleri edindiğin gaileler senin için! Yazmak için yazıyorsun sen, şeytan, sen..."

İkimiz de aynı anda gülmeye başlamıştık.

"Aradan geçen bunca yıla rağmen, beni sözlerle provokasyona getirebileceğini sanıyorsun sen Erling!" Gerçekten inanılmaz bir şey bu! Kalkıp soyunmaya başlamıştı.

"Ama tamam, gidiyorum. Birkaç güne kadar kurtulacaksınız benden."

"Çok iyi! Yazı makineni de götürecek misin?"

"Tabii ki hayır! Arka cebimde o kadar çelik varken, nasıl yazı yazarım!"

9 Psikiyatri hizmetleri konusunda, içimde yıllardır gelişen olumsuz bir tavır vardı. Bu branşta çalışmıştım, iç yüzünü biliyor-

dum. Ayrıca pek çok arkadaş ve tanıdığımın deliliğini iyileştirmek için uğraşıldığına da tanık olmuştum bu yüzden onların bakış açısına da pek yabancı sayılmazdım. Öyle boktan bir işti ki bu, son yıllarda sakallı sosyalist doktorları göreve almak ve adını "tımarhane"den, "psikiyatri kliniği"ne çevirmiş olmak bir şeyi değiştirmezdi. Şıp diye öyle ilerici ve bilimsel olmuşlardı ki, midesi bulanır insanın! Ben yine de ortaçağlardan kalmış tımarhane sözünü tercih ediyorum ve Norveç psikiyatrisinin bu lafı hak ettiğine inanıyorum.

Ed yine tozutmuş olduğundan, yeni bir ziyaretin vakti gelmişti. Ertesi sabah Doktor Dolittle'a telefon ettim.

"Ben Erling Haefs" dedim. "Galiba ağabeyimi tutmuşsunuz yine."

"Haefs.... hımmm. Aaa merhaba! Son kitabını okudum! Ne desem... ilginçti!"

"Kimileri *fazla* ilginç buluyor" dedim. "Sülalemin vaziyeti nasıl?"

"Eh pek iyi sayılmaz, doğrusunu söylemek gerekirse. Edward oldukça kötü, psikozdan çıkaramıyoruz, dened..."

"Denediğiniz rengârenk haplar," diye sözünü kestim. "Mesele Ed'in on beş yaşından beri araba çalmaktan ve eline geçen tüm uyuşturucuları yutmaktan başka bir şey yapmamış olmasıdır!"

"Bunu bir kez daha tartışmak *zorunda mıyız* ?"

"Tabii ki hayır! Uyuşturucu madde dağıtıcılarıyla tartışmanın boşuna olduğunu biliriz. La Roche şirketi tarafından her yaz seyahate davet edilince, işe başka gözle bakıyorlar."

"Kes, Erling! Sen de biliyorsun ki ben..."

"Sen satın alınamazsın değil mi? Evet biliyorum. Ama konu senin neyi sattığın!"

Doktor içini çekti.

"Biz bir gelsek nasıl olur ha?"

"Siz mi?"

"Evet, Charly ve Rita. Yakın akrabalar yani.."

"Bilmem ki, aslında, baksana.. söylemek.."

"Harika!" dedim. "Yarın geliyoruz. Selam söyle."

Doktor Dolittle'dan telefonda randevu almak için, telefonu hangi saniyede kapatacağını iyi ayarlamayı bilmek gerekir.

Ertesi gün tımarhaneye yollandık. Charly'nin elinde, dostlarının küçük bir soygun sonucu elde etmiş oldukları bir torba dolusu sigara, Rita ile bende de portakal ve armut vardı. Doğrusu Rita o sabah çok olağan davrandı, birimizden birimizin matiz olduğunu görseler, içeri sokmazlardı bizi.

Kapıyı açanın yaşlı bir hanım teyze olması içimizi rahatlatmıştı. Psikiyatri branşında çalışanlar arasında rastladığım, bu mesleğe uzun yıllarını vermiş, insan beyni hakkındaki son bilimsel bilgilere sahip olmasalar da içleri derya gibi insan sevgisi dolu olan yaşlı kadın tipinin, saygı duyulacak bir temsilcisiydi. Kariyer meraklısı doktor ve psikiyatristlerden çok, onun gibilerin faydası olurdu akıl hastalarını iyileştirmekte. Bu kızlar, analık rolünün en iyi yanlarını mesleklerine taşımış, erkek amirlerine oranla hayli aklıselim sahibi insanlardı.

"Merhaba Anna! Ağabeyimi kaçırmaya geldik!"

Anna güldü.

"Evet başhekim *uyardı* bizi!"

"Oğlumuz nasıl?" diye sordu Rita.

Anna birdenbire ciddileşti. İyilik dolu kahverengi gözlerle beni süzdü.

"Göz meselesini duydun değil mi? Başhekim anlattı sana değil mi?"

Omuzlarıma bir ağırlığın çöktüğünü hissettim.

"Hayır," dedim. "Çok kısa bir konuşma geçti aramızda."

"Ofise gelin" dedi Anna.

"Göz" dedi Charly, "yani şey demek istemiyorsun di mi..."

"Maalesef" dedi Anna. "Üçünüz de içeri gelin biraz."

Ed birkaç gün önce bir makas geçirmişti eline. Kendi mantığınca, bunu sevimsiz halüsinasyonlara karşı savaşında bir yardımcı olarak görmüştü. Neyse ki birinci gözün işini bitirdikten sonra, bir başka akıl hastası tarafından engellenmişti. Böylelikle görenler arasındaki yerini korumayı başarmıştı. Ancak dünyayı yarım bir bakışla karşılayacaktı bundan sonra.

"O kadar çabuk olup bitti ki" dedi Anna. "Allah bilir nereden bulmuş o makası!"

"Olur böyle şöyler" dedim içimdeki çığlığı bastırmaya çalışarak.

Anna'nın ziyaretçi odasını kullanma uyarısına aldırmayarak, akıl hastalarının topluca bulundukları salona doğru yürüdük. Çoğunu daha önceki ziyaretlerimden tanıyordum. Köşede bir ihtiyar oturmuş, sümük yiyerek duvar kâğıtlarıyla dertleşiyordu. Matematik profesörü Ludvigsen, her zamanki gibi pencere ile mutfak kapısı arasında volta atıyordu. Betty de oradaydı. Hani şu patates haşlamaktan usanıp, kocasını haşlayan sabık ev hanımı! Kırık kanepede yeni birkaç kadın oturmuş ağlaşıyorlardı. Folklorik bir yün hırka giymiş olan sosyal hizmetler uzmanı, elinde bir deste oyun kâğıdı ve bir termos kahveyle, hastaların hoşça vakit geçirmelerini sağlamaya çalışıyordu.

"Ed" dedim. "Edward Haefs?"

Yün hırkalı kalktı, yuvarlak çerçeveli gözlüklerini düzeltti, sinirli sinirli.

"Özür dilerim ben yeniyim burada.. Ben.."

"Hani şu tek gözlü olan."

"Zuum" dedi Ed. Tam arkamda duruyordu. Yaralı gözü bandajlanmıştı.

"Zuum da ne demek, ne bu saçma konuşma" dedim.

"Zuum" diye tekrarladı Ed. Sağlam gözü sigarama takılmıştı.

"Konuşsana Charly ile" dedim. "Elindeki torba sigara dolu. Yalnız dikkat et de ateşiyle öbür gözünü yakmayasın!"

Ed cevap vermedi. Önümde boş bir bakışla duruyordu. Dudaklarının arasına bir sigara sıkıştırdım, yaktım. "Allah kahretsin Ed, iyi ki bizim ihtiyarlar ölmüş. Yürekleri dayanmazdı şu saçmalığa! Neden herkesin kullandığı gibi kullanamazsın makası sen!"

Ed hâlâ suskun, sigaradan nefes çekiyordu.

Bende sigara olduğunu gören diğer deliler de yavaş yavaş etrafımıza toplanmaya başlamışlardı. Onlara elinde alışveriş torbasıyla duran Charly'yi işaret ettim. Charly, Noel baba rolünü keyifle kabullenmiş, etrafa sigara dağıtmaya koyulmuştu.

"Sakin olun baylar, sıraya girin! Elimizde... bakalım.. sert erkeklere Marlboro ve Prince, bayanlarla, çocuklara mentollü sigara var. Buyrun, canınız çektiği kadar için!"

Afrika'da yerlilere cam boncuklar dağıtan Avrupalı gibi davranıyordu. "Dur bakalım deli, o paket sana değil! Sana demin verdim ya!"

"Şu Allah'ın belası saçmalıklar da nereden çıktı Ed? Orada durup kiklop gibi bakma bana, cevap ver!"

"Kes Erling" dedi Rita. "Gel Ed. Bakayım sana bir!" Ed'i elinden tutup, boşalmış olan kanepeye doğru götürüyordu. Sosyal hizmetler uzmanı, sigara meraklısı deliler arasında kalakalmış, kafasını kaşıyordu.

"Aferin Rita!" diye bağırdım. "Biraz da 'agucu gucu' deyip, çenesinin altını gıdıkla ki herifin keyfi gıcır olsun! Sor bakalım, armut istiyor muymuş! Yalnız soyup da ver!"

"Aaa, n'oluyo sana Erling? Bu senin ağabeyin değil mi?" Ed'in saçlarını okşuyordu bir yandan.. Ed gözlerini yummuştu.

"Ağabeyimin kendine gelmesinin zamanıdır" dedim. "Usandım bu hallerinden artık!"

"Ed kendini iyi hissetmiyor, değil mi Ed?"

Ed, Rita'nın okşamasıyla mayışmıştı. Başını sallayıp onayladı onu.

"Hayatın sorumluluğunu üstlenmek istemiyor, mesele bu! Ne zaman dünya acımasız ve güç olmaya başlasa, hemen şizofreni yorganına sarıyor kendini."

"Kes artık" diye Charly karıştı söze. "Sen suratsız bir bok çuvalısın, *asıl* mesele bu! Ne güzel eğleniyoruz!" Üç sigara birden içiyor, bir hasta ile şakacıktan dövüşüyordu.

"Sen de, iblis, hayatın sorumluluğunu yüklenmek istemiyorsun ara sıra! Danimarka'ya giden feribotta, neredeyse üzerinde iki hektogramla yakalanmak üzere olduğun günü hatırlasana, ha?"

Yün hırkalının ağzı açık kalmıştı.

"Gözlerimi çıkartmaya çalışmıyorum, herhalde ben!" dedim, suratımı asarak.

"Bu delilerin yanında çalışmış olduğuna inanasım gelmiyor" dedi Charly, gelen dostça yumruğu savuşturarak.

"İşte o yüzden şu oyunları etkilemiyor beni ya!" dedim. "Hep gördüm bunları. Dikkatleri üzerlerine çekmeye çalışmakta şizofrenler çocuklardan beterdir.!"

"Bu branşı niye terk etmek zorunda kaldığını şimdi anlıyorum" dedi Charly.

"Zuum, Erling benim kardeşim değil!" dedi Ed ansızın.

"Keşke öyle olsa" dedim.

"İkiniz de susun" dedi Rita! Neler saçmalıyorsunuz bugün!"

"Haklı" dedi Charly, "böyle davranmakla öbür delileri de kışkırtıyorsunuz."

Charly ile dostça yumruklaşan hasta, işin dozunu artırmaya başlamıştı.

"Asıl sen kes sesini" dedim. "Baksana ortalığı kızıştıran sensin!"

"Hadi yeter artık" dedi Charly, ama rakibi iyice ısınmış, Charly'yi yere yıkmaya çalışıyordu. Sıkı bir güreş numarası çekmeye girişirken, salyaları akıyordu. Şizofren gergedanın valsine, matematik profesörüyle başka bir guguk kuşu daha katılmaya hazırlanıyordu şimdi. Ceplerini Charly'nin getirdiği sigaralarla doldurmuşlar, teşekkür sırasını bekliyorlardı. Yaşlı profesörün hiç beklenmedik kirli numaraları olduğunu o anda anladık. Sol kolunu boynuna dolarken, sağ koluyla herifin bacakarasına bir geçirdi ki, ardından gelen kafa darbesiyle adam yerdeydi. Bu beyaz saçlı ihtiyar bizi şaşkına uğratmıştı. Öbür saldırganın yerdeki adamın kulağına savurduğu tekmeyi engelleyemedik. Neyse ki ayağında pantuflalar vardı. Yerdeki, kan tükürüp, yana doğru devrildi. Bayılmıştı.

Pantuflalı kahraman "öldürüceem" diye haykırıyordu.

"*Yapamazsın*!" diyerek adamın yakasına yapıştım. Sosyal hizmetler uzmanı felç olmuştu sanki. Ceza vuruşunu yapan herifi sürükleyip, kanepeye götürdüm, iki kadının arasına oturttum. Kadınlar, adam sağa sola doğru hamle yaptıkça çığlıklar atarak yerlerinden fırladılar, bu arada da kahve masasını devirdiler. Fincanlar, tabaklar kırıldı, ortalığa seller gibi kahve aktı.

"Durun" dedim. Hepiniz aklınızı başınıza toplayın. Bağırıp, küfürler eden adamı zapt etmeye çalışıyordum bir yandan da.

"Öldürücem, öldürüceem, ööllldürüceeemm!" diye haykırıyordu.

Gömleğimi yakalamış, bir çekişte belime kadar yırtmıştı.

"Yardım et bana Charly!" diye bağırdım. "Bu çocukları sen kışkırttın işin başında!"

Çocuk*lar*. Mesele de buydu zaten. Çoğunluktaydılar. Charly birdenbire karar değiştirip, bu kez de onunla dövüşmeye girişen profesörle meşguldü.

"Git kardeşine yardım et!" dediğini duydum Rita'nın.

"*Hayır* !" diye bağırdım. "Karıştırma Ed'i bu işe! Bir de o patlarsa..."

Geç kalmıştım. Birkaç dakika önce kardeş olduğumuzu inkâr eden Ed şimdi aile şerefimizi kurtarmak üzere piste çıkıyordu. "Zuum, zuum" diyerek kasadaki ağır vazoyu kapmıştı.

"Bırak vazoyu Haefs!"

Sosyal hizmetler uzmanı kendine gelmeye başlamıştı. Gözümün ucuyla yün hırkalıya bir sağ kroşe çeken Ed'i gördüm. Rita araya girmiş, yumrukların devamını engellemişti. Ancak bana doğru ilerleyen Ed'i durduramadı.

"Charly, bırak profesörü, Ed'i durdur!" diye bağırdım.

Charly ceketine yapışmış olan adamdan kurtulup, kımıldayamadı.

"Öbür bakıcılar hangi cehennemde?" Rita ömründe ilk kez psikiyatrik bir yakın ilişkiye muhatap olmuş bulunan yün hırkalıyı sarsıyordu.

"Bölüm toplantısındalar!" diyebildi. Kan tükürüyordu! "Koridorun en sonundaki oda."

Rita adamı bırakıp, koşmaya başladı.

"Ed! Bırak o vazoyu!" dememe kalmadan vazo ıslık çalarak geldi... Başından beri tahmin ettiğim üzere, altımda öldürücem diye haykıran adama değil, bana doğru nişanlanmıştı. Nasılsa zavallı kellem isabet almadı ama, uçan cisim kürekkemiklerimin ortasına çakıldı.. Acısı korkunçtu ve ben de o öfkeyle maalesef pek öyle soğukkanlı davranmayıp, hıncımı farkında olmadan altımdaki adamdan almış, okkalı bir yumruk patlatmıştım. Adam neredeyse şok geçirecekti. Bakıcı sandığı birinden ilk kez yumruk yemişti. Hemen sesini kesti.

"Sorry!" dedim. "Ben bu dükkânda çalışmıyorum. O yüzden işimden olurum diye boşuna sevinme!"

"Öldürmek?"

"Evet" dedim her şeye boşvererek. "Git doktoru öldür!" Adamı

bırakıp arkadan beni tekmelemeye girişen Ed'i durdurmak üzere kalktım.

"Ed! Ed, hayattaki tek yakınım sensin! Lütfen kes artık! Özür dilerim demin kötü konuştum. Ama sen benim nasıl olduğumu bilirsin. Şu göz meselesinden sinirlerim altüst olmuştu. Lütfen, daha fazla zuum, zuum yapma artık!"

Özür dilememi kabul etmiş gibiydi, ben de Charly'nin yanına gittim. Pantuflalı kahraman avuçlarını seyretmeye başlamıştı. Durum sakinleşmişe benziyordu.

Ben öyle sandım.

Daha odanın ortasına gelmemiştim ki kapı açılıp, bakıcılar beyaz bir çağlayan gibi üzerimize aktılar. Aman Allahım, bu tür yerlerde alarma geçildiğinde neler olacağını bilecek kadar iş deneyimim vardı.

"Her şey kontrol altında" dedim. Charly'yi bir köşeye sıkıştırmış olan profesörü tutmaya çalışarak.

Daha başka bir şey yapmama veya söylememe fırsat kalmadan bütün ekip üzerime çullanmıştı.

"Durun!" diye bağırdım. Biri kafakola almıştı, öbürü sağ kolumu arkaya bükmüş bastırıyordu. "Durun! Deli olan ben değilim!"

Ama işe girişmiş olan bakıcıların beni dinlemeye pek vakitleri yoktu. Beni yere yıkıp, üzerime çökerlerken, göz ucuyla Charly ile profesörün de beyaz bir selin altında sürüklendiğini gördüm.

"*Teslim* oluyorum! Deli gömleğini ve iğneyi getirin! Erling sen de orada mısın?

"Evet. Şimdiye kadar çıktığım en crazy trip bu oldu!"

"*Durun*!"

Kapıda doktor ve hemşire Anna duruyordu. Anna ellerini ovuşturuyor, bölümdeki anarşiye içini çekerek bakıyordu. "Ahh çocuklar ahh.." Geride Rita'nın kahkahalarını zapt etmeye çalıştığını gördüm.

Evin efendisinin emri, yavaş çalışan beyinlerine işleyince, bakıcılar istemeye istemeye bizi bıraktılar. Belki de bizim deli olmadığımızı kendiliklerinden anlamışlardır, kimbilir!

"Allah kahretsin" dedim, kalkıp paramparça olan üstümü düzeltmeye çalışırken. "Bu bölümde on hasta var, kim olduklarını

bilmeniz gerekmiyor mi?"

"Ah, bir yanlış anlaşılma oldu!" dedi Anna. Nöbette hiç erkek bakıcı yoktu. Başka bölümlerden yardım istedik. Onlar... bilemezdiler ki.. yani.. demek istiyorum ki.."

"Tamam Anna, ne demek istediğini biliyoruz. Zarar yok" dedim.

"Ziyaretler ziyaretçi odasında yapılacak!" diye sesini yükseltti doktor. "Kaç defa hatırlatmak zorunda kalac..."

"Boş ver sen!" dedi Charly. "Şurada yatıp kan tüküren zavallıya bak. Doktorluk et biraz"

Doktor işe koyuldu. "Eğer siz ikiniz..."

"Bak doktor" dedim. "Buraya ağabeyimi ziyarete geldik, senin hastalarını dövmeye değil! Charly ile benim şu ihtiyar herifin kulaklarını tekmeleyebileceğimizi alıyor mu aklın?"

"Özür dilerim! Ama burada olanlar da iş değil yani!"

"Çocuk gibi konuşma" dedim. "Böyle şeyler olur, bunu sen de bilirsin. Üstelik ağabeyim bu sabah eğlencesine hiç karışmadı. Lütfen onu hücreye filan kapama!"

"Hiç de değil!" diye bağırdı yün hırkalı. "Sırtına vazoyu fırlattı senin!"

"Ed ile ben çocukluğumuzdan beri birbirimize vazolar fırlatırız. Aileden gelen bir alışkanlıktır bu. Üstelik sen de sesini kessen iyi olacak, korkak iblis!"

Doktor o sabırlı ses tonunu tekrar bulmuş, bizim bugün burada istenmeyen kişiler olduğumuzu söylüyordu.

Ed'e göz kırptım. Anna'ya yavaşça: "Özür dilerim, bütün bu olanlardan dolayı" dedim.

"Senin suçun değil ki"

"Değil ama olsun.."

Rita'yı ilk öksürük krizi o gün eve dönerken tuttu. Tükürsün diye arabayı durdurup, kapıyı açtık. Kıpkırmızı kandı. Bir şey demedim.

"Yazık olmuş gözüne" dedi Rita yola devam ederken.

"Ağlayacak bir gözü daha eksik" dedi Charly.

Rita tekrar öksürmeye başlamıştı.

10 Charly ertesi hafta yola çıktı. Nereye gideceğini bilmiyordu. Hiçbir şey planlamamıştı. Birkaç gün önce onu zorla bir seyahat acentesinden içeri sokmuş, Kopenhag'a bir bilet aldırmıştım. Bunu ötesinde dünya keşfedilmek üzere önünde uzanıyordu.

Rita ile Oslo tren istasyonuna gittik Charly'yi uğurlamaya. Bu çukurdan çekip gitmek üzere olduğunun farkına vardığından bu yana, hiç çenesi kapanmamıştı Charly'nin. Yolculuk onu heyecanlandırıyordu. Bir şey daha var. Rita'nın sağlığı görülür derecede bozulmaya başlamıştı. Kanlı mendilleri saklamam giderek zorlaşıyordu. Neden denediğimi Allah bilir!

Ben pek konuşmadım. Charly'den sıra kalmıyordu zaten. Rita düşünceliydi. Bakışları perdelenmişti ve eroin değildi bunun sebebi! Ne düşündüğünü bilemiyorum.

"Önce" dedi Charly. "Kopenhag'da iyi bi şenlik yapacağım. Preben ve Lotte'de kalabilirim di mi? Tabii birlikte yaşıyorlarsa hâlâ.. Son görüşmemizin üzerinden kaç yıl geçti! Kopenhag'dan ucuz bir bilet ayarlayınca ver elini güney. Uçakta içkimi içer, hostesleri ve pencereden şu tuhaf yerküreyi seyrederim.. Uçaktan inince 'yaz' karşılar beni. 'Charly' der yaz mevsimi, 'hangi cehennemin dibindeydin? Suratın mavi-beyaz, Kuzey Kutbu'na pikniğe gitmiş gibisin, dişlerin birbirine vuruyor! Gel buraya!'. Karşımıza çıkan en ücuz ilk otele gider, çantamızı atar, en yakın dükkândan bir dondurma ile bir şişe beyaz şarap kapar, çılgın zürafalar gibi, çıplaklar plajına, bizi *masmavi* bekleyen denize doğru koşarız. Ohh, yüzeceğim, denizi öyle bir *sikeceğim* ki dalgaları taa *buralara* vuracak. Hani senin sözünü ettiğin turkuvaz dalgalar Erling, belediye binasının önündeki rıhtıma çarpacaklar. Dalgaları çok düşündüm Erling, çok düşündüm."

"Elhamra!" dedim, Jernbanetorget'teki kavşaktan karşıya geçerken.

"Geceler! Geceleri düşünün! Üzerine elmas yıldızlar serpiştirilmiş, mor kadife gökyüzü! Milyonlarca elmas yıldız! Sahra'dan gelen kuru rüzgâr Akdeniz'den kıyıya doğru eser, dudaklara yapışan kırmızı toz, yerel şarapla yıkanır... ve kadınlar! Küre gibi yuvarlak, kuştüyü yorgan kadar yumuşak!"

"Frijit rahibeler kadar da namuslu" dedim. "Hadi geç karşıya, bak yeşil yandı."

Charly ile birlikte yataklı vagondaki kompartımanına girdik. Bizden önce memur tipli bir adam oturmuştu orada. Charly seyahat arkadaşını yürekten selamladı ama bir daha başını çevirip bakmadı ona. Durmadan konuşuyordu. Sigarasını sapsarı dişlerinin arasına sıkıştırmıştı. Kompartımanda sigara içmenin yasak olduğunu hatırlatmaya cesaret edemedi memur tipli adam. Charly o gece hiç görmediğim kadar çılgındı. Spid'den hiç hoşlanmadığını bilmesem, epey yüklenmiş sanırdım. Oysa gerçek bambaşkaydı. Makasla kesilmiş bir teyp bandı gibi ansızın kesildi konuşması. Rita boynuna sarılmış, uzun uzun öpüyordu onu.

"Hoşçakal Charly, bu komediye daha fazla dayanamıyorum!" Fırlayıp çıktı kompartımandan. Charly ile birbirimize bakakalmıştık.

"Onu bu akşam yalnız bırakma! Git peşinden iblis!"

Ağlamak üzere olduğunu görüyordum.

Son nefesimi vermedikçe şu tablo gitmeyecek gözümün önünden: Charly o daracık kompartımanda kolları yanına sarkmış, duruyor. Tıraşsız, yarı sarhoş ve yüzünde ansızın sebebini bilmediği bir tokat yemiş gibi bir ifade... Sigarası yere düşmüş, dumanı mavi hareler halinde yükseliyor.. Yaşlı adam köşeye çekilmiş, sağ eliyle lavaboyu sıkıca kavramış.

Kopenhag'a kadar yolculuğunun nasıl gittiğini hiç sormadım Charly'ye. Nedense bilmek istemedim.

Rita'ya Karl Johan Caddesi'nde yetiştim. Eve yollanmadan önce Scotsman'da üç-dört yarım litre devirdik. Evdeki artıkları da yuvarlayıp, bir sarma yaktık. Sonra seviştik. Ama hiç bi faydası olmadı.

11

Apartmandaki isimsiz rock grubu dağılmıştı. Daha önceleri, aldıkları uyuşturucuların da etkisiyle çalıp eğlenen çocuklar, sonunda acı gerçeği kabul etmek zorunda kalmışlardı: Müzik yapamıyorlardı. Kelimenin tam anlamıyla yeteneksizdiler.

Müzik konusunda yeteneksiz olmakla birlikte, hayatta kalmak için neler yapılması gerektiğini biliyorlardı. Bunca yıl boşuna geçmemişti sokakta! Pop yıldızı olma şanslarını yitirince, küçük

bir soygun senaryosu hazırladılar, "çalınan" müzik aletlerini kentin bir başka köşesine yerleştirirken; sigorta şirketinden de yüklü bir tazminat almayı ihmal etmediler. Sigortadan aldıkları paranın bir bölümünü Amsterdam'da yediler. Geriye kalan miktarla da "Grönmo Restoran & Meyhanesi" açıldı. Alışverişe hiç yabancı olmayan çocuklar, bu defa sikleri yerine bira ve şarap satmaya başlamışlardı. Bu durum Pembe-Lisa'nın da dediği gibi "namusluluğa ve burjuvalaşmaya doğru atılmış bir adım"dı.

Tam öyle değil tabii.

Aslında hiç öyle değil!

Grönmo R&M, ilk günden başlayarak, kentte yaşayan toplumdışı kalmışların uğrak yeri haline geldi. Müşterilere yalnızca çorba ve alkol verilmiyordu tabii. İşletme izni olmayan bu çukur, reçel kavanozunun sıcak bir yaz gününde arıları çekmesi gibi çekiyordu Oslo'nun yeraltı dünyasını kendine doğru.

Grönmo Restoran & Meyhanesi, B-52'nin bodrum katında hizmete açılmıştı. Grönland semtinde hayat zorlaşmaya başlıyordu.

Yayımlanacak romanımın avansını alana kadar para durumumuz çok bozuktu. Charly'nin giderken bıraktığı birkaç binlik çabucak tükenmişti. Rita'nın ara sıra iğne vurması gerekiyordu. Karnımızı da doyurmak zorundaydık. Kokain işine başlamayı istemiyordum. Rita kaldırıma döneceğini söyleyince, gidip koridordaki satıcılara birkaç posta kuryelik yaptım. Bir hektogram şuraya, bir hektogram buraya; büyük partiler değil, geçinmeye yetecek kadar.

Her gece Grönmo'da oturup içiyorduk. Çocuklar fiyatları oldukça düşük tutuyorlar, ara sıra da sandviç filan veriyorlardı. Esrar kabakları ortalıkta dolaşıyor, arka odadaki kumarbazlar oyun çevirip viski içerken, iğneciler iğne vuruyorlardı. Bu teknenin, aynasızlara çarpmadan daha ne kadar yüzeceğini merak etmeye başlamıştım.

Park sakinlerinden hayatta kalabilenler de oradaydı. Kikkeren ve Litago, Bjella ve Kızıl Öyvind. Masanın çevresinde oturur,

*Lillevik: Kahramanın doğup büyüdüğü kasabaya verilmiş fiktif isim: Küçük körfez (ç.n.)

eski günleri anardık. Kafamız gıcır, keyfimiz de yerindeyse birbirimizi nasıl söğüşlediğimizi anlatırdık. Biz eski hippiler öbür teknelerin bizi geçip gittiği rasgele bir limanda demirlemiş hatıralarımızdan konuşurken, punklar etrafımızda vızıldarlar, şu güneşin altında yeni olan hiçbir şey yok derlerdi. Dünyaya gelen tüm bebelerden bazılarının yasadışı yollara sapacağı besbelliydi. Grönmo'yu ya da aramızda taktığımız adıyla "Yığın"ı seviyordum.

Rita'nın durumu giderek kötüleşiyordu. Ağrıları şiddetlenmişti. Baktığı her şeyi çift görecek kadar eroin vuruyor, kan tükürüyor, hastaneyle olan randevularına gitmiyordu. Onu hastaneye göndermeye çalışmadım. Kendim aynı durumda olsaydım, buna nasıl tepki gösterirdim biliyorum çünkü. Orada Rita'ya verebilecekleri şey, sahte umutlar, ışın ve hücre tedavisi ile, eroine alışmış biri için hiçbir anlamı olmayan ağrı kesicilerdi.

Rita'nın bunlara ihtiyacı yoktu. Ömrünün geri kalan günlerini hastanede geçirmek istemiyordu.

Rita on mayısta öldü. O sabah öylesine kıvranmıştı ki acıyla, eroin bile yetmemişti ağrının şiddetini hafifletmeye. Çarşaflara kan kusuyordu. Yayınevinden avansımı aldığım gündü. Önce tekele uğramış, sonra da gidip eroin bulmuştum. Artık bu işten bezmeye başladığımın farkındaydı Rita.

"Biliyorum, seni çok yoruyorum" dedi öğleden sonra iğnesini vururken.

"Beni yoran biri varsa, o da ben kendimim" dedim votka şişesini açarken.

"Bu mangırlara ihtiyacın var. İlerleyeceksin, yeni kitaplar yazacaksın."

"Evet" dedim. "İlerleyeceğim, Norveçli diğer yazarların bulaşmadığı bokluklara dair kitaplar yazacağım. Bu halimizi yazacağım."

"Ben seni engelliyorum" dedi yavaşça.

"Yok, istersen ön araştırma diyelim buna. Bütün kitaplarımdaki öyküler gerçek hayattan alınmıştır!"

Rita güldü.

"Tamam abi! Sonuna doğru kötü seviştiğimi de yazacak mısın?"

"Öyle yazmamı gerektirecek bir durum varsa yazarım tabii!"

Çılgınca güldük. Şimdiye kadar pek çok badireyi atlatmamızda bize yardımcı olan bu idam sehpası humoru, bu defa beklenen etkiyi göstereceğe benzemiyordu. Rita'nın kahkahaları sonunda ağlamaya dönüştü ve ben bakışlarımı bardağa diktim.

Gece saat on bire doğru merdivenlerden aşağı inip "Yığın"a gittik. Her ikimiz de yükümüzü fazlasıyla almıştık ama, daha da fazlasına itirazımız yoktu.

Çılgın gecelerden biri yaşanıyordu aşağıda. Bir-iki hafta içinde bu yer o kadar meşhur olmuştu ki, Oslo'nun toplumdışı yaşayanlarının neler yaptığını öğrenmek isteyenler akın akın geliyorlardı. Çocuklar devasa bir bekçi bulup kapıya dikmişlerdi bile. Adamın adı Karlsen'dı ve Kristian'la birlikte yatmıştı içeride. Aynasızları tanımakta uzman olduğunu söylüyordu, ama o tipleri bunun gibi cazip bir yerden uzak tutmak için gereken elemeyi başarıyla yapacağından pek emin değildim ben. Gecenin sonunda sezgilerimin beni yanıltmadığını anladım.

"Yığın"a arka kapıdan girdiğimizde içeriyi yoğun bir bulut örtmüştü. Esrar ve sigara kokusu, yüz yirmi beş gövdeden yayılan ter kokusuna karışmıştı. Ahali Billie Holiday'in müziğiyle sallanıyor, masaların, sandalyelerin arasında kediler, köpekler dolaşıyordu. Kapının yanında iriyarı iki işçi durmuş ellerindeki yemeği ağızlarına tıkıştırıyor, girtlaklarını da birayla temizliyorlardı. Bir masada punk karılar toplanmışlar, hem burunlarını karıştırıyor, hem de tartışıyorlardı. Yani "Yığın" da yaşanan tipik bir geceydi. Buraya her çeşit insan gelirdi. Isınmak isteyen sokak ayyaşları, yemeklerin ucuz olduğunu duyan işçiler, buranın "yasadışı" ve bu nedenle de pek "heyecanlı" bir yer olduğunu düşünen burjuvalar..

İçerisi öyle kalabalıktı ki Rita'yla ben arkadaki poker odasına geçmek zorunda kalmıştık. Cebimde biraz mangır vardı. Ben oyuna katıldım, Rita bir duvara yaslanıp uyuklamaya başladı. Bir çeyrek geçmeden iki yüz papel kaybetmiştim. Eski Park çetesinden Kızıl Öyvind ve dört kişiye karşı oynuyordum. Hile yaptıklarını biliyordum, ama ispat edecek halde değildim.

Yerde Rita'nın yanında oturan iki herifi geçmiş günlerden gözüm ısırıyordu. Bana coynti uzatan Öyvind'e:

"Bizim Karlsen görevini ihmal ediyor galiba bu gece, ne dersin?" diye sordum.

"Evet doğru" dedi poker bakışıyla odayı tararken. Dudaklarının kıpırtısını sadece ben gördüm. "Bunlar aynasız"

"Burada bir şeyler mi oluyor bu gece?"

"Bildiğim kadarıyla hayır. Birkaç nefeslik bi şeyler. Ama çocuklar onun peşinde değil."

"Herhalde" dedim tatlı bir bulut üflerken. Yine de hoşuma gitmiyor.

"Onlar her yerde bulunur. Biz onları tanırız, onlar bizi tanırlar. Bırak!"

"Tamam canım, bi şey yapmaya niyetim yok zaten!"

Kâğıtlarımı açtım. Dört onlu, bir kupa papazı. Aynasızlara boşverdim.

Saat ikiye doğru Rita ortadan kaybolmuş, ben de beş yüzlük kazanmıştım. Yattığını düşündüğümden oyuna devam ettim. Şansım dönmüştü ve sürekli iyi kâğıt geliyordu elime.. Jokerle oynuyorduk ve pot oldukça büyümüştü. Böyle durumlarda -evde yangın çıkmadıkça ya da İsa kapıyı çalıp, dünyaya geri geldiğini söylemedikçe- masanın başından kolay kolay kalkılmaz. Yine de itiraf etmeliyim: Eğer bütün geceyi poker masasında geçirmemiş olsaydım, Rita'nın ömrü bir-iki hafta daha uzardı belki. Ama bu gerçeğin vicdanımı rahatsız ettiğini söyleyemeyecek kadar da çok kanserli gördüm ölürken.

Şöyle söyleyelim: Saat dört buçukta odaya döndüğümde Rita ölmüştü. Son bir doz daha vurmuş, sonucu garanti altına almak için de Pembe-Lisa'nın ünü tüm Oslo'ya yayılmış olan ilaç dolabında ne bulduysa yutmuştu. Charly ile bana kısa ve duygusal olmayan bir mektup bırakmıştı. Mektubunda soğukkanlı bir ifadeyle intiharına üç geçerli neden göstermişti ve bize birlikte geçirdiğimiz güzel günler için teşekkür ediyordu. Sonunda başımı bu şekilde derde soktuğu için özür diliyor ve başka bir yere gidecek hali olmadığını söylüyordu.

Mektup elimde, yazı masasına çöktüm. O sırada ne hissettiği-

mi şimdi tam olarak hatırlayamayacağım. Büyük bir boşluktu, bir duygu olmama haliydi. Bu olayın hayatımı iki evreye ayırdığının, daha o anda hayatımın yeni bir evresine adım atmış bulunduğumun farkındaydım. Bu yeni evreyi, tanıdığım en harikulade insandan yoksun olarak yaşamak zorundaydım. Bir şey daha var: Artık yaşlanmaya başlamıştım. Yirmi sekiz yaşındaki birinin bunu söylemesi fazla patetik gelebilir ama olsun.

Yıllarımı ibadethanede geçirmemiştim ben...

Cesedi daha soğumadan bulmaları gerekiyordu. Bu düşünceden hoşlanmıyordum ama başka çare de yoktu. Aşağıdaki siviller benim evde olduğumu biliyorlardı. Eğer sabaha kadar beklersem işler karışabilirdi. Polis baskını ya da daha kötüsü! Olacakların şimdi olması gerekiyordu. Bu saatte apartman sakinlerinin çoğu uyanıktı ve her şeyi daha kolay kabullenecek kadar matizdiler.

Kristian ile Pembe-Lisa'yı "Yığın" da, barın arkasında buldum. Kirli tencerelerle boş bira kasalarının bulunduğu mutfağa çektim onları.

Meseleyi fazla büyütmedim. Yalnızca:

"Rita intihar etmiş. Yukarıda. Bunun ne anlama geldiğini biliyorsunuz sanırım."

Pembe-Lisa bira kasasını yere atmış, elleriyle yüzünü kapatmıştı. "Allahıım.. Aman Alllahımmmm. Zavallı kızımız!"

Kristian kaskatı kesilmiş, sigarasını emiyordu. Gözleri iri iriydi. Ancak kaybettiği arkadaşlarının sayısı Lisa'nınkiler kadar olmadığından ağlamıyordu.

"Aynasızlara haber vermek gerek. Başka çaremiz yok maalesef' dedim.

"Elbette!" diye hıçkırdı Pembe-Lisa. "Bu muameleleri bilirim! Tamam Erling, sen işin yasal tarafına bak, ben burayı boşaltırım."

"İşin yasal tarafı poker odasında oturmuş bira içiyor" dedim. "Ben onları arka merdivenlerden çıkarırken, sen boşaltma operasyonuna başla."

"Sahi mi?" dedi Kristian.

"Elbette sahi!" dedi Pembe-Lisa. "Bunun gibi bir çukuru, polise davetiye çıkarmaksızın işletebileceğini sanmıyordun herhalde değil mi?

Kristian, çocuğum, Hakkebakke Ormanı'*ndaki tüm hayvanları tanımadın sen daha henüz!"

İki aynasızın oturup, birkaç kızla kırıştırdığı arka odaya gittim. Öyvind ve poker çetesi masada sızmıştı.

"Özür dilerim, size bir iş çıktı. Burada oturup vergi mükelleflerinin paralarıyla içki içmek kadar keyifli bir iş değil, ama yine de üstlenmek zorundasınız!"

Anlamamış gibi yapmaya çalıştılar, söze devam ettim.

"Üçüncü katta bir ceset var. Arkadaşlarınızı ve Acil Servisi haberdar edin."

İçlerinden biri derhal ayağa fırlamıştı. "Uyuşturucu mu?"

"Evet" dedim, işi çabuklaştırmak için.

Korkunç bir gece, daha da korkunç bir gün geçirdim. Polis, Rita'nın hayatına kendi elleriyle son verdiği, işinin benim tarafımdan bitirilmediği gerçeğini kabul edene kadar, ben yorgunluktan ölmüştüm. Charly'nin odasının altını üstüne getirmek dışında, binaya baskın yapmamışlardı.

Ertesi gece "Yığın"da Rita'ya içtik.

Küp gibi sarhoş oldum ve para ödetmediler bana.

12

Cenaze töreni üzücü geçti. Ne bekliyordum bilemiyorum ama tahmin ettiğimden daha da kötüydü. Orgcu sürekli yanlış çaldı, detone oldu. Yerel şarkıcı, bir şey olmamış gibi davranamayacak kadar amatördü. İstakoz gibi kızardı, boncuk boncuk terledi. Acıdım kıza.. Tıklım tıklım dolu bir kilisede o kadar insanın gözü önünde, hele hele orgcu tuşlarda tökezlenirken, ilahi bir sesle şakımaya çalışmak kolay değil.

O sabah Vestfold treniyle gelmiştim. Güzel bir mayıs günüydü, yeni yaprak açan ağaçlar uzaktan bakıldığında, taze sürülmüş toprak üzerinde salınan açık yeşil bulutlar gibi görünüyordu. Rita'yı içine alacak toprak güneşten ısınmıştı, nedense sevindim

*Hakkebakke Ormanı: Thrbjörn Egner'in ünlü çocuk kitabı "Hakkebakke Ormanı"na gönderme yapıyor. (ç.n.)

buna. Lillevik'*e son olarak annemle babamın cenazesine gelmiştim, soğuk bir kasım günüydü, mezarcılar donmuş toprağı buharla ısıttıktan sonra kazmak zorunda kalmışlardı. Orada oturup bir bardak kötü kahveyi içerken, nefret ettiğim bu görüntü yeniden canlanmıştı gözlerimin önünde.

"Lillevik" sözcüğü de en az kahve kadar kötü bir tattaydı. Beni buraya ancak ölümlerin geri getirebildiğini fark ettim. Rita'ya olanlardan sonra bu gelişim bir ricat duygusu veriyordu bana. "Büyük dünya" çok "tehlikeli" olmaya başlayınca, ağlayıp tökezlenerek geri çekilmek.. Yuvaya bir cesetle dönmüştüm, benim sağlığımınsa pek övünülecek bir hali yoktu. Çok yorgundum ve Lillevik'teki havanın enerjimin geri kalanını da tüketmesinden korkuyordum. Rita'nın öldüğü gece Charly'nin bir İtalyan köyündeki postrestant adresine mektup yazmıştım. Cevabı haftalar sonra geldi. Charly öylesine altüst olmuştu ki, zamanında haber almış bile olsa kalkıp gelemezdi sanıyorum. Bundan dolayı onu asla suçlayamam.

Cenaze töreninde hazır bulunan rahip türüne artık Norveç kiliselerinde rastlanmadığını sanıyordum. Solukları temiz dağ havası kokan, ruhları liberal İncil yorumlarıyla aydınlanmış modern rahiplerin yetmişli yıllarda kiliselere girmesiyle, eski "tehdit ve tekdir" yanlılarının bodrum katına, hak ettikleri bir sürgüne gönderilmiş olduğunu düşünürdüm. Ama yanılmışım! Meğerse aralarından bazıları sımsıkı tutunmuş vaaz verilen kürsüye.. Lillevik'te de işte bu hortlaklardan başka kimin işbaşında olması beklenebilirdi ki zaten! Bir rahip layık olduğu cemaati bulur, ya da tersi... İhtiyar kurbağa orada durmuş Rita Tunberg'in adının, Rita Tunvik değil Rita Tunberg olduğunu aklında tutabilmek için büyük çaba harcıyordu. Rita'nın ailesinden bir manyak, kızın hızlı bir hayat yaşadığını fısıldamıştı kulağına ve pek tabii ihtiyar gerzek bunu unutmamıştı. O gün orada toplanmış bulunmamızın suçunu, sorumsuz bir uyuşturucu müptelası ve serbest seks taraftarı olan Rita'ya yüklemedi, ama bu adamların bir şey söylemeden de pek çok şey söylemiş olmak konusundaki uzmanlıkları herkesçe bilinir. Orada toplanmış bulunan cemaatin hayal gücü geniş sayılmasa da, bir-iki ima ile her şeyi anlamış oldular. Yalnızca Rita'nın ölmüş oldu-

günu bilmeleri yeterdi oysa. Aramızdan biri öldüğünde hep aynı şeyi yapıyorlardı. Sarhoşken kullandığı arabada, yanında birkaç kişiyi daha götürerek ölen Olav'm cenaze törenini hatırladım. Rahip fırsatı kaçırmamış alkol ve araba kazaları konusunda uzun bir vaaz vermişti. Olav'm annesinin yanında oturuyordum o sırada ve rahibin her sözünün bir domdom kurşunu gibi kadının yüreğine saplandığını gördüm. Bizler hayatları boyunca horlanıp, azarlanan tiplerdik. Belki de öldükten sonra arkamızdan bir kova dolusu daha boca etmeleri normal sayılmalıydı. Ancak zaten pek çok şeye göğüs germek zorunda kalan şu zavallı ailelerimizden, bu sonuncusu esirgenmeliydi. Rita'nın bin yaşındaki iki teyzesini gördüm uzaktan. Kaplumbağaya benzeyen yüzleri, ben kendimi bildim bileli değişmemişti. Orada oturmuş, ellerinde mendilleri ağlaşıyorlardı. Yanlarında koyu renk bir takım elbise giymiş kırk yaşlarında bir adam vardı. Yanılmıyorsam bu Kuzen Petter'di. Hayatı boyunca Rita'dan nefret etmiş ve kıza acı çektirmişti. Cemaatin geri kalan kısmını tanımıyordum, tanışmak gibi bir niyetim de yoktu zaten. Rahip konuşurken bana birkaç kaçamak bakış atılmıştı. Beni hemen tanıdıklarına ve nasıl bir hayat yaşadığımı bildiklerine hiç kuşkum yok. Lillevik dedikodu borsası gayet iyi işler çünkü. Yazdığım kitapların da Erling Haefs vakasının yarattığı dalgalanmayı yatıştırmadığı açık. Kimbilir belki de rahip bana veriyordu vaazını o gün!

Tabutu dışarıya, güzel ilkbahar havasına çıkardık. Bir grup erkek çakıllı yoldan aşağıya, hazır bekleyen mezara doğru taşıdı tabutu. Ben en arkadaydım. Aşağıda tabutu mezar çukurunun üzerine çatılmış iki kalasın üzerine yerleştirdiler. Karanfiller ve çam dalları atıldı tabuta. Küçücük, rengârenk bir dağ oluşmuştu. Rita'mn Lillevik'te hâlâ bu kadar çok arkadaşının bulunması beni şaşırttı. Belki de gelenler zaferi kutlamak isteyen düşmanlarıydı! "Ne demiştik biz!" Şu rezil, hayatını güven altına alma budalalarına, birbirlerine bakarak anlamlı anlamlı baş sallama fırsatı çıkmıştı. Burada ölü, hem de ne ölü, genç bir kadın yatıyor. Vahşi küçük keçi, kendi yolundan gitmek istemişti. Sıcak bir yuva, çocuklar, banka borcu ona yetmemiş, kendini Dünya'ya atmıştı! Lil-

levik'in kızları ve delikanlılarına, Rita'nm atıldığı dünyanın kötü bir hayalden başka bir şey olmadığını söylüyordu herkes.

Elbette Kuzen Petter tabut başında birkaç aklı başında laf edecekti. Aman Allahım! İşletme yöneticisi kuzen, kulakları bir nebze olsun kızarmadan, yalan üzerine yalanları döktürürken, teyzelerin hıçkırıkları zirveye yükseliyordu. Rita'nın ne çok sevildiğini anlata anlata bitiremedi. Tabii zaman zaman.... öhhö... öhhööö.. ev ile arasındaki ilişkiler pek yoğun olmamıştı ama, hayat güçleştikçe daima Lillevik'e ve yakınlarına dönmüştü Rita. Herkes onaylayarak başını sallıyordu. Herhalde aralarında Rita'nın Lillevik'ten ve burjuva hayatlardan ne kadar nefret ettiğini bilen bir ben vardım. Çok utanıyordum. En azından ailesinin onu buralara getirmesini engellemeye *çalışmalıydım* .

Kuzen Petter'in övgülerinin sonu gelmiyordu. Adam sanki hayatı boyunca bir koltukta oturup, Rita'yı ne kadar çok sevdiğini düşünmekten başka bir şey yapmamış gibi konuşuyordu. Fjellgata 49 numaranın bodrum katında birkaç yıl önce Rita'ya tecavüz ettiğini unutmuştu bu arada. Bunu hatırlatmak bir işe yaramazdı şimdi. Son gördüğümden bu yana, seminerlere katılıp, güzel konuşma sanatını öğrenmiş bulunan işletme yöneticisi Kuzen Petter geçmişten bir şeyler öğrenecek türden bir adam değildi. "Tarih" onun için okul kitaplarında kalan bir ders, "vicdan" ise buluğ çağında kiliseye kabul ayini yapılırken rahipten duymuş olduğu bir sözcüktü. Ülkemizi ve borsamızı inşa edenler Kuzen Petter gibi adamlardı ve ailenin, günah dolu, kısacık bir hayat yaşadıktan sonra toprağa verilecek olan kara koyunları için söylenecek bir dizi sözleri hep hazırda bulunurdu onların. Bu gösterileri daha önce de izlemiştim. O yüzden Kuzen Petter'in bir cümlesini bitirmeden, öteki cümlesinin nasıl başlayacağını ezbere biliyordum.

Sonunda basmakalıp sözler çağlayanı sustu. Lillevik kilisesi bahçesindeki ulu kestane ağaçlarının altında toplanmış bulunan koyu renk takım elbiseliler güruhu yavaş yavaş dağıldı. Kuzen Petter ve yaşlı teyzeler tek tek el sıkarak gelenlere teşekkür ederken, yalan ve gözyaşı akıtmaya devam ediyorlardı. Saklanmak imkânsızdı. Masum bir çocukken bile bana tahammülü ol-

mayan Klara Teyze soğuk bir selam vererek geçti yanımdan. Millie ise durdu. "Ah, seni gördüğüme sevindim. Erling! Ne iyi ettin de geldin. Charly de burada mı?" Zayıf elleri, benim sağ elimde kenetlenmişti, incecik şeffaf derisinin altından damarlarını görüyordum. "Bizim pansiyona gelirsin değil mi? Yakınlarımızın katılacağı, sade bir anma töreni olacak, Rahip de katılıyor. Yiyecek bir şeyler de ikram edeceğiz, Petter ile Clara taaa Hagesund'den kalkıp geldiler buraya. Yoldan gelen başkaları da var..."

"Merhaba!" diye selamladı Kuzen Petter. "Memnun oldun mu?"

"Hayır" dedim Millie Teyze'ye dönerek. "Pansiyona gelmiyorum."

Kuzen Petter yokmuş gibi davranıyordum.

"Ama...." dedi Millie, şaşkınlıkla.

"Ne dediğini duydun" dedi işletme yöneticisi. "Gelmiyor! Gelse pek hoş olurdu ya!"

"Git artık" dedim. "İhtiyarların senin şu tatlı diline ihtiyacı var!"

Benzinin hafifçe solduğunu görmek beni bir parça tatmin etmişti.

Kara kargalar gibi uzaklaştılar, kapının dışında bekleyen arabalara doğru. Durdum ve öfkelenmeyi bekledim. Boşuna. Kuzen Petter gibiler kızdırmıyordu artık beni. Bu tiplere rastladığım zaman tek hissettiğim dingin bir boşvermişlikti. Toplumun o ve onun gibi heriflerden tamamen temizlenmiş olması halinde bile - Bakunin ve Marx gibi kuvvetli temizleyiciler dahi kullanılmış olsa- yeni Kuzen Petterlerin gece karanlığında lağımlardan yukarıya tırmanarak, bayağı söylevler çekmeleri ve etrafa ucuz yalanlar saçmaları engellenmezdi, bundan emindim.

Bir mezar taşma oturup sigaramı yaktım.

Kilise mezarlığının öteki ucundan hüzünlü bir manzara göründü o sırada. Bir grup sefil adam. Başları açıktı, yaz güneşinin ısıtmasına rağmen üzerlerinde kalın paltolar vardı. Daha yüzlerini

seçmeden kim olduklarını anlamıştım: Topal Niels, Şarkıcı Olav ve ihtiyar Wilhelmsen. Wilhelmsen son gördüğümden bu yana bir sosyal tabaka daha aşağıya düşmüş, bu Allah'ın belası kentteki paryaların arasına karışmıştı.

Yürekten selamlayıp, oturduğum mezar taşının çevresindeki çimenlere çöktüler.

"Öbürleri gidene kadar bekleyelim dedik" dedi Wilhelmsen.

Sanki bir iş için gelmiş gibi davranıyorlardı ama ihtiyar delikanlıların her gün mezarlıkta oturup içtiklerini biliyordum. Ellerinde bir başka mezardan yürütmüş olduklarını tahmin ettiğim bir buket vardı. Wilhelmsen kalkıp, tabutun başına gitti, çiçekleri bıraktı.

"İşte bu çok fena!"

Diğerleri sakallarının içinden homurdanıp, aynı fikirde olduklarını söylediler. Niels'in kendimi bildim bileli kırmızı olan burnu, patlıcan moruna dönmüştü. Sessiz, sigarasını içiyordu. Şarkıcı'daki değişiklik ise daha ürkütücüydü. Yüzü bembeyaz olmuş, cildi, yoğurulmuş ekmek hamuruna benzemişti. O da pek konuşmadı. Ara sıra yüzüme bakıyordu, nedendir bilinmez utanıyor gibiydi.

Wilhelmsen geri döndüğünde kafasının epey kıyak olduğunu anladım. Birkaç da gözyaşı dökmüştü.

"Çok çabuk olup bitti her şey" dedim tabutu işaret ederek. "Sen nereye takılıyorsun şu aralar."

"Morstrand'a, nehir boyundaki kumsala" dedi. "Şarkıcı'yla benim evimiz var orada. Öyle ahım şahım bir yer değil ama, bizim gibi ihtiyarları idare ediyor işte."

"Hadi delikanlılar, gravöl* yapmayacak mıyız?

"Bilmem ki olur mu?" derken sesi yapmacık bir şüpheyle doluydu Wilhelmsen'in.

"Paran var mı?" dedi Niels kısaca. Ayağa kalkmıştı bile.

"Tabii" dedim. "Mandıranın oraya kadar taksi tutar, oradan da kumsala yürürüz. Biraz arpanız var mı?"

"Nasıl arpa?"

*Gravöl: Ölünün ardından gravöl (mezar birası) içmek ve eğlenmek, Vikingler'den kalma bir cenaze ritüelidir. (ç.n.)

"Yiyecek bir şeyler" dedim. "İt gibi açım."

"Maalesef" dedi Wilhelmsen yere bakarak.

"Hadi yürüyün" dedim. Lillevik kilisesinin mezarlığında yeterince oyalanmıştık.

Nehir boyundaki küçük köy, çocukluk günlerimden hatırladığım gibiydi. Köprünün aşağı tarafında nehrin genişleyip, durgunlaştığı bölümünde, bu küçük burjuva kasabasının yüzkarası bulunmaktaydı. Kasabadaki bu küçük köye Dodge City adını takmıştık. Ülkedeki yasalar ve yasaların bekçilerine rağmen, bin dokuz yüz seksen üç yılına kadar buranın nasıl olup da varlığını sürdürdüğü benim için hâlâ bir muammadır! Bizim parlak demokrasimizden çok güneyde fakir ülkelerden birinde var olabilecek bir kulübe ve baraka yığını. Dodge City bana Güney İspanya'da gördüğüm Çingene kamplarını hatırlattı. Kulübeler, hiç ayık gezmeyen insanlar tarafından yapılmış ufacık mekânlardı. Gönye ve terazi yabancı dilden sözcüklerdi burada. Çiviler duvarlara yarı boşalmış bira şişeleri kullanılarak çakılırdı. Anarşist ve vahşi bir görünümdü bu. Ülkedeki tüm alışılmışların tamamen dışında... Dodge City'yi her zaman sevmişimdir. Hele şimdi, mayıs ayında! Buz tutmuş nehirden kamçı gibi gelen kar fırtınalarında, burasını mekân tutmuş titreyen canların hayatta kalabilmek için aralıksız içtikleri ocak ayını da gördüm Dodge City'de ben. Bu insanlar yerkürenin her yanını gezmişler, sonunda bezip, şişeleri ve çılgın düşleriyle, buraya, refah devletinin eteklerindeki barakalara yerleşmişlerdi. Nehrin kıyısında "Tilki Johannsen"in teknesi bağlıydı. Ben kendimi bildim bileli Johannsen teknesini onarır, boyar ve gençliğinin Karaibler'ine onu bekleyen esmer hula-hula güzeline dönmeye hazırlanırdı. Yanından geçerken "Tilki Johanssen"i elinde yeşil boya ve fırçalarla güvertede gördük. Yetmişini geçeli epey olmalıydı. Dişleri dökülmüştü. Ancak hâlâ bir ayı kadar güçlüydü. Dodge City'nin içki içmeyen tek sakiniydi; nedendir bilinmez.

Ben el sallayınca o da salladı. Beni tanımamıştı.

"Yola çıkmaya hazır mısın?" diye bağırdı Wilhelmsen.

"Birkaç haftaya kadar..." diye cevap verdi Tilki Johanssen ciddi ciddi.

Karaibler turuna hep bir-iki haftaya kadar çıkardı. Onu hayatta tutan düştü Karaibler, kıyıda bekleyen esmer güzeli, palmiye ağaçları, altın kumsallar, sonsuz güneş.... Bizleri içimizdeki yeni ufuklara doğru sürekli yönlendiren düşlerimiz.. Ne kadar çılgın, ne kadar gerçeklerden uzak olurlarsa olsunlar bizi canlı tutan, kan dolaşımımızı sağlayan, dünyayı ayaklarımızın altında döndüren düşlerimiz. Düşlerimiz olmaksızın birer ölüyüz bizler, ya da yeni aldıkları BMW'lerinden başka seyredecek yıldızları bulunmayan hayal fukarası Kuzen Petterler gibi ortalıkta dolaşmaya mahkûm.. Tanrı beni onun kadar yoksul, onun kadar kronik ölümcül hasta olmaktan esirgesin! Tilki Johanssen'i yaşatan illüzyonlardan, ütopyalardan versin; tropik kumsallarda bekleyen kadınların, rengârenk balıkların, mercan adacıklarının kuytularında oynaştığı mavi lagünlerin düşünü bağışlasın!

Tilki'nin düşü bir cennetti. Kolaylık olsun diye "Karaibler" adını takmıştı ona ve ölümün gidiş biletini damgalayacağı ana kadar kalan günlerini tekneyi boyayarak geçiriyordu. Onun gibi adamları her zaman sevmişimdir.

Wilhelmsen ile Şarkıcı'nın kulübesi tam beklediğim gibiydi. Kırık dökük bir kanepe, bir masa, iki tahta sandalye. Kitaplar, resimler, biblolar ve benzeri lüks eşyalar çoktan rehine bırakılmıştı. O kadar sade bir mekândı ki burası "læstadianer"*leri bile kahve içmeye davet edebilirdiniz çekinmeden.

Elimizdeki şişeleri masanın üzerine bıraktık. Delikanlılara kırk beş derece alkol, bana şarap. Bir şişe açıp, pislik içindeki mutfağa girdim. Bir tencereyi fare boklarından temizleyip, paket çorbayı pişirmeye koyuldum. Çorba kaynamaya başlayınca almış olduğum birkaç sosisi de içine attım. Hep birlikte tencereyi kaşıklarken, delikanlılar cennet taamı tattıklarını söylüyorlardı.

Daha sonra kanepeyi güneşe çektik ve içmeye devam ettik. Her şeyden ve hiçbir şeyden konuştuk. En çok da Rita'dan... daha bizler bacak kadar çocukken onların yıllanmış ayyaş oldukların-

*Læstadianer; geçen yüzyılda ortaya çıkan ve Kuzey Norveç'te yaygın olan çok püriten bir mezhebe bağlı kimseler. (ç.n.)

dan, şimdi burada birlikte oturup birkaç saat önce gömülen Rita'yı andığımızdan, şu hayatın ne tuhaf cilveleri olduğundan falan bahsettik.

Güzel bir gün, yavaş yavaş güzel bir akşama dönüşüyordu. Nehir kıyısında ördekler mistik alışverişlerini sürdürüyor, ardıç kuşları tepemizdeki ağaçlarda melankolik şakıyorlardı. Uzaklarda, kasabanın villa semtlerinden bir köpeğin isteksiz isteksiz havladığı duyuldu. Köprüde trafik her iki yönde de vızır vızır işliyordu. Kendimi bu insanların nereye gittiğini düşünürken buldum. Nereye gidiyorlardı, ne yapıyorlardı, gece ışıkları söndürünce nasıl rüyalar görüyorlardı, TV ve hafta sonu içkileri bitince neyin düşünü kuruyorlardı? Sorular. Kâinat sorularla doluydu. Her birimiz dıştan ya da kendi içimizden gelecek çözümleri bekleyen birer muamma! Görünmez perilerden, kendi yarattığımız tanrılardan haber umuyorduk. Bekleme süresi boyunca da tekne boyuyor, içiyor veya borsa spekülasyonlarına girişiyor, çocuk yapıyor, faturaları ödüyor ya da ödemeyip bırakıyorduk. Sayılı yıllar, diye düşündüm.

Delikanlılar kafayı bulmuşlardı. Gitmek üzere kalktım. Nereye gideceğimi bilmiyordum ama Oslo'ya giden bir gece treni bulunurdu. Burada oturup içmek iyiydi, ancak ne işim vardı benim Lillevik'te, Dodge City'de. Uzaklaşmalıydım burdan. "Bakın Koksen* geliyor" dedi Wilhelmsen. "Onun da yeri çöplük, yani bizim yanımız!"

Gelen gerçekten de Koksen'dı! Onun yıllar önce toprağın altına girmiş olduğunu sanıyordum. Üstelik benim daha çişimi söyleyemediğim yıllarda hurdaya çıkarılmış olan Ford kamyoneti vardı altında. Tozu dumana katarak fren yaptı. Üzerindeki tulumu İkinci Dünya Savaşı öncesinden kalmaydı, bin yıldır sabun yüzü görmemişti. Şoför mahallinden koca göbeğiyle inerken, yaşlanmış yüzüne baktım. Saçları beyazlaşmış, kırışıkları artmış, derinleşmişti. Koksen gibi ihtiyar bir üçkağıtçı bile zamandan kaçamıyordu demek.

Şişeyi bırakıp yanına gittim. Şişe dibi kadar kalm gözlük cam-

* Koksen: Kok kömürü (koks) sözcüğünden türetilmiş takma isim. (ç.n.)

larının ardından gözlerini kısarak bana baktı.

"Erling" dedi sonunda. "Erling Haefs! Naapıyorsun sen buralarda? Oturup şu ihtiyarlarla kafa çekmiyorsundur herhalde?"

"Neden olmasın" dedim. "Beyaz şarabın tadı burada da bir, kentte de. Son görüştüğümüz zamanı hatırlıyor musun?"

"Epey oluyo! Dizlerin yara bere içindeydi o zamanlar. Sümüklerin akardı. Ara sıra gazetelerde senin hakkında yazılanları okuyorum" dedi ellerini üstüpüye kurularken.

"Bana bak, sen pek iyi *görünmüyorsun* Haefs!"

"Yok yahu, senin gözlerin ne zamandır görmeye başladı?"

Üstüpüyü elinden atıp, tütün paketini çıkardı. "Kendine bakmazsan, senin de sonun Rita'nınki gibi olacak. Şu şişedeki saçmalığı bırak! Hadi gel bana yardım et de Tilki Johanssen'e gidip eski sobayı alalım."

"Tamam. Sonra da beni şehre bırakırsın."

Evet anlamını çıkardığım bir homurdanmayla cevapladı beni.

Dökme demir sobayı Tilki'nin teknesinden karaya taşıdık. Dev gibi paslı bir hurda yığınıydı. Koksen bir yandan oflayıp pofluyor bir yandan da Tilki'ye laf yetiştiriyordu. Fiyat çok yüksekti, soba bi boka yaramazdı. Eğer eski alışkanlıklarını kaybetmemişse Koksen'ın devamlı işleyen şu çenesi iyi bir alışveriş yaptığına işaretti. Tilki, Koksen yokmuş gibi davranıyordu, masal adasındaydı çünkü. Yalnızca ara sıra gülümsüyordu.

"Bunadı bu herif" dedi Koksen sobayı birlikte kamyonete taşırken.

"Sen de bundan faydalanıyorsun, ihtiyar cimri."

"Bu eski sobalara Danimarkalılar bayılıyorlar. Bak göreceksin, hele bir paslarını temizleyip, kara boyayı elime alayım, nasıl bir soba çıkartırım ben bu hurdadan. Beş yüz, belki de altı yüz krona satarım bunu Danimarkalılara!"

Gidip Tilki Johanssen'in eline buruşuk bir ellilik sıkıştırdı.

Yola çıktık. Kamyonet hoplaya zıplaya ilerliyordu. Kapı koluna sımsıkı tutunmuştum. Koksen bir yandan küfrediyor, bir yandan da zavallı motoru bir vitesten öbürüne zorla geçiriyor, kısa bacaklarıyla

pedalları tekmeliyordu. Yol boyunca konuştu, defalarca kendime gelmem için uyardı beni.

"Günün ortasında oturup kafa çekilir mi ulan! Çoluk çocuksun sen daha! Bana bak Erling tam sana uygun bir iş var. Sahici bir iş!"

"Benim işim *var*" dedim. "Ayrıca bu gece Oslo'ya gitmeyi düşünüyorum. Ne iş vereceksin ki sen bana? Şişeleri mi saydıracaksın?"

Cevap vermeden kamyoneti avluya soktu, motoru durdurdu.

"Yoook, ciddi söylüyorum Erling, hiç iyi görünmüyorsun! Sapsarı olmuş suratın. Leş gibi içki kokuyorsun, temiz havaya ihtiyacın var."

"Nedir bu iş?" diye sordum. "Kısaca anlat da Oslo trenini kaçırmayayım."

"Teknemin bakımını yapıp, boyayacaktım, daha vakit bulamadım. Düşündüm ki, istersen... küçük evde kalabilirsin.. Biraz hava alırsın!" Yüzüme baktı. "Allahaşkına söyle bana, *n'apıyorsun* gün boyu içeriye kapanıp Oslo'da? Kitaplarını Neset'* de de yazamaz mısın?"

"Çok iyi adamsın Koksen! Ama yazı makinem Oslo'da kaldı."

"Pöh, yazı makinesiymiş. Bende her şeyden iki adet bulunur!"

Bu gerçekti işte.

13 Ertesi gün beni kamyonetle Neset'ye bıraktı. Kamyoneti durdurup, evi kullanırken nelere dikkat etmem gerektiğini söyledi, motoru çalıştırıp, kente doğru uzaklaştı. Bir odun yığınının üzerine oturup etrafıma baktım. Ayaklarımın dibinde, çimenlerin üzerinde eski model heyula gibi bir Royal duruyordu. Yanımda bir kasa yiyecek, iki kutu tekne boyası ve boya kazımaya yarayan gereçler.. Bunların dışında yanımda birkaç yüz sigara ve Koksen'den ödünç aldığım bir kazak vardı.

Güzel bir mayıs günüydü. Hava sıcaktı. Gölgede yirmi derece filan. Kuşların sesleri, milyonlarca böceğinkine karışıyor, ara sıra denizden balık kapan martıların çığlıkları duyuluyordu. Bunların yanı sıra yüreğimin vuruşları ile iri çakıl taşlarına çarpan denizi

*Neset: Burun anlamına gelen coğrafi terim (nes) den türetilmiş özel isim. (ç.n.)

dinliyordum. Dünya enerji saçıyor, yeni fışkıran yeşilliklerin tatlı kokusu her yana yayılıyordu. Renkler, olağanüstü renkler! Unuttuğum, bilinçaltına ittiğim bir şeydi renkler. Son olarak doğa ile ne zaman böylesine baş başa kalmıştım hatırlamıyorum. Bir zamanlar, hem de çok uzak olmayan bir zamanlar, hayatım bambaşkaydı. Küçük bir oğlan çocuğuyken bu rüzgârlı ormanda, kayalarda, çakıllı kumsallarda deliler gibi koşardım. Sonra kentlere gitmek zamanı geldi. Kanımdaydı bu benim. Büyük kentler, hiç uykuya yatmayan, yirmi dört saat bir nabız gibi atan kentler; insanların gelip gittiği, sevip öldüğü kentler. Orada oturmuş, büyük kentlerin dinamiğinin de bir anlamda vahşi doğanınkine benzediğini düşünüyordum. Filizlenen insanlar ya da beton duvarlar arasında yavaş yavaş çürüyenler.. Koşan, yürüyen, yatan ayakta duran, kanlı biftekler yiyen, boş karnına içip kusan insanlar.. Çok çeşitlilik! Hep bunu aramıştım ben. Daha küçük bir oğlan çocuğuyken doğadaki hayvanların, böceklerin, bitkilerin, ağaçların çeşitliliği büyülemişti beni. Daha sonraları insan doğasındaki çeşitliliğin peşinden koştum. Bataklıktan yavaş yavaş kendini kurtaran insanlardaki inanılmaz güç. Kendine gelip, psikozdan kurtulan Ed gibi mesela.. Bir de dipsizliğe doğru durmadan düşenler. Kendini yok eden çiçekler gibi başlarını toprağa, yerkürenin öbür ucuna, Çin'e doğru sokanlar. Düşleri zengin, ancak günlük hayatı ve gerçekleri idare edemeyenler. Kafamda türlü çeşitli izlenimler vardı. Bir anahtar kelime verildiğinde bir roman yazabilecek kadar.

Sigaramı atıp Koksen'ın evini aramaya çıktım. Hiç kullanmayacağımı bildiğim halde yazı makinesini de yanıma almıştım.

Ev burnun en ucunda, bir meşe korusunun ortasındaydı. Aşağıda çocukluk günlerimden hatırladığım iki küçük ev daha vardı. Daha mevsimi olmadığından, kimseler oturmaya gelmemişti. Koksen'ın evi, kendine özgü bir yapıydı. Bir zamanlar içine yalnızca Koksen'ın sığabildiği küçücük bir kutu olan ev, para bulundukça eklemeler yapılarak genişletilmiş, sonunda beş kişinin kalabileceği bir yer olmuştu. Eklemelerin çok estetik olduğu söylenemese bile, şu ormandan geçen yol boyunca dizilmiş modern evlerden çok daha

sevimliydi. Evin etrafındaki araziye Koksen bir sürü ıvır zıvır yerleştirmişti. Beton dökme, rengârenk boyalı bir orman cini, Viktoria tarzı bir kuş banyosuna bakıyordu. Yarım metre boyundaki plastik bambi, böğürtlenlerin arasına sıkışmıştı. Eski tahta araba tekerlekleri, demir tencereler ve benzeri hırdavat ortalığa serpilmişti.

Verandanın merdivenlerine çıkıp, çocukluğumun av sahalarına bakındım. Kayalar anahtar sözcüktü burada. Gri, kırmızı, yeşil, beyaz ve siyah yuvarlak kayalar. Yuvarlanan kayalar, Rolling Stones... Vestfold yöresini kaplayan morenlerin*, mızrak şeklindeki yarımadanın ucundan denize kavuştuğu yerdi burası. Deniz tanrısı Neptun'un kaftanının altında da kilometrelerce uzanırlardı. En uç nokta Arendal yakınlarındaki Maalen Adası'ydı. Denizde bir nokta. Gece gündüz birbirlerine çarpan taşlar, kıyıya vurmuş kemikleri ve gemi kalıntılarını öğütür, atomlarına indirgerdi. Dünyevi olmayan bir şey vardı dalgalarla ağır ağır salınan denizde. Sanki başka bir gezegenden bir dev varlık gelmiş de yerkürenin üzerine uzanmış gibi. Bugünkü gibi yavaş ve aralıklarla ya da kış fırtınaları çıktığında bir karabasandan kurtulmak istercesine vahşi.. Neset çok güzeldi. Milyonlarca ton kaya ve taş arasından kök salmış olan ağaçlar, yemyeşil parmaklar gibi güneşe uzanmıştı. Bütün yeşillikler burada yetmiş derecelik bir açıyla eğilirlerdi. Rüzgârın daha neredeyse tohumken üfürüp eğdiği bu ağaçların tek amaçları vardı: İmkânsızın kıyısında öfkeli ve eğri bir hayat yaşamak.

O gece ter ve panik içinde uyuyamadım. Bütün vücudum ağrılar içindeydi ve yeni alkol politikamı protesto ediyordu. En kötüsü bacaklarımdı. Yetmiş yaşında birinin bacaklarıydı bunlar. Küçük bir tesellim vardı, o da vücudumda olup bitenlerin neyin işareti olduğunu bilmemdi. Ayılıyordum, hepsi bu. On yıllık uçuştan sonra dev akbaba Erling Haefs inişe geçmişti. Güç bir iş. Alkolden kurtulmanın bedelinin biraz baş ağrısı biraz da mide bulantısı olduğunu sananları uyarırım!

*Mören: Buzulların taşıyıp eteklerine biriktirdikleri kaya parçaları anlamına gelen coğrafi terim. (ç.n.)

Dışarıda deniz ve rüzgâr, başımın içinde düşüncelerim uğulduyordu. Çocukluğum, geçmişim, sözcükler ve resimler halinde canlanmıştı. Bu süreci başlatan, çıbana iğneyi batıran Lillevik'le ve eski ayyaşlarla karşılaşmam olmuştu. Şimdi hepsi geri geliyordu! Çok eskilerden replikler duyuyor, insanların ve yerlerin ayrıntılı fotoğraflarını görüyordum. Sokaklar. Arka avlu. Gri bir tahta parçasının üzerinde kımıldayan yeşil bir tırtıl. Bir pencerede bir yüz. Rita'nın kaldırımdaki bize ulaşan olağanüstü kahkahası. "Kızın sarası tutmak üzere" diyen Charly. Okul. Fabrikalar. Ve yine sokaklar. Kendimi kontrol edemediğim bir süreçte, halüsinasyonlar içinde bulmuştum. Sabah saat yedide sırıksıklam olmuş yataktan kalktım, kustum. Ciğerlerime biraz sigara dumanı çektim. Sonra da Koksen'ın teknesine koştum.

Takatım kesilmişti, gırtlağım kuruyordu. Güneş yükseldikten sonra kriz hafiflemişti. Bu krizin inişimi tamamlayana kadar, sık sık tekrarlanacağını biliyordum. Fiziki çalışmanın, dünyadaki kötülükleri önlediğine inanan bir anlayışa göre yetiştirilmiştim ve şimdi buna ben de inanmak zorundaydım. İlk çeyrekte biraz beceriksizdim. Sonunda bütün gücümle kendimi boya kazımaya verdim. İyi! Bunu becerebiliyordum işte. Eskimiş boya tabakaları uçuşuyordu havada.

Kokular. Tekne, çürümüş yosun, deniz tuzu ve toprak kokuları birbirine karışıyor; beni kısa pantolonlu, çizgili gömlekli, dizleri yara bere içindeki günlerime geri götürüyordu. Bu resmi silip attım, canla başla boyayı kazımayı sürdürdüm. Resim yine göründü.

Sonunda mükemmel bir tekne çıktı ortaya.

Geçmişe yapabileceğim bir şey yoktu.

On dört gün sonra bu oğlan çocuğundan bıkmaya başlamıştım. Kâğıtları çıkardım ve eski yazı makinesine dedim ki: "Tamam Royal, sen kazandın!"

Bunun böyle olacağını uzun bir süredir seziyordum zaten.

İKİNCİ KİTAP

SOYLU DELİKANLILAR ve BASİT KIZLAR

Bir adam gelmiş kralın kentinden

Çocuk olmayı hiç sevmedim. Çevremdekilerin ancak baldırlarına kadar erişebiliyor olmayı, salonda paldır küldür yürüyen gürültücü devlere bakmak için başımı kaldırmayı -yıllar sonra bunun çocuklar için uydurulmuş yalancı ve yapay bir dil olduğunu anlamış bulunduğum- konuşmalarını dinlemek zorunda kalmayı çok aşağılayıcı bulurdum. Hele şu sonsuz kibarlıkları! Salak herifin biri gönlünden kopup da sana bi teklik verdi diye kurulmuş saat gibi teşekkür etmek zorunda kalmak. Parayı ağzıma tıkıp, karnıbahar kulaklarımı kıvırıp, bu ten rengindeki otomattan da aynı cevabı alabilirdiler yani! Yetişkinler küçük madeni parçaları etrafa saçıp, ucuz saygı toplamayı ve bedavadan eğlenmeyi iyi bilirler.

Şansım bizimkilerden yana yaver gitmişti. Daha da kötü ya da

daha da iyi olabilirdiler tabii. Şimdiki moda deyimle "ortalama insanlar"dı. Sokaktaki adam ve mutfaktaki kadın yani. Babam saatçiydi. Eline geçirdiği her aleti söküp, parçalayan haşarı oğlan çocuğundan, saatleri onarıp, çalıştıran aklıselim sahibi bir adama doğru gelişme göstermişti. Adı Thorbjörn'dü ve dindardı. Çok bağnaz da değildi; her pazar İsa, diğer günler iblis diyen cinsten. Ilımlı. Her duruma uyum sağlayan körlükleriyle bu *ılımlı* herifler yüzünden dünyanın çukura yuvarlandığı gerçeğini göz ardı etmeden şunu da belirtmeliyim ki, babam çamurunda epeyce altın zerresi bulunan bir adamdı. Patırtı çıkarmayı sevmez, genellikle çenesini tutardı. Ancak üzerinde çok düşünüp tarttıktan sonra söylerdi, söyleyeceğini. Öyle fevri bağrış çağrışlar duyulmazdı bizim apartmanda. Ağabeyim ilk kez polis tarafından enselendiği zaman babam çok öfkelenmişti. Eh pek de haksız sayılmazdı doğrusu. Zedelenen babalık duygularıydı söz konusu olan. Bir şeyleri beceremediğini hissetmek.. Ne de olsa Ed iki gramdan fazla amfetaminle yakalanmıştı ve yetmişli yıllar için büyük bir miktardı bu.

"Çok kötü bir şey yaptın Edward" demişti babam.

Babamın iyi yanlarından bir diğeri de kendi babasına çok iyi bakmış olmasıydı. Laf arasında bunu da söylemek istedim, çünkü kanımca bir adama takılabilecek en iyi yaftalardan biri de budur. Babam kendisine hayat veren insana karşı, çılgınlığın sınırına varan bir sevgi beslerdi. Büyükbabamın bunaklığı, psikolojik terör'e dönüştükçe, şu iyi yürekli Thorbjörn'ün katlanmak zorunda kaldığı çileyi bir Allah bilir...

Anneme gelince, o taşralıydı. Bu da sanırım onun hakkında bir fikir vermeye yeter. Köylülere saygı duyarım ama bi tuhaf olduklarını da düşünmeden edemem. Aşırı derecede ahlakçıdırlar. Sanki her gün gözleri önünde çiftleşen bir sürü hayvan görmezlermiş gibi! Dünyanın hiç yerinden kımıldamadığına inatla inanırlar ve onların dengesini bozabilecek tek şey, adamın birinin çıkıp da dünyayı ekseni etrafında döndürmeye çalışmasıdır. Sık sık tartışırdık annemle ben.

Tabii bütün bunlar geçmişte kaldı. Yıllar geçip gidiyor ve ben anlık bir boşlukta durmuş, kalbimin karakutusunu deşifre etmeye çalışıyorum. Duygusal değilim ama, lanet olsun, bizim ihtiyarlar

Moss yolunda suratlarına çarpan bir TIR kamyonundan daha iyi şeylere layıktılar... Ne onların, ne de içinde bulundukları Vos-vos'un parçası kaldı kazadan sonra... İşte hayat bu! Bilebildiğimiz ne kadar az şey var ve saatte yüz yirmi ile gelen ölüm karşısında seçme şansımız sıfır. Tanrılar bir yerlerde oturmuş ipleri oynatıyorlar ve bizler tüm karşı koymamıza rağmen uysal uysal sallanıyoruz.

Ancak şu meşum sollama olayına gelene dek, pek çok "güzel yıllar" da görmüştük. Çocukluk devremi pek sevmememe karşın, aile içinde yaramaz sayılmazdım.

Buna karşın çocukluğumu geçirdiğim kasabanın iklimi çok dert açtı başıma. Birkaç istisnai kişilik dışında, görüş ufukları burunlarının ucunu aşmayan küçük, güzel insanların içinde yaşadığı, küçük, güzel bir fiyordun kıyısına kurulmuş, küçük, güzel bir kasaba... Bu insanlar korkaklıklarından yüksek sesle söyleyemeseler bile, yerkürenin madeni beşlikler gibi dümdüz olduğuna inanırlar ve hayatta en önemli sorunları vergi iadesi alıp alamayacaklarıdır. "Yaşam" ya da "ölüm" gibi sözcükler yarı pornografik laf salatası olarak kabul edilirler ve hafif utangaç bir kahkaha ile noktalanırlar burada.

Lillevik 18. yüzyılda Kopenhag*'dan beraberindeki birkaç fahişe ile gelen frengili bir kont tarafından kurulmuş. Orospu düşkünü, sürgün kont o gün bugündür saygı ile anılır buralarda. Ne de olsa halktan bir adam değil, yukarıdan, kralın kentinden gelmiş bir soylu. Sarhoşken, Kral Christian'ın donanmasının yarısını karaya oturttuğu pek çabuk unutulmuş da, beyzadeliği unutulmamış! Lillevik kontundan sempatiyle söz edilir hâlâ. Bu ölümlü dünyada hayatı boyunca iki avuç toprak üretmiş olmak önemli bir şeyse, kont da önemli bir adam sayılabilir. Maalesef bu iki avuç toprak da Danimarka'ya geri götürülmüştür. Kral Christian bire karşı on almadan vermeyen adamlardan olduğundan, yaşayan bir budala ekmişken muhteşem bir cesèt geri almış olmak kârlı bir hasat sayılabilir. Bu kont yoksulluk içinde doğmuş olsa,

*Kopenhag: O dönemde Norveç'e de egemen olan Danimarka krallığının başkentiydi. (ç.n.)

daha çişini söyleyecek yaşa gelmeden kurtlara yem olsun diye bırakılırdı ama soylu olduğu için Norveç'e bırakılmış. Ve tabii asla büyüyüp adam olamamış bu ipek giysili hindi... Yetişkinliğe erişebilmek için beynin de bir gelişme göstermesi gerekir ne de olsa. Güya bu kasabayı kont kurmuş! Kurdeleyi kesip, Danimarka aksanıyla kentin "açılmış" olduğunu ilan edişi gözümün önüne geliyor da! Şarap ve aperitif şapırdatarak, başında pudralı bir peruk ve dizlerinde titremeyle... Aman teşekkürler ederiz, sağolun efendimiz!

Gerçek ise, kont daha anasının karnından çıkmamışken bu kasabanın nehir kenarında kurulmuş olduğudur. Bizim sevgili beyzadeyi sürgüne göndermek zorunda kalan Danimarka kralı da kasabayı ona *vermiş*. Kontun sarhoşken donanmayı batırmış olması örtbas edilmişse de kokulu frengisiyle birkaç soylu bakireye el atınca, devrim ya da daha kötü şeyler gelecek diye kralın ödü patlamış ve bu gidişe dur demiş.

"Al makasını ve Lillevik'e git" diye buyurmuş yüce kralımız ve öyle de olmuş.

Bu ceza giyotinden de betermiş. Çünkü o zamanlar Lillevik harita üzerinde sinek pisliği gibi bir yermiş. Ve kralın kentinde tatlı hayat yaşamaya alışık olan beyzademiz o kadar üzülmüş, o kadar üzülmüş ki, çareyi her gün içip içip dağıtmakta bulmuş. Artık önce karaciğer mi, yoksa böbrekler mi iflas etmiş bilinmez, ama iki yıllık sürgünden anavatanına bir kutunun içinde geri dönmüş, bu kesin. Yani tipik bir mağlupmuş bizim kont!

Aradan yıllar geçmiş, Lillevik büyüye büyüye, küçük bir kasaba olmuş. Ben elli altıda bu arenaya geldiğimde Lillevik klasik bir Norveç kasabasıydı. Nehir kenarındaki hızarlarda ve fabrikalarda işçiler işçi gibi çalışırlar, burjuvalar da şimdiki gibi tembel tembel gezinip, içerlerdi.

Annem iri cüsseli bir kadındı. Dolgun butları ve süt taşan görkemli memeleriyle analık timsaliydi. Benim böyle cılız olmam aslında pek tuhaf. Yetişkin yaşta 60 kilo çekmek gerçek bir erkek için övünülecek bir hal değil elbet... Ancak ben bunu, Lillevik'teki küçüklük ruhunun deri yoluyla dokulara nüfuz ederek, sütün besleyici değerini düşürmüş olması diye yorumluyorum.

Belleğime çakılı bir anı var. Kaç yaşındaydım bilemiyorum ama daha doğru düzgün konuşamıyor olmalıymışım. Renkler, biçimler, kokular ve sesler dünyasında yaşıyordum. Dediklerine bakılırsa pek sık hastalanırmışım. Tabii bunlar, benim için o dönemlerde normal durumlardı. Ancak o gece çok ateşliymişim. Annemin beni kucağında taşıdığını hatırlıyorum. Ben her zamanki gibi tecavüze uğramış bakire çığlıklarıyla ortalığı birbirine katarken, annem avunayım diye şiirsel bir çabayla beni pencerenin kenarına bırakmış. Popomdaki iri köylü ellerinin desteğinden güç alarak, pencere pervazında durup sallandığımı ve perdelere, sımsıkı tutunduğumu hatırlıyorum.

Annem oğulcuğuna Ay'ı göstermek istemişti. Kan kırmızı dolunayın görüntüsü gövdemi bir alev gibi yalayarak geçti. Lillevik ve hayatı kötü bir şakaya indirgeme çabası içindeki ahalisi için pek çok şey söylenebilir ama o tilki beyinlerinin gökyüzünden Ay'ı silmeyi becerebildikleri söylenemez. Şu kana bulanmış yerkürede düş kuranların tek avuntusu olan Ay. Çılgınların, katillerin, kodes kuşlarının, şairlerin ve pedofillerin gezegeni Ay. Tıpkı gerçek bir sevgili gibi, bin yıllık yolculuğumuzda bizi hem avutan, hem çıldırtan Ay. Lady Luna. Tanrı'nın gözbebeği! Sanırım zayıf karakterli bir adam olmaya karar verişim o geceye rastlıyor.

Yaşamım boyunca hep acayip insanlar oldu yakınımda. Kendi yollarında giden sokak serserileri, sarhoşlar, orijinaller. Benim çocukluğumda kapıya dilenci gelmesi alışılmış bir şeydi. Buram buram içki kokan bu delikanlılar, anneler mutfağa yiyecek bir şeyler getirmeye gittiklerinde, ağızlarındaki çiğnenmiş tütünü çaktırmadan çiçek saksılarına tükürürlerdi. Mahallede yerleşik olarak yaşayan fışkınlar*da vardı.

Fjellgata 49, Lillevik'in merkezinde bulunan eski, tahta bir binaydı. Günlerimiz yangın korkusuyla geçerdi bu yüzden. Hele 1. katta yaşayan ve sigarası dişlerinin arasındayken uyuyakalan Wilhelmsen başlıbaşına bir tehlikeydi.

*Fışkın: Bir ağacın dibinden süren ince dal, piç. (ç.n.)

Wilhelmsen içerdi ve torpidolardan korkardı. Aslında tüm yüksek seslerden ödü patlardı. 17 Mayıs törenleri boyunca, elindeki konyak şişesiyle yatağın altına sığınır ve gözlerini sımsıkı yumardı. En ufacık bir patırtıda bile, Wilhelmsen'in avcının kovaladığı bir vizon gibi köşeye sinip, içki şişesine sarıldığını biz çocuklar iyi biliriz. Az mı havai fişek patlatmıştık şiltesinin altında! İşte o zaman Wilhelmsen denizlerdeki mutlu günlerine geri döner, bilhassa M/S Bolkeford gemisinin Manş Denizi'nde berhava olduğu o ünlü seferini yeniden yaşardı!..

Aslında Wilhelmsen iyi bir adamdı ve bizim gibi ufaklıklara karşı sonsuz sabır gösterirdi. Hayatları boyunca sinirleri, derilerinin üst yüzeyine yayılmış olarak yaşayan insanların tuhaf bir özelliği vardır. Çocuklardan gelmek koşuluyla en zalim teröre bile boyun eğerler. Wilhelmsen bize asla el kaldırmadı.

Wilhelmsen'in küçük odasının yanında bir şekerci dükkânı vardı. Şeker ve oyuncak satılırdı burada. Çocukken böyle bir cennetin yakınında yaşamış olmak ne büyük bir ayrıcalık diye düşünebilir insan ilk bakışta. Ama değil işte... Dükkân sahibi cimri bir harp gazisiydi. Duvarlarına Kral Haakon'un resimlerini asar ve her çocuğa da muhtemel bir Nazist gözüyle bakardı. David Arenz'in sert bakışlarından esirgenen yalnızca Wilhelmsen'di. Arenz ağzına bir damla içki koymadığı halde, dükkânın boş olduğu saatlerde ikisi karşılıklı tezgâha otururlar ve birbirlerine batan denizaltı hikâyeleriyle, toplama kampı anılarını anlatırlardı.

İkinci katta biz oturuyorduk. Annem, babam, ağabeyim ve bendeniz. Edward benden beş yaş büyüktü ve de yaramazdı. Kendi yaramazlıklarıma bir bahane bulamadığım durumlarda, ona çekmiş olduğumu ileri sürerdim. Evet, Ed taa başından beri öyle yaramaz ve suç işlemeye eğilimli bir çocuktu ki, ileriki tarihlerde sık sık intihara teşebbüs eden, psikopat bir kodes kuşu olmasına kimse şaşırmamıştı. Bu sanki doğal bir gelişimdi.

Üstümüzde Charly Lie ve ailesi otururdu. Ablası daha Charly iki yaşındayken kimsenin bilemediği acayip bir hastalığa tutulup ölmüştü. Charly ile ben aynı yaştaydık. Ben on dokuz ağustosta dünyaya geldiğimde, Charly iki günlükmüş beşiğinde . Benden ileri hayat tecrübesi olarak birkaç geğirme ve osuruk ile bir-iki

damla çiş fazlası vardır diyebiliriz yani.

Bir de Rita vardı. Çatıdaki Rita. Tek çocuktu ve piçti. Annesi ve anneannesiyle yaşardı. Babası yerine göre denizci, yerine göre de kovboy, asker veya altın arayıcısıydı. Tam bir Jack London tipiydi bu herif. Binada Rita'nın annesinden başka kimse -o da muhtemelen hamile kaldığı sırada ilk ve son kez- adamı görmemişti. Tabii bu da su götürür. Çünkü Rita'nın annesi Marit Tunberg öylesine miyoptu ki kızını, yaşlı annesinden zor ayırt ederdi. Hatta bu gerçeği Wilhelmsen "Herhangi birisi Rita'nın babası olabilir" diye dile getirmişti. Bütün gerçekler gibi bu da öylesine rahatsız ediciydi ki bir daha asla tekrarlamadık bu cümleyi. Rita'ya karşı genellikle iyi davranırdık. Herkes iyi davranırdı Rita'ya. Güzel gülüşünde öyle bir ışık vardı ki Rita'nın, gerçeğin acımasız bir avcı olduğunu, yalanın da tüm aşağılıklığına rağmen aydınlık bir yanı bulunduğunu öğretti bana. Yalanı destekleyip sağlamlaştırmamız gerekmez, zaten kendi utancını taşıyacak kadar güçlüdür o. Ama yalana pek ilişmemekle kendimize ve başkalarına da yararımız dokunabilir. Charly ile ben, Rita yakınımızdayken babasından söz edilmeyeceğini anlamıştık. Rita bu konuyu açtığında ise babasını uzaklardaki masal kovboyu olarak kabullendik.

Neyse ki onunla karşılaşmak zorunda kalmadık. Hayalimizin üst sınırından daha yakınımıza hiç yanaşmadı.

Rita'ya karşı dikkatli davranmamızın bir nedeni de saralı olmasıydı. Ne zaman yere düşüp, ağzından köpükler saçarak çırpınacağı hiç belli olmazdı. Charly'nin askerliğini sağlık taburunda yapmış olan babası, "Rita'yı yıldırım çarptığında" -öyle isimlendirmişti bu durumu- ne yapmamız gerektiğini bize öğretmişti.

"Elinize geçirdiğiniz herhangi bir şeyi ağzına tıkın, yoksa dilini parçalayıp ciğer ezmesine döndürür" demişti.

Charly ile ben her "yıldırım çarptığında" öylesine korkardık ve ciğer ezmesinden de öylesine nefret ederdik ki Arnt Lie'nin sözünü hemen yerine getirirdik. Elimize ne geçerse -tahta parçaları, gazete, ayakkabının burnu- Rita'nın ağzına tıkardık. Birkaç dakika sonra kendine gelir, trans halindeyken karşılaştığı prenslerle, prenseslerin masalını anlatırdı bize. Rita'nın üç kez arka arkaya kriz geçirmesi halinde annesi derhal haberdar edilmelidir diye bir kural

vardı. O zaman annesi etekleri uçuşarak gelir, elindeki fitili kızın küçücük poposuna sokardı. Charly ile ben hiç ses çıkarmadan izlerdik uyuyakalan Rita'nın kucaklanıp çatıya çıkarılmasını. Rita ertesi günden önce inmezdi aşağı.

Fjellgata 49'daki evimizde bir arka avlumuz olduğu için çok şanslı sayılırdık. Şehirde yaşayan çocuklar için ucuz bir hayat sigortasıydı bu. Binanın sakinleri arka avluya bahçe demek üzere gizlice anlaşmış gibiydiler. Bahçe sözcüğü daha hoş çağrışımlar yaptıran, beyaz bir yalandı. Bu bahçe, parke taşı döşeli küçük bir alan ile güneyimizde Çin Seddi gibi yükselen apartmanın gri duvarına komşu, bir buçuk metre genişliğindeki yoluk çimenlikten oluşuyordu. Rita'nın anneannesi Bayan Tunberg ilkgençliğinde bu toprak parçasına üç erik ağacı dikmiş bulunduğundan, bahçe sıfatıyla anılmaya hak kazanıyordu.

Bahçenin güney sınırı gri bir duvardı. Doğu sınırında da güneşi ve havayı kapatarak, göğe doğru dev bir ambar binası yükseliyordu. Batıda ise bizden önce binlerce göçmeni ve hayalperesti beklemiş bulunan macera bekliyordu. Batıda yeni dünya bekliyordu. Heyecan verici, cezbedici ama yazık ki yıpranmış ve sarhoş. Tıpkı gerçekte de pek çok kişinin Vaadedilmiş Topraklar'ın cazibesine kapılmış olması gibi... Ancak Fjellgata'da yaşayan biz çocuklar için aylar boyu bir gemide okyanusu aşmak değil, büyüklerin tembihlerinden birazcık dışarı çıkmaktı söz konusu olan. Yeni dünya ile aramızdaki sınır çürük bir tahta perdeydi ve biz bu engeli aşmayı altı yaşında başarmıştık.

*

*"Bir cennet bahçesi bilirim..."**

Charly, Wilhelmsen'in matkabıyla tahta perdeye bir delik açmıştı. Bu olaylar televizyonun apartmanımıza girdiği tarihten çok önceye rastladığından, biz çocuklar için heyecan ve macera bu delikten dışarı bakmaktı. Gerçi tahta perdenin gerisinde oynayan çocuk filmi değildi, ama olsun...

Tahta perdenin öte yanı Abraham ile Kitty'nin evi ve arsasıydı. Camları kırık, kapısı menteşesinden çıkmış, iki katlı bir harabeydi ev. Sokağa bakan evin arkasında, tepedeki hurda şeker fabrikasına doğru yükselen eğimli araziye Abraham'ın ormanı derdik. Bir zamanlar bakımlı çiçek tarhları, elma, armut ve erik ağaçlarıyla çok güzel bir bahçeymiş burası. Bizim yetişme çağımızda otlar bürümüştü her yanı. Orman hayvan bakımından da zengin sayılırdı.

*Dini bir şarkı. (ç.n.)

Kitty armut ağaçlarının altında, otları biraz yolarak kümese benzer bir şey kurmuştu. Kümesin yanındaki çamurlukta tek gözlü bir domuz yuvarlanırdı. İsmi Theodor'du. Ne o, ne de kümesteki tavuklar kesilip yenmek üzere besleniyordu. Hepsi kendi ecelleriyle ölüp gittiler sonunda.

Tahta perdedeki delikten hayvanlar âlemini ve meyve ağaçlarını gözleyebilmek için sıra kavgası etmiyorduk elbet. Bizi en çok ilgilendiren alkol zehirlenmesinden ölmeden ne kadar sarhoş olunabileceğini görmekti.

Abraham on beş yıl boyunca, bir gün bile ayık gezdiğini görmediğim tek adamdı. Sokağın bir numaralı ayyaşıydı. Ara sıra ceset gibi kaldırıma düşer ve komşu erkekler tarafından içeriye taşınırdı ancak genellikle ormanından dışarı çıkmazdı. Kömür karası saçları ve sakallarıyla dört ayağının üzerinde yürüyen bir gorile benzerdi. İçki şişelerini muz gibi tüketirdi. Abraham insanların kelimeler aracılığıyla iletişim kurduğunu unutmuştu. Kader konuşmasını almış, yalnızca İMDAT sözcüğünü bağışlamıştı ona. Bu da hem adam, hem de durum açısından anahtar sözcüktü zaten. İMDAT! diye gürlerdi Abraham. İMDAT, İMDAT, İMDAT! Sanırım elli yıl kadar böyle -yani ölüm onun sesini duyana dek- bağırdı. Sonunda gürleyen dev, bir daha hiç kalkmamacasına yere devrildiğinde, sessizlik bütün mahallenin kulaklarını tırmalamıştı. Günlerden bir cuma sabahıydı ve ölüm tıraş losyonu şişesiyle gelmişti.

"Bu da bir hayattı işe!" demişti yaşlı bayan Tunberg.

Doğruydu tabii.

Kitty içmezdi, yemek de yemezdi zaten. Dal gibi ipincecik bir kadındı. Mavi gözlerinde iyilik, mor dudaklarında kronik bir gülümseme dolaşırdı. Bazı durumlarda bu gülümseme müstehzi bir gülüşe dönüşürdü. Tanrı'nın niçin yere indiği belli olmayan meleklerindendi. Ormanda, domuz Theodor'dan daha hayvan olan bir adamla nasıl bir hayat yaşadığını düşlemek güç. Yine de şöyle bir resim geliyor gözlerimin önüne: Kitty arka bahçede bir tabureye oturmuş, ince parmaklarıyla kucağındaki beyaz, kör tavuğu okşuyor. Abraham dışarıdaki tuvalette diz çökmüş İMDAT diye böğürüyor. Durum çok kötüyse Kitty ayaklarından sürükleyerek eve gö-

türüyor onu. Bu gücü nereden aldığı benim için muamma, ama Tanrı'nın meleklerinin hikmetinden sual olunmaz!

Abraham insanlarla bir arada olmaya bayılırdı. Onların ne dediğini anladığından ya da anlatacak bir şeyleri olduğundan değil de eğlence olsun diye... Her gün parti verirdi. Kendilerini davetli sayan misafirler her sabah dokuzda gelirler, içecek bir şey kalmadığında da kapıdan emekleyerek çıkıp giderlerdi. Bu yoğun partilere Lillevik'in "vahşiler sürüsü" katılırdı. Yani Dodge City ve civarındaki delikanlılar. Kazanacak ya da kaybedecek bir şeyleri olmayan sarhoş çaresizler. Haysiyet, edep ve nezahat gibi kavramları, daha buluğ çağındaki kiliseye kabul ayini sırasında batmaya başlayan gemide bırakmışlardı. Şarkıcı Olav, Topal Niels ve Gösterişçi adını taktığımız bu herif ile bu seçkinler çetesinin diğer üyeleri...

Kitty'nin Abraham'la bir yaşam boyu süren koşusunda elde etmiş olduğu tek bir hak vardı: Bu partiler evde yapılamazdı. Sanırım izin verse çatının çökeceğinden korkuyordu.

Kimse de aldırış etmiyordu zaten bahçede olmaya. Bahçenin bir köşesinde komşuların "Parlamento" adını taktıkları harap bir tahta baraka vardı. Geceleri tavuklara, gündüzleriyse beylere mekân olurdu burası. Akla gelebilecek her türlü problem, burada, üç şişe altmışlık eşliğinde, ciddi tartışmalar yapılmak suretiyle çözülürdü. Ev sahipliği statüsünün verdiği ağırlıkla Abraham tartışmalarda taraf olmaz, ancak arada sırada İMDAT diye gürleyerek dünyanın hal ve gidişini karakterize ederdi.

Barakanın kapısı düşeli yıllar olmuştu. İçeridekilerin "açıklık"ına ve "gizlenecek hiçbir şeyleri" olmadığına dair hoş bir semboldü bu.

"Bakayım" dedi Charly beni iterek. "Abraham, Topal Niels, Şarkıcı Olav, Gösterişçi nerede?"

"Kenefte, sıçıyor. Dedim ya hepsi oradalar!"

"Boş şişeleri görüyorum. Bir.. iki.. üç.. dört tane var!"

Rita'ya gülümsedim. Charly'nin içerideki şişeleri saymasına gerek yoktu. Seslerini *duymayı* öğrenmiştik zaten.

"Bekleyelim, biraz sonra çoğalır" dedim.

"İblis!" dedi Charly. "Gösterişçi keneften çıktı, zurna gibi!"

"Küfretme!" dedi anneannesi tarafından kilisedeki din derslerine gönderilen Rita.

"İblis, İblis, İblis" dedi Charly gözünü delikten ayırmadan. "Bizimle beraber olmak istiyorsan sen de küfretmelisin."

"Eğer küfredersem İsa ağlar" dedi Rita.

"Saçma!" dedi Charly. "İsa bu kadarcık şey için ağlayacaksa salağın biri olmalı o da."

"Değil işte" diye tepindi Rita. "O mucizeler yaratır, su üstünde yürür."

"Üç kere iblis demezsen, şamarı yersin suratına anlaşıldı mı?" dedi Charly. Teolojik tartışmalardan hoşlanmayacağı daha o zamanlardan belli olmuştu.

"İkiniz de kapatın çenenizi!" dedim. Gösterişçi görünmüştü ve ben İsa muhabbetiyle dikkatim dağılsın istemiyordum.

Gösterişçi hepsinden çok farklıydı. İçki tüketimi açısından öbürlerinden hiç geri kalmazdı ama, görüntü olarak bu serserilere hiç benzemezdi. Diğer delikanlılar bira ve kusmuk lekeleriyle süslü partallar içinde gezerken Gösterişçi hep iyi giyimliydi. Onu takım elbiseden başka bir giysi ile görmemiştik hiç. Temiz, çeşit çeşit, modern takım elbiseler. İlkbaharda ve sonbaharda açık renk bir pardösü olurdu üzerinde, kışınsa lacivert yün bir palto - en iyi cinsinden. Gösterişçi'nin sağ partiye oy veren, içkiye meraklı bir dükkân sahibi olduğunu sananlar yanılırlardı. Çünkü Gösterişçi de diğerleri gibi denizciydi. Laf Ümit Burnu veya New Orleans'tan açılınca onun da anlatacak şeyleri bulunurdu. Ama her şeyde kendisine has bir tarzı vardı. En sarhoş halinde bile pırıl pırıl boyalı ayakkabılarıyla çamura basmadan yürümeyi, ayakta duracak hali kalmadığı zamanlarda kayıtsız görünmeye çalışarak yaslanacak bir duvar bulmayı bilirdi. Küp gibiyken de fasadı hep düzgün tutardı. Uygun renkteki şapkası hafif yana yatık, kravatı muntazam bağlı...

İçki içişinde bile kendine has bir tarz vardı. Bardağı eline almadan önce bacaklarını hafifçe iki yana açarak, gövdesini soyluların selam verişi gibi hafifçe öne eğer, elini asla titretmeden içkiyi ağzına götürür ve yıldırım hızıyla boşaltırdı bardağı. Sonra başını geriye atardı içki gırtlağından geçerken asla kaba olmayan bir tonda geğirirdi. O zaman çürük dişleri görünürdü.

"Donunu indirirsen, küfretmekten kurtulursun" dedim.

"Ya amını gösterirsin ya da çekip gidersin o boklu ananın evine!" dedi Charly .

Rita bir görev yerine getirir gibi ve küfretmek zorunda kalmadığı için mutlu bir şekilde indirdi donunu. Daha sonra tahta perdenin üzerinden atladık. Önde Charly, onun arkasında bu seferin fiyatını layığıyla ödemiş bulunan Rita ve en sonda ben. Düştüğümüz zemin yumuşaktı, hemen ötemizde tavuklar gıdaklıyor, domuz Theodor boş, hatta biraz da melankolik gözlerle etrafa bakıyordu. Biraz yukarıda, armut ağacının arkasında Parlamento binası yer alıyordu. Delikanlılar oturmuş, ormanda yaşayan pembe fille sayısız kez karşılaşmış olduklarını birbirlerine anlatıyorlardı. Bazen, özellikle de mavi ispirtonun bolca tüketildiği zamanlarda, dadaistleri bile pes ettirecek konuşmalar duyulurdu burada. Öksürme, tükürme ve sümkürme sesleri eşliğinde, diğer gezegenlerden gelen canlılara, Kitty'nin kendini bir tavuğa dönüştürmesine, dışarıdaki tuvaletin altında bir polisin yaşadığına, aslında Theodor'un da domuz kılığına girmiş bir polis olduğuna dair hikâyeler anlatılırdı. Orada durup bütün bu ayrıntıları dinleyen Charly ile benim yazar olmamda şaşılacak bir durum yok elbette.

Tabii daha o zamanlar ne Charly, ne de ben, çirkin kitaplarımızı yazmaya başlamamıştık. Boş şişeleri mangıra dönüştürme çabaları içindeydik.

İş görüşmelerini hep Charly yürütürdü. Aramızdan en arsızı oydu çünkü. Ben psikologdum. Görevim, nerede ve ne zaman harekete geçebileceğimizi kestirmekti. Delikanlıların kafayı bulmalarını beklemek gerekiyordu, ancak çok geç kalınırsa da ne dediğimizi anlayamamaları tehlikesi vardı.

"Şarkıcı'yı dene!" diye fısıldayıp, ileri doğru ittim Charly'yi.

Charly kapı boşluğunda durdu, kollarını göğsünde kavuşturup, ince, oğlan çocuğu sesiyle sordu:

"Birkaç boş şişeniz yok mudur acaba bugün ahbaplar?"

"Ahbaplar" işte bu tona bayılırlardı. Ben de, küçük saralı arkadaşımız peşimde olduğu halde, geri plandan sahneye doğru çıktığımda, son sözü söylemeye hak kazanmış olurduk.

Ancak, bazen işler pazarlığa tabi olurdu. Bir şeye karşılık başka

bir şey. Bazı görevleri yerine getirmemiz gerekebilirdi. Tütüncüye gitmek gibi. "Tabii" derdik ve mangırları alıp kaçardık. Ertesi gün fütursuzca karşılarına çıkıp, boş şişeleri toplardık. Gasp ettiğimiz paranın hesabı hiç sorulmazdı. Ya bellekleri çok zayıftı bu adamların ya da intikam duygusundan yoksundular.

"Şişeler mi? Burada mı?" diye sahte bir anlamamazlıkla sordu Şarkıcı.

"Yes" dedi Charly. Bu sözü Wilhelmsen'den öğrenmişti.

Şarkıcı bana göz kırptı. Ben de hemen iki gözümü kırparak cevap verdim. Boşuna psikolog olmamıştım ya.

"Gel buraya ufaklık" diye seslendi elleriyle aşınmış dizlerini okşayarak.

Ufaklık hiç yerinden kıpırdamadan, kuşkuyla bu tuhaf adama bakardı. Aslında hepimiz, dolapta gümüşler varsa bu heriflere asla sırtımızı dönmememiz gerektiği öğütlenerek yetiştirilmiştik. Rita'nın daha da tembihli olduğunu sanıyorum. Tembihler bu bağlamda tamamen gereksizdi tabii. Çünkü cinsellikten öylesine uzaktaydı ki bu adamlar...

"Biraz şarkı söylesene Olav" dedi Rita, dikkati kendisinden uzaklaştırmak için. Çillerinin arasından parlayan menekşe gözleri ve ballı gülümsemesiyle..

"Cennet Kapısı'nı söyle."

Temmuz güneşine bırakılmış tereyağı gibi eriyen Şarkıcı başlardı şarkıya. Öyle detone ve çatlak bir sesle değil, sertleşmiş çelik yürekleri bile küt küt attırabilecek kadar pürüzsüz ve duru söylerdi. Adama boşuna Şarkıcı adı takılmamıştı. Daha içmeye başlamadan önce, bizim buraların en gözde dindar şarkıcısıymış. Bütün ilahileri ezbere bilirmiş. Sokak mazgallarına uzanıp kustuğu dönemde de inancından vazgeçmemişti zaten. İyi bir adamdı, yoksul, ayyaş iblis. Hayatım boyunca onun gibi binlercesini gördüm.

"Ne işi var senin gibi iyi bir marangoz ve dinini bilen bir Hıristiyanın oralarda Olav?" diye bağırdı komşu apartmandan Thorsen.

"Ölesiye içiyorum! Ara sıra da Fjellgata 49'un prensesi için şarkı söylüyorum."

"Sen bir enkazsın Olav. Kendini şeytana kaptırmışsın ve hiç utanmıyorsun!"

"Elbette. Benim efendim seninkinden daha müsamahasızdır!"

Topal Niels karnını tuta tuta kahkahalar atıyor, Abraham da her zamanki gibi hiçbir şey anlamadan boş gözlerle kümese doğru bakıyordu.

"Cehennemin dibine git!" diye fısıldadı Gösterişçi ve komşu apartmana doğru tükürdü.

"Eveet, şişeler mi demiştin ufaklık" diye bize döndü Olav.

"Bira ya da içki şişeleri, hangisi olursa olsun" dedi Charly.

Aslında bira şişeleri içki şişelerinden daha pahalıya gidiyordu.

"Bakın isterseniz" dedi Olav. "Pek fazla yoktur ya!"

Şarkısını bitirdikten sonra esaslı bir yudum alıp, şişeyi elindeki bardakla tetikte bekleyen Gösterişçi'ye uzatmıştı. İşe başlamadan önce Gösterişçi'nin içiş tarzını bir kez daha hayranlıkla izledik. Olav'ın pek fazla şişe yok demesine kulak asmadık. Benim gibi bir istihbarat uzmanı için mesele basitti. Delikanlılar havaya girmişse, şişe bol demekti. Aralarından geçip düşler şatosunu bulduk! Şişeler tepesi.

Çuvallar ve torbalar dolusu şişeyi bahçeden sürükleye sürükleye geçirip, tahta perdenin üzerinden aşırıp bizim avluya yığdık ve cinslerine göre ayırmaya başladık. Tekel şişeleri bir tarafa, küçük ve büyük bira şişeleri öbür tarafa. "Bahçe" cam gibi parlıyordu. Kahverengi, yeşil ve saydam cam... Paralar... Teklikler ve kuruşlar... Şekerlemeler...

Wilhelmsen'in el arabasını ödünç alırdık şişeleri taşımak için. El arabası, parçalanana kadar epey hizmet verdi bize. O zamana kadar da artık paranın çalınmak suretiyle de temin edilebileceğini öğrenmiştik. Dürüst çalışma üçümüze de saçma gelmeye başlamıştı. Ed doğuştan dürüst olmadığı için pek sıkıntıya girmedi. Gerçi sonraları uzun elleri epey cetvel yedi ya.. Neyse. Ama Ed o zamanlar bizim gibi enayilere çok gülerdi. Bir keresinde, kasabada bir herife otuz bir çekmiş ve beş papel kazanmıştı; cakasından geçilmiyordu. Ticaret işi ailede bize aitti ama aynı şey vergilendirilmiş kazanç için söylenemez. Babam yakınıp dursa da, bir şeyler yapmak bizim gibi tuttuğunu koparır oğullara kalırdı. Eğer parayı pek fazla önemsememeyi daha çocukluğumda öğrenmemiş olsaydım, yazarlık kariyerime çoktan veda etmem gerekirdi.

Şişeleri cinslerine göre ayırdıktan sonra sayardık. Bu iş matematiği daha o zamanlar kuvvetli olan küçük Rita'nındı. Hiç unutmam bir keresinde kaşları çatık, ağzında kurşunkalem avlunun ortasında durmuştu. Yüz yirmi içki şişesinin hesabında bir karışıklık vardı. Avlunun her yanı şişelerle kaplıydı. Tam o sırada dış kapı açıldı ve babam içeri girdi. Yanında babamın Kore'den ithal etmiş olduğu saatlere bakmak için Oslo'dan gelen iki meslektaşı vardı.

"Şişelerini topluyoruz Bay Haefs!" dedi Charly en küstah sesiyle.

Zavallı babam! Noel'den Noel'e bir kadeh içerdi oysa... Yüzü bembeyaz kesilmişti. Ah şu çocuklar, gibisinden kırık dökük birkaç cümle mırıldandıysa da, boşuna! Oslolu bayların suratı asılmıştı. Artık Haefs ne yapsa boştu. Boynu bükük bir şekilde külüstür avludan geçip, külüstür evine girdi babam. O gün bir mi, yoksa iki kontratın mı iptal edilmiş olduğunu asla öğrenemedim. Babam bu konuyu ömrü boyunca bir daha açmadı. Yıllar boğazımızın etrafında düğümlendikçe, acı anılar, yorgun deneyimlere dönüşüyor.

Sayma işlemini tamamladıktan sonra el arabasını köşedeki Koksen'a götürürdük. Koksen anasının karnından hurdacı olarak doğmuştu. Lillevik'teki tüm küçük insanlar gibi o da çok cimriydi. Hiç yıkanmadığından elleri yüzü kapkaraydı. Tekel şişelerini o alırdı. Bira şişeleri için bakkala giderdik.

Koksen'm bizi aldatmaya çalışacağını çok iyi bilirdik. Küçük bir dolandırıcı olduğundan tekliklere dokunmaz, kuruşlarımızla oynardı. Tam hesap çıkardığımızda itiraz etmez, öder ama yine de şansını bir kez denemeden bırakmazdı. Bu bir çeşit tutkuydu onun için, alışverişin bir bölümü...

"Oooo, Fjellgata'dan yük treni geliyor yine..."

Cevap vermez, şişeleri boşaltıp ortalığa yayardık. Elindeki telleri bırakarak gelir, birkaç Vermouth şişesini gösterirdi:

"Böyle markalı şişeler alınmaz çocuklar! Olmaz!"

Yine ses çıkarmaz, yerden şişeleri alıp, burnuna doğru uzatır ve tekel damgasını gösterirdik.

"Yedi lira yetmiş beş kuruşluk şişe var burada, say istersen" derdi Rita.

Koksen şişeleri kasalara yerleştirirken sayardı:

"Yedi lira altmış kuruş!"

"Bir daha say" derdi Rita. Dünyanın aldatma üzerine kurulduğunu o zamanlardan öğrenmişti.

Koksen bir daha sayardı:

"Yedi lira altmış kuruş. Ama kasaları içeri taşırsanız size yedi lira yetmiş beş kuruş veririm!"

Pazarlık... Bir şeye karşılık başka bir şey.

İş bittikten sonra arka avluda hazine avına çıkardık. Akla hayale gelmeyecek şeylerle dolu olan dev bir arsaydı burası. Dikiş makineleri, bisikletler, çocuk arabaları, arabalar, dinamolar... Tabii bu insanların antika merakının başlamasından çok önceydi. Paslı hurdalar arasında işe yarar bir şey ele geçirip de ceketimizin altına saklamayı başarırsak yüzde yüz kârla satabilirdik. Dolandırıcı Koksen'a her defasında gereken dersi verirdik böylece.

Çanlar benim için çalıyor

Sonunda okul bizi kafesledi. Clıarly ile ben kasabadan yirmi iki, köyden de üç çocuğun devam ettiği bir sınıfa düştük ve ilk günden nefret ettik. Öğretmenlerin "önümüzde yeni dünyalar açılacağı" yolundaki şişirilmiş konuşmaları bizi pek ilgilendirmiyordu. Kaigata Okulu'nun zilleri bizi içeri tıkmadan önce yaşadığımız dünyadan memnunduk zira.

Üçüncü sınıfta psikoloğa gönderildim. Maalesef başka çaresi yoktu; çünkü öğretmenin kullandığı "Ş" seslerini, çift sessizleri ve virgülleri reddediyordum. Yazım kurallarından bihaberdim. Bunların dışında her şey yolundaydı.

Psikiyatri ile ilk tanışmamı çok iyi hatırlıyorum. İleride de sık sık gözlemleyeceğim gibi, böyle bir toplantıdan hiçbir sonuç çıkmadı.

Psikiyatristin merdivenleri eski ve boyasızdı. Benden önce epey deli tırmanmıştı buradan. Kafamda bir çatlaklık bulunduğundan emin olarak, sıkı sıkı tutmuştum annemin elini. "Ş" diye düşündüm. "Akıllı" kelimesi iki "l" ile yazılır. "Yeter"e bir "t" yeter!

Önce annem çağrıldı içeri ve ben bir tomar yıpranmış çocuk dergisi ile baş başa kaldım. Duvarlar bir zamanlar sarıya boyanmıştı ama geçen yıllarla kahverengiye dönüşmüştü. Kahverengi bir kapının üzerinde beyaz harflerle yazılmış mavi bir tabela asılıydı. "Okul psikoloğu". Annem utanç içinde bu kapıdan geçip kaybolmuştu. Çünkü o zamanlar kafadan çatlak bir çocuk sahibi olmak utanç verici bir şeydi. Her ne kadar okulu sevmesem de ailemin başına dert açmış olmak hoşuma gitmiyordu.

Aradan belki bir saat geçmişti. Annem perişan bir halde dışarı çıktı, bir koltuğa çöküp, pırıltısı sönmüş gözlerle bana gülümsedi.

"Yavrum..." diye söze başladı.

"Gel bakalım biraz" dedi psikolog. Kapının aralığında durmuş, kalın gözlüklerinin ardından bana bakıyordu.

İçeri girdim.

Oda, oynamayı artık çocukça bulduğum oyuncaklarla doluydu. Tahta oyuncaklar, üzerinde fil, ayı resmi olan kovalar, renk renk kürekler... Psikolog masasının başına geçti ve eliyle bana oturmam için karşısındaki koltuğu gösterdi. Adı Gunnar'dı.

"Okul nasıl gidiyor?" diye sordu Gunnar.

Cevap vermedim. Sağ ayakkabımın burnu, bir önceki günkü maçta parçalanmıştı.

"Okulu seviyor musun?"

"Hayır, pek sevmiyorum."

"Ben de sevmezdim" dedi Gunnar ve güldü. "Ama bak şimdi burada oturuyorum."

Evet, diye düşündüm, şimdi orada oturuyorsun. Çatlak herif! Hiç sesimi çıkarmadım.

"Biliyor musun, şimdi sana küçük bir yazı yazdıracağım, ister misin?"

"Evet" diye yalan söyledim.

Şafaklar, şahinler, şebboylar ve şans oyunları üzerine bir şeyler yazdırmaya başladı. Aralarına da çift sessizler ve sonu "m" ile biten kelimeler serpiştirmişti.

"Tamam, çok iyi" diyerek kâğıdı aldı ve okumadan bir çekmeceye tıktı.

"Söyle bakalım Erling, evdeki yaşantın konusunda ne düşünüyorsun?.. Hani.. her şey olmasını istediğin gibi mi?"

Başımı salladım. Şimdi tek istediğim annemin elinden tutup, evimize gitmekti. Annem ve babam iyi insanlardı. Evimiz iyi bir evdi. İyi olmayan okuldu...

Gunnar pes etmedi tabii. Okul ve ev konusu üzerinde durdu, yine sorular sordu ama fazla cevap alamadı. Sonunda elimi tutup, öğretmenin defterimde kırmızı kalemle yaptığı düzeltmelere çok fazla üzülmememi söyledi. Gunnar da iyi bir insandı aslında.

Annemle bir kez daha konuştuktan sonra gitmemize izin verdi.

Dönüş yolunda annemin elini tutan ben değildim de, annem benim elimi tutuyordu sanki. Yüzünde en "annece" gülüşü vardı.

"Eve gidince güzel bir şeyler yapalım" dedi, "Sıcak kakao ve çörek, mesela.. İster misin?"

"Sıcak kakao ve çörek mesela" dedim. Her zamanki küçük psikolog tavrımla.

"Sen iyi bir çocuksun" dedi annem. "Oğlum benim..."

"Yeter"e bir "t" yeter," diye düşündüm.

Pazar günleri bunak büyükbabam bizi ziyarete gelirdi. Okul ödevlerime karşı tutkuya varan bir ilgi gösterir, tek tek defterlerimi incelerdi. Bilinmedik bir nedenden dolayı, ailenin diğer fertlerinden nefret ederdi. Babam, erkeğe yaraşır bir işi olmayan pısırık biriydi ona göre; annem, biricik oğlunu kandırıp çocuk yaptıran köylü karı, ağabeyim, geleceği olmayan bir serseriydi. Nedense beni sever, bana güvenirdi. Belki de çevreden henüz çok fazla etkilenmemiş olan beni, biraz olsun kendisine benzetmeyi umuyordu. Ama zavallı adam ne söylerse söylesin, sözlerini saçmalık olarak algılıyordum daha o zamanlar. Üç yıl önce felç geçirmiş ve erken emekliye ayrılmıştı. Emekliliğine ve dolayısıyla gümüş kol saatine hak kazanmasına iki yıl kala emekliye ayrılmak, büyükbabam için ikinci bir darbe olmuştu. Nehir kenarındaki hızarlarda tüm yaşamını orman sahibinin emrinde çalışarak geçirmiş olan zavallılara gümüş saat gibi uyduruk hediyeler vermek âdetti.

Orman sahibi gerçek bir işporta saat ile buruşmuş karanfilleri uzatırken, emeklerine teşekkür ederdi. Bir şeye karşılık başka bir şey! Büyükbabamı gerçekten tanıyabileceğim yaşa ulaştığımda, büyükbabam unutkanlığın ve düşlerin dünyasına dalmıştı.

"At eti yenmez" derdi annemin yeni kızarttığı pirzolalara uzanırken.

"Bu at değil, domuz eti büyükbaba" derdi annem.

"Ye baba!" derdi babam. "Ragnhild'in dediği gibi domuz pirzolası bunlar."

Dedem oğluna düşmanca bir bakış fırlatırdı.

"Ne anlarsın atlardan sen? Hayatı boyunca senin gibi oyuncak kurmaktan başka bir iş yapmamış olan biri ne anlar atlardan? Gudrun'un da dediği gibi...."

"Babaannem öleli bin yıl oluyor dede!" derdi Ed acımasızca.

"Sakin olun, tartışmayın" derdi babam her zamanki dengeli tavrıyla.

"Gudrun dükkânda" derdi büyükbabam inatla.

"Tabii ya, ihtiyar dükkânda, at eti yiyor" diye üstelerdi Ed.

"Hırsızlar" derdi büyükbabam. "Ortalık hırsız dolu, dün de gömleğimi çaldılar yaa.."

Birden yıldırım çarpmışcasma yerinden fırlar, işaretparmağıyla babamı göstererek bağırmaya başlardı:

"İşte burada! O Allahın belası gömlek burada! Ah İsa efendimiz, kendi oğlum bu! AH İSA EFENDİMİZ! İBLİS!"

Büyükbabam hayattayken pazarları hiç sıkılmazdık. Küfürden, ağlamaya, havada uçan tabaklardan, baldırlara inen tekmelere kadar, zengin bir eğlence programı sunardı bize. Durumu çok vahim bir hal alınca da babam Ed ve benim yardımımla büyükbabamı yatırır, kıpırdamaması için birkaç dakika yorgana bastırırdık. Saat on ikiden akşam üzerine kadar uyuyan büyükbabam, uyandığında hiçbir şey hatırlamaz, işe gitme zamanının gelip gelmediğini sorardı bize. Çıkış kapısındayken, buraya yeni gelmiş olduğuna hükmeder, yemek isterdi. Annem hem ağlar, hem gülerdi bu işe. Yaşlılar evine girebilmek için sıra beklediği yıllarda, nasıl oldu da hem kendi, hem de başkalarının canını almamayı başarabildi bilmem! Babam tüfeğine el koymuştu ama kibrit ve elektrik sobası vardı evde...

Annem kaldığı evi temizler, sağa sola atılmış olan çişli donları toplarken, ihtiyar bir şeyleri çalınıyor duygusuna kapılır ve bana fısıldardı:

"Asla aldanma oğlum. Senin iyiliğini istiyoruz diyenlere inanma!"

Ben de başımı sallar ve söz verir, karşılığında da şeker alırdım.

Belki de ihtiyar bende, benim farkında olduğumdan da fazla şeyler görmüştü.

*Der schtyrer**

Büyükbabamın sözlerini çabuk unutmuştum. Onları bilinçaltından, bilinç düzeyine çıkarmak için bir faşist gerekiyormuş. Bir daha asla belleğimden çıkmadılar.

Sekizinci sınıfa giderken eski başöğretmen Hansen öldü. Yerine "okul müdürü" gibi anlamlı bir unvan taşıyan bir yaratık geldi. Bu adamla ilgili olarak dehşet verici dedikodular gelirdi kulağımıza. Dedikoduların boşuna olmadığını kısa bir sürede öğrenecektik. Hep bizim iyiliğimizi isteyen bu adam, tanıdığım ilk iktidar âşığı kişiydi!

Okula adımını attığı günün üzerinden bir hafta geçmemişti ki, zeki bir çocuk ona adını taktı. Bu şeref daha sonraları sokak şairi diye tanınacak olan Charly Lie'ye aittir.

"Der Schtyrer" dedi Charly, uydurma bir Almanca'yla.

---

*Der Schtyrer (derştürer): Norveççe'deki "styrer" (okunuşu stürer: İdareci) sözcüğünün Hitlerin lakabı der Führer'i çağrıştırmak üzere, uyduruk bir Almanca ile telaffuz edilmiş hali. (ç.n.)

Aslında der Schtyrer'in adı Gullberg'di. Müdür Gullberg.* Bu altın çocuk, unvanına çok meraklıydı! İri ve atletik yapılıydı. Saçları kısacık kesilmişti. Buz gibi gözlerinin üzerinde neredeyse yok gibi duran kaşları, yüzüne daha da sert bir ifade veriyor, incecik dudakları sakallarının arasında bir yara izi gibi görünüyordu.

Gelir gelmez Kaigata Okulu'nda bir terör havası estirmişti. Bunu yaparken de klasik faşist yöntemi uygulamıştı: Böl ve yönet! Öğretmenlere karşı öğretmenler, öğrencilere karşı öğrenciler. Aslında herkes der Schtyrer'e karşıydı ama bunu söylemeye yalnızca öğrenciler cesaret edebiliyordu. Zaten Gullberg konusunda yapılacak bir şey de yoktu. Bütün belgeleri kusursuzdu. Kalıcıydı yani...

Der Schtyrer çok milliyetçiydi. Muhafazakâr partiye oy verir ve bununla da övünürdü. Komünistlerden nefret eder; her eline geçirdiği çocuğu da potansiyel bir komünist olarak görürdü. Anladığı ve uyguladığı tek eğitim yöntemi, korkuyla eğitmekti. Öğretmenin yolu korkutmaktı. Mesela, korkarak Almanca'yı sökecektik.

Faşist karakterli bütün gerçek erkekler gibi Gullberg'in de astlarının duygu ve düşüncelerine ayıracak zamanı yoktu. Kendisi üstün ırktan, seçkin ve dünya ile ilgili son derece önemli görüşlere sahip bir kişiydi. Norveç ticaret filosu üzerine saatlerce konuşabilir, 17 Mayıs bayramına olan tutkusu, milli şair Wergeland'ınkini gölgede bırakırdı. Asla içki içmez, sigaraya eroin gözüyle bakardı. Hık demiş Hitler'in burnundan düşmüştü sanki. Bu ikisinin ne çok ortak yanı vardı! Der Führer ve der Schtyrer.

Eski fotoğrafları inceledim. Ne kadar da benziyor gülüşleri birbirlerine. Hayalimde, ayaklarında yüksek konçlu çizmeler, üniformaları ve pazubentleriyle günbatımına doğru yürüyorlar!

Yaz aylarında, sağlam kafa sağlam vücutta bulunur atasözünü çok iyi anlamış biri olarak, şehir dışındaki evinden okula bisikletle gider gelirdi. Ruhsal bir sorunu olduğunu hiç sanmıyorum -duyguları yoktu çünkü-. Her sabah, yağmurda ve güneşte, üzerinde kısa kollu bir gömlek ve şortla pedal basardı. Takım elbisesi çalışma odasında asılıydı. Bisikleti okul bahçesine bıraktıktan sonra dördüncü kata kadar olan merdivenleri ikişer ikişer tırmanırdı. Sağlıklı bir yaşam için spor! O, bize örnek olmak is-

*Gullberg: Altın tepe anlamına gelen bir soyadı. (ç.n.)

teyen bir insandı! Saat sekiz otuzda içeri giriş zili çaldığında, günün işkencesini başlatmak üzere hazır bulunurdu.

Der Schtyrer'in öfke nöbetine tutulmadığı gün yoktu. Her gün ve yıllar yılı bu hep böyle oldu. Diğer öğretmenler azarlamakla yetinirken, Gullberg, kontrol edilemeyen patlamaların çarpıcı etkisini tercih ederdi. Kendine hâkim olamama konusunda özel bir yeteneğe sahipti. Sözle terör konusunda uzmandı. Zavallı kurbanının daha neye uğradığını anlamasına zaman bırakmadan, birden saldırırdı. Patlamanın ardından uzun söylevler gelirdi. Der Schtyrer kadar kendi sesine hayran olan bir başka adama, hayatım boyunca rastlamadım. Günahkâra ve biz dinleyicilere ne eşsiz söylevler çekerdi! Birisi tahtada problemi yanlış mı çözdü, Gullberg'e göre dünyanın sonu gelmiş demekti. En ufacık bir hatayı ya da okul düzenini bozucu en küçük davranışı, engin bir perspektif içinde değerlendirir, uzun politik tiradlara başlardı. Önceki gün tuvaletin camını kıran arsız öğrenciden başlar, Oslo'daki Amerikan Büyükelçiliği'nin önünde gösteri yapan kızıllara getirirdi sözü. Tahrip etmekten, başkalarının yaptığını yıkmaktan mutluluk duymaktı ortak noktaları. Her tür sosyalizmin altında bu yıkıcı duygunun yattığını, en kafasız öğrenci bile anlamış olmalıydı! "Sandalyende dik otur Kalle!" Okulumuz ideal bir toplum gibiydi. Amerikan toplumu gibiydi yani. Burada gençlere öğrenme ve ulusunu yükseltmek için çalışma imkânı veriliyordu. Buna karşı bazıları ne yapıyordu? Kendilerine duyulan güveni kötüye kullanıyorlardı. Kendilerine tanınan imkânları kötüye kullanıyorlardı. Aldıkları öğrenim kredilerini biraya yatırıyorlar, filtreli sigaralar içiyor, değerli vakitlerini Vietnam Savaşı'nı protesto etmeye harcıyorlardı! Olacak şey değildi doğrusu! Dünyanın en büyük, en iyi ve en özgür ulusu, *bizim* için, küçücük Norveç için, özgür uluslar özgür kalmaya devam etsinler diye savaş veriyor, bazı serseriler de taş atıyordu! Ne utanç verici durumdu bu. Kimbilir Nixon hakkımızda neler düşünüyordu? Biz manyak bir çete miydik? Hayır, hayır ve bin defa hayır! Biz ülkemiz ve halkımız için en iyiyi isteyen, en iyisini *yapan* ileri görüşlü, başı dik, mağrur ve cesur bir millettik! Spor müsabakalarında yarışır, dağlarda, ovalarda yürüyüş yapar, gür sesimizle şarkılar söyler, temiz düşünceler besler-

dik. Biz Nansen'in çocuklarıydık. Geceleri pencereler açık uyurduk. Sosyalizmin ne olduğunu anlamak istiyorsak, açıp tarih kitaplarını, Nansen'in Rusya'nın ortasında, devrimin açlık çeken çocukları arasında çekilmiş resmine bakardık. İşte sosyalizm buydu! Çocuklarını bile besleyemiyorlardı! Şimdi de buraya, Norveç'imize, dağlarımıza, vadilerimize gelmeye çalışıyorlardı! Gemiciliğimizi tahrip edecek, kadınlarımızın ırzına geçeceklerdi! Üstelik sınırlarımız içinde onları destekleyenler, işbirlikçileri de vardı! Bunlar bizim demokrasimizi komünizme çevirtmek için aldatılan ya da satın alınan öğrencilerdi! Dikkatli olmalı, demokrasimizi bu sakallı yıkıcılardan korumalıydık!

Yeterince sinirlenmişse bu tür manyakça konuşmalarla bütün bir dersi doldururdu. Zil çalıp da bu propaganda şovunu noktalayınca, buralara tuvaletin kırık camından mı, yoksa Charly'nin oturuşundan mı geldiğimizi kimse hatırlamazdı.

Öğretmenin bir kürsüden neler söyleyebileceğine dair bütün kuralları her gün hiçe saysa bile, o dönemin elitist eğitim politikasına sadakatle bağlıydı. Sekizinci sınıfa geçtiğimizde, ders sistemi uygulamasına başlanmıştı. Bu sistem Gullberg'e çok uygundu. Daha önce bütün dersleri sınıfça alıyorduk, birbirimize kenetlenmiştik. Şimdi sınıflı *sisteme* girmenin zamanıydı. Kısaca söylemek gerekirse, tembeller, yani ileride komünist, ev hanımı ve kanundışı kişiler olacakları tahmin edilenler önemli derslere alınmayacaktı. Norveççe, İngilizce, Almanca ve matematik onlar için daha "uygun"du. Ulusumuzu yükseltecek ve bunun için de liseye gidecek olan öğrenciler ise üç numaralı ders planına tabi tutulacaktı. Gullberg her zaman yükseklerde gezindiğinden, onun gazabından kaçmak isteyen öğrenciler bir ve iki numaralı ders planlarını seçtiler. O zamanlar ne istediğimi tam olarak bilemediğimden, benim yerime başkalarının karar vermesini istedim. Onlar da benim bir şeylere ulaşmak isteyenlerden olduğuma karar verdiler.

Okulda der Schtyrer'in rejiminde birkaç ders geçirdikten sonra istediğim tek şey vardı: Oradan uzaklaşmak! O adamdan nefret ediyordum. Pencere kenarındaki sıramda fiyorddaki gemileri seyre-

derdim. Balıkçı teknelerini, kereste yüklü gemileri, Rio'ya ya da Kattegat'a gidecek olan gemileri. O gemilerden birinde olmak için sol gözümü ve sağ kolumu vermeye hazırdım. Ama evden kaçma yaşım geçmişti. Dünya küçülmüş ve mantık, o Allah'ın belası mantık, elimi kolumu bağlamıştı.

Gullberg'in inancında kuşkuya yer yoktu. Başı dimdik, buz gibi gözleri ulusun geleceğine çevrili, koridorlardaki öğrenci selini süzerdi. Diktatörü çevreleyen havada cinsel öğeler de bulunurdu. Sınıftaki gelişkin kızların çevresinde dolaşırken takındığı tavırlar, bu adamın ilgi alanının yalnızca Almanca'nın grameri olmadığını gösterirdi.

Bizlere karşı ahlakçılığı elden bırakmaz, matematik derslerinde bu konuları ele alarak uzun ve "terbiyevi" söylevler verirdi. Çok ciddi bir sesle bizleri bekleyen cinsel hastalıklara yakalanma tehlikesinden söz eder, evlilik dışı ilişkilerin yalnız ahlaksızlık olmakla kalmayıp "milletimize" karşı işlenmiş bir suç olduğunu söylerdi. Bu konuşmalar bizi çok eğlendirirdi, onun ne şehvet düşkünü bir herif olduğunu iyi biliyorduk çünkü. Lillevik küçücük bir kasabaydı ve herkes, her şeyi bilirdi burada. Anne, babalarımızdan ve diğer büyüklerden altın çocuğun cinsel maceralarını duyardık. Hatta bir keresinde iki öğrenciye yakalanmıştı. Çifte standart uygulayan bu süper ahlakçıyı kim tanımaz! Ahlaki çöküntü konusunda söylevler verirken, pantolonunun fermuarını açmaya çalışan adam... İki eliyle alıp, şeyiyle veren adam... Kafasının içinde Aziz Paulus ve donunun içinde ağırlaşmış hayalar bulunan adam... onu iyi tanıyoruz! O, bizim benliğimizin unutmak istediğimiz parçası. Gönlümüzdeki faşist.

Kaigata Okulu'nda mayıs, en keyifli aydı. Ağaçlar yapraklanmış olurdu. Ayrıca mayıs tatillerle doluydu. Tam Gullberg'e göre günlerdi bunlar. 17 Mayıs Anayasa Bayramı, yani ulusumuzun doğum günü. Ayrıca Norveç mayıs ayında kurtulmuştu işgalden - ya da onun deyimiyle *özgürlüğünü kazanmıştı*. Çünkü onun tarih görüşüne göre Stalingrad'daki savaşın kaderini, Norveç gizli direniş kuvvetleri tayin etmişti!

Tabii daha önce 1 Mayıs geliyordu ki bundan hiç söz edilmezdi. Onun gibi adamlar işçi gününü, bahçede geçen yıldan kalmış yaprakları süpürerek kutlarlar. Enternasyonel pis bir şarkıdır onlar için.

Buna karşın 8 Mayıs programı hazır olurdu. Gizli direniş kuvvetlerinin günü, ulusal bayramımız.. Gullberg kurtuluş bayramımızı bir komediye döndürmeyi başarmıştı.

Okulumuzun eskimiş bir hoparlör sistemi vardı. Her sınıfın karatahtasının üzerinde bir verici asılıydı. Bunların hepsi birer kabloyla, Gullberg'in üçüncü kattaki harekât merkezine bağlanıyordu. Eski başöğretmenimiz Hansen'in sesini yedi yıl boyunca ancak birkaç kere duymuştuk bu sistemden. İktidar değişiminden sonra Gullberg *günlük yayın* yapmaya başladı! Dramatik durumlar yaratma hevesi bin beş yüz ve kendini eleştirme yetisi sıfır olan, narsist bir şehvet düşkününden, daha başka ne beklenebilirdi zaten! Okul onun çiftliği, öğretmenler hizmetçileri, öğrenciler de köleleri ve hayvanlarıydılar. Kendisi ise hem şerif hem de radyo muhabiri ve ayrıca belediye başkanı, başbakan, cellat, kral ve yarı tanrıydı. Öğretmenler de bıkmıştı ama seslerini çıkaramıyorlardı. Derslere olmadık zamanlarda baskınlar yapar ya öğretmenleri ya da öğrencileri terbiye ederdi. Hızla içeri dalar ve buz gibi gözlerle hazırolda bekleyen bizleri süzerdi. Toplama kampındaki bir subay gibi sıraları teftiş ederken, birdenbire bir haykırış koparark, sandviçini çöp sepetine atmış olan canavar öğrencinin üzerine saldırırdı. Bunlar günlük hadiselerdendi. Ama yayın yaptığı süre içinde kendimizi güvende hissederdik. Binanın neresinde bulunduğunu biliyorduk çünkü.

Gullberg'in söylevleri şöyle başlardı: OKUL MÜDÜRÜ KONUŞUYOR! BÜTÜN ÖĞRENCİLERE BİR DUYURUM VAR! Başlangıç hep aynı bile olsa, ses tonundan duyurunun iyi haber mi, kötü haber mi olduğunu anlayabiliyorduk. İşin tuhafı konuşmaya hep neşeli bir amca gibi başlar, öfke nöbetleriyle bitirirdi. Hitler'in kitlelere yaptığı konuşmalara benzerdi konuşmaları. Yalnız, otuzlu yılların Almanyası'ndan farklı olarak, coşkun bir dinleyici kitlesi bulunmazdı Kaigata Okulu'nda. Tam tersi kahkahalarla güldüğümüz bile olurdu. Ama genellikle ciddiydik. Hem de çok ciddi.

Çünkü yayın süresince tehditler savururdu. Bizi toplu ceza vermekle tehdit etmeye bayılırdı. Şayet, bir kartopu atarak, camlardan birini kırılma tehlikesine sokan öğrenci acilen Müdür'e çıkmazsa, hepimiz derhal cezalandırılacaktık. Yedinci sınıflar okul gezisine gidemeyeceklerdi. Boş vakitlerinde tiyatro hazırlamış olan 8B'nin gösterisine izin verilmeyecekti. Şayet kartopu atan o disiplinsiz öğrenci Müdür'e çıkmazsa, bütün bu cezalar uygulamaya konacaktı! Tabii ki bu şartlar altında teslim olmaya kimse cesaret edemezdi. Sonuçta, anonim bir ihbar yapılırdı. Gullberg'in böl ve yönet taktiği böyle işlerdi işte!

Ancak 8 Mayıs, bir radyo programcısı olarak Gullberg'in altın günüydü. O gün ilk dersten son derse kadar yayın yapardı. Öğretmenler saçlarını, başlarını yolarlardı. Müdür söze bir vaaz verir gibi başlar. Eidsvold'da toplanan ilk meclisten, ulusal şairlerimiz Wergeland ve Björnson'dan bahsederken sözü "Üçüncü Reich'ın Norveç milletini ve bayrağını hiçe sayışına" getirirdi. Faşizme karşı olmak ve demokrasiyi kara gömleklilerden korumak gibi konulara girilmezdi. Hep "Almanlar"dan konuşulurdu. Bu öyle belirsiz bir Alman kavramıydı ki, politik görüş ayrımı yapmaksızın tüm savaş kuşağı bu tanıma girebilirdi. Sonra, beş zor yıl hikâyesini dinlerdik. Gözlerimizin önünde, balık derisinden yapılmış ayakkabı giyen savaş kuşağı canlanır, balıkyağı kokusu burnumuza kadar gelirdi. Konu birdenbire günlük yaşantımıza geçer, bütün sahtekâr ve kaytarıcıların kendilerini vatan haini olarak görmeleri sağlanırdı. *Tembellik*ti Almanların Norveç'i işgal etmelerine sebep olan. Doğrudan söylemese bile, İşçi Partisi'nin 1940'lardaki savaş yanlısı olmayan politikasını kastettiğini bilirdik. Eveet, şimdii, Kaigata Okulu'nun öğrencileri bundan ne gibi bir ders alabilirdi? Şimdi milletimizin neye ihtiyacı vardı? Milletimizin güçlü, fedakâr, vatanı için bir şeyler yapmaya azimli öğrencilere ihtiyacı vardı! Güçlü bir savunma sistemine ihtiyacı vardı. Bu sistemi doğal müttefiklerimiz olan Amerika ve Batı Almanya ile birlikte kuracaktık! NATO'nun kanatları altında hürriyet ve adalet şarkıları söyleyecektik... Öğretmenler arasında biraz olsun çağdaş bir politik görüş sahibi bulunanlar, bu gecelerde kâbuslar görürlerdi herhalde...

Daha sonra "Norveç toplumundaki birtakım unsurlara karşı dik-

katli bulunmak" yolunda uyarılar yapılırdı. Ve sıra Gullberg'in son numarasına gelirdi. Boğazını temizler ve haykırırdı: AYAĞAA KALK! Bizler, kuklalar gibi ayağa fırlardık ve ulusal marşımızın ilk dizeleri yükselirdi. "Evet seviyoruz biz bu ülkeyi". Sesimizden penceredeki camlar titrerdi. Marşın söylenmesi sırasında kıpırdamak, hatta küçük parmağını bile oynatmak solculuktu. Gullberg marşın yüz elli dizesini birden okuturdu bize! Tanrım on üç-on dört yaşlarındaydık ve dayanılacak gibi değildi bu!

Yine de dayandık. Günler ayları, aylar yılları kovaladı.

Dokuzuncu sınıfta Charly ile okul gazetesi çıkarmaya başladık. Keşke yapmaz olaydık. Daha sonra Charly'nin deyimiyle "aptalca bir davranıştı" bu.

Der Schtyrer işin başında şüphelenmişti, ama kişisel inisiyatiften yana biri olarak böyle bir öneriye hayır diyemezdi. Ancak izin oldukça güç alınabildi. Charly bu isteksizliği anlayamıyordu bir türlü. Bütün yapacağımız, okul hakkında bir şeyler yazmak, öğretmenlerimizle küçük söyleşiler yapmak, spor röportajları yayımlamak, kısacası diğer okullarda çıkartılan o banal gazetelere benzer bir gazete çıkarmaktı. Dünyayı kapsayan bir anafor içinde bulunduğumuzu, Oslo'da Gullberg'inkilerden çok daha farklı hedefleri olan solcu gruplar oluştuğunu ve bu gruplara da biz yaştakilerin katıldığını hiç düşünmemiştik. Ama Gullberg, Oslo basınını izliyordu ve öğrenci eylemlerinden haberdardı. Burada, Kont'un kentinde bile faaliyete başlamışlar, afişler asmışlardı. Kaigata Okulu'na bile Çin Hindi'ndeki emperyalist savaşın yoksul halka karşı bir savaş olduğunu bildiren bir afiş asılmıştı. Gullberg kendi elleriyle bu afişi duvardan *sökmüş* ve hoparlörlerden gün boyunca terör havası estirmişti okulda.

Charly ile ben daha çok acemiydik. Gerçi sınıfta Genç Sağcılar'a karşı ciddi tartışmalar geliştiriyorduk ama toplumsal eleştirilerle dolu bir gazete çıkarmak aklımıza bile gelmemişti. Oysa Gullberg bunu düşünmüştü. Hatta, bizim bunu düşünmüş olabileceğimizi de düşünmüştü.

Okul gazetesi önerisini sunduğumuzda yüzü bir karış asılmıştı.

"Okul gazetesi" dedi ağır ağır. "Okul gazetesi... Peki ne yazmayı düşündünüz okul gazetesine?"

Yazmayı düşündüğümüz şeyleri sıraladık.

"Hımm" dedi Charly'ye bakarak. "Gazetecilik sorumluluk isteyen bir meslektir, bunu hiç düşündünüz mü?"

"Evet" dedi Charly.

"Eğer bir gazeteci yalan şeyler yazarsa, milleti aldatmış olur."

Okulun yaşlı hademesi Olavsen ile yapmayı planladığım söyleşiyi düşündüm ve dudaklarımda beliren gülümsemeyi engelledim.

"Tabii" dedi Charly. "Biz aslında düşündük ki..."

"Ben de gazetecilik yaptım, biliyor muydunuz?" dedi Gullberg ve yerinden kalkıp pencere kenarına gitti. Bakışlarını fiyorda çevirdi.

"Bilmiyorduk" dedik.

"Ne günlerdi onlar! Taptaze bir gazeteyi eline alıp, mükemmel bir üslupla yazılmış, bilgi dolu bir makalenin altında *kendi adını* görmek... Ne müthiş bir duygudur o!"

"Herhalde öyledir" dedi Charly. "Ama biz daha çok fıkralar, espriler, öğretmenlerle yapılmış söyleşiler filan yazmayı düşünmüştük. Belki de ilk sayıda sizinle söyleşi yaparız Bay Gullberg.."

"Tabii, neden olmasın? Yalnız şunu bilmenizi isterim ki politik yazılar olmayacak bu gazetede, anlaşıldı mı? Dışarıdan yazı kullanmak yasak!"

"Nasıl yani dışardan?" dedim aptalca.

"Dinle beni Haefs" dedi babacan, ama sabırsız bir tonda. "Kaigata, temiz ve gelenekleri olan bir okuldur. 'Temiz' demekle, bugün Oslo'daki ve yurdun diğer yerlerindeki bazı okullarda hüküm süren durumun burada olmadığını söylemek istiyorum. Komünist sızıntı yoktur okulumuzda!"

"Ne kötü şeyler" dedi Charly. "Ama Erling ve ben tek bir komünist bile tanımayız."

"Hayır Charly" dedi işaretparmağını sallayarak. "ONLAR SİZLERİ TANIRLAR!" "Sizin sözünü ettiğiniz gazete, sinek toplayan manda boku gibi, bazı unsurları kendine çekecektir!"

"Emin olmak için ne yapmalıyız?" diye sordu Charly.

Onu iyi tanıyan biri olarak sesindeki ince alayı fark etmiştim. Gullberg şaşırmıştı:

"Sizin kullanacağınız bütün yazıları kontrol edeceğim elbette! Hepsini. Bu işi birlikte yapacağız çocuklar!"

Bizim düşündüğümüz bu değildi tabii. Gullberg bir yandan özgürlük konferansları verirken, diğer yandan bize sansür uyguluyordu.

"Vay iblis! Bunu daha önce düşünmeliydik di mi? Şu gazete işinden soğudum artık"

"Yok canım!" dedi Charly. "Bir planım var, korkunç bi plan!"

"Ne gibi?"

"Bekle ve gör!"

Gözlerinde şeytani bir pırıltı vardı.

"Erling,"

"Efendim."

"Bu gazete bir tek sayı yayımlanacak!"

"İyi. İsim düşündün mi?"

"Yes, adı Baş Belası"

Baş Belası'nın yazı kurulu Charly ve benim de görüşüme başvurularak der Schtyrer tarafından seçilmişti. Charly sorumlu yayın müdürü, ben de onun sağ kolu olacaktım. Okulun öğrencileri gazetede çalışmaya davet edilmişti.

Başvurular yazılı olarak ve kapalı zarf içerisinde der Schtyrer'in odasına bırakılacaktı.

"Bizi hiç dinlemeyecek bile" dedim, yazı kurulu toplantısından önce Charly'ye.

"Tabii" dedi Charly. "Ama boşver!"

Tahmin ettiğim gibi de oldu. Başvuranların yarısı Genç Sağcılar'dı. Diğer yarısı ise güvenilemeyecek kişilerle, küçük öğrencilerdi. Müdür, biz zarfları açtıkça rahatlıyor, bizi yönlendirmeye çalışıyordu. Charly, Gullberg'in her söylediğini kabul etti. Hiçbir şey anlamamıştım ama Charly'ye verdiğim sözü tutup, başımı sallamakla yetindim. Kıdemli bir tükürük yalayıcı olan ve sağcı akımın başını çeken Terje Waage başvuru mektubuna bir de makale eklemişti. Gullberg hemen kabul etti. Makale Norveç'in Avrupa Ekonomik Topluluğu'na girmesinin zorunlu olduğu konusundaydı. Bu

politik değil, kamuoyunu aydınlatmayı hedefleyen bir makaleydi!

Öyle bir ekip oluştu ki sonunda teselliyi bu gazetenin nasılsa bir sayı çıkacağını düşünmekte buldum. Gullberg durumdan memnundu.

Charly işe Gullberg'le söyleşi yapmakla başladı. İyi hazırlanmış, şakayla ciddiyet arasında uygun bir denge kurmuştu. Hayatı boyunca kendisiyle hiç söyleşi yapılmamış ama bunu hep istemiş olan Gullberg, başını hafif yana eğmiş soruları can kulağıyla dinliyor ve ciddi cevaplar veriyordu. Ara sıra gözlerini kapayıp zekice cevaplar arıyor, hatta belki de bizleri unutarak dünya basınından çok önemli gazetecilerin kendisiyle konuştuğunu hayal ediyordu. Sonunda Charly söyleşiyi bitirdi ve ertesi gün uğrayıp, temize çekilmiş haliyle göstermeye söz verdi.

Beni hayal kırıklığına uğratmıştı. Fjellgata'daki odasında oturuyorduk. O rezil söyleşiyi yeni okuyup, bitirmiştim.

"Vay iblis!"

"Ne var, ne oldu?"

"Bombok bir şey bu! Der Schtyrer'i göklere çıkarmışsın. 'Çok sayın müdürümüz'. "

"Eh, iyi değil mi yani? O bok çuvalının başka bir yazıyı kabul edeceğini mi sanıyorsun?"

"Biraz ağır ol bakalım! İlle de kıçını mı yalamamız lazım!"

"Yazı kurulu başkanı benim" dedi Charly.

O gece arkadaşlığımızın sonu olacaktı neredeyse.

Söyleşi Gullberg tarafından hararetle karşılandı. Terbiyevi çalışmaları meyvelerini veriyordu işte. Ne asil gençler yetiştiriyordu milletimiz! Sağcılar bile bu yağcılıktan rahatsız olmuşlardı.

"Tükürük yalayıcı!" dedi Terje. Bu deyimi ilk kez kullanabildiği için mutluydu.

Hepimiz onu haklı bulduk. Müdürün başımıza dert açmayacağını bilsek Charly'yi başkan masasından alaşağı ederdik o dakikada.

"Bir gazetenin yazı kurulunda böyle anlaşmazlıklar olur çocuklar! Çok doğal!"

Teneffüste yakalayıp, bir köşeye çektim.

"Anlat bakalım planını, hem de şimdi!" dedim.

"Anladın sanıyordum Erling, yani şu kafatasının içi bomboş değil sanıyordum!"

"Anladım mı, neyi?"

"Sen sahiden o laf salatasının basılmasına izin verir miyim *sanıyorsun* yoksa?"

"Bilmem... Nasıl engelleriz ki? Gazete çarşamba günü matbaaya gönderilmek üzere hazırlanmış olacak..."

"Bir şeyler düşündük elbet! Yalnız sen yardım etmeye söz ver bana!"

"Ayıbettin!"

"Dinle bak...."

Dinledikçe ter fışkırdı üzerimden. Ellerim titriyor, bu planı uyguladıktan sonra hayatta kalma şansımız olup olmadığını soruyordum kendi kendime.

Charly böyle bir şansın var olduğunu söylüyordu.

Yazı kurulu çarşamba günü büyük teneffüste kütüphanede toplanmış, Tore'yi bekliyordu. Tore müdürün sansüründen geçen bitmiş yazıları almak üzere yukarı çıkmıştı. Koşarak içeri girdi, elindeki kahverengi zarfı sıralardan birinin üzerine fırlattı.

"Her şey yolunda çocuklar. Gazeteyi çok beğendi! O memeli fıkraya güldü bile!"

İçinde letraset, yapışkan ve makas bulunan kutuyu elimden düşürdüm.

"Heyy,kendine gel" diye bağırdı Charly. "Çabuk topla o ıvır zıvırı yerden. Der Schtyrer'in fotokopilerin içinde bulunduğu kutuyu yere düşürdüğünde neler yaptığını hatırlasana!"

Hazır sayfaları matbaaya Terje Waage götürecekti. Gazeteyi paskalya tatili başlamadan yetiştirmek istiyorsak, acele etmeliydik. Terje okuldan ayrılmak üzere der Schtyrer'den özel izin almıştı.

"Çabuk ol!" dedim. "İznin beden eğitimi dersinde geçerli değil!"

"Fırlıyorum" dedi zarfı kapıp çıkarken.

Charly ile birbirimize baktık. Zarlar atılmıştı.

Operasyonu en ince ayrıntılarına kadar planlamıştık. Matbaa, Baş Belası'nı ertesi çarşamba Kaigata Okul Kütüphanesi'ne teslim etmeye söz vermişti. Ancak saat kaçta hazır olacağını bilemiyorlardı. Ed aracılığı ile matbaanın dağıtıcısıyla tanıştı Charly. Holgersen isimli delikanlı bizim okulda okumuştu ve Gullberg de öğretmeniydi. Planımızı duyunca kahkahadan kırılarak Baş Belası'nı son dersten önce getirmeye söz verdi.

İşler umduğumuzdan da iyi gidiyordu. Zamanlamayı iyi hesaplamıştık ama Gullberg'in hesapta olmayan hareketleri düşündürüyordu bizi. Her an hiç beklenmedik bir yerde olabilirdi. Neyse ki şans yüzümüze güldü. Gullberg bir toplantıya katılacaktı ve o gün okulda yoktu.

Son dersten önceki teneffüste yazı kurulu başkanı Charly Lie, matbaanın teslim belgelerini imzalamak üzere kütüphanedeki yerini almıştı. Derse geç girme izni de vardı. Oysa tam vaktinde geldi derse. Yüzündeki maskeden felaketin yaklaşmakta olduğu okunuyordu. O derste ne yaptımızı hiç hatırlamıyorum. Zil çalmasına on beş dakika kala Charly parmak kaldırdı:

"Bayan Jörgensen!"

"Efendim?"

"Bir sorunumuz var da!"

"Nedir?"

"Bizim gazete ile ilgili. Birinci sayı kütüphaneye geldi, hemen dağıtmak için sabırsızlanıyoruz. Acaba biz yazı kurulundakilerin dersten çıkıp, desteleri sokağa taşımamıza izin verir misiniz? Zil çalar çalmaz da satmaya başlarız. Bu da sosyal bilgiler dersinin kapsamına girer bir bakıma, değil mi?"

Bayan Jörgensen gülümsedi ve çıkmamıza izin verdi.

İki kocaman karton kutuyla kaldırıma ancak ulaşmıştık ki, öğrencilerin çıkış zili çaldı.

"Eveet çocuklar, Baş Belası çıktı!" Terje kendini satış şefi ilan etmişti.

Ben de Charly ile birlikte destelerin ambalajını açıyordum.

Satış bomba gibiydi. Açık mavi gazete kapışılıyor, mangırlar kumbaraya giriyordu. Yazı ekibinden birileri, gazeteyi açıp göz gezdirene kadar yüz tane satmıştık.

İlk gören Tore Tveter oldu:

"Allah kahretsin çocuklar, nedir bu?"

"Şu işe bakın yahu, birisi benim yazımla oynamış" dedi Charly şaşırmış gibi yaparak.

Bayılacak gibi oldum. Kalın puntolarla şu dehşet verici başlık yazılıydı:

AÇIK YÜREKLİ BİR OKUL MÜDÜRÜ: BEN KOMÜNİSTİM!

Bu başlığın altında, Gullberg'in çalışma masasının başında çekilmiş kötü bir fotoğrafı yer alıyordu.

"Benim yaptığım söyleşide bunları söylememişti bana" diye mırıldandı Charly. Hızla okudum söyleşiyi.

"Baş Belası ilk sayısıyla karşınızda. İşin başında Sayın Gullberg ile söyleşmekten daha doğal ne olabilirdi ki. Baş Belası'nın muhabiri, bu sevimli kişiyi üçüncü kattaki odasında, evraklar arasına gömülmüş olarak buldu.

BAŞ BELASI: Gullberg siz bu okulun yönetimine geçeli iki yıl dolmadı. Bu kadar kısa bir süre içinde pek çok şeyin değiştiğinin herkes farkında. Siz çalışma temposu çok hızlı bir kişisiniz.

GULLBERG: Elbette, tempo çok önemli. Virajlarda frene basmak yok. (Küçük bir kahkaha) Şaka bir yana, bütün başarının gerisinde demokrasi yatıyor. Yani gerçek demokrasi demek istiyorum. Öğretmenlerle öğrencilerin arasındaki yapay ayrımın kaldırılması, okul yönetimine körü körüne itaat isteyen eski sistemin değiştirilmesi. Eski, katı kurallardan kurtulmalıyız! Bu konuda çok titiz davranıyorum.

BAŞ BELASI: Bu söylediklerinizi politika yapmak oluyor. Yoksa siz..

GULLBERG: Elbette, ben komünistim. Dün de böyleydim, yarın da böyle olacağım, bununla da gurur duyuyorum. Norveç ulusunun korkusuz işçi sınıfına ve barikatlara yerleşmiş öğrencilere ihtiyacı var. Tekelci kapitalizmden kurtulmak için devrim

gereklidir. Bu süreç içinde bütün ilerici güçler birleşmelidir.

BAŞ BELASI: Yani... demek istiyorsunuz ki.. bizler.. bu okulda da..

GULLBERG (Biraz sinirli): Tabii. Komünizmin zaferi için herkes kendi payına düşeni yapmalıdır. Oslo'ya bakın: Yüzlerce genç Kızıl Bayrak altında toplanıyor.

BAŞ BELASI: Vietnam halkına yardım için bağış kampanyası açmaya ne dersiniz? Okulda bir eğlence düzenleyip gelirini de...

GULLBERG (İçeri girdiğimizden bu yana yedinci sigarasını yakarken): Pek tabii. Tamam yavrum! Amerikalıların Vietnam halkına karşı yürüttüğü haksız ve emperyalist savaşa karşı, her türlü mücadeleyi denemeliyiz. Böyle bir gece düzenleme işini Baş Belası yüklenmelidir!

BAŞ BELASI: Ya Lillevik Okullar Müdürlüğü? Onların bu...

Gullberg şimdi öfkelenmişti işte. Baş Belası'nın muhabiri kapıya doğru yöneliyor: 'Lillevik Okullar Müdürlüğü bir avuç tutucu, korkaktan ibarettir! Bunu da herkes bilir. O taraftan tek bir ses bile yükselirse, tepki göstereceğiz.' (Gülümser) 'Okul müfettişinin odasının önünden geçen sokağın kaldırım taşlarıyla döşeli olduğunu fark etmiş miydin, bilmem'!"

Bütün söyleşi böylece devam ediyordu. Hepimiz donakalmıştık. Charly'nin bile benzi solmuştu, yazısını basılmış görünce.

"Hiçbir şey anlamıyorum çocuklar! Böyle bir şey nasıl olabilir?" dedi Charly.

"Komünistler" dedim. "Her tarafımızı sarmışlar. Her yere sızıyorlar!"

"Bu işi sakın siz becermiş olmayasınız!" dedi Terje Waage.

"BİZ Mİ?"

"Bu imkânsız. Tore, Gullberg'in odasından kolunun altında zarfla geldiği zaman hepimiz birlikte değil miydik?"

"Evet ama.. ben düşündüm ki.."

"Onu hiç düşünme de, şimdi bu işten nasıl kurtulacağımızı düşünelim" dedim.

"Neden kurtulacakmışız ki?" dedi Charly. "Genç Sosyalistler Birliği gazetemizi tahrif etmişse suç bizim mi? Mutlaka matbaada tanıdıkları vardır, di mi?"

"Vay namussuzlar!" dedi Terje. "Vay namussuzlar! Bu herifler-de mizah duygusu bulunmadığını sanırdım ben de.."

Gullberg'de de mizah duygusu yoktu. Hiç mi hiç yoktu! Ertesi gün bütün ders planını altüst edecek kadar uzun bir söylev verdi. Daha sonra yazı kurulunun sorgulaması başladı. Tek tek sorgulandık. Herkes suçlamayı reddedip, suçsuz olduğunu söyledi. Terje Waage ağlamaya başlamış, çıkarıp Genç Sağcılar üyelik kartını göstermişti ama bir işe yaramadı. Bütün gruba disiplin cezası verildi, okuldan uzaklaştırıldık. Matbaanın şefi, emrinde hiçbir komünistin çalışmadığını söylemiş, kendisine inanılmadığı takdirde İşçi Partisi'nin yerel gazetesine gidip, şikâyetçi olacağını bildirmişti. Gullberg komplonun nasıl kurulduğunu öğrenemese bile bu meselenin üzerine gitmeye azimliydi.

"Feci bir adli hata!" dedi Terje, derin bir üzüntü içinde. Savunduğu toplum düzenine olan tam inancı biraz sarsılmıştı.

Bense bu olaydan önemli bir ders çıkardım: Der Schtyrer'in odasında ayakta durmuş, kulaklarımın dibinde vızıldayan tehdit ve hakaretleri dinlerken, insanlarla yüz yüze gelmenin, korkup saklanmaktan daha kolay olduğunu anlamış bulunuyordum.

Birkaç ay sonra o Allahın belası okul kapısını son kez kapatıp çıktık. En fazla atış yapanın der Schtyrer, ancak bir atışta en büyük başarı elde edenin biz olduğumuz konusunda Charly ile fikir birliği içindeydik.

Anlamlı haylazlıklar ve uykusuz uzun geceler

(Knut Hamsun, Jens Björneboe, Axel Jensen ve diğerlerinin parlak geleceğimi nasıl mahvettiklerine dair.)

Lisede hiçbir işim yoktu benim. Bana öğretmek istediklerini öğrenmeye niyetim yoktu. Ders kitaplarımı kendim seçecektim. Duvarları kitap rafları ile kaplı bir evde yaşıyordum. İndirimli kitap satışları başladığında, Ed ve bana peyniri idareli kullanmamız gerektiği bildirilirdi. Kitap delisi olmayan bir Ed'di; onun da çılgınlığı başka alanlardaydı tabii.

Gece gündüz elime ne geçerse okuyordum. Okuduğum kitaplar sayesinde küçük kenti sarmalayan kabuk çatladı, dünya gözlerimin önüne serildi. Çok yoğun okuyordum. Cümleleri gözlerimle yutarken, kitabın kahramanları odamda, yanı başımda canlanıyor, olayların akışı halüsinasyonlara benziyordu.

Yıllar geçip ortaokul çağına geldiğimde okumak bir tutkuya dö-

nüşmüştü. Derslerimi hızla bitirip, kitap raflarına koşuyordum. Öğretmenler derslerin gelişigüzel yapılmış olmasına bakarak, tembel olduğum sonucuna varıyorlardı. Bir haftada bir yığın kitap okumuş olmak tembellikse, tembeldim işte. Hamsun okumayı, bayağı kesirler ve Almanca fiillere tercih ediyordum. İlk kitabı açtığımda şok geçirmiştim ve daha on beş yaşımda hayatım boyunca katlanmak zorunda kalacağım bir özürlülük edindiğimi anlamıştım.

Lisede "olgun ve sorumluluk sahibi" bireyler olmamız bekleniyordu. Bunun anlamı ise görevlerimizin artması, buna karşılık haklarımızın ilk ve ortaokul düzeyinde kalmasıydı. Lise diploması, ilerlemek isteyenler için bir anahtardı ve ortaokuldaki gibi tembellik ederek ulaşamazdık bu anahtara. Boş laf! diye düşündüm. "Ben bu üç yılı idare etmesini bilirim!" Ve raflardan Björneboe'ya uzandım.

İşte tam bu konuda yanılmışım. Bütün gece roman okumaktan gözlerimin altı şiş şiş, ilk derse girdiğimde, öğretmenin yabancı bir dil konuşmakta olduğunu anlayıp şaşırdım. Öğretmen derhal anadilimize dönerek, "serseri!" dedi bana.

"Serseri değil, sersemim biraz! Dün gece hiç uyumadım da!"

"O zaman geceleri erken yat!"

Ben aslında rahat rahat kitap okuyabilmek için geceleri dokuz buçukta yatağa girerdim.

Öğretmenler bana baktıkça giderek endişelenmeye, yüzleri asılmaya başlamıştı. Haefs gerçekten aptal mıydı? Yoksa inat mı ediyordu? Bir türlü karar veremiyorlardı. Aptal olsaydım, sınıftaki politik tartışmalarda o üstünlüğü gösteremezdim.

Yok canım, Haefs aptal değildi. Sorumluluk duygusu bulunmayan solcu bir haylazdı o! Aslında Carling'in şiirlerini okuyarak Almanca ve kimya öğrenemeyeceğimi için için ben de biliyordum ama dişini sıkıp, üç yıl sabrettikten sonra "emeklilik hakkı olan, güvenceli bir meslek sahibi" olmak hiç çekici gelmiyordu bana. Yazar olmayı düşünüyordum. Tabii bu yasak bir düşünceydi. Ben de odamda ve karanlıkta düşünürdüm bunu. Ancak okuldaki durumumun neden bu kadar kötü gittiği sorulduğu zaman, bu yasak düşüncemi ileri sürüp tartışamazdım.

Bekleyin, görün, diye geçirirdim içimden. Götünüzü yazacağım sizin.

Aradan iki ay geçmişti ki, büyük karar günü geldi çattı. Evde yapmamız için verilen matematik ödevlerini gelişigüzel çözmüş, Almanca'da saçmalamıştım. Gerçi birkaç gün önce kompozisyondan tam not almıştım, ama öğretmen haklı olarak şöyle buyurmuştu: "Güzel bir öyküyle dünyayı kazanamazsın!" Ertesi sabah ilk derste okul müdürü beni odasında bekliyordu. Bu iş hiç hoşuma gitmemişti tabii.

Müdürün odasını hâlâ hatırlarım. Okul bahçesine ve parka bakan pencereler kalın, şarap rengi perdelerle sıkı sıkı örtülmüştü. Köşede bir kanepe, kanepenin önünde de üzerinde bir kahve fincanı ile kül tablası ve pipo bulunan sehpa duruyordu. Yerdeki yeşil halı, çalışma masasına giden yolda yer yer aşınmıştı. Müdür masanın gerisinde oturmuş, üzgün gözlerle bana bakıyordu. Arkasındaki duvarda kendinden önceki müdürlerin yağlıboya portreleri asılıydı. Çalışma masasının sağ tarafında zengin bir kütüphane vardı. İçeri girer girmez göz ucuyla kitap isimlerini okumaya başladım ve konuşmamız boyunca da sürdürdüm bunu.

"Otur Haefs!" dedi müdür.

Oturdum. Kitapların çoğu İbsen ve Björnsen'e aitti. Eh müdürün kütüphanesinden de bu beklenebilirdi ancak.

"Bizi endişelendiriyorsun" dedi. "Ya kendini toplar, derslerine çalışırsın ya da okulu terk edersin."

Bunu söylerken sol elini hafifçe yana açmıştı. Sağ elinde piposu vardı.

"Bir sigara yakabilir miyim?" diye sordum.

Gülümsemeye çalışarak, elindeki pipoyu masanın üzerine bıraktı.

"İzin veremem, biliyorsun. Ama istersen ben de pipoyu bırakırım..."

"Yok canım, içmenize devam edin" dedim şaşırarak.

"Evet, şimdi konumuza dönelim. Öğretmenlerinle görüştüm. Durumunun çok kötü olduğunu söylüyorlar."

Aleksander Kjelland'ın yedi kitabı vardı... ve... Hamsun'un "Esrar"ı orada, en soldaydı. Müdürün sesi beni Nagel'in Ölüm Dansı'ndan ayırdı.

"Hmm.. Ortaokuldaki notların fena değilmiş. Anlamıyorum doğrusu Haefs... yoksa ... evde bazı sorunlar mı var. Senin yaşında böyle şeyler.."

"Yooo, evde her şey yolunda." Norveççe - Almanca sözlük, bir ansiklopedi, Ulysses! Daha başlamamıştım bu kitaba.

"Ama bir şeyler söyle *söyle* çocuğum! Bu konuda bir düşündüğün vardır elbet. Yoksa hiç fark etmiyor mu senin için?"

"Okulu bırakıyorum" dedim.

"Bırakıyor musun!" Piponun dumanı genzine kaçmıştı. "Bırakıyorum dedin ha! Okullar başlayalı daha iki ay oluyor. Bu kadar.. çabuk.. pes edemezsin!"

Müdüre kendini toplamanın bana göre bir şey olmadığını anlattım. Çözüm olarak, bir tek onun önerdiği, okulu bırakmak kalıyordu geriye.

"Boş laf bunlar! Kötü bir dönem geçiriyorsun. Böyle durumlarla karşılaşan bir sen değilsin. Okulu bırakmak ha! Ne yapacaksın o zaman? Başka bir okula geçmek için vakit geç, ayrıca..."

"Kendime iş bulurum" diye yalan söyledim. "Belki önümüzdeki yıl Meslek Lisesi'ni denerim."

"*Meslek Lisesi* ha!"

İşte şimdi kilisede küfretmek kadar büyük bir günah işlemiştim.Yüzündeki şu çarpık gülümsemeyi der Schtyrer'de de görürdüm ve hiç sevmezdim; üniversitelilerin, el becerisine dayanan işlerde çalışan kişilere karşı takındıkları aşağılayıcı tavrı gösterirdi bu gülümseme...

"Dinle bak Haefs! Meslek Lisesi iyidir tabii, amaaa.. senin istersen her şeyi başarabilecek, yetenekli bir çocuk olduğunu biliyorum. Lise diploması senin için bütün kapıları açacak olan anahtardır! Bütün derslerin çok ilginç sayılamayacağını hepimiz biliyoruz. Ama bir dönem için dişini sık. Lise yılları geçtiğinde, her şey kolaylaşacak. Üniversite kapıları önünde açılacak! O zaman hangi alana ilgi gösteriyorsan, onu seçersin! Özgür olacaksın. Ama Haefs lise diploması sana bu kapıyı açan *anahtardır* unutma!

Dostça gülümsedi.

"Yarın gelir, kitapları geri veririm" dedim.

Bu görüşmeden son aklımda kalan, müdürün ağzı açık yüz ifadesi ile Axel Jensen'in "Line"si oldu.

Evde ağlamalar ve diş gıcırtıları beni bekliyordu. Babam sövdü, annemse ağlayıp dua etti. Önce odama kapandım. İhtiyarların hali, dayanılmaz bir durum alınca kalkıp kütüphaneye gittim. Geleceğimi mahvettiğim günden sonra geçen iki hafta boyunca, evden çok kütüphanede oturdum diyebilirim. Sonunda Ed'in sorunları ortaya çıktı ve ben unutuldum. Gerçi Ed daha şizofreni belirtileri göstermiyordu ama ihtiyarların ilgisini üzerinde toplamaya yetecek kadar aykırılıkları vardı. Suça eğilimli ağabeyimi çok sevdim o günlerde!

Okumaya ciddi ciddi başlamıştım. Otururken, yatarken, ayakta ve her durumda okudum. Tek beceremediğim yürürken okumaktı. Bunu başaran insanlara hâlâ imrenirim.

"Gözlerine dikkat et" derdi Ed, keyfi yerindeyse. Hapiste bile kitap okumamıştı. Çizgi romanlara bayılırdı. Hele en saçma sapanlarına... Fantoma gibi mesela..

Annemler pek fazla konuşmuyorlardı benimle. Ben de onları umursamıyordum. Serseri iki oğlan beslemek zorunda kalmaları hoş bir durum değildi tabii. Üstelik *utanç* içindeydiler. Arkadaşlarının "oğullarının neyle meşgul olduğu" yolundaki sorularını cevaplamak zorunda kalan annemin hali gözümün önüne geldikçe hâlâ üzülürüm. Uyuşturucu meselesinden hapse girip çıkan büyük oğlunun şimdilik işsiz olduğunu, küçük oğlununsa liseyi beceremediğini anlatırdı onlara... Oysa Ed'in avukat, benim de diş doktoru olmamı isterdi. Bizi her gün karşısında görmek zorunda kalmak bile bir azap olmalıydı kadıncağıza. Elindeki kitaplardan burnunu bile kaldırmayan ben ve kimseye cevap vermeyip, üst üste sigara içerek yeni işler planlayan Ed!

"Ne düşünüyorsun?" diye sorarlardı Ed'e. Cevap yerine sigarasından bir duman üflerdi.

"Bir dahaki sefere, banka soymayı planlıyor" diye söze karışırdım. "Ya da uyuşturucu ticaretine devam edip etmeyeceğini. Böyle şeylerin üzerinde uzun uzun düşünmek gerekir anne!"

"Saçmalama! Edward artık öğrendi. Eminim bundan! Değil mi Edward?"

Ed'den cevap çıkmazdı.

"Evet" derdim. "Ed artık öğrendi. Ama ne öğrendi?"

Böyle bir cümleden sonra, annemin yapacak bir işi çıkar ve

mutfağa gider, kapıyı da sıkıca kapardı. Haefs ailesinin bundan daha iyi günleri de olmuştu.

Babamın o günlerine ait hatıralarım pek fazla değil. Gözümün önüne hiç konuşmadan televizyonun önünde oturan ve ara sıra çıkarıp, cep saatini kuran bir adam geliyor hep.

Noel zamanı tamamen meteliksiz kalmıştım. Fjellgata'da başımı sokacak bir yerim ve yemek vardı, ama ihtiyarlar harçlık vermiyorlardı bana. Çok da doğaldı bu. Hâlâ nasıl olup da, kar küreyerek para kazanayım diye beni kapı dışarı etmediklerine şaşarım. Yanlış anlaşılmış bir ana-baba sevgisi olmalı bu. Gerçi ihtiyaçlarım pek fazla değildi. Alkolle aram şöyle böyleydi, sinemaya gitmezdim, kitapları da ödünç alıyordum. Ama sigara içmeye başlamıştım. Başlar başlamaz da bunun tam bana göre olduğunu anlamıştım. Bankada ufak bir hesabım vardı. Yaz işinden kazandığım paraları biriktirmiştim. Noel zamanı bu paralar da bitti. Ed onun paketlerine elimi sürdüğümde fena halde hır çıkarıyordu ve ben de sigarasız bir hayat düşünemiyordum. Ara sıra uzlaşmacı bir tutum içine girmeden yaşamanın mümkün olmadığını birden kavrayıverdim. Elimdeki kitabı bırakıp Koksen'a gittim.

Koksen o zamanlar çok şişmandı. Yürürken göbeği titrerdi, nefesi çimento gibi ağırdı. Arka avluda, hurda bir arabanın işe yarayan parçalarını sökerken buldum onu. Soğuk kış gününde, nefesi buharlaşarak havaya karışıyordu.

"Koksen" dedim. "Bir sorunum var."

Yavaşça geriye dönüp, kaportaya yaslandı.

"Yalnızca bir tane mi?"

"Meteliksiz kaldım. Bi sigara versene!"

Yavaşça cebinden tütün paketini çıkardı. Kalın bir sigara sardım, yakıp ilk nefesi ciğerlerime çektim.

"Sana bi yardımcı lazım mı?"

Kara tükürdü.

"Başlama bu şeylere" dedi. "Sonunda 'yığın'a düşeceksin. Daha küçük bir çocuksun ama ihtiyar ayyaşlar gibi konuşuyorsun. Onlar da emekli maaşları bitince bana gelir, yalvarırlar."

"Arada önemli bir fark var" dedim. "Ben içmiyorum. *Yalvarmıyorum da* !"

Kendi kendine güldü ve öksürmeye başladı.

"Hadi şu kapağı tut da, başıma düşmesin. Ön takımları sökmem lazım."

Demir çelik branşında yarım günlük iş bulmuştum.

Geri kalan vaktimde ya evde kitap okuyor ya da Charly ve Rita ile müzik dinliyordum. Rita daha ortaokula gidiyordu ve der Schtyrer'le başı dertteydi. Gullberg'in gözde öğrencileri arasına giremeyecek kadar küçüktü göğüsleri. Ayrıca Almanca ve matematikte en az ben ve Charly kadar yeteneksizdi. Ev ödevlerini yaparken ağlardı bazen. Charly ile benim elimden, ona moral vermekten başka yardım gelmiyordu. Liseye başlamayacak kadar ileri görüşlü olan Charly, meslek lisesinin inşaat bölümüne gidiyordu. Benim için lise ne kadar anlamsız idiyse, onun için de meslek lisesi o kadar anlamsızdı herhalde... Ama dişini sıkıyordu. O da benim kadar kitap tutkunuydu. Ve onun okulunda göz yumuluyordu bu hastalığa...

Koksen çok para vermiyordu bana; çok iş de istemiyordu zaten. Şarap şişelerini, diğer alkollü içki şişelerinden ayırmak, çekiçle bir iki parça hurdayı ezmek ve ortalıkta bulunmaktı görevim. Ona arkadaşlık edeyim diye bana para veriyordu sanırım. Benim için de iyi oluyordu. Devamlı okumaktan, gözlerim yanmaya başlamıştı. "Karamazof Kardeşler" müthiş bir etki yapmıştı üzerimde.

Bütün kış böyle geçti.

Baharda yazmaya başladım Kendimi *tamamên* yazıya kaptırdım. Az daha işimden oluyordum. Sonra yaz geldi. Bin dokuz yüz yetmiş üç yazı. O yaz, *kendi hayatımın* startı verilmiş, damarlarımdaki Çingene kanı uyanmış ve Ütopya'ya doğru çılgın bir koşu başlamıştı. Beni Kuzey'in Güney Afrika'sında bir beyaz zenci yapacak olan süreç, o yaz başlamıştı. Bu bana öylesine doğal geldi ki, taa başından beri bu süreci içimde taşıyıp taşımadığımı sormaya başladım kendime. Çok eskilerde sülalemizin ilk kuşaklarında, unutulmuş gayri meşru bir ilişkiden kaynaklanan *mistik* bazı genler...

Edward

Ed'i asla anlayamadım. Onu hiç kimse anlayamadı zaten. Şimdilerde psikiyatristler anlamaya uğraşıyorlar ama boşuna.. Ed kapalı bir oda gibi; ve bu odanın içinde neler olup bittiğini kendi dahil hiç kimse bilemiyor.

Ailede sorun yaratan hep Ed'di ve öyle de kaldı. Sanki kara bir yıldız altında doğmuştu da yaptığı her şeyin yazgısı kötüye gitmekti. Ama hiç yakınmazdı o. Asla! Yenilgilerini hemen kabullenir ve bir sonrakini planlamaya girişirdi. Annemin çok öfkeli bir anında "Bu çocuk suç işlemek için dünyaya gelmiş" deyişini hiç unutmuyorum ve çok iyi de anlıyorum. Eğer bu saçma düşüncenin gerçek olduğunu kabul edecek olursak, bu, Ed'in hayatına daha da trajik bir boyut kazandırmış olur. Çünkü dünyaya böyle suç işleme iste-

ğiyle dolup taşan bir adam gönderirken, kara tanrılar bir şey unutmuş olmalıydılar. Bunları yapabilecek yeteneği de vermek! Çünkü Ed kelimenin tam anlamıyla aptal bir suçluydu!

Birincisi, konsantrasyonu ve sabrı yeterli değildi. Her Allah'ın günü yasaları çiğnemeyi kendine hedef seçmiş bir adam için gerekli özelliklerdi bunlar. İkincisi her yakalanışında bülbül gibi ötüyordu. Sorgulamayı yapanın, değil şiddet kullanmasına, azarlamasına bile ihtiyaç yoktu. Ed ya kartlarını hemen açar ya da öyle olmadık yalanlar söylerdi ki, polis bile acırdı ona.

Hep ufak işler yapardı. Önceleri civardaki dükkânlardan bir şeyler aşırırdı. Öyle büyük soyguna filan kalkıştığı olmadı. Sessiz ve içine kapanık biri olduğundan zeki bir suçlu olduğu, soygunları ince ayrıntılarına kadar planladığı sanılabilirdi ama, hayır. Ed saatler boyu bir taşın üzerinde sessiz ve kıpırtısız oturduktan sonra yanından geçen bir sineğin üzerine şimşek gibi saldıran baykuşlara benzerdi. Baykuşlar kadar nişancı da değildi...

Ed'in, taşların atılabileceğini öğrendiği yaştan itibaren kapımızdan aynasız eksik olmamıştı. Her ne kadar halkın polisleri pek seven kesiminden biri olmasam da Lillevik polisinin Ed'e hak ettiğinden çok daha fazla şans tanıdığını rahatlıkla söyleyebilirim. Başlangıçta ufak tefek haşarılıklar yapardı. Camları kırmak, benzin depolarına şeker atmak, evde yapılmış bombalarla komşuların posta kutularını havaya uçurmak gibi... Babamla, polis Stang'ın karşılıklı birer fincan kahve içerek tatlıya bağladıkları küçük hırsızlıklar gibi... Ed büyüyüp de dükkânları soymayı kendine meslek edinme hazırlıkları yaparken, babamla polis Stang'ın kahve muhabbetleri uzamaya başlamıştı. İkisi çocukluk arkadaşıydılar ve Stang arkadaşının büyük oğlunu içeri tıkmaya pek istekli değildi. Bunu yapmasına da gerek kalmadı zaten! Ed arka cebinde amfetamin ile yakalandığında Stang emekliye ayrılmıştı.

Kasabada daha önce bu beyaz toza hiç rastlanmamıştı ve polisin niyeti iyi bir ders vermekti. Örnek olsun diye Ed'i üç aylığına içeri tıktılar. Ed'in meziyetleri, avukatın onun serbest bırakılmasını sağlayacak kadar fazla değildi. Hele sersem Ed mahkeme salonunda, amfetamini içmek için değil satmak için bulundurduğunu söyleyince yapacak pek bir şey kalmamıştı. Aman tanrım! Salondaki-

ler avukatın utançtan kızardığını söylediler bize.

Dışarı çıktığında dış görünüş olarak eskisinden farksızdı. Ama Ed'e bir şeyler olmuştu. Kodese düşen herkese bir şeyler olur zaten...

Sanırım, başlangıçta ondaki bu değişikliğin farkına varan yalnızca ben olmuştum. Ed ağlamaya saat gece birden önce başlamıyordu ve o saatte de uyanık olan bir ben vardım. İkimiz ayrı odalarda yatıyorduk, bu çok büyük bir lüks gibi görünebilir ama aslında bunlar duvarları bitişik iki giysi dolabı gibi odadan başka bir şey değildi.

Bir hafta kadar onun hıçkırıklarını dinledikten sonra bir gece elimdeki kitabı bırakarak onun odasına gittim.

"Neyin var Ed?"

"Çık, çık dışarı!"

"Çıkmıyorum! Bir şey mi var?"

"İb.. iblis, yakma ışığı?"

"Tamam, bana göre hava hoş. Ama sen neden her akşam şu yatakta ağladığını anlat!"

Yataktan çıt çıkmıyordu Ed'in her zaman giysilerini buruşturup attığı iskemleye oturdum. İskemle boştu.

"Aaaa, üzerindekilerle mi yattın sen?"

Yine ses çıkarmadı.

"Ed!"

"Bi boktan anladığın yok senin, bi boktan!"

"Onun için soruyorum ya! Bi boktan anladığım yok benim!"

"Git yat!"

"Önce şu boku anlayayım, sonra.."

"Kodeste kime rastladım, biliyor musun?"

"Nerden bileyim?"

"Gusse. Gustav. Hatırladın mı?"

"Hatırlamaz olur muyum? Kafayı bulup, on yedi mayıs nutku atan, kadının birinin süs köpeğini yakan..."

"Boşver. Kaç senedir içerde biliyor musun?"

"Yooooo."

"Sekiz yıl dört ay. Sonbahara çıkacak. Ufak tefek işlerden!"

"Nasıl ufak işler?"

"Araba hırsızlığı, evlere girmek falan.."

"Senin gibi yani, demek istediğin bu muydu?"

"Cinayet işlesen bu kadar yatmazsın. Sekiz yıl dört ay! Sonbaharda çıkıyor. Otuz iki yaşına geldi. Vay iblis!"

"Biraz sakin olamaz mısın?"

"Kafamda bir şey var" dedi Ed sessizce. "Kafamda Allah'ın belası bir şey var, sanki bazen kafam..."

"Evet, nasıl yani?"

"Bilmiyorum. Sanki raylarda gidiyormuşum gibi, anlıyorsun değil mi?"

"Evet" dedim, hiçbir şey anlamadan.

"Hani istasyonların sırasını sen seçemezsin, arka arkaya gelirler. Sen seçemezsin, iblis, seçemezsin!"

"İstediğin istasyonda inebilirsin ama" onun benzetmesini sürdürerek.

"Kafanda bir şey varsa, olmaz!" dedi Ed. "O zaman sessizce oturup, gelip seni almaları bekleyeceksin."

"Benim de kafamda bir şey var Ed! Daha Allah'ın cezası yazım kurallarını bile öğrenemedim doğru dürüst."

Ed bir sigara yaktı. Ateşin üzerinden bana baktı.

"Ama sana öğrettiğim tekerlemeyi hatırlıyorsun değil mi?"

"Evet" dedim. "Yetere bir 't' yeter."

"Doğru. Hadi git kitabının başına, soğutma! Benim işimden anladığın yok zaten." İlaç kutusunu sallamaya başlamıştı elinde.

"Yoksa hapa mı başladın?"

"Pek sayılmaz."

"Bir şey varsa söyle bana abi!"

"Bir şey yok dedik ya."

İçeri gidip yattım. Ağabeyimle bugüne kadar aramda geçen en doğru dürüst konuşma bu oldu.

Temiz arkadaşlara elveda

İlkbaharın akıl sağlığım açısından kötü bir mevsim olduğunu bilirdim. Ama yetmiş üç baharı, hepsine baskın çıktı. Birdenbire bollaşan gün ışığı, bomboş uzun akşamüstleri ve sokaktan gelen toprak kokusuna ek olarak bir de ergenlik çıkmıştı başıma. Ergenliğin en son ve en kötü safhası.

Charly bu dönemi daha kolay atlatıyordu. Açık ve dışadönük bir çocuktu çünkü. Ayrıca meslek lisesinde, benim tamamen yabancısı olduğum yepyeni bir çevre edinmişti. O ilkbahar Rita da bizden uzaklaşmıştı. Fiziksel olarak değil tabii. Ama aramızdaki iki yaş farkı, kuşak farkı kadar derindi o sıralar. Rita küçük kız kardeşim gibiydi ve on yedi yaşında bir delikanlı olarak ruhumun derinliklerini kız kardeşime açamazdım.

Kendimi çok yalnız hissediyordum.

Yıllar boyu birlikte olduğumuz okul arkadaşlarımız ortadan yok olmuşlardı. Pek de aldırdığım yoktu buna zaten. Onların ilgi alanları arasına am, alkol ve motosiklet giriyordu. Benim şiir sevgisi gibi sapık ilgilerim, bana giderek daha fazla kuşkuyla bakmalarına yol açıyordu. Aslında tek bir dostum vardı o da Charly Lie'ydi. Dünyayı tanımaya çalıştığım o günlerde bu *bir* tek kişi de yetmiyordu bana.

Bir çevreye girebilmeyi özlüyordum.

Bizimki gibi dar bir çevrede, gençlerin kimlik ve çevre sorunları, Genç Sağcılar ve Hristiyan Gençlik Birliği gibi örgütlere üye olunarak çözülüyordu. Bana göre değildi tabii.

Önceleri her şey daha kolaydı. Hangi sosyal gruba ait *olmadığımızı* bulmaya çalışarak harcıyorduk enerjimizi. Charly, Rita ve benim için toplum iki gruba ayrılmıştı: Sosyetikler ve sosyetik olmayanlar. Sosyetikler Sağ Parti'ye ya da Genç Sağcılar'a üyeydiler. Delikanlılar lacivert kuştüyü ceketler giyerler, kızlar gümüş takılar takarlardı. Ayaklarında fok derisinden çizmeler veya mokasen ayakkabılar olurdu. Güzel konuşurlardı.

Onlardan nefret ederdik.

Kimlik krizime bir çözüm bulabilmek için çok uğraştığım günlerde, kasabada bana hitap eden yalnızca bir tek grup bulunduğunun farkına vardım. Bu grup Lillevik'in paryalarıydı, sokaktaki ayyaşlardan da beterdiler, çünkü başlarını eğmiyorlardı. Lillevik'in esrarkeşleriydi bu grup. Yerel gazete hep onlardan bahseder, kafelerdeki küçük burjuvaların masalarında hep onlar konuşulurdu. Çok şeffaf olmayan bir çevre oluşturdukları için de Lillevik'te ahlak ve adaba aykırılığın sembolüydüler. Esrarkeşlerin yanı sıra Lillevik'te gizli çalışan bir Maocular vardı, bir de masonlar. Onlara da iyi gözle bakılmazdı zaten.

Ed aracılığıyla bu grup hakkında bilgi edinmiştim. Ama Ed bu çevreden sayılmazdı. Kendi içse bile, işin ticaretindeydi daha çok. Ayrıca başka taraklarda da bezi vardı. Yürütülecek arabalar, açılacak kasalar, boşaltılacak büfeler ve tütüncüler gibi... Onun grubundakiler bukalemun gibiydiler, durum ve şartlara göre kılık değiştirirlerdi. Bana verebilecekleri fazla bir şey yoktu.

O kış ilgi alanımı biraz genişletmiş, kütüphanede din ve felsefe kitaplarının bulunduğu rafı keşfetmiştim. Bütün kitapları yutuyor, kütüphane ziyaretlerimi giderek sıklaştırıyordum. Lillevik Sanat Evi kütüphane ile yan yana olduğundan, gitmişken oraya da uğruyordum. Resimden ve grafikten pek bir şey anlamasam da, o bomboş salonlarda gezinirken, kitapları okurken aldığım uyarılara benzer uyarılar geliyordu bana. Doğu dinleri ile ilgili olarak okuduklarımın yanı sıra bu uyarılar içimde bir boşluğu dolduruyor, Doğu'nun daha ticari nitelikteki malları ile kuracağım ilişkiye de hazırlıyordu beni. Esrarcıların çevresinden bir grubun resim ve tiyatro gibi sanatsal etkinliklerle uğraştığını, bu yasak maddelerin kullanımının dini bir yanı da bulunduğunu biliyordum. Bu yüzden de esrarkeşlerin, Lillevik'in bütün temiz insanlarını ilgilendiren eğitim, kariyer ve benzeri binlerce cüce düşünceden farklı düşünceleri bulunduğunu seziyordum.

Bu çılgın çeteye ilk kez Lillevik Sanat Evi'nde rastladım. Kütüphaneden bir torba Zen Budizm kitabı toplamış çıkıyordum ki, salonda bir sergi açılışı olduğunu gördüm. Büyük ve küçük burjuvalardan seçkin konuklar toplanmıştı Sanat Evi'ne. Ellerinde beyaz şarap kadehleri, burunları birer karış yukarıda, büyük büyük sıfatları kullanarak konuşuyorlardı. Sanatçı ise bir köşede oturmuş, eserlerine yapıştırılan ve satıldı anlamına gelen kırmızı etiketlere bakıyordu. Yüzünde çocuğunun vücudundaki kırmızı lekelerin kızamık mı yoksa suçiçeği mi olduğunu anlamaya çalışan, düşünceli bir anne ifadesi vardı. Etrafı yerlere oturmuş saray erkânı tarafından çevrilmişti. Saray erkânı Lillevik'in dişi ve erkek soytarılarından oluşmaktaydı. Upuzun saçlarına rengârenk bantlar takmışlardı. Boyunlarında madalyonlar, kolyeler, parmaklarında irili ufaklı yüzükler, üzerlerinde solmuş tişörtler, yırtılmış blue jean'ler vardı. Burjuvalar, elindeki şarap şişesine sıkı sıkıya sarılmış olan Sanatçı'ya dostça gülümsüyorlar, çevresinde oturanlarıysa görmezlikten geliyorlardı.

Kapıyı açar açmaz bütün gözler bana çevrilmişti. Çünkü sanat koleksiyoncuları için sergiye kimlerin gelip gittiğini bilmek çok önemliydi. Gelen Başhekim Berggren ve eşi miydi acaba? Albay Lobac olmasın? Belki de sanat âşığı eski bir öğretmendir? Hmm,

gelen uzun saçlı, kadife ceketli ve blue jean'li Erling Haefs'miş! Bakmaya değmez... Bakışlarını çevirip, konuşmalarına kaldıkları yerden devam ettiler.

Resimler çok çarpıcıydı. Şöyle bir dolaşıp, biraz çerez yedikten sonra dışarı çıktım. Böyle soylu partiler yüreğimi daraltırdı benim. Kendilerine yöneltilen aşağılayıcı bakışlara ve iğneli sözcüklere aldırmaksızın orada oturup, bedava şarap içen esrarcılara pek şaşmıştım. Onca yıldır Schtyrer'in eğitiminden geçmiş biri olarak, otoriteye karşı duyduğum korkuyu hâlâ yenememiştim.

Tam dışarı çıkarken çılgınlardan bir ikisinin bana başlarıyla hafifçe selam verdiklerini görmüş, bir anlam veremediğim halde ben de selam vermiştim. Ed'den dolayı mı tanıyorlardı beni acaba? Yoksa, giysilerime bakarak beni de esrara başlayacak muhtemel bir aday olarak mı değerlendirmişlerdi?

Dönüş yolunda uyuşturucu maddelere karşı yıllardır yürütülen korkutucu propagandayı düşündüm ve bu maddeleri denemeye karar verdim.

"Denizyıldızı Restoran ve Meyhanesi" bizim yerimizdi. Kasabada içkili birkaç yer daha vardı, ama oralara denizciler ve harp gazileri giderdi. Daha başka bir deyişle, yaşı kırkın altında olanlar "Denizyıldızı"nın müşterileriydi. Charly ile orda oturup acı kahvelerimizi içerken Neil Young'ın "After the Goldrush" adlı şarkısını dinler, okuduğumuz kitapları tartışır, nasıl bir geleceğin bizi beklediğini tahmin etmeye çalışırdık. Charly'nin hep gerçekleştirilecek bir sürü planı olurdu. Saatlerce yapmayı düşündüğü yolculukları anlatırdı. Güney Amerika'ya, Hindistan'a, Avustralya'ya ve daha nerelere gidecekti... O ülkelere ve insanlarına ait öylesine şeyler anlatırdı ki, sigara dumanlarının arasından egzotik çiçeklerin kokularını duyar gibi olurdum.

Ben de yazılmamış kitaplarımı anlatırdım. Romanlar, hikâyeler, şiirler... Bir gece ansızın ilham gelir de, bir oturuşta bir kitap yazıp bitirirsem lazım olur diye, Norveç'teki bütün yayınevlerinin adreslerini yazı masamın çekmecesinde hazır bulunduruyordum. En önemlisi, düzeltmeler yaparak metnin kendiliğindenliğini bozma-

dan derhal postalamaktı. Charly daha kalemi eline almamıştı ama, şiirden başka uğraştığı bir şey yoktu!

Bütün küçük yerlerde olduğu gibi "Denizyıldızı"nda da tuhaf bir karışım vardı. Spor meraklıları çoğunluktaydı. Burayı işleten Snilen, sporla uzaktan yakından ilgisi olan herkese adeta tapardı. Onların herkesten çok içip, sarhoş olmalarına göz yumardı - bir şeyleri kutlamak üzere buraya gelmiş sağlıklı sporculardı onlar!. "Karşılaşmadan önce ve sonra Denizyıldızı'nda buluşalım" diye ilan verilirdi yerel gazeteye. Pek çok kişi de uyardı bu çağrıya.

Şarkı ve şiir grubu da oradaydı. Lillebjörn Nilsen ve Finn Kalvik çok popülerdi. "...bana yalnız olduğunu söy-le-mee" şarkısı dillerdeydi. Eski gitarlar ve kontrbaslar alınıp, satılırdı. "House of the Rising Sun"ı gitarla çalamayan yoktu. Bir dönem ben, Charly ve Rita da bu grubun üyesiydik, ama notayı çıkaramadık bir türlü. Kırmızı şarap, pipo, mum ışığında klişe sohbetler bize göre değildi.

En iç kısımlarda toplumdışı tipler otururdu. Bu grup karmaşık bir sınıfsal yapı gösterirdi. Kasabamız o kadar küçüktü ki kimin, hangi sosyal tabakadan geldiği bilinirdi. Spor meraklıları arasında farklı sosyal tabakalara mensup alt grupçuklar vardı; şarkı ve şiir grubu küçük burjuva çocuklarıydılar. Esrarkeşler arasında durum tam tersineydi. İlkokulu çift dikiş okumuş, yoksul işçi çocuğu Petter Pilla, oturmuş kasabanın en zengin tüccarının oğluyla muhabbet ediyor; hayatı boyunca tek bir sınavda bile başarı kazanamamış Teddy Taper, liseyi birincilikle bitirerek Amsterdam'a giden ve hippi olarak geri dönen Katarina Ness ile öpüşüyordu. Bunun gibi örnekleri çoğaltmak mümkün. Bazıları buna sınıflararası iğrenç bir işbirliği gözüyle bakabilir. Ama bu karara varmadan önce şu gerçeği de göz önünde bulundurmak gerekir ki, bu insanlar bir araya gelerek birbirlerinden destek almamış olsalardı, "mazbutlar"ın ayakları altında ezilip giderlerdi. Ben küstah biri olarak buna zorunlu dayanışma diyorum.

Mart ayında bir pazar günü kararımı gerçekleştirme zamanının geldiğini anladım. Koksen'dan haftalığımı almıştım. Charly ve Rita ile beraber "Denizyıldızı"nda oturmuş bira içiyorduk. Rita'nın yaşı kendisine bira servisi yapılamayacak kadar küçük olduğundan,

bizim bardaklarımızdan içiyor, önünde de sembolik olarak bir fincan kahve duruyordu. Öğleden sonraki hentbol karşılaşmasından çıkan sportif delikanlılar doldurmuştu salonu.

"Daha fazla dayanamayacağım" dedi Charly. "Bu sporcular çetesi içime bay..."

"Aman yine başlama" dedi Rita. "Senin bu mızıldanmalarını dinlemekten de benim içime baygınlık geliyor!"

"Gidip esrar alayım" deyip ayağa kalktım.

Susup, bana baktılar.

"Esrar mı" dedi Rita.

"Evet, esrar" dedim.

Charly gülümsedi.

"Bunu tahmin etmeliydim Erling! Niye bana söylemedin ki! Okuldan getirirdim sana."

Tekrar yerime oturdum.

"Siz okulda içiyor musunuz yani!"

"Eh bazen. Doğruyu söylemek gerekirse, ben birkaç defa denedim. Ama orda sıkı içenler de var."

"Ve Charly Lie bu zamana kadar bana bundan bahsetmedi ha! Bu bencil bok çuvalı hakkında ne düşünüyorsun Rita?"

Rita cevap vermedi.

"Bana bak!" dedi Charly gülerek. "Kızıldericilik oynamaya karar verdiğini nerden bileyim ben. Gerçi biraz *şüphelenmiştim* ama, içtiğimi söylersem bozulur, hayatımdan endişe etmeye başlarsın sanıyordum. Baksana Rita'ya. O suratını astı bile! Bizim böyle konuşmamıza dayanamıyor. Sen de böyle bir tepki gösterirsin diye korkmuştum."

"En son ne zaman surat astım ki ben?"

"Hmmm, bir düşüneyim bakalım, ne zaman en son surat asmıştın seeen.. Galibaaa, otuz saniye... evet, otuz kırk saniye kadar önce olmalı!"

"Tamam, tamam, ama bu konuda bir imada bulunabilirdin herhalde, di mi!"

"Ne olur dikkat edin" dedi Rita. "Yakalanmayalım!"

"Yakalanmayalım mi dedin?"

"Eh, bana da verirsin herhalde, di mi!" dedi ve bardağımdan esaslı bir yudum aldı.

Bulmak istediğim insanlardan yalnızca Tim ve Katarina oradaydı o gece. Gidip masalarına oturdum. Daha ağzımı açmamıştım ki, yandaki masalardan bakışlar üzerimize çevrildi. Tamamdı işte; bayrağı açmıştım! O andan itibaren spor meraklıları tarafından esrarkeş olarak damgalanmıştım! Bunun ne tür sorunlar çıkarabileceğinin pek farkında değildim henüz.

"Merhaba. Sen Ed'in kardeşisin değil mi?" diye sordu Katarina.

"Evet, sizinle alışveriş yapmaya geldim." Katarina'nın yüzüne baktım. Omuzlarına kadar inen kızıl, seyrek saçları, incecik dudakları ve patates gibi burnuyla, çirkin bir kız sayılabilirdi. Katarina Ness'in güzel olan tek yanı inci gibi dişleriydi. İşte o anda gülümsemiş ve dişleri görünmüştü.

"Ne kadar da dolambaçsız yoldan girdi konuya!" diye güldü Tim. "Bir demet maydanozla iki kilo yeşil elma, di mi?" Masada bana doğru eğilerek: "Senin nefese başladığını bilmiyorduk!"

"Bu gece başlamaya karar verdim."

İkisi de güldü.

"Sen delisin" dedi Tim. "Abin gibi olma da!"

"Elli papelim var, ne kadar olur?"

"Burası Snilen'in dükkânı tamam mı! Bizimki başka yerde" dedi Tim.

"Anlaşıldı."

"Saat şimdi dokuz buçuk. On buçukta Grand Hotel'in önünden alırız seni."

"Tamam. Aldatmaca yok di mi?"

"Bu işlerde yok!"

Saat on buçuğu biraz geçe Tim'in Fiat'ıyla geldiler. Arabayı tanıyordum. Zaten Lillevik'te herkes tanırdı arabayı. Geçen yıl polis baskınında esrar çıktı diye kırmızı Fiat'ın resmini gazeteye basmışlardı.

Arkaya atladım, Tim gaza bastı.

Kasabanın dışına çıktık. Ay ışığında buzlu bir geceydi.

"Aslında elli papellik mal için bu kadar tantana yapılmaz ama,

kasabada mal bitmiş, gidip depodan bir hekto* çıkaracağız. Şurda duralım!"

Tim sıkı bir fren yaptı. El frenine asılmasıyla arabadan fırlaması bir oldu.

"Sen şimdi neyle uğraşıyorsun?" dedi Katarina. Tim'in paketinden bir sigara uzattı.

"Ara sıra Koksen'da çalışıyorum."

"Bu kasabadan uzaklaşmaya bak! Er ya da geç uzaklaşmalısın buralardan."

"Buraları hiç sevmedim zaten."

"Bu geceden sonra daha da kötü gelecek buralar sana."

Tim ıslık çalarak arabaya girdi. Cebinden çıkardığı çakıyı çakmağıyla ısıtarak plakayı kesmeye başladı. Yabancı bir kokuydu. İyi de değil, kötü de değil.. tuhaf bir kokuydu... ve çok da yasak. Tim kesme işi ile uğraşırken Katarina bir sarma yapmıştı. İlk kez görüyordum bunu. Küçük plakayı parmaklarıyla parçalayarak, tütünün içine karıştırmasını hayranlıkla seyrettim.

Chillum denen, üzerine fil kafaları oyulmuş kara bir çanağa benzeyen şeyi tutmasını bile beceremiyordum - öğrenmem de bir hayli vakit aldı zaten.-

"Boş ver" dedi Tim. "Buradan çek." İki avucunu birbirine yaklaştırarak bana uzattı. Başparmaklarının arasında kalan açıklıktan dumanı çektim. Sonra da gidip kustum.

"Alkolle esrarı karıştırmak için acele etme! Aslında zararlı değildir ama alışık olmayanlarda çok kötü etki yapar" dedi Tim.

"Öyle" dedim.

Çam ağaçları samba yapmaya başladı. Ay elektrik şokuna tutulmuştu.

Daha sonra düzeldi her şey. Ve güzelleşti.

*Hekto: Hektogram. (ç.n.)

Üç kafadarlar

"Deniz ne kadar güzel" dedi Rita. Ağzında otlu sigara, kucağı resim malzemeleriyle dolu... Elindeki HB3 kalemiyle resim kağıdına hızlı hızlı bir şeyler çiziktiriyordu. "Bir defa da denizi başka bir açıdan çizsem diyorum. Madagaskar'ın doğu sahillerinden mesela!"

"Günün birinde oralara da gidersin" dedi Charly. İskeleye uzanmış, ilkbahar rüzgârının sürüklediği bulutları seyrediyordu. "Önce şu ağzındakini bana ver, sonra da okulunu bitirmeye bak!"

Bir ilkbahar öğleden sonrasıydı. İskelenin en ucunda oturmuştuk, kafamız yerindeydi.

"Ne biçim bir gezegen bu?" diye sordum. "Dün işten eve gelirken sivil polis peşimdeydi."

"Emin misin?" dedi Rita.

"Elbette, Pettersen'in kırmızı Ascona'sı saat on ikide dükkânın oraya geldi, ikide çıkıp Fjellgata'ya gidene kadar da peşimde dolaştı."

İhtiyarlar bana kasabadaki bütün aynasızların sivil oto plakalarıyla, direksiyondakilerin isimlerini belletmişlerdi.

"Burası JK güneş sistemine bağlı 1973 numaralı gezegen. Gezegenimiz oldukça gençtir. Samanyolu kadar uzun yanlışlar ve yanılgılar gezegenimizi bekliyor. Sanırım birkaç milyon yıla kadar Lillevik'te esrarkeşlerin peşine polis takmaktan vazgeçilecektir" dedi Charly.

"Bizim sınıftan iki kız, esrara başladığımı işittiklerini söylediler."

"Son zamanlarda değişen epeyce şey var" dedim. "Pek çok kişi benimle selamı kesti."

"Ya, biz de Rita'yla bunu konuşuyorduk zaten. Biz de seninle *selamlaşmayacağız* artık."

Bir sigara yakıp bulutlara baktım. Bir ejderha, bir atı kovalıyordu. At şekil değiştirip, iki tane fareye dönüştü.

"Benim sabrımı taşıran tükürmeleri oluyor" dedi Charly. "Önceki gün ceketimi tükürük içinde bırakan Cato Sander'in burnunu yumruğumla biraz kaşımak zorunda kaldım! Güzelim gömleği kana bulanınca pek şaşırdı. Esrar içenlerin yumrukları pelte gibi olur sanıyordu galiba garibim!"

"Dergilerde okudukları Amerikan masallarına kanıyorlar hep" dedi Rita.

Gülümseyip anne ve babalarımızın kuşağını düşündüm. Okudukları hikâyelerden etkileniyorlardı elbette. Parlak gelecek vaat eden, okul birincisi Amerikalı Garry'nin, tesadüfen iki duman esrar çekince kalkıp kendini yirmi altıncı kattan aşağı attığını okuduktan sonra, kendi çocuklarının odasında tuhaf ve tatlı bir koku duyunca ne kadar üzüldüklerini anlamak güç değil. Uzaklardaki Gary'nin anne ve babasına acıyorlar, içleri parçalanıyordu.

"Ay ne kötü şeyler" dedi Charly yapmacık bir ciddiyetle. Bu dergilerin yazıişleri müdürleri anne ve babalarımızm kuşağını bunalıma sokuyor. Uyuşturucu yüzünden hayatları cehenneme dönen bizler değil, anne ve babalarımız. Annem mesela, içtiği valiumlar yüzünden ayakta duramıyor! Paradoksal bir durum; biricik oğlunu uyuşturucular kaptıracağı korkusuyla, kendisi uyuşturucu müptelası olan *kadın*!

Charly'yi pek dinlemiyordum. Daha çok kendi meselem kafamı kurcalıyordu. Ömrümde ilk kez bir polis düşmüştü peşime. Neden? Esrardan tabii. Ama cebimdeki yarım gramla küçücük bir balıktım ben! Sonraları, polisin küçük balıkların da büyüyeceğini hesapladıklarını, bu yüzden de peşlerine düştüklerini anladım.

"Kim bu Hauken? Nasıl bir tip?" diye sordu Charly.

"Asıl adı Henry Haukdal. Bizim gibileri parmaklıklar arkasına tıktırmak için maaş alıyor. Kasabanın Narkotik Şube Şefi. Çok zeki bir herif olduğu söyleniyor. Sorgu uzmanı. On fil ve bir elektronik beyne eşit hafızası var."

"Onunla ilgili tuhaf hikâyeler anlatılıyor" dedi Rita. Elindeki kâğıda bir portre çizmeye başlamıştı. Geniş alınlı, mahsun bakışlı bir adam resmiydi bu.

"Aaaa" dedi Charly. "Aptal bir herife benziyor bu"

"Değil işte!" dedim.

"Öyleyse akıllı bir bok çuvalı!" dedi Charly.

"Tim ve Katarina'ya bakılırsa bok çuvalı *değil*, akıllı bir herifmiş."

"Burada bir mantık hatası olmalı! Akıllı bir aynasız bizim için bok çuvalı *sayılır*" dedi Charly.

"Cebinde dört gram Nepal malıyla yakaladığı Katarina'yı bırakmış" dedi Rita.

"Yok bee, sahi mi?"

"Çevreden bir başkasının toz ile yakalanması halinde, bu dört gramın Katarina'nın aleyhinde kullanılacağını söyleyip bırakmış," dedim. "Geçen cumartesi de Skien'den gelen iki kişi yanlarında spid var diye kasabadan uzaklaştırılmışlar."

"Ehh, bu hikâyeyi genel kural olarak benimseyemeyiz herhalde."

"Tabii canım, duruma göre bela da olabilir. Ama yaşı ileri ve de kıdemli olduğu için, bizim cebimizde yakaladığı mallarla orantılı olarak kıdem almak gibi bir derdi yok. Ayrıca babamın dediği gibi 'eski polis' lerden biri o. Bu tipler sorunları, insanları mahkemeye *göndermeden* çözmeyi bilirler." Bunları söylerken Ed'in koruyucu meleği olan ihtiyar Stang'ı düşünüyordum.

"Tamam" dedi Charly, yeni bir coynt sararken. "Bu ihtiyar polislerin de işi kolay değil!"

"Nasıl yani" diye sordu Rita.

"Canım bunlar başka bir devirde yetişmişler. Henry Hauk, Narkotik Şube'nin başına geçmeden önce, yıllar yılı bu uykucu kasaba sokaklarında devriye gezmiştir. Küçük serserileri, ayyaşları toplamıştır. Sonra birdenbire uyuşturucular çıktı ortaya. Ortaokul İngilizcesi ile üstesinden gelemeyecekleri işler açıldı başlarına. Avrupa polisiyle işbirliği yapmak, LSD, STP, coke, horse gibi bir sürü yabancı deyimin anlamlarını öğrenmek..."

"Biz yine de Hauken'in bu deyimlerin anlamlarını öğrenmiş olduğu varsayımıyla hareket edelim!" dedi Rita.

Kalkıp, birer acı kahve içmek için "Denizyıldızı"na gittik. İçeri girmemize izin vermediler. Charly çalıların arkasına yaptığı ziyaretten sonra dükkânı açık unutmuştu, ayrıca gözlerimiz de donuk ve kırmızıydı. Hemen defolmazsak polis çağıracaklardı.

Grand Hotel'in arkasındaki arsada bizim kabilenin diğer bireylerine rastladık. Esrar kabağı elden ele dolaşırken, mal fiyatları ve Jean Paul Sartre üzerine tartışıyorlardı. Bizim kasabadan olmayanlar "Denizyıldızı"nda açık açık duman çekerken biz dışarıya atılmıştık.

O ilkbahar boyunca çok şeyler değişti bizde. Bir yandan hepimiz birer birey olarak değişim geçiriyorduk; diğer yandan da üçümüz arasındaki ilişki büyük bir başkalaşım geçiriyordu. Birkaç hafta öncesine kadar Charly'nin benden uzaklaştığını sanıyor, yaş farkından dolayı Rita'yı kaybettiğimi düşünüyordum.

Ansızın her şey değişiverdi.

Rita'yı düşünüyorum da, o günlerde tomurcuklar açarken, Rita'nın ne çok yeteneğini gözler önüne sermiş olduğuna hâlâ şaşarım. Müthiş bir müzik kulağı vardı, hani eline bir enstrüman alıp birkaç hafta içinde ona hâkim olan cinsten. Ve eğer sesi iyi bir eğitimden geçmiş olsaydı, epey mesafe kat edebilecekti.

Rita resim yapmaya şaşkınlık verecek kadar düşkündü. Teknik açıdan mükemmel olmasa bile, resimlerinde korkunç bir düş gücü ve mizah görülüyordu. Rita, artık bizim kolaylıkla manipüle ettiğimiz, erkek olmaktan aldığımız güçle onu gölgede bıraktığımız, silik kız çocuğu olmaktan çıkmıştı. Tek eksiği, kendine güvenmemesiydi. Charly'deki o olağanüstü kendine güvenme bana da biraz bulaşmıştı. Rita ise öylesine güvensizdi ki, kağıda, tuvale yaptıklarını yalnızca bana ve Charly'ye gösteriyordu. Rita'daki bu kendine güvensizliğin

bizim ona karşı geçmişteki davranışlarımızdan da kaynaklanıyor olabileceği gibi bir hisse kapılıyorum!

Günlerimiz esrar çekmekle geçiyordu, günün her saatinde, her yerde... kapı girişlerinde, merdivenlerde, arabaların arkasında, kenef-lerde, arka avlularda...

Yetmiş üç yazında bu dili öğrendik.

Serbest kumsal

Yaz aylarında Lillevik ve civarı kampingcilerle dolardı. Oslo'daki dar apartman dairelerinden, deniz havasından yoksun kasabalarından, Kuzey Norveç'teki bitmek tükenmek bilmeyen yağmurlardan kaçan insanlardı bunlar. Kıyıları ağlayan çocuklar, sinirlenen anne ve babalar, ıslak mayolar kaplardı. Kumsaldaki kampinglerde her çeşit insan bir araya gelirdi. Tek ortak yanları, plaj şapkaları, çadırları ve karavanlarıydı bu insanların. Deniz kenarında öyle üst üste, iç içe yaşarlardı ki adrenalin kokusu, güneş yağı kokularını bastırarak ulaşırdı burnunuza. Bu insanların nasıl olup da kendi istekleriyle böyle bir kaosun içine düşmüş olduklarını aklım almıyordu bir türlü. Yıllar sonra, apartmanlarda ya da denizsiz yerlerde büyümüş insanlarla tanıştıkça, onları buraya iten gücün ne olduğunu anlamaya başladım.

Ancak bizim gibi yerliler için bu "kampların" hiçbir cazip yanı yoktu. Bizim gruptakilerden hiçbirinin, üstüne para bile verseler böyle bir yerde geceleyebileceklerini sanmıyorum. Bu demek değil ki, denize girmeyi sevmezdik. Kamp hayatına da bir itirazımız yoktu. Ancak her şey bizim kendi kurallarımıza göre olsun isterdik. Saat on birde yatağa girmek, birkaç metrekare yeşil alan için kamp kirası *ödemek* bize göre değildi. Düşüncesi bile saçma geliyor!

Biz de o yüzden bildiğimizi okuduk.

Kıyı şeridi boyunca, camgöbeği dalgalara doğru uzanan kayalıklarla birbirinden ayrılmış kumsallar diziliydi. İki büyük kampingin arasında kalan kumsala Serbest Kumsal adını vermiştik. Bu kumsala bizden başka giden olmazdı. Çünkü Almanlar ülkeyi işgal ettikleri zaman, İngilizlerin kıyıdan çıkarma yapmaları ihtimaline karşı kumsala dev taşlar yığmışlardı. Bakımlı bir çimenlik, temiz ve düzenli bir plaj arayan iyi ailelere göre bir yer değildi burası. Bizler, birkaç yüz tonluk graniti önemsemiyorduk.

Kumsal bir grup çılgının her yaz bir araya geldiği bir yer olmuştu. Yakın kasabalardakilerin yanı sıra, Oslo'dan hatta daha da uzaklardan insanlar burada toplanıyordu. Serbest Kumsal'ın ünü ve dedikodusu ülkenin en güneyinden, en kuzeyine kadar yayılmıştı.

Bin dokuz yüz yetmiş üç yazı. Fjellgata 49'daki üç kafadar stajyerlik dönemlerini tamamlamışlardı.

Pazar yerinin bir köşesinde durmuş sigara içiyorduk. Yaz trafiğinin en yoğun olduğu günlerdi. Kasaba, kampingcilerin arabaları, şişirilmiş toplar, dalış takımları, deniz yatakları, kamping malzemeleri, oltalar ve yarı çıplak gövdelerle dolup taşıyordu. Buradan uzaklaşmanın zamanı gelmişti. Kızgın asfaltın üzerine koyduğumuz torbalarda yiyecek, beyaz şarap ve uyku tulumlarımız duruyordu.

"Bu saatten sonra gelir mi dersiniz?" diye sordu Rita.

"Tabii gelir!" dedi Charly. "Neden gelmesin ki?"

"Bilmem bir işten bahsetmişti de!"

"Elbette bir işten bahsetmişti Tim" dedim. "Kumsala giderken yanımızda bir şeyler götürmeyecek miyiz?"

"İşte geliyor!" diye işaret etti Rita.

Caddenin aşağı tarafından Tim'in arabası göründü. Diğer arabaları zikzaklar çizerek solluyordu.

"İblis!" dedi Charly. "Bir terslik olmalı, çılgın gibi sürüyor arabayı, baksanıza!"

Bir terslik vardı. Elli metre arkasından gelen Opel'in de en az Tim kadar acelesi olduğu görünüyordu.

"Allah kahretsin, Hauken'in arabası peşinde" dedi Rita.

"Alışverişi iskelede yapacaklar zannediyordum" dedim. "Polis haber almış olmalı."

"Bu sersemler farkına varmadılar mı Hauken'in itfaiye arabasının!"

Charly biraz endişeli görünüyordu. Bu ticarete birkaç yüzlük yatırmıştı çünkü. Limanda, gemi parçaları ve Türk esrarı taşıyan bir gemi demirliydi. Yeşil ışık yanmış ve Tim olanca hızıyla bize doğru yaklaşmaktaydı. Araba kalabalıktı: Direksiyonda gözündeki kara gözlüklerle bir mafya babası karikatürüne benzeyen Tim, ön koltukta her zamanki gibi uyuşuk haliyle Öyvind, arkada Tor ve başındaki kahverengi bereyi kaşlarına kadar indirmiş Birgitte. Birgitte başını pencereden çıkarıp YİPPİE, YİPPİE diye bağırıyordu.

Araba yanımızdan hızla geçip uzaklaşırken, arka pencereden naylona sarılmış bir paket fırlattılar bize. O kalabalıkta ve o hızda nişan almanın zorluğundan olacak, bizim paket önce yaşlı bir kadının alnının ortasına isabet etti, sonra da bebek arabası tekerlekleri ve bacaklar arasında asfalt üzerinde kaydı. Bacakların sahibi kadın canhıraş feryatlarla kocasını yardıma çağırıyordu. Charly aramızdan fırlamış, paketimizi açmaya çalışan sümüklü bir çocuğa doğru seğirtmişti. Baba bu işe çok kızmış, öfkesini iki okkalı yumrukla Charly'ye bildirmişti. Çocuğun çığlıkları son perdeden yükselirken, Charly ile baba da yaman bir tartışmaya tutuştular. "Küçük bir çocuğa saldırmak ha! Seni gidi serseri seni!" gibi sözler çalınıyordu kulağıma. Tam o sırada kırmızı Opel geçti yanımızdan. Aynı anda da caddenin karşı tarafından bir polis göründü. Kaldırımdaki ufak ihtilafı çözmeye çalışmak gibi bir niyeti vardı sanırım. Elindeki esrar plakasıyla hali yamandı Charly'nin.

"Kaç, fırla!" diye bağırdım.

Sesim, Charly'yi uykudan uyandırmıştı. Öfkeli babadan bir

tekme ile kurtularak kaçtı ve kalabalığa karıştı. Rita ile ben eşyalarımızı yerden alıp, sakin sakin pazar yerine doğru yürüdük. Tatilciler hep bir ağızdan konuşmaya, zavallı babanın düştüğü durumdan dolayı duydukları üzüntüleri bildirmeye başlamışlardı. Şu sessiz, içine kapalı Norveçlilerin birbirleri ile konuşmaya başlamaları için ortak bir düşman gerekiyormuş demek ki, diye düşündüm.

Pazarın içi daha da kalabalıktı. Henry Hauk'un arabası sebzecilerle çiçeklerin arasında bir yerde durmuştu. Hauken elindeki polis kartını göstererek kaldırımda iriyarı bir tanker şoförüyle tartışıyordu. Şoför, kaldırımın karşı tarafındaki benzin istasyonuna girmek üzere geri geri giderken tankerinden indirilmişti. Mavi tulumuyla kaldırımda durmuş, Henry Hauk'a kuşkulu gözlerle bakıyordu.

"Polis de olsanız arabayla girilmeyecek yerler vardır, di mi?"

"Be adam, bütün trafiği tıkamışsın!"

"E mecburum tabii, siz beni burada lafa tutuyorsunuz! Ayrıca siz gelmeden önce de trafik tıkalı falan değildi!"

"*Hadi çok konuşma da bas geri* ! Derhal!"

Yanlarından geçip, bir otobüse bindik.

Daha ormanın içindeyken deniz kenarında yaktıkları ateşin kokusu burnumuza gelmişti. Sakin dalgaların arasından Rolling Stones'un sesi duyuluyordu. Saat akşamın dokuzuydu ve daha hava kararmamıştı. Önümüzde uzun bir gece vardı. Dalların üzerinde bir ardıç kuşu ötüyordu. Islıkla cevap verdim. Bir an başını eğip bana baktı, sonra deniz yönüne doğru ağaçların arasında kayboldu.

Kumsalda ne çok insan toplanmıştı! Üç-dört tane çadır kurulmuştu ama çoğunluk açık havada yatmayı tercih etmişti. Uyku tulumları, sırt çantaları, tencereler ve bira kasalarından oluşan tepeciklerle, iki yanımızdaki burjuva cennetlerine inat bir Çingene kampı gibiydi ortalık. İnsanlar taşların arasında öbek öbek oturuyorlar ya da kıyı boyunca geziniyorlardı. Siluetleri, aydınlık gece ufkunda karanlık kontraslar çiziyordu. Skien'den bir LSD'ci, battaniyeye sarınmış, kıpırtısız denizi seyrediyordu. Uzun, kara saçlarıyla steplerde bizonları gözleyen yaşlı bir Kızılderiliye benzettim onu. Rolling Stones'un müziğinin bile dağıtamadığı sakin bir hava

yayılmıştı ortalığa.

Tim'in arabasını ağaçların arasında görünce, kıyıdaki ateşlerden birine doğru yöneldik.Tim'in keyfi yerindeydi. Hızlı araba kullanmaktan ceza yemiş bile olsa, paçayı kurtarmıştı. Polis yakalasa bile ağzından tek söz alamazdı Tim'in. Yalnız malın kaybolması kötü olmuştu. İki hektodan fazla mal, epey tuzluydu. Acaba Charly'ye güvenebilir miymişiz? Meselenin bu değil, Charly'nin kurtulup, kurtulmadığı olduğunu söyledim. Ben kurtulduğuna inanıyordum. Charly Fjellgata civarındaki sokakları avucunun içi gibi bilir, ne olup bittiğini anlamaya gelen polis de peşine takılmamıştır. Zaten etraftakiler de, yaşlı kadının alnına çarpanın ne olduğunu anlayamamışlardır. Bilselerdi şaşkınlıktan düşüp bayılırlardı herhalde!

"Yok yaaa!!! Büyük tehlike atlattınız demek ki!" dedi Birgitte beresini düzelterek.

"Tehlike atlatıldı mı bakalım?" dedi Tim. "Belki de Henry çocuğu sorguya çekiyordur şimdi!"

"Bence bu gece sorguya çekilecek olan Henry Hauk'un ta kendisi" dedim. Öyle hızlı araba kullanıyordu ki tankere çarpmaktan şans eseri kurtuldu.

"İki nefes çekebilmek için bu kadar tantana, aklım almıyor doğrusu" dedi Öyvind kulağını kaşıyarak.

Charly'nin nezarette olabileceği düşüncesini aklımdan uzaklaştırmaya çalışıyordum. Charly özgürdü. Ama şu ormanın neresinde dolaşıyordu acaba, o Allah'ın belası özgür ayaklarıyla? Sanırım ilk defa kendimden başka biri için bu kadar endişeleniyordum esrar ve polis meselesinde... Daha sonra bu duyguyu sıkça yaşadım. Beni merakta bırakan, "Bu gece mi gelir, yarın mı, yoksa bir, iki yıl sonra mı?" diye beklediğim çok arkadaşım oldu.

Hava karardıkça kamp ateşinin rengi daha da kızıla döndü. Öbek öbek oturanlar sessizleşti, müzik sustu. Ara sıra denizden martı çığlıklarıyla, ötedeki kampinglerden tatilcilerin kahkahaları geliyordu. İçlerinden en meraklıları açılır kapanır sandalyelerini iki kumsalı ayıran kayalığın tepesine taşımışlar, bir yandan kızarmış sosislerini tıkınırken diğer yandan da ellerindeki dürbünlerle Vahşiler'i dikizliyorlardı. Bu her gece böyleydi. Bir grup aile babası tepede oturur, bizim yaşantımızı gözlerdi. Neyi merak ettiklerini bi-

lemiyorum, ama büyük bir ihtimalle çılgın seks partileri seyredeceklerini umuyorlardı. Çıplak denize bile girmiyor oluşumuz onları hayal kırıklığına uğratıyordu mutlak. Zaten aramızda kızlar azınlıktaydı. Delikanlıları merak ediyor olamazlardı herhalde! Ama kim bilir...?

Saat on buçuğa doğru Porsgrunn'lü tipler birkaç gram Afgan malı ile geldiler. Esrar iyi kaliteydi, sivrisinek ısırıklarını daha az hisseder olduk, gece güzelleşti. Charly'den bahsetmekten vazgeçmiştik. Ama benim aklımdan çıkmıyordu bir türlü. Demir parmaklıklar, çelik kapılar, güçlü kilitler geliyordu gözümün önüne. Esrar kuvvetliydi, halüsinasyonlar belirdi.

Saat on bir buçukta arkamızdaki ağaçların karanlığı farlardan gelen ışıkla aydınlandı. Herkes susmuştu. Gelenler mutlaka aynasızlardı. Köpek ve coplarıyla gelip, gecemizi cehenneme çevireceklerdi. Tim son kalan plaka parçasını sardı ve elinden atmaya hazırlandı. Derken arabanın üzerindeki taksi levhasını gördük. *Serbest Kumsal'a taksi ha* ! Bu çılgınca bir şeydi. Anayoldan ayrıldıktan sonraki patikada son yüz metre Tim'i bile yıldırırdı. Bir taksi şoförünü, üstelik karanlıkta bu yola sokmak büyük bir ikna kabiliyeti gerektirirdi. Ve de istediği zaman, herkesi, her şeye ikna edebilecek tek bir kişi tanıyordum ben...

Charly. Gelen Charly idi. Karanlıkta tanımıştım sesini.

"Neee, *yetmiş* papel mi dedin? Yahu bu kadar para istenir mi? Yuh be!"

Şoför istediği fiyatın o kadar da yüksek olmadığını söylüyordu.

"Öde şunu da bitsin iblis!" diye bağırdım.

Charly'nin kahkahaları kulağımıza ulaştı. Sonra da çimenlerin üzerinden sallana sallana geldiğini gördük. Katarina da ardından göründü. İkisi de matizdi. Ayakta güçlükle duruyorlar, birbirlerine dayanarak yürüyorlardı, ateşe yaklaştılar.

"Esrar nerede?" diye sordu Tim.

"Esrar? Aaaa o pakette esrar mı vardı?" diye güldü Charly. Katarina Ness de kıkırdadı ve yarım Dawson çıkardı.

"İblis!" Tim elindeki çomakla korlara vurdu.

"Sakin ol!" dedi Charly ve elini pantolonunun beline sokup, kıymetli paketi çıkardı. Plaka havada uçarak, ateşin karşı tarafında

uzanmış bekleyen ellere doğru yol aldı. Tam isabet. "Bakınız, yeni denecek kadar az kullanılmıştır şu elinize ulaştırılan mal. Tabii yanımdaki bayan uzmanla birlikte bir kalite kontrolünden geçirdik!"

"Evet" dedi Tim ve gülümsedi. Paketi açtı. "Hayal kırıklığına uğramayacaksınız."

"Nasıl kurtuldunuz?" diye sordu Rita.

"Eh epey zorlu bir koşu oldu. Aralarından birkaçı kızgın kancıklar gibi bırakmadılar peşimizi. Allah'tan Lillevik'te dostumuz çok!"

"Sahi mi?" dedim.

"Koksen. Onun arsasındaki bir hurdaya gizledim malı. Gidip almak için de Koksen'ın yatmasını bekledim tabii," dedi ve içini çekti. "Bu arada bir prensese rastladım, birkaç sarma... şimdi buradayız, masal bitti. Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine!"

"Haklı olduğun şüpheli" dedi Tim, uzun piyano parmaklarıyla yavaş yavaş bir sarma yaptı. "Bence bu, binbir gece masalı kokuyor."

O gecenin devamında olanları pek hatırlamıyorum. Tek hatırladığım esrar kabağı elden ele dolaşırken, havanın yavaş yavaş aydınlanmasıydı. Charly, Rita ve ben birlikte yattık ve kış uykusundaki ayılar gibi uykuya daldık. İsimsiz ve yabancı bir gezegendeydik.

Haziran ayının sonlarına doğru iki yanımızdaki kovboyların ve trenlerin sayısı bir hayli artmıştı. Buna karşılık Kızılderili kabilemiz de sayıca güçlenmişti. Her çeşit insan gelip gidiyordu buraya. Hapisten çıkan ayyaşlar da gelmiş, özgürlüğü ve yazı kutlamak için deniz kenarına dev bir askeri çadır kurmuşlardı. Eksport bira ve saf alkol tüketimi hayli yüksekti. Ed ve arkadaşları da gelip gidiyordu. Kristiansand'da bir amfetamin işine girmişlerdi o yaz. Gecenin bir vaktinde çıkagelirler, etrafa bedava sigara, donmuş tavuk, çerez torbaları, konserve kutuları ve meyve saçarlar, sonra da çalınmış arabalarına binerek, yeni ufuklara, boşaltılacak yeni büfelere doğru ilerlerlerdi. Dur durak bilmiyorlardı. Gülümseyerek çalar, Robin Hood gibi etrafa dağıtırlardı. Takvim hesabını unutalı epey olmuştu. Bir olayın tarihini belirtmek için, nerede, hangi arabayı kullandıklarını

hatırlatırlardı birbirlerine. Toz almaya en son ne zaman gitmişlerdi Oslo'ya? Camaro döneminde! Bu muhabbetin mahkemede nasıl karşılanacağını merak ederdim. Ed ve arkadaşlarının uzun dönemli planları vardı. Bir TIR kamyonu çalıp, İspanya'ya gidecekler, kamyonu orada parçalayıp satacaklar, mangırlarla da esrar satın alacaklar ve kontlar gibi geri döneceklerdi. Neyse ki işi bu kadar büyütmediler.

Her renkten dini bir hayat yeşeriyordu Serbest Kumsal'da. Budistler, kosmostan gelen sinyalleri LSD aracılığıyla duyan sessiz Hindular... Gurdijev müritleri, antroposoflar ile "karma" ve Madam Blavatsky'nin teosofik gruptaki rolü üzerinde tartışırlardı. Elverum'dan gelen deli bir herif Alistair Crawly'ye takmıştı kafayı; kıçına morfin fitillerini tıkar, ölmüş ustanın şiirlerini ve ünlü deyişlerini, sulanan kafasında kaldığı kadarıyla ezberden okurdu. "Do as thou wilt"* sözünü karnına dövmeyle yazdırtmıştı. Bir domuz yetiştiricisinin oğluydu ve babasının mesleğini sürdürmeye hiç de niyetli değildi. Alistair Crawly hakkında bildiklerim nedeniyle, adamın bu kararını pek anlayamıyordum.

Hıristiyanlar da oradaydı tabii. Pinsevenner tarikatından, genç ve modern vaizlere kadar herkes yerel Babil şehrinde misyoner olarak görev yapmak üzere hazır bulunuyorlardı. Bu son gruptakiler soyadı kullanmazlar, kendilerini "Arne", "Per" ya da "İvar" olarak tanıtırlar ve otuzbir çekmeyi günah kabul etmezlerdi. Indremisjon** yandaki kumsalda bir İncil kampingi kurmuştu. Yönetim merkezi bir sirk çadırıydı. İsa Sirki her gece dolup taşıyor; ruhlar kurtuluyor, günahlar tanrısal affa havale ediliyordu. Bu çadırın etrafına iki-üç kişilik çadırlardan oluşan bir köy kurulmuştu. Köyün yerlileri, etrafta gitarları, eskimiş İncilleri ve göğüslerinde "İsa seni seviyoruz" yazılı kokartlarıyla dolaşan sağlıklı gençlerdi. Solmuş blue jeanleri, uzun saçları ve parkalarıyla, kiliselerdeki yeni havayı bize duyurmaya çalışıyorlardı. Her gece duadan sonra, sanki geçiyorken uğramış gibi yapıp ikili-üçlü gruplar halinde yanımıza sokulurlardı. Omuzlarında gitarlar, dillerinde Bob Dylan olurdu.

*Dilediğiniz gibi yapın. (ç.n.)
** Indremisjon: Hristiyanlığı ülke içinde de güçlendirmeye çalışan misyoner gruplar. (ç.n.)

Fazla dikkat çekmeden varlıklarını hissettirmeye çalışırlardı. Oh, İsa Mesih! Yetmişli yılların başında Serbest Kumsal'da yapılan teolojik tartışmalar banda alınıp, plağı yapılsaydı keşke! Manevi bir konglomera;* kavramlar ve yorumların, yeniden yaratılış ve ebedi selamet'in birbirine karıştığı bir Babil kulesi... Bir şeyler arayışı içindeki bireylerin bu savaş alanının göklerinde ise anarşistlerin kızıl ve kara bayrağı dalgalanırdı. Düşünce ve inançların değiş tokuş edildiği, her türlü malın alınıp satıldığı ticaret gemisine çekilmiş ateist bir korsan bayrağı!

Ansızın bastıran sağanaklarda bir-iki defa ıslandıktan sonra Ed'den bize bir çadır temin etmesini istemiştik. Charly, Rita ve ben bu çadırda yaşıyorduk. Rita, Öyvind'e âşıktı. Öyvind ise kolay kolay ilişki kurulamayacak bir tipti. Ayrıca Tim'in dükkânında çalıştığından, romantizme vakti de yoktu. Deneyimli elleriyle plakaları keser, bekleyen müşterilere iletirdi. Bazen, özellikle de geceleri, ellerinde fileler ve torbalarla satıcılar toplanırdı Serbest Kumsal'a. Yüksek kaya parçalarının üzerine tünerler, bağıra, çağıra kendi mallarının kalitesini över, fiyat kırarlardı. Esrarın yasak olduğu ülkede ne tuhaf bir manzaraydı bu: "Lübnan vaaaar! Milleet buraya! Şahane Afgan! Lübnan alanın aklına şaşarım..."

Bu koroya ellerinde yarım kilo Fas'la gelen Asker'li** tipler de katılırdı.

Rita o yaz çok güzeldi. On beşindeydi. Dimdik, ufacık göğüsler, koyu renk saçlar... Nasıl olup da çadırda, hep birlikte masum masum uyuduğumuza şaşıyorum şimdi. Bunun açıklaması, ona hiçbir zaman cinsel bir obje gözüyle bakmamamız olmalı. Birlikte büyümüş, birbirimizi her türlü koşullar altında görmüştük. Hiçbir gizlimiz saklımız yoktu. Bu nedenle cinsel ilgimiz de yoktu. Ama bu tür bir ilgiye sahip olan insanlar da eksik değildi çadırımızın etrafından. Esrar cinselliği öldürür derler ya boş laf! Rita ise Öyvind'i hayal ediyordu hep ve hayallerine sadıktı. Tim boş vakitlerinde yarı çıplak çimenlere uzanır, gökyüzünü seyreder, Rita'nın davetkâr bakışlarını anlamaz, belki de aldırmazdı. Ama küçük kız

*Konglomera: Yığışım. Molozların çimento durumuna dönüşmesiyle oluşan kütle.(ç.n.)
**Asker: Oslo'nun yakınındaki Akerhus iline bağlı bir belediye. (ç.n.)

kardeşimize istediği kadar mal verirdi. İyi bir çocuktu Öyvind. Seksenli yılların başında Bombay'da kayboldu.

"Akıl almaz bi şi!" dedi Rita. Çadırda uzanmış son coynti içiyorduk, dışarıda kuşlar yeni bir günü haber veriyorlardı. "Düşünsenize, daha geçen yıl üçümüz de çocuktuk! Ne demek istediğimi anlıyorsunuz değil mi?"

"Evet" dedi Charly. "Ne tuhaf di mi, şimdi aramızda çocuk olarak bi sen kaldın. "

Rita kızmıştı.

"Öff beee!"

"Buna ergenlik çağı denir. Bir ayağı çocukluk, bir ayağı yetişkinliktedir insanın" dedi Charly.

"Üzerine para verseler şu son yılları tekrar yaşamak istemem. Çok... çok acı çektim!"

"Acı mı, nasıl yani?" diye sordu Charly.

"Tam bilemiyorum..."

"Rita ile aynı fikirdeyim. Son üç yılı ben de tekrar yaşamak istemem" dedim.

Kütüphanenin kokusunu ve çektiğim sonsuz yalnızlığı düşündüm.

"Sakin olun" dedi Charly. "Giden hiçbir şey geri gelmez."

Bu da tuhaf bir şeydi.

Charly birdenbire Rita'ya döndü ve her zamanki tavrıyla sözü uzatmadan sordu:

"Sen yırtık mısın?"

"Yırtık mı?" Rita anlamamıştı.

"Yani, canım, hani iki insan birbirlerinden hoşlanır da soyunup..."

"Evet Kai ile iki defa yattım, ama çok kötüydü."

"*Kötü ha*! Yahu, kötü olacağını önceden düşünseydin ya! O herif baştan ayağa *kötü*! Kai haa! Kutup dairesinin bu tarafında faaliyet gösteren en kötü müzik grubunun, en yeteneksiz basçısı... İnşallah bu zahmet karşılığında iyi bi ücret almışsındır heriften!"

"Ya sen Erling, senin durumlar nasıl?" diye sordu Rita.

"Ben mi?"

"Şu herif mi?" diye güldü Charly. "O daha fişi sokamamıştır bir yerlere!"

"Bilmem ki.. Yani benimki de kötü gitti sayılır.. Gerçi kız kötü değildi ama.."

"Bundan kurtuluş yok" dedi Charly, akıllı gözükmeye çalışarak. "Ama bazı tedbirler de almak lazım."

"Bazı tedbirlerdi her şeyi bozan zaten!" dedim.

"Haaa, karanlıkta kaputu iyi geçiremedin herhalde" dedi Charly.

"İyi geçiremedim" dedim.

"Boktan muhabbet. Ben uyuyacağım!" dedi Rita.

"Ya ben, bana sormayacak mısınız?" dedi Charly.

"Her şeyin bir haddi var" dedim.

Rita gülüp kulağımı çekti.

"Kòrkak şeytanlar!" dedi Charly ve arkasını döndü.

Ertesi gün Gençlik Devriyesi geldi. Bu grup hakkında bir sürü ürkütücü hikâye duymuş ve pek de inanmamıştım ama, şimdi ilk kez eylem halinde görüyordum onları. Böyle bir örgütün yasal olarak var olabileceğine inanamıyordum. Yasal da değildiler zaten! Eski direnişçilerden, inisiyatif sahibi bir beyin fikriydi bu devriye. Gençliğe otorite ve sorumluluk kazandırmaktı amacı. Bu otorite, gençlerin sorumluluk sahibi olmayan ve de otoriteye ihtiyacı olan bölümüne karşı uygulanacaktı. Yani bizim gibilere karşı! Gençlik Devriyesi bölgede nöbet tutacak ve *devriye gezerek* yasaları çiğneyenleri gözleyecekti. Gençlik Polisi. Yasak maddelere karşı, her türlü çareye başvurarak savaşacaklardı. Siyasi açıdan sağ ve aşırı sağa mensuptular. Üniforma giyme talepleri reddedilmişti.

Korkunç bir gürültü ve militanca seslerle uyandık. Bir köpek uluyor, bir kız ağlıyordu. Uyku tulumlarımızdan sıyrılıp, çadırın dışına çıkamadan yazlık malikânemiz başımıza geçmişti. Charly bir yandan küfrediyor bir yandan sağa sola yumruk atıyordu. Çadırın dışında bir iblis Charly'nin kafasını tekmeliyordu.

"Aynasızlar, Allah kahretsin, aynasızlar" dedim.

"Umurumda değil" dedi Charly. "Bok çuvalı şu tekmeleri durdursun da!"

Çadırın altı yoktu. Birkaç kazığı yerinden sökerek dışarı çıktım.

"Nefis bir gün"dü. Pırıl pırıl bir güneş tepemde, hırlayan bir kurt köpeğinin ağzı ise burnumun dibindeydi. Salyaları yüzüme akıyordu ve ben nefes almaya bile cesaret edemiyordum. Derken delikanlılardan biri gelip yaratığı geri çekti ve suratıma esaslı bir yumruk indirdi. Yerimden fırladım.

"Şuna bakın heleee! Bizim küçük Haefs di mi bu? O da abisi gibi Çingene olmaya karar vermiş demeeek!"

Etrafımı adlarını ve kim olduklarını bildiğim, ama hiç ahbaplık etmediğim gençlerden oluşan bir çete sarmıştı. Çoğu, her cuma ve cumartesi gecesi yerlere düşene kadar içen spor meraklıları grubundandı. O gün ise tamamen ayıktılar. Sesin sahibi pek de hoş tanınmayan Werner Zacariassen'di. Adamın "ruhsal dengesi biraz bozuk"tu. Bunun anlamı ise, iyi bir aileden gelen, iflah olmaz bir haydut demekti. Diğerleri ise onun gibi heriflerin yanında gezen bok çuvallarıydı.

Cevap vermedim. Söylenecek bir şey de yoktu zaten. Charly ile Rita da emekleyerek çadırdan çıkmışlardı.

"Şuna bakın helee, Zacariassen'in ta kendisi değil mi şu gördüğüm. Daha geçen akşam Erling'e diyordum ki buralarda esrar bulunduğuna dair dedikodular kasabada yayılınca Zacariassen sabredemez, çıkar gelir, diyordum! Köpeği ile birlikte bizi ziyaret ederler, diyordum. Haa, aklıma gelmişken söyleyeyim. Üniforma giyme talebinizin reddedilmesine gerçekten çok üzüldüm. Bakanlıktan biraz daha anlayışlı davranabilirlerdi, diyorum. Öyle ya, ne de olsa bu ülkede kırklı yılları canlandırmaya öyle pek çok talipli çıkmıyor bu günlerde!"

"Yeter" dedim yavaş sesle.

Zacariassen'in yüzü solmaya başlamıştı. Nasıl oldu da kurt köpeğini Charly'nin üzerine salmadı, şaşıyordum.

"Sizin sarhoş futbolu nasıl gidiyor bakalım? Duyduğuma göre geçen hafta kafana bir gol yemişsin. Hep derim zaten, 'Storgata Caddesi'ndeki sokak lambalarına birkaç *basamak* yapmalılar' derim".

"Derhal buradan uzaklaşacaksınız!" dedi Zacariassen. Sesi şaşılacak kadar sakin ve otoriterdi. "Dürüst insanlar para öderken siz bedava kalıyorsunuz burada. Ayrıca bu koyda kamp yapmak da yasak!"

"Kamp yapmak yasaksa, parasını kime, nasıl öderiz be adam!"

Zacariassen'in yüzünün sertleştiğini, bakışlarının bizim arkamızda bir noktaya dikildiğini gördüm. Döndüm ve bu defalık tehlikeyi atlattığımızı anladım. Çünkü Elverumlu Crawly hayranı elinde bir demir parçasıyla yaklaşıyordu. Kişisel özgürlüğü adına ne yapacağını iyi biliyor gibiydi. Onun ardından, Tim, Öyvind ve diğerleri geliyordu. Bire karşı on kuvvetinde olduğumuzdan Gençlik Devriyesi yavaş yavaş geri çekildi.

"İki saat" dedi. "Buradan toz olmanız için iki saat süre veriyorum size. Gitmeden önce ortalığı temizlemeyi de unutmayın!"

"Tamam" dedi Charly, "Erling sen camları sil, ben halıları silkeleyip, yerleri silerim."

"İki saat, unutmayın" dedi Zacariassen ve hızla geri döndü. Diğerleri kör dilenciler gibi peşinden gittiler.

"Faşist domuz, Nazi piçi!" diye arkalarından bağırdı Tim.

"Listemizin en başında sen varsın!" diye seslendi Zacariassen uzaktan.

"Bundan gurur duyarım!"

Gençlik Devriyesi tepenin arkasında kaybolmuştu.

"İki saat sonra geri gelirler mi?" diye sordu Rita.

"Hayır" dedi Tim. "Bundan sonra abi kurtlar gelirler. Esrarı gömün, uyuyanları da uyandırın!"

"Polis mi demek istiyorsun" diye sordu Charly.

"Elbette" dedi Tim. "Polisle işbirliği yapmaktan hiç kaçınmaz o!"

"Biz tüyüyoruz" dedi Porsgrunn'lü bir tip. "Çadırda üç hekto kara var!"

"Onu da gömün. Kimse kaçmasın. On kişiye ceza kesebilirler ama altmış kişiye kesemezler" dedi Tim. "Tamam mı?"

Tamamdı. Sabah sabah böyle uyandırılmaktan sinirlerimiz biraz bozulmuştu ama, sabah kahvesiyle biraz nefes bizi kendimize getirdi. Bir savaş öncesinin gerilimi yaşanıyordu yine de... Ormanın içine mallar gömüldü. Deniz kenarında oturmuş kahvemi içerken, kabahatimiz neydi diye düşünüyordum. Sonunda utanılacak hiçbir durum olmadığına karar verdim. Martılar başımın üzerinden vergi vermeden uçuyorlar, uskumrular küçük balıkları yutuyorlardı. Hayat bedavaydı.

Saat bir civarında beş-altı adam geldi. Köpeksizdiler.

"Bakın şu işe! Ben de Henry Hauk ve narkotik şube arkadaşları gelecek diye boşuna endişelenmiştim. Karakoldan polis göndermişler" dedi Tim.

Aynasızlar önce etrafı dolaştılar, Zacariassen ve takımının yıkamadığı bir çadıra baktılar. Keyifleri yerinde görünüyordu. Bize gülümsediler. Böylesine güzel bir havada işe çıkmaya pek itirazları yoktu anlaşılan.

"Aaaa, bu Kaare Kraaka ve arkadaşları di mi?" diye bağırdı Tim.

Lillevik bu kadar küçüktü işte. Polisi bile adı ve soyadıyla tanırdık. Kaare selam verdi ve yere çömeldi.

"Eee, Aronsen anlat bakalım. Duyduğuma göre yine araba kullanmışsın!"

"Yaa Allah kahretsin! Gaz pedalı sıkışmıştı! Hani iyi şoför olmasam, kaza filan yapardım!"

"Bu araba işi senin başını belaya sokacak, dikkatli ol!"

"Tabii haklısın. Peşimdeki çılgını yakalayabildiniz mi bari? En az benim kadar hızlı gidiyordu. Araba kullanmaktan da pek çakmıyordu."

Kaare soğuk soğuk gülümsedi, ayağa kalktı.

"Evet, şimdi işe girişiyoruz millet! Çadırları sökün ve çöpleri toplayın! *Sen, sen* ve *sen,* ceplerinizi gösterin bakalım!"

Öyvind ve daha birkaç kişiyi işaret etmişti. Çocuklar fırlayıp emirleri yerine getirdiler. Ceplerinde bir kırıntı bile yoktu.

"Bizim burada ceplerimiz esrarla dolu olarak oturup sizi bekleyeceğimizi *sanmıyordun* di mi Kaare?" dedi Tim.

O sırada genç polislerden biri bağırdı:

"Şuraya bakın!"

Kırmızı kıvırcık saçlı polis küçük tırnak büyüklüğünde kahverengi bir parçayı Öyvind'in paçasının kıvrımında bulmuştu. Kaare parçayı aldı, dikkatle ısırdı.

"Taş!" dedi. "Vatanımızın taşı, toprağı!"

"Yanıldınız, köpek boku!" dedi Tim.

Hep beraber gülüştük.

"Geçen hafta Arvid'i iki hektoyla yakaladıktan sonra, acemilere

gösterilecek yeterli örnek vardır sanıyorduk elinizde!" dedi biri.

Stajyer polis kızarmıştı.

"Çadırları toplayın şimdi" dedi Kaare.

"Derhal!" dedi Tim. "Bir soruma açık yüreklilikle cevap ver Kaare: Gençlik Devriyesi'nden emir almak hoşuna gidiyor mu?"

Kaare'nin İşçi Partisi'nin sol kanadından olduğunu biliyorduk. Bu bayağı ilerici olmak anlamına geliyordu.

"Ben emirleri komserden alırım!" dedi Kaare, biraz bozulmuştu.

Zavallı adam. Aldatıldığını bilmiyordu. Fazlasıyla iyi bir adamdı. Bir aynasızın yapabileceği en kötü şeyi yapmış, düşmanla diyaloğa girmişti. Kimbilir, belki de bizi değil başkalarını düşman olarak görüyordu, diye düşündüm, olayın üzerinden yıllar geçtikten sonra.

"ÇABUK OLUN!" diye bağırdı. Bir tek stajyer polis yerinden sıçradı.

"Kızma Kaare" diye gülümsedi Tim.

On beş dakika içinde kampı sökmüştük.

Kaare Kraaka ve arkadaşları gittikten sonra çadırları tekrar kurduk. Tatilciler koyun iki yanından bütün bu olanları seyrediyorlardı.

Yetmiş üç yazı işte böyle geçti. Çadırlar toplandı, çadırlar kuruldu. Ed ve arkadaşları tutuklandı. İddianame kalm bir dosyaydı, Ed'e sekiz ay verdiler. Ed içeri girdiğinde yaz bitmişti.

Ağustosun ortalarında Lillevik Cezaevi'nin önündeki çınar ağaçları yapraklarını dökmeye başladı.

Lillevik meslek lisesi

(Bir grup çılgının gerzekliklerine ve tembelliklerine rağmen bir şeyler yapma çabalarına dair.)

Ağustos ayının sonunda meslek lisesine başladım. Esrara başlayışımdan farklı olarak, tamamen bir rastlantı sonucu oldu bu. Evdekilerin yakınmalarından bıkıp okula başvurmuştum. Kabul edildiğimi öğrenince de okula gitmenin Koksen'ın orada oyalanmakla bir kapıya çıkacağını düşündüm.

Charly kasabanın dışındaki bir inşaatta çırak olarak çalışmaya başlamıştı. Barakalarda kalıyor, kasabaya ancak hafta sonlarında inebiliyordu. Hayatı çekilmez buluyorsa da dayanmaya çalışıyordu. Rita boynunu bükmüş, dokuz yıllık mecburi hizmetin son yılını tamamlama uğraşındaydı. Okula geri dönme sebeplerim bunlardı galiba. Charly ve Rita aylaklık etseler, ben de onlara takılırdım mutlaka.

Charly'nin tersine, açık havada çalışmaktan hoşlanmazdım ben. Koksen'ın orada geçirdiğim soğuk kış günleri, var olan birazcık hevesimi de kaçırmıştı zaten. Aslında tam bir ev kuşuydum. Dişlerimin birbirine vurmasından, gözkapaklarımdan buz kazımaktan nefret ederdim. O yüzden de Charly'nin devam ettiği inşaat bölümü bana göre değildi. "Tipografya" yani halk arasındaki adıyla "matbaacılık" bölümü birinci tercihimdi. Hemen kabul edildim. İhtiyar Gutenberg'in izinden gitmeye karar vermek, benim gibi bir kitap âşığında hoş duygular uyandırmıştı. Şimdiye kadar kitapları okuyan ben, şimdiden sonra kitapları yapacaktım! Bu kitap *yazma* yolunda atılmış önemli bir adımdı.

Ne hoş bir aldatmaca di mi!

Meslek lisesinin, diğer liselerden farkını çabucak kavradım. Okulun avlusundaki dev küllükler bile yetti bu farkı görmeme... Burada insana yetişkin muamelesi yapıyorlardı; enfarktüs veya akciğer kanserini davet edip etmemek bireylerin kendi meselesiydi. Lisede, tiryaki öğretmenlerin teneffüste bahçeye koşup sigara içmeleri, ancak aynı şeyi yapan öğrenciyi yakaladıklarında okuldan atmaları ikiyüzlülüğünden kurtulduğuma memnundum.

Ayrıca Charly'nin de söylediği gibi, diğer alanlarda da esneklik hüküm sürüyordu.

Matbaacılık bölümü okulun bodrum katındaydı. Burada minyatür bir matbaa kurulmuştu. Okula başladığımızda altı kişiydik. Öğretmenimiz Norveç'in bütün basımevlerinde çalışmış olduğu izlenimini veren, çılgın ama altın kalpli bir adamdı. Dünyası tipografyaydı ve bu dünyayı iyi tanıyordu. Ağzını açtığında ya matbaa deyimleri ya da müstehcen fıkralar dökülürdü. Günler, günleri kovaladı, tipografya, müstehcen fıkraları...

Möller'i sevmemek elde değildi. Çok sinirlensek bile hemen hoş görürdük onu. Dürüstlükle ilgili bir özelliktir bu ve çok fazla insanda rastlanmaz. Boyu bir altmışı geçmeyen, yuvarlacık bir adamdı Möller. Hep meşguldü ve çenesi hiç durmazdı. Konuştuğu zaman ağzından tükürükler saçar, kepekleri kar fırtınası gibi ortalığa saçılırdı. Elde sarılmış sigarası yansa da yanmasa da hep duda-

ğımn kenarında dururdu. Bu kronik tiryakiliğinin sevimsiz bir yanı vardı. Sigarayı yarısına kadar ağzının içine sokar ve öyle yakardı. Ateş dudaklarına değmeden de çıkarmazdı ağzından. Bunun sonucunda da dünyanın en iğrenç izmaritleri saçılırdı ortaya. Möller'in ıslak kahverengi izmaritlerini, çekmecelerimizde, pencere aralarında, hurdfat kutusunda ve akla gelen gelmeyen her yerde bulurduk.

Derslere teori eğitimiyle başlamıştık. Bütün kavramlar ve ölçümler kafamıza girmeliydi önce. Bu anlattıklarım ofsetin Norveç'teki tüm basımevlerine girmesinden önceye rastlıyor. Bizde her şey kurşun dizgiydi, tam bir zanaattı yani! Ülkede bu tür eğitim gören son öğrenciler bizlerdik herhalde.

Möller tipik bir kurşunsever'di. Kurşundan başka her şey baştansavmacılık ve sahtekârlıktı. Anterlin, sayfa ipi, kumpas, değişik karakterdeki kurşun satırlar gibi gereçleri bulup getirmek için teori eğitiminin yapıldığı dershane ile matbaa arasında koşuşurdu. Matbaada sahip olduğu en ufacık bir gerece bile altın kadar değer veriyordu.

Bu Bay Möller'in tuhaf özellikleri vardı. Tartışmaya bayılır, üstünlük sağlamadıkça da vazgeçmezdi tartışmaktan. Bütün gerçekleri sayıp dökerek onu köşeye sıkıştırsak bile, "söylediklerinizin bir kelimesine bile inanmıyorum" diyerek bitirirdi tartışmayı. Ya da öfkeden, bürosu olan o küçük cam bölmeye kapanır, boş gözlerle etrafı seyrederdi. Aradan saatler geçtikten sonra dışarı fırlar, anlamsız argümanlar sıralardı. Tabii biz öğrenciler tartışmanın ne olduğunu unuttuğumuzdan, bön bön bakardık. Biz yanlış yaptıkça Möller'in öfkesi kabarır, yarım saat azarlardı bizi. Möller'in en büyük korkusu, bizleri kendisi gibi bir matbaa ustası olarak yetiştirememekti. Soylu bir zanaatın devam etmesini sağlamak için canını dişine katarak çalışan bir öğretmendi o. Bizim hatalarımızı geleneğe ihanet olarak görürdü.

Möller'in tartışmayı çok sevdiğini anlamamız biraz zaman aldı. Ağzını açtığında bir alay küfür ederdi bize. Ancak, aynı sözler kendisine de söylendiğinde hiç itiraz etmezdi. Karşılıklı bir zılgıttan sonra yere bakıp, kıkır kıkır güldüğü bile olurdu. Hiç sıkılmazdık Möller'in dersinde! Çılgınca fikirlerin ve hikâyelerin kaynağıydı Möller.

Sınıfta dört erkek ve iki kızdık. Kızların isimleri Beate ve Turid'di. Aileleri köyde olduğundan, kasabada oda kiralamışlardı. Möller'in müstehcen fıkralarından etkilenmeyecek kadar ar damarı çatlaktı kızların. Daha ilk günden "Git domuzu düz" demişlerdi Möller'e. Möller tapıyordu onlara.

Biz oğlanlara tapmıyordu tabii. Bunu ondan bekleyemezdik de zaten. Möller'in aklı kurşunda ve karıdaydı. Okulun ilk günlerinde dört kişiyken, oğlanlardan biri yakalanıp içeri tıkılınca üçe indi sayımız. Geriye bu işi meslek edinmeye kararlı, güvenilir biri olan Reidar Per ve ben kalmıştım. Biz ikimiz ne kararlı ne de güvenilir tiplerdik. Per kızıl, uzun sakalı geniş göğsüne inen, bakır rengi saçları darmadağınık, on sekiz yaşında bir delikanlıydı. Soyadı O'Connor'dı. *Per O'Connor* ! Babası Per'e hayat vermeden önce yeşil adasından Norveç'e gelmiş, burada ölmüştü.

Per O'Connor ile hemen dost olduk. Sınıfta esrara meraklı başka kimse bulunmadığından bu doğal bir ittifaktı. İki komünistin bir fabrikada birbirini bulması gibi bir şey. Per daha okulun başında iyice dağıtıktı, yıl sonuna doğru psikoza adım adım yaklaşıyordu. Bir okul yılını tamamlaması bile mucize sayılır. Otta gibi cehennemin bir ucundaki, ufacık yerden gelen bir herifin, nasıl olup da böylesine yoğun uyuşturucu muhabbetine girmiş olabildiğini hâlâ anlayabilmiş değilim. Sorduğumda gülerdi bana!

Onun yaradılışında kimseye rastlamamıştım daha önce. "Her şey yoluna girer" derdi, gerçeklerden şamarı yedikçe. Per doğuştan çılgındı; âdetleri ve kuralları iplemez, toplumun ve ailesinin ondan beklediklerini hiçe sayardı. Hayatı ciddiye almıyordu. Kendisinin donacağını hiç düşünmeden, sırtındaki ceketi çıkarıp ilk isteyene verebilirdi.

Zayıf gövdesi titrerken O'Connor güler ve bomba gibi olduğunu söylerdi. Onu dizlerinin üzerinde sürünürken gören az insandan biriydim. O zaman da gülüyordu, Allah selamet versin!

Ünlü İrlandalı öfkesine hiç tanık olmadım. Kimse hakkında tek kötü söz söylediğini de duymadım. "Şatom" dediği ufacık bir odada kalıyordu. Şatosu ya çöp ya da bir sürü ipsiz sapsız insanla dolu olurdu. Lillevik'te bir ay yaşadıktan sonra edindiği ahbapların sayısı benimkileri kat kat geçerdi.

Meslek okulunu oluşturan çirkin binaların bulunduğu cadde boyunca yürürken insan kendisini nelerin beklediğini bilemezdi. Acaba O'Connor gelecek miydi? Gelirse, ne durumda olacaktı? O'Connor, kafası kötü LSD ile dolu olarak, dizginin başına oturup piyango bileti dizmeye çalışan, tanıdığım tek insandı.

Sosyal bilgiler, matematik, Norveççe, fizik gibi derslere başka bir öğretmen gelirdi. Emekli bir subay olan Brengen'in askerlikle hiç mi hiç alakası yoktu. Kendisi de dahil olmak üzere hiçbir şeyi ciddiye almazdı. Bizim bölüm beş kişi olduğundan, onun derslerini inşaat bölümüyle birlikte yapıyorduk. Bir sınıf dolusu kayıp tipler. İnşaat ile uzaktan yakından ilgisi olmayan bu herifler ilkokul düzeyindeki bilgilerden bile yoksundular. Metre ile santimetre arasındaki farkı bile bilmeyen bu adamlardan inşaatçı çıkmayışını, insanların can güvenliği açısından olumlu bir durum olarak değerlendiriyorum. Çetenin yarısı, çiftlik sahibi olmayan köylü çocuklarıydı. Sarhoş araba kullanma, kovboy müzikleri ve dolgun kalçalar ilgilendikleri alanlardı. Geri kalan öğrenciler Lillevikli'ydiler ve hayatta bir amaçları vardı. Ancak bu amaç, öğrenmekte oldukları mesleği icra etmek değildi. Büyük soygun hayalleri gözlerinden okunurdu. Çoğu pek parlak sonuç almaksızın birkaç kere denemişti bu hayali gerçekleştirmeyi. Bu çocuklardan iki tanesi hükümlüydü. Hapis cezaları, okuma zorunluluğuna çevrilmişti. Evlerinde kalıyor ve normal bir hayat sürüyorlardı. Ancak dağıtıp, okulu bıraktıkları takdirde kodesi boylayacaklardı. Okulla hiç ilgileri olmadığını büyük bir açık yüreklilikle gösteriyor, derste polisiye roman okuyup, Coca Cola içiyorlardı. Hayatları boyunca tek bir temel duvarı inşa etmeyi bile düşünmüyorlardı. Dahası duvarcılara *karşıydılar*!

Can sıkıntısından patlayarak ders dinlediğimiz sınıftan en iyi hatırladığım, en arka sırada oturan Kurt adlı öğrenciydi. Bu kadar yalnız, bu kadar çevreden yalıtılmış bir insana daha rastlamadım hayatımda. On dokuz-yirmi yaşlarında bir genç olan Kurt'ün hayatla ilgisi sıfırdı. Kısa sarı kâküllerinin altında, mermerden oyulmuş gibi düzgün bir yüzü vardı. Ceza yaşı tuttuğundan, bugüne kadar ömrü -birkaç havalandırma dışında- hapiste geçmişti. İşlediği suçlar büyük değildi, ama suç işlemek onun için bir *hayat tarzıydı*.

Elde etmek istediği şeyi alır, polis kapıya dayandığında da ses çıkarmazdı. Kurt her serbest bırakılışında bir derece daha soğumuş, çoğunluğun yaşadığı hayattan da bir akli metre daha uzaklaşmış olurdu.

Ne düşünüp, neler hissettiğini tahmin etmek imkânsızdı. Ed dolayısıyla iyi tanıyordum onu. Fakat, konuştuğumuz zaman, hep çok uzağımda olurdu. Hoş, pek konuşmazdı da zaten. Susar, yüzüne iğreti, alaycı bir gülümseme iliştirirdi. Gözleri gri, bakışları uzak ve soğuktu. Görülecek tüm pislikleri görmüş, kendi ölümünü bekler gibiydi. Birkaç yıl sonra onu da gördü. Ölüm kışı yetmiş altı. İnsanların sinekler gibi düşüp düşüp öldükleri kış. Bir sabah Kurt'ü iskelede ölü buldular. Sarhoşken uzanıp, ölüm uykusuna yatmıştı. Aylardan aralıktı ve ısı sıfırın altında yirmi dereceydi. Kurt heykelleşmişti. Bakışlarının ölümde de hayattakinin aynı olduğundan eminim. Dondurulamayacak kadar donuk.

Kurt buydu işte. Böyle yaşadı, böyle öldü. Harcanmış hayatlar üzerine konuşurken biraz dikkatli olmak gerekir ama bunu düşünmek de yasak değil ya!..

Brengen'in dersleri kazasız geçiyordu. Adam bu işi çok ciddiye almıyordu, almasına da gerek yoktu; çünkü ders planı ilkokul düzeyindeydi. Önceden bir şeyler bilen bizler esneyip duruyorduk. Norveççe dersleri havale makbuzları doldurmak ve çek filan yazma gibi zor konulardan oluşuyordu.

Sonbahar roman ve şiir açısından benim için hayli zengin geçiyordu. Per O'Connor da okuma meraklısıydı. Daha çok Amerikan western okurdu, bir de Tolkien tabii. "The Lord of the Rings" i on iki defa okumuştu. Onunla tanıştıktan sonra iki kere daha okudu. "Harika! Bir numara!" Brengen sınıfın orta yerinde durur ve yapay bir ciddiyetle konuşurdu: "Çekiç, cetvel kullanmak işe yaramaz delikanlılar! Kesirleri bilemez, bir çek bile yazamazsanız neye yarar ustalığınız! Anlaşıldı mı? Kurt, anlaşıldı mı?

"Evet" diye başını sallardı Kurt.

"Peki bayağı kesir nedir?"

Sessizlik. Kurt'ün gri gözleri hiçbir şey üzerinde odaklaşmamıştı.

"Bilmiyorum!"

"Demek bilmiyorsun! Benim burada iki saattir sen ve senin gibi tembel tenekelere neyi anlatmaya çalıştığımı biliyor musun?"

"Bilmiyorum."

Brengen elleriyle gri bıyıklarını sıvazladı ve acı acı gülümsedi.

"Tam iki saattir bayağı kesirleri anlatıyorum. Söylesene Kurt, kafan mı çalışmıyor, yoksa kulakların mı tıkalı?"

Kurt cevap yerine elindeki dergiyi karıştırdı, çikolatasından bir parça ısırdı.

"Allah aşkına Kurt çıldırtma beni! Sizler de orada oturup kıkırdamayın! Ne demeye meslek lisesine geldiniz sanki! Bir bok bildiğiniz yok, öğrenmeye de niyetiniz yok!"

"Ben on sekiz aylık cezamı çekmek için burada bulunuyorum" dedi Kurt, başını dergideki çıplak resimlerden kaldırmadan.

"İsa Mesih!" diye gürledi Brengen. "Sizler evler, apartmanlar inşa edeceksiniz haa! Söyleyin bakalım kaçınız hayatta tek bir kitap *okudu* ha! Parmak kaldırın!"

Per O'Connor ve ben parmak kaldırdık.

"Müt-hiş - bi-şey ! Müt-hiş... Otuz kişi arasından iki kişi hayatta bir kitap okumuş. İnanılmaz bir şey! Eveet, neydi sizin okuduğunuz kitap beyler? 'Yalnız Atlı' mı yoksa 'Hardy'ler Casus'mu?

"Evet" dedim. "Ama yıllar önce. Şu anda Laxness'i okuyorum ama Hamsun'ü tercih ederim.

"Dinleyin" diye sınıfa döndü Brengen. "Yalancı Haefs yine faaliyette! Yüzü bile kızarmıyor herifin! Ne sınıf, ne sınıf... Yalancılar, hükümlüler, yeteneksiz köylüler, ilgisiz serseriler... Allah selamet versin!"

"Sakin olun binbaşım!" diye gülümsedi O'Connor. "Her şeye rağmen bu sınıfın kendine has bir cazibesi vardır!"

"Sen kes sesini bakalım, yabancı! *Cazibe imiş* ! Güldü. "Bu çetenin tümü kaçık! Kaçıksınız hepiniz! Kurt, yeter artık yediğin çikolata!" diyerek, sıraların arasından geçti ve bir hamlede Kurt'ün çikolatasını alarak kendi ağzına attı. Ağzını keyifle şapırdatarak sordu: "Nedir bakalım o okuduğun bok? Polisiye dergi haa! Yok mu şöyle doğru dürüst porno bi dergi çantanda?" diyerek Kurt'ün çantasını karıştırmaya başladı. Çantadan çıkanların arasında tek bir okul kitabı yoktu, ama polisiye dergilerin yıllığı ile birkaç Coctail

adlı dergi mevcuttu. Çantadan çıkan kremalı bisküvi paketi ile Coctail'leri kaparak kürsüye doğru yürüdü. Yürürken dergilerden birini açmış yüksek sesle okuyordu. "Sertleşmiş bastonuma elini uzatırken derin derin içini çekti. Ben de onu gerisinden sıkıca kavradım..." "Aman Allahım, bu ne bu Kurt? *Kalitesiz* bir porno! Ayrıcaa, şu bisküvi paketini de kendine saklamayı düşünmüyorsundur di mi! Seni gidi tembel, yeteneksiz egoist! Hapiste dayanışmayı öğrenmişsindir sanıyordum! Vay iblis, ne herif be!"

Paketi açıp, yakınında bulunan öğrencilere dağıtmaya başladı. Bir yandan da okumaya devam ediyordu. "Islak bademi püsküllerin altından pembe pembe parlıyordu. Diz çöküp..."

"Aynasızlar" diye bağırdı pencere kenarındaki serserilerden biri. "Bu gelen aynasız değilse ben de geri zekâlıyım."

Bütün sınıf pencereye üşüşmüş, park yerindeki siyah Vosvos'a bakıyordu. "Sen zaten geri zekâlısın" dedi Brengen. Dergiyi katlayıp pencereye bir göz attı. "Ama bu defalık dediğin doğru galiba! Gerçekten de kanunun ta kendisi okulumuza gelmiş bulunuyor! Kurt, neredeydin sen cumartesi gecesi? Şahidin yoksa Allah yardımcın olsun! Benden medet umma sakın!"

Aranan Kurt değildi. O yıl boyunca aynasızlar bizim sınıftan kimseyi götürmedi zaten. Ama haftada bir ya da iki gün meslek lisesine uğramayı âdet edinmişlerdi. Özellikle de pazartesi günleri gelirlerdi. Hafta sonundaki soygunları aydınlatma günü pazartesiydi ve Lillevik Meslek Lisesi'nde büyük ikramiyeyi bulurlardı. Yolu ezberlemişlerdi. Avluyu geçip, yamacı tırmanıp, çiti atlayınca karşılarına çıkan depo gibi bina, okulun bir numaralı uyuşturucu madde ve soyguncu çetesini barındırırdı. "Demir ve metal işleri bölümü" ya da günlük dildeki adıyla "Soygun" bölümü! Bu bölüme gidenler arasında dürüst öğrencilerin sayısı bir hayli azınlıktaydı. Zaten bu bölüme girmeden önce epey suç işlemiş olurlar, metal makasları ve primus lambalarını kullanmayı öğrenince de ufukları genişlerdi. Okuldan ödünç aldıkları araçlarla bölgede işe çıkarlardı. Yaşları on altı-on yediydi, ama Allah selamet versin, çok tecrübeliydiler! Dükkân, araba, esrar... Sanıyorum bugün hepsi Ila veya Ullernsmo hapishanelerinde aldıkları mükemmelleşme kurslarından sonra, işlerini büyük bir ustalıkla icra ediyorlardır. Hızlı içip,

hızlı araba kullanırlar, sert mallara düşkün olurlardı. Kurt'ün iskelede buzdan heykelinin bulunduğu kış, aralarından üçü telef oldu.

Aynasızlar yeşil kapıdan girip kaybolmuşlardı.

"Bu defalık ucuz atlattınız" dedi Brengen. "Haydi şimdi bayağı kesirlere devam edelim."

ZRRRRR! Zil çalmıştı. Brengen toparlanıp Coctail'i sahibine geri vermeden biz dışarı fırlamıştık. Teneffüste sigaralarımızı içerken, hafta sonunda ESSO benzin istasyonunu kimin soymuş olabileceği üzerine bahse tutuşuyorduk. Ansızın bir pencere açıldı ve sarı bir kafa sarktı. "Şşşştt! Buraya bakın!"

Seslenen, kendinden büyük delikanlıların getir götür işlerine bakan çocuktu. Alnı ter içindeydi. "Dinleyin millet! Yardıma ihtiyacımız var! Polis burayı cehenneme çevirdi!"

Erkekler tuvaletinin penceresinden konuşuyordu. "Şunu alın" diyerek çimenlerin üzerine siyah bir okul çantası fırlattı. Kurt koşup çantayı aldı ve tek söz söylemeden ortadan kayboldu.

"Çok iyi bee!" diye bağırdı oğlan. "Bizim burası bir felaket. Aynasızlar Roger'in, o Allah'ın belası dolapta parmak izi bıraktığını iddia ediyorlar!"

"Benzin istasyonunda yeterince eldiven yok muymuş?" dedi bir uyanık.

"ESSO mu? Yok canım biz değildik o! Kasaba mahkemesi hâkiminin odasından bahsediyorum. Yoksa tabii ki eldiven kullandı Roger! Aynasız her zamanki gibi blöf yapıyor".

Oğlan kayboldu. Çekilen sifonun sesini duyduk.

"Ha, ha, haaa" diye güldü O'Connor. "Süper! Mükemmel!"

Kurt matbaaya giden merdivenlerde siper almıştı. Yanına oturduk. Kurt fermuarı açtı, gülümseyip başını salladı. O'Connor'ı gülme krizi tutmuştu.

"Ha, ha, haaa. Sizin kasabada da ne hâkimler varmış be!"

Çanta tıklım tıklım sigara, çiklet, prezervatif, karamela, onluk ve yüzlük doluydu. En altta araç ve gereçler vardı. Tornavida, kerpeten ve daha bilmem neler..

"Hâkimin odası ha!" dedi Kurt tiksintiyle. Bir sigara paketini açmış dağıtıyordu. Benimle Per'e bakarak: "Bunu siz saklayın" dedi. "Biz uygulamaya çıkıyoruz. Yarından önce dönmeyiz."

"Tamam" deyip çantayı aldım.

"Çantada birkaç binlik var! Bunu öyle bir tonlamayla söylemişti ki el süremeyeceğimizi anladık.

Zil çalmadan içeri girip çantayı gardıroplardan birinin arkasına sakladık. Möller içeri girdi. Pencereden aynasızların, yanlarında Roger ile birlikte binadan çıktıklarını gördük. Roger de aynasızlar da oldukça kayıtsız gözüküyorlardı. Buna karşılık, zavallı yaşlı öğretmen Tuvik arkalarından dövünüyordu. "*Her suçun faili benim çocuklarım olamaz* !"

"Olur, bal gibi olur" dedim yavaş sesle.

"Şatom"a gittik. Oda dar, uzun bir koridora benziyordu. Yeşile boyalı yerler kum içindeydi. Duvar boyunca içinde boş şişeler ve çöp olan naylon torbalar yığılmıştı. Dayanılmaz bir koku vardı odada.

"Yahu niye topluyorsun bunca çöpü odanda?" diye sordum.

O'Connor soruma cevap vermeden, çalıntı dolu çantayı bıraktı.

"Sen burayı geçen hafta görseydin! Hauken bütün torbalara sokup çıkardı elini. Ekşimiş süt kutularının kenarından elini sokup, dört haftalık küflü domates sosuna dokunurken *suratını* görmeliydin... Bir daha burayı basmazlar herhalde! Ha, ha, ha!"

Bir sarma yakmıştık ki, demir metalcilerin ayak işlerine bakan oğlan geldi. Çantadan para ve çiklet aşırdığımızı söylerken kapı dışarı ettik onu. "Hâkim beye benden selam!" dedim.

Charly, işten atılmıştı. Başlayalı iki hafta geçmeden iş pamuk ipliğine bağlanmış, iki ay sonra da müteahhit ipi kesivermişti. Charly meteliksiz yere düştüyse de kendini toplamayı başardı. Küçük tasarruflarıyla, ufak çapta bir esrar işine başladı. Alıcılar en yakınlarıydı yani Rita, ben, Per O'Connor ve birkaç eski tanıdık daha. Duvarlarında hâlâ Rolling Stones posterleri asılı olan çocuk odasında oturup jiletle parçalar keserdi. Koksen'dan pirinç bir tartı yürütmüştü ve inşaatı özlemiyordu. Charly kendi başına oturup esrar çekmekten, ara sıra "Denizyıldızı"na gidip içmekten memnundu.

O sonbahar Charly yazmaya başlamıştı. İşini çok ciddiye aldığından yazmaya oturduğunda yüzünü göremiyorduk. Girdikleri bü-

rodan bir yazı makinesi kaldıran delikanlılarla, elindeki malı takas etmiş ve elektrikli bir Underwood marka makineye kavuşmuştu. On gramlık Türk malına karşı fena bir takas sayılmazdı. Ona imrendim. Makinenin sesi alt kattan, benim odamdan bile duyuluyordu. Kendim bir şeyler yazamazken, geceler boyu onun tıkırtısını dinlemek çıldırtıyordu beni. Mutlaka bir yazı makinesi edinmeliydim. Ed dışarı çıktığında, ne yapıp edip bana bir makine temin etmeliydi. Yayınevlerine elde yazılmış yazılar götürmek çok amatörce bir işti. Konuyu babama açtığımda aklımı kaçırdığıma hükmetmişti. Tamam kitap okumasını severdi ama, yazı makinesi resmi dairelere özgü bir araçtı. Yazarlar içip içip, genç yaşta gebereri heriflerdi ve bu enkazların Oslo'da bir yayınevine gidip hokus pokus demesiyle ortaya çıkıyordu kitaplar. Tartışmaya bu düzeyde devam edemezdim! Babam gazeteden başını kaldırarak bıkkın bir yüzle, daha yapıcı işlerle uğraşmam gerektiğini söylüyordu. Boş zamanlarımda yazarlık yapabilirdim ama önce geçinecek bir işim olmalıydı. Tanrım! diye düşündüm. Bu benim öz babam! Armut, eğer ağaç eğimli bir tepede bulunuyorsa dibine düşmeyebilir! Babam otuzlu yıllarda gençliğini yaşamıştı ve ölene kadar da unutmadı.

Şu hep sözü edilen, meşhur otuzlu yıllar, giderek artan bir gizem kazanıyordu gözümde. Mesela çocukların birbirlerinden elma çekirdekleri istediklerini anlatırdı babam. Yani hayat şartları o kadar zormuş! O zamanlar Lillevik'te çok daha az sayıda elma ağacı bulunabileceğini aklım almıyor bir türlü. Toplumsal koşullar yüzünden arılar da greve mi gitmişti yoksa? Savaş başlı başına bir konuydu. Savaş yıllarına ait hikâyelerle tıka basa doluydum. Anlatılanlara göre, halkın beş yıl boyunca kursağına kızartılmış şalgamdan başka bir şey girmemiş. Belki de arada sırada bir çürük patates. Peki ama şimdi olduğu gibi o zamanlarda da Lillevik, balık kaynayan bir fiyordun kıyısında değil miymiş? Savaştan değil de "eski zamanlar"dan bahsederken "Fiyord balık doluydu o zamanlar" demezler miydi? Şimdilerde azalmaya başlayan uskumrular, denizden anneannelerimizin tavalarına gri torpidolar gibi akın ederlermiş o günlerde! Almanlar balık tutmayı mı yasaklamışlardı yoksa?

O sonbahar kafamı kullanmaya başlamıştım. İnsanlar mitlere bayılıyorlar, tüm güçleri ile yeni mitler üretiyorlardı. Babamın garajın üstünde bir radyo gizlemek suçuyla Grini toplama kampına gönderilmesi korkunç bir şeydi! Yoksa, acaba, babam *çenesini yeterince tutamamış* da, gizli bir radyosu olduğunu civardaki herkese mi yaymıştı? Bu yüzden mi tutuklanmıştı? O ve onun gibiler otuz yıl sonra kendilerinden birer savaşçı olarak bahsediyorlardı. Aman tanrım, ne kahramanlık! Ruslar yirmi milyon insan kaybettiler ve savaşın kaderini tayin ettiler. Şimdi bizim ihtiyar savaş kahramanı salonda oturmuş, Amerikan kaynaklı dergileri okuyor ve Rusların *bir kere daha* Kuzey Norveç'e girmeden başlarının ezilmesi gerektiğini buyuruyor! Kusmak geliyor içimden!

Tamam. Yazarlar boktan heriflerdi, yazı makinesi sevdasını unutmalıydım. Yine de babama şükran borçluyum. O koltuğunda oturup Mac Lean'in ilk kitabı Ulysses'in kısaltılmış versiyonunu okurken, ben her yazarın sahip olması gereken öfke birikimini oluşturuyordum yavaş yavaş.

Charly'nin odasında edebi toplantılar düzenliyorduk. Charly, ben, Rita ve bazen de Per O'Connor. Ben utancımı yenmiş, kendi şiirlerimi yüksek sesle okuyordum. Şiirlerimin çoğu feci, geri kalanları da kötüydü. Asla beceremeyeceğim şairlik uğraşına kötü başlamıştım. Charly insafsız bir eleştirmen olduğunu hemen belli etmişti. "Sen okuyucuyu hafife alıyorsun. Söyleyeceklerini hazırlop sunmamalısın okuyucuya! Şiir ima etme sanatıdır, Erling! Üstü kapalı olarak belirtme sanatı!"

Charly ise bilim kurgu tarzına dalmış, uzak gezegenlerden hikâyeler üretiyordu. Bunların başı, sonu yoktu; ancak bazı heyecanlı sahneler ve bolca da mizah bulunurdu içlerinde. O'Connor bu hikâyeleri çok beğeniyordu. Hatta öyle ki, kendisi de edebi bir denemeye girişmişti. Büyücüler, kara atlılar ve cücelere kafayı biraz fazlaca takmış olduğundan bu denemeler pek başarılı sayılmazdı.

Rita pek konuşmaz, dudaklarındaki alaycı gülüşle çizim defterine eğerdi başını. O zamanlar edebiyata hevesli idiyse bile, bize bunu belli etmemişti. Ve biz şovenist bok çuvalları da onun sus-

kunluğunu doğal kabul etmiştik. Resimde büyük ilerlemeler kaydettiğini fark etmiş olmakla birlikte, bizim büyük şair beyinlerimizde pek fazla bir yer tutmamıştı bu. Kendini beğenmiş, iğrenç heriflermişiz o zamanlar... Neyse ki yazılarımızı yayınevlerine göndermeye başlayınca, katı toprağa doğru inişe geçtik. Yayınevi danışmanlarının eleştirileri acımasızdı çünkü.

Daha sonra anti-kültürü temsil eden dergileri keşfettik. Bizi onlarla tanıştıran O'Connor oldu. Bir gün, daha önce varlığından bile haberdar olmadığımız bir deste acayip dergilerle geldi. Bazılarına hemen abone olduk. Bir aya kalmadan da, hem Charly, hem de ben ilk çılgınlıklarımızı Gateavisa'* da yayımlatmıştık. Charly, sürgündeki bir Rus Yahudisi imajı yaratmak için Isac B. Sarjajev adını kullanmıştı. Benimkiler kendi adımla yayımlandı. Ne kadar da gururlanmıştık! İşler yoluna girmişti ve meşhur olmamız an meselesiydi.

Yıllar boyu o anı bekleyecektik!

Yerleşik yayınevleriyle flört etmek, anti-kültür çevrelerinde büyük günah sayılsa da, biz umudumuzdan vazgeçmiyorduk. Para konusu da sorun oluyordu. Küçük bir dergi bastırmanın maliyeti hayli yüksekti. Okuldaki matbaayı kullanabilmenin yollarını araştırdım, ancak bu fikrimden vazgeçmek zorunda kaldım. Ufak tefek şeyler basabilirdik ama, bu proje büyüktü. Ne dayanılmaz bir durum! Orada herkesin saçmalıklarını basıyorduk; benim incilerim ise kâğıtlarda kalıyordu.

Meslek lisesinde kendi şeylerimizi basmak imkânsızdı ama, şiir sanatını uygulama konusunda karşıma çıkan fırsatları da değerlendirmiyor değildim. Okuldaki eğitimin gerçek hayatı yansıtması açısından, dışarıdan baskı işi alıyorduk. Profesyonelce yapılması gereken siparişler. Okul bu tür işlerden para alamayacağından, arkadaşlarımızın, tanıdıklarımızın, öğretmenlerimizin siparişlerini yapıyorduk. Ergenlik çağındaki kiliseye kabul merasimi ya da düğün şarkıları uzmanlık alanımıza giriyordu. Bu saçmasapan manzümeleri dizmek hem tipograf hem de şair olarak sinirlerimizi

*Gateavisa: Sokakgazetesi. Anarşistlerin yayın organı. (ç.n.)

bozuyordu. Möller uzun meslek hayatında böyle binlerce şarkı görmüştü. Şair olmayı düşleyen aile bireyleri tarafından üretilen şarkı sözleri, yazıldıkları melodilere asla uymazlardı. "Dereler ve Dağlar Arasında" ya da "Ah, bir yayla biliyorum" gibi banal melodiler eşliğinde söylenebilmeleri için "ve sonra" gibi sözcükler mısraların arasına serpiştirilir ya da lay, lay, lay diyerek geçiştirilirdi. Möller şarkı sözlerindeki hataları bir çırpıda ve kendi kafasından düzeltiverirdi. Düzeltmelerin her iki taraf açısından da üzücü olacağını bildiğinden prensip olarak, sipariş sahibine asla danışmazdı. Düzeltilip basılan bazı düğün şarkıları öyle kötü olurdu ki, nasıl olur da kimse itiraz etmez, şaşardık.

"Bu kadarı da olmaz yani!" diye bağırırdı Möller. İşini ciddiye alır, şarkı sözleri, melodiye uymadığında öfkelenirdi.

Genç Ola'nın yetişkinler dünyasına adım atmasının şerefine, Aagot Teyze tarafından, "Dereler ve Dağlar Arasında" adlı melodi eşliğinde söylenmek üzere yazılan dâhiyane şarkının sözlerini alırdık elimize:

Sevgili Ola, şimdi bir delikanlısın
Bize ilk geldiğin günü hatırlar mısın?
Çocukluk günlerini geçtin
Hayatın uzun yolunu seçtin

Annenin kucağında oturur, gülümserdin sen
Şipşirin bir çocuktun, küçük dostum sen
Okula başladın dün hevesle
Okuyup bitirdin bir nefeste

Genç yaşta müziğe kabiliyetliydin
Toplantılarda, gezilerde, la, la, la
Mızıka takımıyla saraya davetliydin
Ne güzel çalardın tuba.

"Bu rezilliği dizmem ben!" diye feryat ederdi Möller. "Meslek onurumuza karşı adi bir provokasyon bu!"

Benim meslek onuruma da hakaret sayılır diye düşündüm. Sonra bütün sınıf şarkı sözlerini yeniden yazmaya giriştik. Möller bir yandan elindeki kalemi ısırıyor, diğer yandan da melodiyi mırıldanarak kelimelerin üstünü çizip, yenileriyle değiştiriyordu. O kadar hararetle çalışıyordu ki, bizler kendi incilerimizi de bu şarkıya döktürmek istediğimizde kalemi elinden kapmak zorunda kalıyorduk. Sonunda iş bitmiş, bir zamanlar Aagot Larsen Teyze'ye ait olan şarkı sözleri yepyeni bir içerik kazanmıştı.

"Çabuk ol Haefs. Bente ile birlikte dizgiye sokun bunu. Bu iş bugün bitmeli. Tuba çalan o aptal ufaklık önümüzdeki pazar kiliseye gidecek! Hadi çabuk olun sallanmayın!"

Sonbahar sonlarında mesleğimizde ilerleme kaydetmiş, Per ile birlikte özel siparişler almaya başlamıştık. Soygun bölümündeki oğlanların bitmek bilmez ricaları olurdu. Çeşitli dernek ve kulüplere üyelik kartları bastırmak gibi... Bir keresinde okul kimliği bile bastık. Tabii bu işleri Möller okulda yokken yapmaya büyük özen gösteriyorduk. Geri dönüp, yaptığımız illegal çalışmayı keşfedivermesi korkusu sinirlerimizi geriyordu. Yasalara saygılı bir adam olan Möller'in elinden kurtulamazdık. Bir gün O'Connor "Lillevik Esrar Kulübü" üyelik kartı üzerinde çalışırken Möller tarafından basıldık. Kahverengi kartona, gotik yazılarla dizilmiş mükemmel bir karttı hazırladığımız. "Çabuk imha edin bu rezilliği" diye gürledi Möller! "Kullandığınız malzemeyi de tazmin edin! Anlaşıldı mı O'Connor!"

Möller, Per O'Connor'ın uyuşturucu tüketimine çok bozuluyordu. Benimkinden pek haberli olduğunu sanmıyorum. Okula hiç uçmuş olarak gitmezdim. O'Connor'ın ise böyle şeylere pek aldırdığı yoktu. Möller, kendi onurlu meslek geleneğini, gelecek kuşaklara taşımak sorumluluğu yüklediği öğrencilerinden birinin uyuşturucu kullanmasına dayanamıyor, bunu kendine karşı yapılmış bir haksızlık olarak kabul ediyordu. Bununla birlikte polise ya da okul müdürüne gitmek aklından bile geçmezdi. Üstelik O'Connor becerikli bir dizgiciydi. Zaten altı öğrencisinden biri tutuklanmış geriye beş kalmıştı. Per de giderse öğretmenlik prestiji zedelenecekti. Bu yüzden onu sürekli uyarıyor, O'Connor'da bu uyarıları pek ciddiye almıyordu.

Möller, ilk defa evinden uzakta bir okul yılı geçiren bu İrlandalıya karşı bir çeşit sorumluluk hissediyordu. Per hiç haber vermeden, günlerce ortadan kaybolduğunda Möller'in sinirleri bozuluyor ve öfkesini benden çıkarıyordu. O'Connor ile boş vakitlerimizi birlikte geçirdiğimizi bildiğinden sık sık beni camlı bölmesine çağırıyor ve sorguya çekiyordu.

"Dört gün oldu Haefs! Dört gün! Dört gündür okula gelmiyor bu çocuk!"

"Evet doğru" dedim.

"Nee, söyleyecek başka bir şeyin yok mu?" Möller bir sigara yaktı.

"Ne söyleyeyim yani! Ben onun dadısı mıyım?"

"Sen onun *arkadaşısın* !"

"Arkadaşlarım attıkları her adımı bana bildirmek zorunda değiller!"

"Yalancı! Nerede olduğunu sen biliyorsun!"

"Herhalde evinde, 'Şatom'dadır. Sinüzit olmuş yatıyordur yine. Okuldan çıkınca gidip bir ihtiyacı var mı diye bakarım!"

"Bu iş böyle gitmez! Annesine telefon açıp durumu anlatacağım." Möller telefona uzanmıştı. Kolunu ittim.

"*Yapamazsın* !"

"Yaparım! Yaparım! Yaparım!" dedi, inatçı bir çocuk gibi.

"O'Connor'ın annesi sinir hastası" dedim. "Kadını öldürürsün!"

İyi yürekli gözleriyle uzun uzun baktı bana.

"Gerçekten böyle mi düşünüyorsun?"

"Dediğimi yap!" dedim. "Kadın çok kötü durumda, biliyorum!"

"Tamam" dedi. "Sana güveniyorum. O zaman Per'in kaldığı odaya giderim."

"Hay şeytanlar götüresi! Burada oturup diğer öğretmenler gibi işine baksana sen!"

"Ben diğer öğretmenler gibi değilim. Çocuğu merak ediyorum. Uykularım kaçıyor."

"Bu gece yatarken bir kadeh bir şey iç! Şimdi buradan bir yere ayrılma!"

Her ne pahasına olursa olsun Möller, O'Connor'ın odasına gitmemeliydi. Orada nasıl bir manzara ile karşılaşacağını bilemiyor-

dum. Gerçi o sırada Per evde değildi, bir spid işi için şehir dışına çıkmıştı ama kapalı bir kapı Möller'i durduramazdı, bundan emindim. Möller bir işin üzerine gitmeyi seven tiplerdendi. Şimdi oğlanın devamsızlığına kafayı takmıştı ve bunun peşini bırakmaya niyetli gözükmüyordu. Beni iterek paltosunu aldı. Savaşı kaybetmiştim.

"Tamam" dedim, "Sen gidersen ben de gelirim."

Nasıl bir art niyetimin bulunduğunu anlamaya çalışırmış gibi yüzüme baktı. Sonra omuzlarını silkip, gülünç küçük şapkasını başına yerleştirdi.

"Gel, benim arabayla gidelim!"

Möller'in arabası O'Connor'un odasının bulunduğu apartmanın önünde durdu. "Çabuk" diye bağırdı. Sanki yüklü bir partinin izini bulmuş narkotik şube polisi gibiydi. Ben daha toparlanmadan, o arabadan fırlamış, kısa bacaklarıyla merdivenleri tırmanmaya başlamıştı. Geriye yatmış şapkası ve dudaklarına kıstırılmış sigarasıyla bir dedektif parodisini andırıyordu. İlk kez arkadaşlarımdan birinin evinin basılmasında yardımcı oluyordum. Bu nedenle kendimi pek iyi hissetmiyordum. Kapalı kapının Möller'i caydırmasını diliyordum ama pek umutlu değildim bundan. O halde benim işim, Möller içeri girdiği takdirde saklanması gereken olan nesneleri saklamaya çalışmak olacaktı. Möller parmağını hiç çekmeden zile basıyordu. Sinirli bir sesle:

"Sinüzit mi demiştin, aptal herif? Bu bok çuvalı evde değil!"

"Yaa, öyle görünüyor. Belki de doktora falan gitmiştir!"

"Kes sesini! Ben ev sahibine gidiyorum!"

"Hiçbir yere gidemezsin" diye koluna asıldım. "Okula dön. Senin işin derse gelen öğrencileri eğitmek, dedektiflik oynamak değil!"

"Bırak kolumu serseri! Aklını mı oynattın sen? Ya içerde kötü bir vaziyette yatıyorsa... baygın... ölmek üzere..."

"Çok fazla seyretmişsin o kötü filmleri sen! Gel hadi gidelim!"

"Bırak paltomu, bırak dedim sana, bıraaak!"

Kendinden geçmiş gibiydi. Fırlayıp apartman girişindeki, kimin nerede oturduğunu gösteren tabelaya koştu. Ev sahibinin boktan bir herif olduğunu, Möller olay çıkarırsa O'Connor'ın kontratının

hemen iptal edileceğini biliyordum. Möller ise anı yaşayan, bir olayın doğurabileceği sonuçları düşünmeyen bir adamdı. Bana düşen, yaklaştığını sezdiğim felaketi elimden geldiğince önlemeye çalışmaktı.

Möller ev sahibinin kapısındaki zili ıskalamış, kapıyı tekmeliyordu.

Kapı ansızın açıldı ve Lillevik'in en kabadayı ev sahibi göründü. Kaşlarının altında birer ünlem işareti taşıyarak Möller'in yakasına yapıştı ve koridorun iki metre ötesine savurdu.

"Ne haltlar karıştırıyorsun sen bakalım? Kapımı kırmak mı niyetin?"

Möller hem şaşkın hem öfkeliydi. Böyle durumda zaman ve mekân kavramları kaybolur, kafasında tek bir konu kalırdı. "Nerde o, nerde diyoruuum?" Telepatik güce sahip olmayan ev sahibi, bu küçük, öfkeli adama şaşkınlıkla bakıyordu: "Kim nerede, söylesene? Sen deli misin be adam!" Bir yandan da beni süzüyordu.

Omuzlarımı hafifçe yukarı kaldırıp, geri geri merdiven başına doğru yürüdüm. En iyi ihtimalle merdivenlerden aşağıya atabilirdi adam bizi. Neyse ki Möller biraz ayılmış, bu şekilde davranmakla bir yere varamayacağını anlar gibi olmuştu. Yaramaz bir çocuk gibi gülümseyerek şapkasını çıkarttı ve kendisini takdim etti. Acaba beyefendi şu anda O'Connor'ın nerede bulunduğu hakkında bir bilgi sahibi miydiler? Bilmiyorlardı demek! O halde odanın yedek anahtarını,... ehm bu delikanlı son günlerde sık sık hastalanıyordu da!

Sihirli sözcüğü, "O'Connor" adını duyan ev sahibi ile Möller arasındaki buzlar derhal erimiş, adam koşa koşa gidip yedek anahtarı getirmiş ve birlikte yukarı çıkmak üzere ısrar etmeye başlamıştı.

"Cehennemde iblis!" diye düşündüm. Dualarım boşa gitmişti işte.

"Bu O'Connor sağlam ayakkabı değil" dedi ev sahibi. "Yüzünü görür görmez anlamıştım. Yanılmıyorsam, ki pek yanılmam zaten, oda bir uyuşturucu madde deposudur. Hem gece geç saaatlere kadar kadın misafirler de gelir gider!"

O'Connor'm odasına daldılar. Ben de peşlerinden.

"VAY İBLİS!" diye bağırdılar koro halinde. Dört duvarlı, tavanlı ve kapılı bir çöplüğü ömürlerinde ilk defa görüyorlardı. Yerlerinde çakılı kalmışlardı. Beni şoke eden ise ömrümde ilk kez polis rolüne soyunuşum oldu. Kendimi toparlayıp, şimşek gibi bir hızla rafta duran iki adet esrar kabağını alıp sakladım. Diğerleri, çöplere konmuş sinekleri kovmak için pencereleri açmakla uğraşıyorlardı, hiçbir şeyi fark etmemişlerdi.

"Pis domuz!"

Möller başını sallayarak onayladı ve ekledi: "Peki ama *nerede* ? Nerede bu domuz? Eşya piyangosu biletlerini basıp bugüne yetiştirecekti!"

"Tamam söylenme" dedim. "Ben basarım o Allah'ın belası biletleri!"

"*Sen kes bakalım sesini* " diye bağırdı Möller. "Onun nerede olduğunu biliyorsun, ama bize söylemiyorsun!"

"Benim bildiğim bir tek şey var, o da Per'in evde *olmadığı* ve de sizin onun odasına izinsiz olarak girdiğinizdir. Uyuşturucu diye tutturdunuz ama hiçbir delil yok elinizde. Delil bile olsa, bu sizin değil, aynasızların işi!"

Anlaşılmaz bir nedenden dolayı, konuşmam etkilemişti onları. Utanarak önlerine baktılar. Bu anlık üstünlüğümü sürdürdüm: "Bu odayı kanun namına arayacak mısınız, yoksa çıkalım mı beyler?"

Kükreyen maymunlara örnek olsun diye ben önden çıktım. Ev sahibi, O'Connor'la bir çift laf edeceğine dair bir şeyler mırıldanırken, Möller sesini çıkarmadı. Havaya bu kadar girdikten sonra, kolay kolay teslim olmayacağını biliyordum. Düşündüğüm gibi de oldu. Arabaya bindiğimizde bir sigara yakıp, O'Connor'm annesine telefon etmekten söz etti yine.

"Yarayı daha fazla deşmemeni söylemiştim sana! Bugün yaptıkların yetmiyor mu?"

Bana döndü, gözlerinde acı vardı. "Ne yapmamı istiyorsun benim? Sen de *biliyorsun* ki zor durumda! Allah kahretsin, seviyorum ben bu çocuğu!"

"Seninle bir anlaşma yapalım. Bugün Per'in izini bulmaya çalışacağım. Yarın okula gelmesini sağlarım. Sen, bir şey yapmayacaksın! Hiçbir şey! Ben sözümde duramazsam, sen ne istersen yap,

ama yarına kadar sabret! Tamam mı?"

"Sen matbaacı olamazsın! Senin gibi herifler politikacı olurlar ancak" deyip arabayı çalıştırdı. "Tamam, telefonu yarın ederim!"

Okula kadar hiç konuşmadık. Başıma bela aldığımı biliyordum.

İş gerçekten de belaydı. Gece saat on buçuktan önce izini bulamadım O'Connor'ın. Serbest Kumsal'ın yakınındaki bir kulübede uçmuş, yatıyordu. Ne kadar uğraştıysam boşuna, kendine gelmedi. Neyse ki yanındaki kızın kafası daha az dumanlıydı. Onun yardımıyla Per'i götürdüm. Yolda kahkahalarla gülüyor, gülmeye ara verince de kusuyordu.

Ertesi gün okul vaktinden önce birkaç şişe bira ve Charly'den aldığım bir sarma ile Per'in odasına gittim. Vaziyetini düzeltebildiğim kadar düzelttim ve okula götürdüm. Möller tek söz söylemedi. Per'in annesine de telefon etmedi. İlk diplomatik başarımdan gurur duyuyordum. Zaman geçtikçe, sık sık böyle diplomatik görevler düştü bana. O'Connor gibi bir arkadaşım varken, engellenecek felaketler hiç eksik olmazdı!

İlkbahar yaklaştığında, biz işi rutin haline getirmiş, uyuşturucu tüketimimizi artırmıştık. Viski, amfetamin, esrar ve ara sıra da bir kaç sosisle beslenen O'Connor epey zayıflamıştı. Pantolonlar üzerinden düşüyor, gözleri giderek çukurlarına gömülüyordu. Ona baktığımda kendimin çok formda göründüğüm duygusuna kapılıyordum. Uyuşturucu kullanmayı öğrenmiştim, çok fazla etkilenmiyordum artık. Oysa O'Connor, her müptelanın uymak zorunda olduğu bir numaralı kuralı göz ardı etmiş, yemek yemeyi unutmuştu. Bazen onu bizim eve sürükler, annemin mutfağına sokardım ama boşuna! Midesi öyle küçülmüştü ki bir öğün yemeği bile kabul etmiyordu. Lillevik Meslek Lisesi bir yıllık yerine iki yıllık olsaydı, Per O'Connor çoktan öbür dünyaya göçmüş olacaktı. Oysa, bugün kuzeyde bir gazetede çalışan, güzel bir kız çocuğu babası... Fren yapmasını bilmeyen biriydi, koşuyu sonuna kadar sürdürmek istedi. Birbirimizden ayrıldıktan sonra dört yıl bataklığın en dibinde yaşadı. Her şeyi gördükten sonra oradan çıkmak istedi. Bunu başaran az sayıda insandan biridir Per O'Connor.

Okul yılının sonunda tahmin edilebileceği gibi, kızlar sınıfın birincisi oldular. Kadınları dizgi başında görmeye alışık olmayan Möller, çok etkilenmişti bundan. Her fırsatta bizi fırçalıyor, sınıf birincisinin bir erkek olmayışını bizim tembelliğimize veriyordu.

Benim açımdan garip bir durumdu, ilerde sürdürmeyi düşünebileceğim bir meslek sahibi olmuştum. Harfleri tek tek dizerek kelimeler, kelimeleri yan yana dizerek cümleler meydana getirmek, sonra da eski Heidelberger'in yanında durup, basılı kâğıtların çıkışını seyretmekten büyük zevk alıyordum. Bu zanaatte, diğer bütün zanaatlerde olduğu gibi bir *meslek prestiji* vardı. Kötü dizilmiş kitaplara eleştirerek bakıyor, işin yalnızca düzgün değil, mükemmel olmasını istiyorduk. Tam o dönemlerde büro baskı makineleri ve fotokopi makineleri pazara girmek üzereydi. Möller ile birlikte bu makinelerin yaptığı kötü işlere öfkelenirken, bu yeni teknolojinin bizi tipograf olmaktan alıkoyacağını bilmiyorduk tabii. Zaman değişmiş, civardaki matbaalar çırak kotalarını kaldırmış, kurşun baskıları da kapı önüne koymuşlardı. Kısacası kimsenin bize ihtiyacı yoktu. Zavallı Möller bizi "satabilmek" için çok uğraştı ama boşuna! Ben bile kâğıt ve posta masrafı olarak birkaç yüzlük harcadım, ülkenin her yanına başvurular gönderdim ama cevap hayırdı ve hayır olarak da kaldı.

O'Connor Otta'ya evine, oradan da Kopenhag'a gitti. Ben de Lillevik'teki aylaklık günlerime döndüm.

Pembe fabrika

(Hiçbir ideolojiye bağlı olmaksızın, kendiliğinden bir proleterleşme sürecine girişin hikâyesi)

1 Sonbahar günlerini "Denizyıldızı"nda geçirir olmuştuk. Ortalık keyifsizdi. Aynasızlar çevreyi temizlemişlerdi. Esrar kıt ve pahalıydı. Başvurularıma olumsuz cevaplar gelmeye devam ediyordu. Charly de parasızdı ve aylaklıktan canı sıkılmıştı. Rita hayatına nasıl bir yön vereceğini bilemediğinden onuncu sınıfa yazılmıştı. Charly ile benim açımdan kesin olan tek şey, yeni bir otlak aramak, kendimize para kazandıracak bir yol bulmaktı.

Yakın çevremizde çalışan bir Tim vardı. Birilerinin onun aslında aktör olduğunu keşfetmesini beklerken, vakit geçirmek için bir fabrikaya girmişti. Bize işinden pek bahsetmezdi, ama sanayi işçiliği yaparak yaşanabileceği izlenimini edinmiştik.

Bir öğleden sonra, Charly ile benim oturup kahve içtiğimiz sı-

rada "Denizyıldızı"na girdi. Birer kilise faresi kadar meteliksiz, sigarasızdık.

"Buradan yakın" dedi birasını içerken. "Ama anlamıyorum bu kadar meteliksizliğe nasıl dayanıyorsunuz?"

"Nasıl mı dayanıyoruz?"

"İş. Ekonomi tıkırında, iş bulmak kolay. Bir-iki ay sıkın dişinizi, altı ay yetecek kadar para yaparsınız!"

"Çıraklığa girmeyi bekliyorum" dedim.

"Yok ya!" dedi. "İyi ki bahane bulmuşun meteliksizliğine! Seni anlamıyorum Erling, bizim orada iş hazır. Burada oturup sana telefon etmelerini beklemiyorsun herhalde!"

Charly yan gözle bana baktı. "Ne diyorsun?"

"Bi düşüneyim!" dedim.

Charly bu cevaptan pek memnun kalmamıştı. "Yani şimdi şu anda iş var mıdır sizin orada?"

"Yes, hemen şimdi var! Yarına ne olur bilemem. Araba kapıda..."

Charly hemen yerinden fırladı. "Sen burada kalıp bi düşünüyorsun di mi?" İsteksizce onları izledim. İskelenin oraya indik. Koyun ucunda, fiyorda doğru uzanan düzlükte kurulmuş olan Rockwool yani kayayünü* fabrikasına gitmeden birer sarma yaktık. Hepimiz kafayı bulmuştuk.

"Boş versene Erling, çok ciddiye alma bu işi. Düşünsene, Erling Haefs'in işçi tulumu giydiğini duyan bütün akademisyen komünistler hasetlerinden çatlayacaklar!"

"Ben tek bir ML'ci tanımam" dedim.

"O zaman bas git buradan iblis! Arabayı durdur Tim, Erling inecek.

"Tamam, tamam çek!" dedim "Çek o Allah'ın belası fabrikaya!"

Heyula gibi binaların önünde park ettik arabayı.

"Önce dosdoğru, sonra sola, ben bekliyorum" dedi Tim.

Hemen işe alınmıştım. Matbaalardan çıraklık dilenmeye benzemi-

*Kayayünü: Rockwool. Türkçe'de camyünü olarak bilinen inşaat izolasyon malzemesi. (ç.n.)

yordu bu! Personel müdürü, ihtiyarlığında revizyonist olmuş, sınıfına ihanet etmiş eski bir NKP*liydi. Biz ona, o da vardiya işçisi olmaya karar vermiş şu uzun saçlı iki delikanlıya bayılmıştı. Yanımızda hiçbir resmi belge yoktu ama ne gam! Vardiyada eleman krizi vardı ve bizden istediği, kollarımızı sıvayıp, derhal işe girişmekti.

Günlerden cuma olduğundan, pazartesi saat tam yedide işe başlamak üzere anlaştık.

O hafta sonu Charly, ben ve Rita ormana gittik. Güzel ve ılık bir eylül günüydü. Her taraf böğürtlen ve mantar doluydu. Tim'den bir yüzlük ödünç almış, yiyecek, içki ve sigara alışverişi yapmıştık. Biraz toz, biraz da asit. Kasabada hiç beklenmedik bir anda sert ve temiz bir parti asit bulmuştuk. LSD'ye o yaz alışmıştık ama çok dikkatli olmayı da öğrenmiştik. Bu işin eskileri, bunun çocuk oyuncağı olmadığını kafamıza kazımışlardı. Hatta ilk tripte Öyvind ve Katarina bütün geceyi yanımızda geçirdiler. İnişe geçtiğimizde, bize bir şeyler olmuş, kelime ve kavramlardan uzaklaşmıştık.

Gople Gölü'nün orada kamp kurduk. Buraya ulaşmak hayli güç olduğundan, yalnız kalacağımızdan emindik. Yazın da sık sık gelmiştik buraya. Dağın kuytuluğuna ağaç dallarını da kullanarak küçük bir sığınak yapmıştık. Çimenlere uzanmış güneşleniyorduk.

"Bundan sonra hiçbir şey eskisi gibi olmayacak" dedi Charly. "Bunun bir başlangıç olduğunu hissediyorum. Daha Tim fabrika lafını açarken, Charly dedim kendi kendime, bir yılı geçkin bir süredir bir kavşakta bekliyordun, yönünü seçmenin tam sırası şimdi!"

"Bilemiyorum..." dedim. Charly'nin bizim için seçtiği yöne alışamamıştım henüz. Yüzükoyun yatmış, göldeki yılan balıklarını seyrediyordum. Kafam iyiydi. Bir balık kıpırtısıyla, gölün cam gibi yüzeyinde halkalar oluşuyor, bu halkalar içimde de büyüyordu. Ormanda ağaçlar hafif hafif kıpırdıyor, kan, damarlarımdan kadife yumuşaklığıyla akıyordu.

"Senin hatan" dedi Charly, "Her şeyi çok ciddiye alman! Hayatının her yeni raya girişinde, sanki bundan kurtuluş yokmuş gibi davranıyorsun. Bak, mesela şimdi, orada yatmış, otuz yıl makine

---

* NKP: Sovyet yanlısı Norveç Komünist Partisi. (ç.n.)

başında işçilik edecek gibi hissediyorsun kendini. Mesele bu değil ki! Biz şair olacağız, bu kesin, ama düş kurmak karın doyurmuyor. Bu memlekette para da ağaçlarda yetişmediğine göre bir şeyleri takas etmeliyiz. Tıpkı mal satarken yaptığımız gibi. Yalnız bu kez esrar yerine ter ve kas gücü satıyoruz, tamam mı?"

"Evet bu prensibi biliyorum" dedim. Karl M bu konuda koca bir kitap yazmış."

"İşte gurur duy biraz. Bizim gibiler için yazmış o kitabı!"

"Yanlış. Biz küçük burjuvayız. Öğğğğ bu ismi duymak bile adamın midesini bulandırıyor, Karl'ın da amacı buydu herhalde."

"Neyse, ben o kitabı okumadım. Ama o herif de bütün iyi Hıristiyanlar gibi babalarımızın günahının bizlere de geçeceğine filan inanıyorduysa, bilmem artık. Ben işçi olacağım, babam Grand Hotel'in anahtarlarına göz kulak olmaktan başka iş bulamadıysa bana ne!"

"Yine de sen bir küçük burjuvasın."

"Tamam, tamam. Ama bana mangır *lazım* ! Partiye kaydolmayı da düşündüğüm yok!"

"Tabii" dedim. "Bizim sınıfımızdan gelenler komünist partiye kaydolmazlar."

"Öyle mii!" diye güldü Rita. "Söyle bakalım bu kasabadaki AKP-ML'*yi kim yönetiyor, *bilmiyor* musun yoksa bizi mi maytaba alıyorsun?"

"Rita haklı" dedi Charly. "Sana bi şey diyim mi Erling, kendimize biraz çekidüzen verirsek, bayağı yükseliriz! Hemen gidip kaydımı yaptıracağım!"

"Kafanı asitten temizle sen önce" dedim.

"Vay iblis! Ben çalışacağım!" dedi Charly. "Allahın cezası proletaryaya burjuvaların da çalışabileceğini göstereceğim!"

Rita çimenlerde yuvarlandı ve bulutları seyretmeye başladı.

"Boktan muhabbet! Ömürleri boyunca tek bir iş bile yapmayanlar sizin gibi konuşurlar işte!"

"Sesinizin bu tonunu hiç beğenmiyorum küçük hanım! Çarpım

*AKP-ML: İşçilerin Komünist Partisi. Marksist-Leninist. Çin yanlısı Norveç Komünist Partisi. (ç.n.)

tablosunu henüz sökmüş, boklu bir kızdan bu lafları duymak hiç hoşuma gitmiyor! Hayatımız boyunca çalışmaktan başka bir halt etmedik biz! Kimin için çalıştık acaba? Evet, küçük hanım söyleyeyim: *Senin* için çalıştık! Taa başından beri senin için çalıştık. Arka avluda kışın açıkta yattığın günlerden bu yana, sana güvenli bir gelecek verebilmek için itler gibi *gayret gösterdik* . Bayıldığın o pembe sakızlardan çiğneyesin diye, sabahtan akşama kadar kim şişe topladı acaba? Biz yavrum, biz! Erling Haefs ve Charly Lie!"

Rita kahkahalarla gülüp, paketimden bir sigara çekti.

"Sizler birer bok çuvalıydınız ve sen de bunu çok iyi biliyorsun Charly!"

"Ehhh" diye homurdandı Charly. "İlk maaş zarfımızı açtığımızda, şık bir restoranda nefis bir gece geçirtiriz sana. Hani şöyle takım elbise, kravat ve kısa saç zorunluluğu olan restoranlardan birinde! Ben böğürtlen soslu geyik eti ve karamel soslu, konyakla gratine edilmiş bıldırcın ısmarlayacağım!"

"Konyakla *gratine* edilmiş bıldırcın mı?"

"Yes, sir! Cebinde dolgun bir maaş zarfı bulunan çalışkan işçi her şeyin en iyisine layıktır!"

"Bunu unutmayacağım" dedi Rita.

Uzanmış, onların alçalıp yükselen seslerini, ormanı, bu seslerin tümünden oluşan melodiyi dinliyordum. Evrende, ufacık bir nötrondum. Gövdem müthiş ağırlaşmıştı ama aynı anda ağaçların tepesine yükselmiş, otların üzerinde oturan üç arkadaşı gözlüyordum. Akşam güneşi parlıyor, bense alacakaranlıkta gölden su içmeye gelen geyiği beklerken bir alçalıp, bir yükseliyordum. Başka bir nötronda, başka bir gezegende bir fabrika dolusu sessiz işçi bekliyordu. Aklımın uzay gemisi paramparça olduğundan, kendimi banka hesabında parası bulunan, sorumluluk sahibi bir fabrika işçisi gibi düşleyecek soyutlama yeteneğinden yoksundum. Güldüm, aynı anda guguk kuşunun sesini duydum. İkimiz de mevsimsizdik, guguk kuşu ve ben.

Bütün gece ateşin etrafında oturup, hayatı, ölümü ve her şeyin anlamını konuşmuştuk. Şehirde bir kafede yapılan bu tür konuşmalar

pek banaldir de nedense, baykuşların tepede öttüğü, yarasaların kara bir gölün üzerinde gezindiği bir ortamda, doğallık kazanıyorlar. Ertesi sabah buz gibi göle girdik. Sonra da birer sarma yaktık. Kendimizi çok zinde hissediyorduk. Güneşli bir günde, ormandan böğürtlen ve mantar toplayıp yiyerek, gezine gezine geri döndük. Lillevik yakınlarına vardığımızda gece oluyordu.

Günbatımı. Donup kalmıştık. Ayaklarımızın altında Lillevik sihirli bir ışık içinde yüzüyor, eski sararmış bir tabloya benziyordu. Fiyord mavi üzerinde altın menevişlerle kıpırdıyor, camlar kısa ışık demetlerini yansıtıyordu. Nefes kesecek kadar güzel bir görüntüydü.

"Bakın" diye işaret etti Rita. "Tanrım!"

"Çok etkileyici" dedi Charly.

Onların gördüğünü ben de görmüştüm. Bir anlık bir görüntü, güneşin batıdaki tepenin arkasına girmesiyle kaybolmuştu. Gelecekteki işyerimiz, gri hangarları ve göğe uzanan sevimsiz bacalarıyla tüm fabrika pembe bir ışığın içinde yüzüyordu. Henüz boyanmıştı sanki. Pembe tonlarının arasında pencereler altın yaldızlar halinde parlıyordu. Bu, gördüğümüz en güzel fabrikaydı!

"Pembe fabrika" dedi Charly. "Eğer bundan bir şiir çıkmazsa, ben yeteneksiz herifin tekiyim demektir, vazgeçerim bu sevdadan!"

2 Proletarya ile karşılaşmamız düşündüğümüz kadar dramatik olmadı. Rockwool'da ücretlerden, kadınlardan, yarış atlarından ve on kiloluk balıklardan konuşuluyordu. Bir de futbol tabii. Nereden geldiğin, daha önce neler yaptığınla ilgilenen bir Allah'ın kulu yoktu. Bütün mesele işini yapmaktı.

Acayip bir vardiyaya düşmüştük. Sanki kader, aylaklıktan iş hayatına, yumuşak bir geçiş yapmamızı uygun görmüş gibiydi. Rockwool ile bu ilk karşılaşmam, yıllar sonra ne zaman parasız kalsam, endüstri işine dönmemi garantiledi. O havayı, o ruhu son nefesime kadar unutamam.

Benim başladığım zaman, Rockwool'da yalnızca erkekler çalışıyordu. Bu insanlarla bir kahve, bir sigara içimlik beraberlikten

sonra, onlardan biri oluyordun, bunu hep hissettiriyorlardı sana. Omuzuna ilk şaplağı attıktan sonra diğer vardiyaların tembel ve serserilerden ibaret olduğunu söylüyorlar ve seni buna hemen inandırıyorlardı. Vardiyalar birbirlerinden pek hoşlanmaz, hep birlikte patronlarla ücret pazarlığına giriştikleri zamanlar dışında, hiç iyi geçinmezlerdi. İşte ancak o zamanlar, aralarında güçlü bir dayanışma olurdu. Dişleriyle tırnaklarıyla, tembel bok çuvalları için savaşırlardı. En kötü vardiya, bütün sene boyunca gündüz vardiyası yapanlardı. Yumuşak herifler, anakuzusu homolar ve ihtiyarlar buradaydı.

Bizim vardiyanın başı Bjone idi. Sesi ustabaşı Karlsen'ın iki katı ağırlıktaydı. Bjone altmış yaşlarında, dev bir herifti. Emekli olmaktan ödü kopardı. Rockwool'da yirmi yıldır çalışıyordu. Ondan önce başka fabrikalarda da çalışmıştı. Karısından nefret eder, fazla mesai yapmak için, her fırsatı değerlendirirdi. Kapalı gözler ve ağzında sigara ile günler, geceler boyunca çalışırdı. Bjone endüstri işçisinin prototipiydi. Güçlü kuvvetli, dayanıklı, suskun... Norveç edebiyatı hakkında tüm bildiklerimi Bjone öğretti bana. Makineler uğuldar, etrafımız toz dumana bulanırken; işbaşında! Her şeyi okumuştu, engin bir bilgisi vardı.

"Ingeborg Refling Hagen, o bayanın elini sıkmak isterdim." Tozdan kısılmış sesinde derin bir saygı vardı. İzmariti tükürdü, yeni bir sigara daha sardı.

Torup! Sınır tanımayan şahane alkolik. Ufak tefek, esmerdi. Ayık gezdiği çok enderdi. Torup'ün "gecesi" olan vardiyalarda eski fabrika binası, bir kişinin yedi kişiyi delice eğlendirdiği bir gece kulübüne dönerdi. El arabalarıyla yarıştan, paketleme makinesinin tepesinde stiptize kadar çeşitlilik gösterirdi hünerleri. En inanılmazı da bütün bu gösterileri, işini yaparken sahneye koymasıydı. Vardiyadaki diğer çocukları sokaktan tanıyordum. Güve, Deli ve Sinirli. Üçü de esrarkeşti. Sonuncu Sert Hansen adıyla tanınırdı kasabada. Lillevik'in en ünlü soyguncusuydu. Ed ve diğer oğlanlar onun yanında melek kalırlardı. Hayatı boyunca içeri girip çıkmıştı. Şimdi kırk beşindeydi. Fabrika çevresinde namuslu bir işçi olmaya karar verdiği yolunda söylentiler dolaşırdı ama ben onun söz verdiğini hiç hatırlamıyorum.

Saat altı buçukta kart basışımızın törensel bir havası vardı. Klakk! 06.32. Erling Haefs ve Charly Lie fabrika işçisi olmuşlardı.

"Hadi cicilerimizi giyelim!" dedi Charly.

"İnşallah hazırdır. En iyi bluejean'imle çalışacak değilim!"

Gürültülü salondan geçerek, üst kattaki kantine ve gardıroplara giden merdivenleri tırmandık. Arkamızda gece vardiyasının adamları durmuş bizi süzüyorlardı. Biri "uzun saçlı homolar" diye bağırdı. Aslında denemenin en güç yanını vaktinde gelerek başarmıştık, ama daha bundan haberimiz yoktu o zaman.

"Onlara bakmayın çocuklar" dedi ustabaşı Karlsen! Aşağı salona yan gözle bakarak, "Şu aşağıdakilerin hepsi bok çuvalı. İşin ne demek olduğunu bile bilmezler. Şansınız varmış ki bizim vardiyaya düştünüz. Karlsen'in vardiyasına bütün işçilerin en seçkinleri alınır! Gelin size gardıropbu göstereyim.

Karlsen'ın mavi renkli depo üniformasını takip ettik. Önceki gün bize tanıtılan gruptakileri düşündüm ve diğer vardiyadakilerin kimler olabileceğini tahmin etmeye çalıştım. Karlsen'ın vardiyasına bütün işçilerin en seçkinleri alınırmış... Eh Tim denen tembel de bu grupta olduğuna göre!

Bize her kıpırdanışımızda elektriklenen, kalın sentetik kumaştan yapılmış mavi işçi tulumu ve siperliği şeffaf olan boyacı kepleri verdiler. Yeni kılığımız ve yarım metre uzun saçlarımızla halimiz görülmeye değerdi doğrusu. Sigara paketlerimizi cebimize yerleştirip, kantine girdik, kahve otomatına birkaç mangır bastık. İşte biz de *onlardandık* artık. Karlsen'ın vardiyasından iki delikanlı.

Bjone'nin masasına oturduk. Bizi başıyla selamlayıp sıcak kahvesinden bir yudum höpürdetti.

"Atkuyruğu, millet!" dedi bir süre sonra. "Atkuyruğu yapmak lazım. Şu uzun saçları makinelere bir kaptırdınız mı işiniz tamamdır!"

"Tabii yaparız" dedi Charly. "Takımın öbür elemanları nerede?"

"Şimdi gelirler. Son anda gelmeyi âdet edinmişlerdir. Bakın çocuklar, şunu hiç unutmayın; son anda gelin ama geç kalmayın! Vardiyada yedi hatta sekiz adam olmadan iş yürümez. Birileri ha-

bersiz kaytarırsa düğüm oluruz burada!"

"Karlsen, o nasıl bir adam?" diye sordum.

"Bütün ustabaşılar gibi, bir ayağı imalat salonunda, bir ayağı büroda! Ama iyi adamdır. Kendisi de on beş yıl imalatta çalışmış olduğundan, ne zaman konuşacağını, ne zaman susacağını bilir. Dert olmaz size."

Duvardaki saat yediye yedi kalayı gösterirken bütün vardiya kahve masasının etrafında toplanmıştı. Bjone hafta sonundaki balık maceralarını anlatırken, Torup kahkahalarla gülüyor, Bjone'nin tek bir balık bile tutabildiğine inanmadığını söylüyordu. Sert Hansen ve bizler hafta sonunda neler yaptığımızı anlatmıyorduk.

"Gitmemiz... Gitmemiz lazım değil mi? Eğer gitmezsek çok kızacak..."

"Sus lan Sinirli! Şu aşağıdaki heriflere bedava hiçbir şey vermeyeceğimizi öğrenemedin aylardır!" dedi Torup. "İhtiyar Bjone'ye güven. Burada zamanlamayı yapan odur. Balık tutamaz ama saati bilir!"

Yediye iki kala Bjone ayağa kalktı ve sigara paketini cebine koydu. Diğerleri fırlayıp, onu takip ettik. Makinelerin uğultusu, toz ve sıcaklıkla birlikte yüzümüze çarptı. Merdivenlerden yavaş yavaş inmeye başladık. İmalat salonundaki çocukların sabrı taşmıştı. Islıkları küfürler izledi.

"Çabuk olun bee! Heey Bjone, senin karın yatmış beni bekliyordur şimdi. Gecikirsem çok kızar, bak karışmam!"

Bjone homurdandı.

"Vay iblisler! Saat *iki dakika* geçti!"

Bjone salonda ağır ağır yürüdü, saatini makinenin yanındaki çığırtkanın gözüne soktu. Saat tam yediydi.

"Sen git eve de kediyi sik Willy. Tam yirmi yıldır şu merdivenleri inerim. Ne kadar zaman harcadığımı da iyi bilirim!" Willy'yi yakasından tutup yere fırlatmış ve hemen işinin başına geçmişti. Gece vardiyası bağıra çağıra, küfrederek, gülerek merdivenlerden tırmanmış, duşlara girmişti.

"Haefs gel buraya! Kayayünü nasıl balyalanır göstereyim sana. Yanımda dur şimdi!"

Kayayünü üretmek kolay bir süreçti. Parçalanmış kayalar erit-

me fırınına gönderiliyor, buradan çıkan sıvı madde, bağlayıcı özelliği olan diğer maddelerle karıştırıldıktan sonra çıkrıktan geçirilerek yüne benzeyen gri bir kütleye dönüştürülüyordu. Bu kütle çelik silindirlerle sertleştirme fırınına iletilirdi. Kayayününe bildiğimiz görüntüsünü veren bu fırınlardı. Fırınların öbür ucundan kayayünü püskürür, çelik silindirler üzerinden geçirilerek, bıçaklı kesim bölmesine gönderilirdi. Salonun öbür ucunda bulunan bu bıçaklar yünü uygun boylarda keserdi. İşte bin dokuz yüz yetmiş dört sonbaharında, bir sabah körü, bantın bu ucunda duran bendim. Bıçaklar on beş santimetre kalınlıktaki plakaları belli bir tempoda keserek önümüze yığıyordu. Hangi ebattakilerin kolay, hangi ebattakilerin zor iş olduğunu daha sonra öğrenecektik. O anda ise paniğe kapılmış bir halde ellerimi uzatmış duruyordum. Eğer çabuk hareket etmezsek, dörtlü gelen kesilmiş parçalar yerlere, üzerime yuvarlanacak ben de diri diri altlarına gömülecektim.

"Çabuk olmak lazım!" diye bağırdı Bjone. "Ama telaşlanma. Telaşa kapılırsan bütün işi berbat edersin!" Dört plakayı üst üste koyuyor ve paketleme makinesine doğru itiyordu. Paketleme makinesinin başında Sinirli vardı. Plastik rulo ve kumanda düğmesi ondaydı. Bjone'nin işi bittikten sonra, Sert Hansen hamle yaptı, dörtlü balyayı hazırladı. Sıra bendeydi. Bana en yakın olan plakayı kavramamla, bir çığlık atarak bırakmam bir oldu! Avuçlarım yanmıştı.

"Bu Allah'ın belası şeye alışana kadar eldiven kullan!" diye bağırdı Sert Hansen. Arka cebinden çıkardığı kalın eldivenleri bana fırlattı. Şaşkınlıkla eldivenleri giyerken, benim duraksamamın artırdığı kaosu düzenlemek için Bjone ve Güve koştular. Bantla paketleme makinesi arasında üç adamın çok düzenli gidip gelmesi gerekiyordu ve yanılmaya hiç zaman yoktu.

Kayayünü önümüzden sıcak lav gibi akıp gidiyordu. Yeniden düzene girmek için stopa basmamız söz konusu değildi. Stop düğmesi kutsal bir şeydi ve işçilerden bir tanesi silindirlerin arasına sıkışmadıkça o düğmeye basılmazdı. Bu tempoda çalışmak imkânsız gibi görünüyordu bana. Ancak diğerlerinin bunu becerdiğini de anlamıştım. Dişimi sıkarak çalıştıkça hareketlerimi kontrol edebilmeye başladığımı hissettim. Sinirli, kızgın kayayünü plakalarına, sıcak plastik kaplayan makinenin başında gülümsüyor, çıkan pake-

ti el arabalarına fırlatıyordu. El arabaları Charly ile Güve'deydi. İmalat salonu ile depo arasında mekik dokuyorlardı. Charly'nin yüzünde giderek donuklaşan gülümsemeden, onun işinin de pek kolay olmadığını anladım. El arabaları dev gibiydi ve tepesine kadar yükleniyordu. Deneyimsiz ellerin arabayı idare etmesi, salondaki makine ve insanlar arasından manevralar yaparak geçirmesi kolay değildi. Burada yapılacak bir hata, diğerleri tarafından ömür boyu hatırlanırdı. İnsanlara bu yüzden olmadık isimler takılırdı. Mesela depoya gidip, Gunnar Pettersen'i sormak boşunaydı. Zenci derseniz, hemen anlarlardı. Zenci bir keresinde yük arabası sürerken, atölyede bir yerlere çarpmış ve yüzü karaya bulanmıştı. Ayrıca Sabun Nils, Merdiven Ragnar, Paçavra, Zemberek Knut ve daha bir sürüsü de burada çalışıyordu. Bizim gibi acemiler açısından en güç durum, kimin takılan isimlere aldırmadığı, kimin ise öfkeden kudurduğunu bilememekti. Kıdemliler biz çaylakları bir bahane bulup bu öfkeli tiplere göndererek kafa bulurlardı. Herkesin kullandığı lakapları bir de biz dener, cevap olarak sunturlu bir küfür ya da yumruk yerdik. Bir keresinde Charly fırın bölümünden Amcık Trlygve'yi çağırmaya gitmiş, yediği şaplaktan kızarmış yüzüyle geri döndüğünde de, on beş kişiyi makine gürültüsünü bastıran kahkahalarla gülerken bulmuştu. Bir keresinde beni de el arabasıyla Zemberek Knut'e göndermişlerdi. Knut imalat salonunun bir köşesinde özel tipte bir ürün imal eden eski bir işçiydi. Bir altmış boyunda, zayıf, yaşlı bir adamdı. El arabasını park ettim, kasketimle selam verip, gitmeye davrandım. İşte tam o anda zemberek Knut kıpkırmızı kesilmiş, ne olduğunu anlamama fırsat bırakmadan gırtlağıma yapışmıştı. Şaşkınlık içinde gerileyip, yakamı kurtardım. "Bunu isteyerek yaptın, seni şeytan seni! İsteyerek yaptın"

Getirdiğim yükü işaret etti. Tabii bizim oğlanlar arabayı öylesine yüklemişlerdi ki bu küçük adamın yükü devirmeden boşaltması imkânsızdı. Öfkeden kudurmuştu. İşte o zaman adının niye Zemberek Knut olduğunu anladım.

O gün öğleden sonra bisikletle eve döndük. Vücudumuz alışık olmadığımız hareketlerden kazık gibiydi. Bisikletin gidonundan sarkan torba içindeki termos ve yemek çantamızla, dudağımızdaki sigaralarla, tam işinden eve televizyon seyretmek üzere dönen işçi-

lere yakışacak biçimdeydik.

"Sevdim" dedi Charly. "Hiç ummuyordum ama, bu takımı çok sevdim! Fabrikada iyi eğleneceğiz."

"Aylaklığa pek vakit kalmadı. Ama zamanın nasıl geçtiğini de anlayamadık."

"Değişim yapıyoruz da ondan" dedi Charly. "Bantta ne kadar boktan bir tempoya girersen gir, orada sadece yarım saat duracağını biliyorsun!"

"Acaba gece vardiyası nasıl?"

"Öğleden sonra vardiyası en kötüsü. İkiden akşam ona kadar. Bir hafta boyunca hiç boş günün yok!!"

"Ben bugün galiba bir hata yaptım" dedim. "Bjone'ye ücretin çok iyi olduğunu söyledim."

"Aman tanrım, kilisede küfür etmek gibi bir şey bu!"

"Evet, herif beni zekâ özürlü filan sanmıştır."

3 Uyuşturucu maddeler sanki bizi takip ediyordu, her an peşimizdeydi. Acemi kafalarımızı yeraltı dünyasına bir kere sokmuş, bir daha da bulduğumuz bu yeni gerçekten kurtulamamıştık. Bu bizim dünyaya *bakış* açımızı belirleyen bir şeydi. Bu dünyaya kabul edilmişlerin, kabul edilmeyenlerin farkında bile olmadığı ufacık işaretlerini hemen alırdık. Daha sonraları, tanıdıklarımın çoğunu eşcinsellerin oluşturduğu yıllarda, bu yazılı olmayan kuralların, minicik işaretlerin bu kamplarda da -hatta biz keşlerin arasında olandan daha da yoğun olarak- bulunduğunu gördüm. Tıpkı homolar gibi biz de nereye gidersek gidelim, bize benzeyenleri hemen bulurduk. Sanki dumancıların, asitçilerin kokularını alır, onların bize gönderdikleri telepatik sinyalleri sezerdik. Herkesin sandığı gibi uzun saç, sakal, yırtık bluejeanler, yani dış görünüşe ait şeyler değildi bu. Lillevik'te ya da bir başka yerde caddede yürürken, yanımızdan geçenin bir anlık bir bakışını yakalardık. Adam son derece düzgün de giyinmiş olsa, ne istediğini hemen anlardık. Ufacık bir davranış, sigarayı tutuş şekli bile olabilirdi bu. Lacivert takım elbise ya da kravat bizi asla yanıltmazdı. Charly'nin en dikkatli müşterilerinden biri, kasabada bir sigorta şirketinde çalışan, efendi

bir adamdı. Cesaretini toplayıp Charly'den nefes istediği tarihten aylar önce adamın niyetini sezmiştik biz...

Bu durum Rockwool'da da böyleydi. İlk haftanın sonunda kimlerin "bizlerden", kimlerin de hafta sonlarında birkaç kadeh bir şeyler içen sıradan işçilerden olduğunu anlamıştık. Benim vardiyamda bu sonuncu kategoriye giren tek bir insan vardı; o da Bjone'ydi. Sert Hansen bizim gibi Lillevik'te kapı önü âlemlerine katılmasa da, kodesten talimliydi. Oradan bizim tanımadığımız kişilerle teması vardı, kıtlık çektiğimizde Hansen'e başvururduk. İş saatlerinde kendisi içmez, içenlere de karışmazdı.

Paketleme işinin tekniğini kaptıktan sonra, sürekli kafamız dumanlı dolaşmaya başlamıştık. Gece, gündüz, öğleden sonra. Üfürme *sistemi* , bizden çok önce denenmiş ve uygulamaya konulmuştu. Başarıyla çalıştığından da, Rockwool'da kimse uyuşturucu maddeler yasasını çiğnemek suçuyla ihbar edilmemişti şimdiye kadar. Bunun dayanışma ile de ilgisi vardı. Çünkü ihtiyar delikanlılar bizim ne dümen çevirdiğimizi bal gibi biliyorlardı. Çoğu gençliklerinde denizcilik yapmışlar, cannabis ile Hongkong'da veya Rio'da tanışmışlar, bu konuda liberal bir tutum geliştirmişlerdi. Bjone herkesin düşündüğü şeyi bir gün söyle dile getirdi: "Tütün mü, esrar mı ne içersiniz umurumda değil, işinizi yapın da!"

Hakkımızda ne söylenirse söylensin, şu da gerçekti ki işimizi *yapıyorduk.*

Gece vardiyasında birbirimize ayıracak daha fazla vaktimiz oluyordu. Gündüz vardiyasında etrafımız günlük işçilerle doluydu, öğleden sonra vardiyasında ise bir sürü fazla mesai yapan tip bulunuyordu. Buna karşılık gece vardiyası bizimdi. Belki de kronik uykusuzluk çektiğimden, gece vardiyasında çalışmayı seviyordum. Bu işten bir de para kazanıyor olmak bayağı keyifliydi.

Üfürme sisteminin anahtar noktası, molaya birer kişi göndermekti. Bomboş yemekhanede yalnız başına oturup kimseyle çene çalamamak biraz sıkıcı idi ama yararları da vardı.

"Senin sıran moruk!" Güve omuzuma vurmuş, yemekhaneyi

işaret ediyordu. Kafası iyiydi. "Bjone'nin dolabının üzerinde bir coynt var, yarısını iç, yarısını Charly'ye bırak! Pencerenin kenarında dur, koridora açılan kapıyı da hafif arala ki, ortalık fazla kokmasın. Karlsen büroda, listeleri kontrol ediyor. Merkez Bankası kadar emniyettesin!"

"Kıyak iş" dedim. "Ne ikram ediyorsun?"

"Birinci kalite Fas!" dedi. "Bundan sonraki molada sıra sizin. Charly'nin elinde iyi kara varmış!"

Yukarı çıkıp payıma düşeni içtim, kalanını Charly'ye bıraktım. Yemeğimi yedikten sonra da üzerine iki fincan acı kahve yuvarladım. Merdivenlerden inerken makinelerin uğultusu yüzüme çarptı. Paketleme makinesinin yanında yerimi aldım. Bir-iki acemilikten sonra tempoyu buldum. Güve, Charly'yi yukarı gönderip, yerine geçti. Ellerimiz trampet sopaları gibi hareket ediyordu. İyi bir esrar insanı pasifleştirmez tam tersine ritmi buldurur. Böyle bir işte çalışırken de uçmaya vakti olmaz adamın. Bjone'nin temposunu yakalıyor, tepesine kadar dolu el arabalarını Mercedes sürer gibi kullanıyordum artık.Torup'den tekniği kapmıştık. El arabasına çok hızlı yol veriyor, üzerine atlayıp gövdemizin ağırlığını sola ya da sağa kaydırarak manevralar yapıyor, bu dev belaları en kötü virajlardan bile güç sarf etmeden geçirebiliyorduk.

Charly gözlerinde iki kızıl yıldız parlayarak dönmüştü.

"Kalanını içip bitirdim" dedi.

"Biliyoruz" dedi Güve. "Hadi çabuk olun tempoyu yükseltelim. Dünkü öğleden sonra vardiyası bizden fazla iş çıkarmıştı. Sinirli ile Deli çok bozuldular buna. Tabii ben de... Bu heriflerin bizi altetmesinden hiç hoşlanmam!"

"Şu Allah'ın belası arabayı ver de, taşımacılık nasıl yapılırmış göstereyim!" dedi Charly. Metal çerçeveyi iki eliyle kavramasıyla, çığlık atarak bir metre geriye sıçrayıp, beton zemine çakılması bir oldu. Plastik ambalajlı paketlerin, vagon dolu olduğunda metale sürtünerek yarattığı elektrik, arabanın demir kısmına çıplak elle dokunanı çarpardı.

Charly öfkeyle arabaya atladı, depo yönünde hızla uzaklaştı.

Bu fabrikada çalışan herkesten farklı olarak Deli'ye ismi burada takılmamıştı. Daha beş yaşındayken amcasını, alnına çaktığı bir balta ile sevmeye çalıştığı günden bu yana, bu ismi taşımaktaydı. Yatmış uyurken küçük şeytanı bir anda yanında bulan adam delirmiş, akıl hastanesine yatırılmıştı ama unvanı ufaklık kapmıştı. Ömrünün sonuna kadar bu hak etmediği adı taşıyacaktı.

Ed ve Sert Hansen gibi o da suça karşı büyük eğilim gösterirdi. Soygunların yanı sıra bir de ufak çocuklarla oynamak gibi alışkanlıkları vardı. Gerçi bu ufak sevgilileriyle çok ciddi şeyler yapmıyordu ama bu branşta iş tutanların pek fazla bir şey yapmalarına gerek kalmadan tel örgüler arkasına düştükleri malum. Lillevik'in, ufaklıkların çıplak popolarını marizlemekten *çekinmeyen* ana ve babaları, Deli, yavrularına ce-ee diyecek diye pek korkarlardı. Bildiğim kadarıyla Deli, bir çocuğu boğulmaktan kurtardığı için madalya almak yerine polisten zılgıt yiyen tek insandır. Güya, Deli'nin yarı ölü eniği karaya çıkartırken yaptığı hareketler pek *çirkin* görünüyormuş! Herhalde karı, yavrusunu Rockwool'da üç vardiya çalışan, kapkaççılıktan sabıkalı, yarı pedofil bir esararkeşin ellerinde sağ olarak görmektense, kayalara beyaz bir balık gibi vuran ölüsünü tercih ederdi!

Deli her ne kadar psikiyatri alanında tamamen sabıkasız idiyse de yine de bir çılgın yanı vardı. Gözleri gri, iri ve asitçi gibi mattı. Onun da saçları bizlerinki kadar uzundu. Bir de fazladan kâkülleri vardı. Gün boyunca bu yarım metre uzunluğundaki kâkülünü geriye atarak dolaşırdı. Boyun kasları bir boğa gibi güçlenmişti bu yüzden. Güçlü kuvvetli vücut yapısı onun işyerindeki spor kulübünün çalıştırıcıları tarafından keşfedilmesine yol açmıştı. Ne olduğunu anlamadan kendisini Rockwool futbol takımının orta yarısında bulmuştu. Oyunun kurallarını bir türlü öğrenemediyse de futbola karşı doğal bir yeteneği vardı. O sonbahar Yüksek Fırın takımına karşı galibiyet golümüzü atarken, tribünlerden *"Deli" "Deli" "Deli"* diye çığlık çığlığa bağırmıştık da Yüksek Fırın'lı çocuklar kafalarını kaşıyıp, Karlsen'ın vardiyasında ne biçim insanlar bulunduğunu anlamaya çalışmışlardı.

Sinirli ile Güve hep beraberdiler. Charly ile ben gibi yani. Tuhaf bir çifttiler. Sinirli, adını gerçekten hak edecek kadar sinirliydi, Güve ise tam tersi. Her ikisi de kodese girmişlerdi ama bu onlarda alışkanlık yapmamıştı. Sinirli hâlâ altmış dokuzda içeride kaldığı kırk beş günden bahseder, polis sözüyle yerinde zıplardı. Esrarı çok sevdiği için de her gün yasadışı bir şey yapmış oluyordu. "Sıkılma" derdi Güve. "Yeryüzünde, yüreği seni bir daha içeri tıkmaya elverecek bir hâkim bulunmaz!" Belki de haklıydı.

Güve, kasabadaki Narkotik Şube ve Henry Hauk hakkında en fazla bilgiye sahip olanımızdı. Tim ve birkaç kişi ile birlikte esrar çevresinin çekirdeğini oluşturuyordu. Bunun anlamı, sorguda hiç ötmezler demekti. Güve malı eski Volvo'suyla yörenin her tarafına taşırdı. Onun uzun burnu neredeyse esrar da oradaydı. Kasabada ne kadar mal kıtlığı çekilirse çekilsin, Güve banka gibiydi. Tabii bu kadar ünlü olmanın zararları da vardı. Lillevik'te şiddetli kuraklık çekildiği günler bazı geri zekâlılar alışveriş için taa Rockwool'a kadar gelirlerdi. Güve hiç telaşa kapılmazdı. Gelenler Meslek Lisesi'nin Soygun bölümünden çocuklarsa -ki Güve onlardan pek hoşlanmazdı- imalat salonunun öbür ucundan bağırırdı: "Kusura bakmayın çocuklar, satış bölümüne başvuracaksınız! Sağdaki ilk kapıdan girip devam edin. *Kayayünü* oğlum bu! *Kayayünü!*" Sonra da Atlantik'in bu tarafındaki en çılgın kahkahayı patlatırdı: Hah, hah, hah.. "Duydun mu Karlsen! Şu kapıdaki gangsterler bizim bu fabrikada esrar yaptığımızı sanıyorlarmış! Ha, ha, ha!"

Güve hiçbir şey olmamış gibi işine devam eder, Sinirli tırnaklarını kemirirdi.

"Vay iblis! Nasıl da düştüm bu hippilerin arasına ben!" diye böğürürdü Torup. Başını yukarıya atar, çatıya doğru bağırırdı: "Babacım, niye bıraktın beni babacım. Şu ihtiyar Torup ne suç işledi de, cezasını her gün şu deli keşlerin arasında yaşayarak çekiyor? Cevap ver baba, cevap ver! Bana doğru dürüst bir karı da vermemişsin zaten. Dinle moruk, kulakların mı sağırlaştı yoksa? Ben bu pis fabrikada kıçımı yırtarken, sen palmiyeli bahçelerde meleklerle oynaşıyorsun, reva-ı hak mı bu? Ey göklerdeki yüce tanrı, bana şu

ruh hastaları çetesi yerine adam gibi iş arkadaşları bahşedemez miydin?" Bantın kenarında diz çökmüş yakarıyordu. "Şu ihtiyar maymun Bjone'yi de oraya yanına alsan, burada yapacak bir işi kalmadı zavallının!"

Bjone gülüp, başını salladı.

"Sen yine sarhoşsun" dedi Karlsen. "Düşüp silindirlere takılacaksın!"

"İntihar ediyorum. Tanrım dayanamıyorum artık! Şimdi de Karlsen çıktı başıma!" Titreyen ayaklarının üzerine dikildi, zıplayıp havada bir perende atarak yere indi. Alkışlar arasında el arabasına koştu ve toz bulutu içinde kayboldu.

Karlsen'in esrarcı vardiyasından en çok nefret edenlerden biri Sigurd Menger'di. Gündüz vardiyasında çalışan suratsızın tekiydi. Bize birkaç defa dil uzatınca adını Mengele olarak değiştirdik. Bunu duymasıyla bize savaş açması bir oldu. Orada çalıştığım süre içinde büyük bir ateşle sürdürdü bu savaşı ve her defasında da yenildi. Torup'ün deyimiyle Menger "hayatında hiç düzüşmemiş, suratsız bir sosyal demokrat"tı. Üstelik yeşilaycıydı. Sosyalist Sol Parti üyesi, ayyaş Torup'ün selam vermemesi için yeter sebepti bunlar.

Menger bizi işten attırmak için elinden geleni yapıyordu. Bir keresinde personel şefine gidip, çocukların depoda esrar içtiklerini söylemiş. Personel şefi çocukları çağırtıp, Menger'i olduğu gibi kabul etmeleri, nasırına basmamaları gerektiği yolunda öğütler vermiş. Sonra da personel şefinin imalatta, Menger ile birlikte çalıştığı günlere dair anlattığı fıkralara katıla katıla gülmüşler.

Menger'in ispiyonculuğu neredeyse haftadan haftaya tekrarlanıyordu. Kurtla, çoban masalı gibi. İdare esneyip, omuzlarını silkiyordu. Karlsen'ın çocukları işlerini yapmıyorlar mı yoksa? Yoo, yapıyorlar! Hatta *en hızlı* üretim onların vardiyasında. Devamsızlıkları da çok az! Bunu kabul etmek Menger'e pek zor geliyordu. Bizim hep uçtuğumuzu *biliyordu* ya!

Bu sosyal demokrat çalçene tavuğun canına okumak için uzun zamandır beklediğimiz fırsat, bir öğleden sonra vardiyasında karşı-

mıza çıkıverdi. Menger açısından iki şanssız tesadüf arka arkaya gelmişti. Bunlardan birini kendi yaratmış, para hırsıyla özel parti bir üretim yapmak için fazla mesaiye kalmıştı. İkincisi ise, ona bu işte yardımcı olarak Sert Hansen ile Güve'nin verilmesiydi. Bizim elimizdeki iş fazla olmadığından ikisinin yokluğunu kapatabilecektik.

"Katiyyen olmaz!" dedi Menger öfkeyle. "Ben Bjone ile Charly Lie'yi istiyorum." Charly'nin de keş olduğunu anlayamamıştı galiba!

"Burada ustabaşı benim" dedi Karlsen. "İstediğim adamları veririm sana. Bjone'yi unut! Kesicinin bıçaklarını değiştireceğiz, tecrübeli adam lazım aşağıda. Ya Hansen ile Güve'yi alırsın ya da yalnız yaparsın işini. Ben *kendi* vardiyamdam sorumluyum, senin fazla mesainden değil!"

Ustabaşımızı candan alkışladık. Bir yandan da Sert Hansen ile Güve'nin bakışmasından bu işte bir numara olduğunu sezinliyorduk.

"Karlsen, bu herifler fabrikadaki en tembel yaratıklar. Çalışmak *istemezler* ! Aman Allahım bir soyguncu ile bir keş!"

"Bir dene" dedi Karlsen ve uzaklaştı.

"İstatistikleri unutma!" diye bağırdı Sinirli.

Sert Hansen gömleğinin kollarını sıvadı, yanımızdan geçerken Charly ile bana: "Şimdi size istatistik göstereceğim çocuklar" dedi.

"Yüz şunun derisini" diye bağırdı Charly.

Bir saat sonra Karlsen yemeğini bitirip aşağıya inmiş, dosdoğru büroya koşmuştu. Camın arkasından o dev gibi vücuduyla yazı masasının üzerine uzanıp, gözlerinden yaş gelerek güldüğünü gördük. Sesleri duyamadığımız için Charly'yi gönderdik. O da bir çeyrek sonra kahkahadan kırılarak geri döndü.

"Ne oluyor?" dedi Sinirli. "Menger'i mi dövüyor bunlar, eğer öyleyse idare ile başımız..."

"Evet" dedi Charly. "Menger'i dövüyorlar. Yalnız başına bela açılacak olan Menger! Zaten uzun zamandır da kaşınıyordu!"

Ben de bu oyunu tesadüfen birinci koltuktan izleme imkânı bul-

dum. Yukarıda depolanması gereken özel tipte plakalar üretiyorduk. Asansörü kullanacak bir adam gerekiyordu bu iş için. Hava soğuk olmadığı zamanlar çok keyifli bir iş olan bu görev, o akşam tam bir eğlence programına dönüşmüştü. Bütün yapacağım iş, asansörün yüklenip yüklenmediğine bakmak, yüklendiği zaman da yukarı düğmesine basarak malları yukarı alıp, götürüp depoya bırakmaktı. Her asansör seferinin arasında on dakikalık bir ara olurdu. Bu süre içinde oturulur, bir kahve ile sarma içilir ve hayal kurulurdu. O akşam ilk yükü yukarı çektiğimde, balyaların üzerinde yarı içilmiş bir coynt buldum. Türk malı olduğuna göre Sinirli tarafından gönderilmişti. Çocuklar şovu keyifle seyretmemi istemişler anlaşılan!...

Salonun öte yanında Menger bir soyguncu ve bir keş ile birlikte çalışıyordu. Bok çuvalı Menger her zamanki gibi işlerin en kolayını kendine seçmişti. Güve arkasındaki balyalardan aldığı plakaları makineye yığıyor, Sert Hansen ise montaj bantını çalıştırıyor, plakaların üzerine ince bir asfalt tabakası püskürtüyordu. Zor ve pis bir iş yani. Menger de plakaları ambalaj kutularına yerleştiriyordu. Görünüşe göre kolay bir iş!

Başlangıçta orada oturmuş coynti çekerken diğerlerinin neye güldüğünü anlayamamıştım: Daha önceleri pek çok defa gördüğüm gibi çalışan üç adam vardı ortalıkta. Ama birden *tempoyu* fark ettim. Müthiş bir tempo! Sert Hansen montaj hattının hızını en yüksekten de yukarı ayarlamıştı. Güve dev balyaları *koşa koşa* getiriyor ve hızla makineye veriyor, Hansen ise kara bir tanrı gibi asfalt püskürtüyordu. Menger'in sağında, solunda her tarafında paketlemeye yetişemediği plakalar yükseliyor, makinenin bir sel gibi akıttığı kaya elyafının altında boğulacak gibi oluyordu. Ağzını açıp tek söz söylemeye vakti yoktu. Ancak paniğe kapıldığı gözlerinden okunuyordu. Normal olarak paketleyici bu makinede pek sıkışmaz, bir sigara içmeye bile vakit bulurdu. Ama o gün normal bir gün *değildi* ! Menger'in alnından terler süzülüyor, kolları trampet sopaları gibi işliyordu. Sert Hansen ile Güve gerçekten öldürücü bir tempo tutturmuşlardı.

Coynti bitirip, asansörle yeni bir balyayı yukarı çektikten sonra, el arabasını alıp üç yapraklı yoncanın yanına gittim. Güve yeni bir

balya ile koşa koşa gelirken bana göz kırptı. Hansen'in yüzünde keyifli bir gülümseme vardı. Menger bana şöyle bir bakıp, yeni bir plakayı kavramaya davrandı.

"Haklısın" diye bağırdım ona. "Bu tempoyla işi bitiremezsin! Vay iblis, ne tembel herifler vermişler senin yanına!"

Vakti olsaydı beni mutlaka öldürürdü.

"Bana bir anahtar kelime ver" diye bağırdım Güve'ye.

"Plan" dedi Güve. "Planlar bozuldu! Sert Hansen gündüz vardiyasından Pedersen'e bir *hekto* kristal amfetamin verecekti de, Pedersen boğmacaya yakalandı! Aman Allahım adamın çizmeleri mal dolu!"

"İhtiyarın canını almayın ha!" diye güldüm. "Ne de olsa kendi halinde bir deli!"

"Adamı biraz kebap yapalım dedik Erling! İki saatte yapılacak iş için ne diye dört saat fazla mesai yazsın ki! İblis, *bize* fazla mesai de yazılmıyor bu pis işten!"

"Bari canını bağışlayın demiştim size."

"Kimse biraz çalışmaktan ölmez! Sadece tembel tenekelerle, kaytarıcılar böyle konuşur Erling!"

Saat yedi civarında Menger sallanarak merdivenlerden aşağı indi. İki tahta bacak ve bir sallanan kafa takılmış, boş bir çuvala benziyordu. Ardından Sert Hansen ile Güve ıslık çalarak geliyordu.

"Güle güle git arkadaş!" diye seslendi Güve, baldan tatlı bir sesle.

Menger'in evinin fabrikadan on kilometre uzakta olduğunu ve bisikletle gidip geldiğini herkes biliyordu.

4 Ayın sonunda ilk aylığımızı almıştık. Charly, Rita'ya ormanda verdiği sözü unutmamış, tam tersine coşmuştu. Daha sonra bu defalarca tekrarlandı. Charly'nin eli para görünce çılgın gibi harcıyordu. Ben bankada hesap açtırmıştım, Charly ise avucuna trink para ödenmesini istiyordu. Yıllarca nakit paraya karşı bu modası geçmiş tutkusu devam etti. Banka hesabı, çek filan vız geliyordu

ona.

Ay başından bir gün önce, saat tam üçte Rockwool'a taksi gelmesini ayarlamıştı. Kapıya kasabadaki üç Mercedes'ten biri yerine Opel yanaşınca bayağı bozulmuştu. Üzerindeki kirli tulumlarla arabanın ön koltuğuna kuruldu. Evlerine bırakmak üzere Torup ve Bjone'yi de aldıktan sonra yola koyulduk.

Her pazartesi televizyonda seyrettiğimiz kötü Amerikan filmlerindeki kahramanlar gibi seslendi şoföre: "Şöyle dolaş biraz."

Şoför herhalde bu filmleri seyretmemiş olacak, anlamamış gibi yüzüne baktı.

"*Dolaş biraz* mı dedin?"

"Evet bizi uzaklaştır buradan!"

"Tekele" diye bağırdı Torup, "Tekele çek!"

"İyi fikir!" dedi Charly.

Bjone ile birbirimize bakıp gülümsedik.

"Korna çal korna!" dedi Charly, Güve ile Sinirli'nin yanından geçerken.

Şoför kornaya basarken havaya biraz girmeye başlamıştı.

Araba ile kaza yaptıktan sonra bisiklete kalan Güve ve Sinirli, bisikletin kontrolünü kaybederek yolun kenarına yuvarlanmışlardı. Torup pencereden seslendi: "*Yoksul şeytanlar*!"

"Bas gaza!" dedi Bjone. O da ısınmaya başlamıştı. "Önümüzde Karlsen'ın Vosvos'u var."

"Öndeki arabayı sıkıştır!" dedi Charly.

"Sıkıştırmam ama geçmeyi deneriz!" dedi şoför.

"Dene o zaman!"

Şoför hünerini gösterdi. İhtiyar ustabaşının arabasını bir milimetre farkla sıyırıp geçtik. Adam korkudan kaldırıma yapışmış, kıpkırmızı bir yüzle kalakalmıştı.

"İnşallah plaka numarasını almamıştır!" dedi şoför.

"İşlemeni istediğim suçların cezasını ben öderim" dedi Charly kendinden emin.

Araba tekelin önünde acı bir fren sesiyle durdu. Charly ve Torup dışarı fırladılar. Cuma öğleden sonraydı, içerde yirmi metre kuyruk vardı ve arabanın taksimetresi çalışıyordu.

"Siz delisiniz!" dedi Bjone terlerini kurularken. "Allahın belası

enikler!"

"Celine okudun mu?" diye sordum.

Ve böylece vakit geçirdik.

Bjone ile Torup kasabanın iki ayrı ucunda oturuyorlardı. Charly'yi onları evlerine kadar bırakmak gibi tuzlu bir plandan vazgeçirebilmek için ellerinden geleni yaptılar ama, boşuna! Charly bu tür aklı başında sözlere kulak asmazdı, o gün zengindi! Şampanya ve üç yıldızlı konyak almış, zengin taksi müşterisi rolüne iyice ısınmıştı.

"Çek" dedi. "Çek gecenin sonuna!"

Yol boyunca Enternasyonal söyleyip, şişeden şampanya içtik. Bjone ve Torup'ü bıraktıktan sonra Fjellgata'ya döndük. Yolculuk beş yüz papel tuttu. Annem yemekler yapmış beni bekliyordu. Bense yarı sarhoş ve pek keyifliydim. Dışarıda yiyeceğimi söyleyip, babamın kravatlarını karıştırmaya başladım. Kadıncağız gülsün mü, ağlasın mı bilemiyordu.

Grand Hotel'e taksi ile gittik. Müthiş bir üçlüydük. Rita bu gece için saçlarını yaptırmış, tırnaklarını boyamış, krem ve parfüme bulanmıştı. Ayrıca üzerinde Lillevik'te bulunabilecek en kısa mini etek vardı. Yırtmacı da cabası! Neredeyse kıçı açıktaydı yani, ama kapıdaki bekçi kızın şık ve zarif olduğunu itiraf etti. Uzun topuklu pabuçlar vesaire... Tek eksiği file çoraptı ama bizim kasabada satılmazdı öyle şeyler. Charly ve ben bayıldık Rita'ya! Charly birinci kattaki Wilhelmsen'den lacivert takım elbise ödünç almıştı. Biraz büyüktü ama idare ediyordu. Beyaz gömlek, kravat. Benim üzerimde Ed'in kiliseye kabul töreni için dikilmiş olan takım elbise vardı. Daracık, kolları kısa, uygunsuz bir şey yani. Babamın kravatlarından vazgeçmek zorunda kalmıştım; çok gerekirse takmak üzere cebime bir tanesini koymuştum.

Otelin karşısındaki parkta Ed ve arkadaşları durmuş, iş çeviriyorlardı.

"Ne bu kılık lan" dedi Ed. "Niye giydin benim elbisemi?"

"Sülün yiyip, Charly ve Rita ile fokstrot yapacağım," dedim.

"Sosyete bokları!" deyip başını çevirdi.

"Yavaş ol biraz" dedi Rita. "Kardeşin ilk maaşını aldı herhalde di'mi!"

"Sosyete ha!" diye güldü Charly. "Senin güve yemiş elbiseni giymeye tenezzül etti diye kardeşine sosyete diyorsun demek!"

"Nesi varmış elbisenin?" dedi Ed. Mizah duygusu hiç gelişmemişti.

"Elbise gayet parlak" diye yalan attım. "Niye surat asıyorsun ki sen?"

"Elbiseyi bir defacık giydim ben, üzerinde leke filan bulamazsın!"

"Biliyoruz" dedim. "Hadi şimdi bas git de temiz insanlar içeriye girip yemeklerini yiyebilsinler!"

"İhtiyar o elbiseyi benim kiliseye kabul törenim için almıştı" dedi Ed. Onun kafasında ciddi bir çatlaklık olduğuna dair kuşkularım ilk kez o an belirdi. Allahın belası, boktan bir paçavra için duygusal triplere girmesi tuhaftı.

"Ne ziftlenmiş ki bu akşam; manyakça konuşuyordu!" dedi Charly, otelin çift kanatlı kapısından içeri girerken.

"Boş kafaydı" dedim. "Beni korkutan da bu ya!"

Otelin Palmiye Bahçesi adlı restoranına gitmek için resepsiyonun önünden geçmek gerekiyordu. Resepsiyonda da Charly'nin dünyaya gelmesinde anası kadar sorumlu olan Arnt Lie çalışmaktaydı.

"İyi akşamlar Bay Lie!" dedi Charly babasına. "Tıkırı yerinde üç genç için boş bir masanız bulunur mu acaba?"

"Aptallık etme Charly, git buradan! Evde yeterince yemek var. Bakayım gözlerine, Allah kahretsin sarhoşsun sen!"

"Izgarada pişmiş güvercinleri en son ne zaman görmüştüm evde ben? Geçen hafta mıydı yoksa?" dedi Charly umursamaz bir tavırla.

"Allahın belası çocuk!" diye homurdandı Arnt Lie. Bir yandanda otelden çıkmak üzere olan müşterilere gülümsüyordu. "Eve git diyorum, bu işe paran yetmez senin!" Göz açıp kapayana kadar yanımıza gelip, yakamıza yapışmıştı. Başına gelecekleri tahmin etmenin verdiği endişeli ama kararlı bir sesle: "Kendinize gelin delikanlılar! Burası benim işyerim ve sizler de burada...."

"Sakin olun" dedim. "Rezalet çıkaracak değiliz!"

"Elbette" dedi Charly. "Biz sana benzemeyiz, iyi aile çocuklarıyız!"

"Rita, Rita bu *halin* ne senin, tıpkı bir oros...."

"Aaaa, *yeter* artık beyefendi! Gel canım, yemeğe geç kalıyoruz!" Charly, Rita'nın koluna girip uzaklaştırmıştı.

İçerde pencere kenarında bir masaya yerleştik. Başlangıçta bize çok iyi davrandılar. Biz de çok kibar davranıyorduk da ondan herhalde. Şaraplarımızı kibar kibar yudumlayıp, şimdi ne olduğunu hatırlamadığım çok pahalı bir yemek yedik. Etrafımız hafta sonunda yemeğe çıkmış olan Lillevik sosyetesi ile çevriliydi. Bizim masamıza doğru fırlatılan kaçamak bakışları hiç dikkate almadan rolümüzü oynuyorduk.

Yemek ve bir sürü şaraptan sonra sıra kahve ve konyağa gelmişti. Bilhassa konyağa tabii. İçtiğimiz her kadehle kendimizi biraz daha ayık hissediyorduk. Keyfimize diyecek yoktu. Charly peçetelere şiir yazmaya başlamıştı. Peçeteler bitince sıra beyaz masa örtüsüne geldi. Beyaz masa örtüsüne siyah keçeli kalemle... İlk uyarı garsondan geldi. Charly adamı öyle bir azarladı ki bir süre bizi rahat bıraktılar.

"Defol şurdan! Sen ömründe kaç kitap okudun da gelmiş Charly Lie'nin şiirine laf söylüyorsun! Yunan tragedyalarından haberin var mı senin? Söyle bakalım Eigil Skallagrimsonn, oğlu en sevdiği kölesinin kafasını uçurduğu zaman ne demişti? Saga*lardan da haberin yoktur senin! Bize bir konyak daha getir ve çeneni kapa!"

Rita'ya gözümle işaret ettim.

"Sakin ol Charly!" dedi. "Herkes sana bakıyor."

"Bakarlarsa baksınlar. Zengin gençler eğlenmeye gelmişler, ne var bunda? Bir içki daha *istiyorum* ... Nerde kaldı bu cahil herif!.."

Orkestra, dans müziği çalmaya, soylular dans pistinde boy göstermeye başlamıştı. Bu maskaralığa dayanabilmek için birer sarma yakmalıydık.

"Masada içecekseniz ben kalkıyorum!" dedi Rita.

---

*Sagalar: Ortaçağ Norveç destanları. (ç.n.)

"Yok *arkadaşım* , biz o kadar kaba mıyız yani! Diğer serseriler gibi tuvalette içmeyi mi reva görüyorsun bize?"

"Lütfen Charly, her şeyi berbat etme!"

"Hiçbir şeyi berbat ettiğim yok. Yalnız sana şu kadarını söyleyeyim ki hiç de devrimci gibi davranmıyorsun şu anda! Şu adamlara bir fabrika işçisinin esrar içtiğini göstermeliyiz."

"Sağcılara misyonerlik etmek için burada bulunmuyoruz" dedim. "Tabii ki tuvalette içeceğiz."

"İkiye karşı bir, teslim oluyorum. Ben demokrasiye saygılı bir adamım."

"Ver bana Charly, ben hallederim."

"Masanın altında mı, üstünde mi? Kötü kötü gülümsedi bana."

"Üzerinde."

"Tamam" deyip plakayı verdi. "Şimdi şu soruna bir çözüm getirmeliyiz arkadaşlar: Rita'yı mı 'Baylar'a sokacağız, biz mi 'Bayanlar'a gireceğiz?"

"Rockwool'daki sistem" dedim.

"Katiyyen *olmaz* ! İşte bunu kabul ettiremezsiniz bana! Saygınlığı olan bütün insanlar gibi hep beraber dışarı çıkacak ve ne yapacaksak, *birlikte* yapacağız."

"Bayanlar tuvaletine gideriz" dedi Rita. "Erling erkekler tuvaletinde hazırlar, biz dışarıda bekleriz."

Bu iş sanıldığı kadar kolay olmayacaktı. Lillevik'in bütün kibar hanımlarının idrar torbalarının pek küçük olduğunu orada anladık. Rita tuvaletlerin boşalmasını beklerken ellerini defalarca yıkadı, biz de kapının önünde sayısız turlar attık. Sonunda kadınlar işlerini bitirdi, biz de içeri girdik.

"İsa Mesih!" dedi Charly kapıyı kilitlerken. "Burası parfümeri dükkânı gibi kokuyor. Söylesene bana, karılar parfüm mü *işiyor* ?"

"Elbette" dedim. "Hem bunun bize çok yararı dokunacak. Gümrükçülerin itleri bile burada kokumuzu alamaz bizim!"

Bu yasadışı faaliyetimizin orta yerinde çişli bir tavuk grubu yine içeri daldı. Duman dolu tuvalette kıpırdamadan durduk. Tatlı ve ağır bir koku tavana doğru yükseliyordu. Önceki sözlerime rağmen, her an basılabileceğimiz kuşkusuna kapılmıştım. Ama dışarıdakiler durumdan bihaber muhabbet ediyorlardı. Zavallı Fredrik,

prostatı vardı ama doktora gitmeye çekiniyordu. Aman efendim üzerinizdeki bluz pek de hoştu. Ne, nerde? Haaa, Subbefjord'da ucuzluk mu dediniz? Ah tabii, çok güzel şeyler var orada. Ne kadardı? Yok canıım, gayet makul bir fiyat. Çok kaliteli bir şey olduğu her halinden belli!

Daracık tuvalette dumanlanıp bunları dinlerken, yavaş yavaş klaustrofobimiz* geliyordu!

Derken bizden bahsetmeye başladılar! İsimlerimizi, anne ve babalarımızı, her şeyimizi biliyorlardı. Annelerimize acıyorlar, dünyanın gidişatını gençliğin bu hale gelmesinin, uyuşturucu madde kullanımının, komünizmin ve uzun saçın sonucu olarak görüyorlardı. Ayrıntıları atlamamak için kulaklarımızı dikmiştik. Rita kahkahalarını Wilhelmsen'in lacivert takımının omuzlarını dişleyerek bastırıyordu. Lillevik'in dedikodu ağını oluşturan bu kadınları hayranlıkla dinliyordum. CIA'nın buradan öğreneceği çok şey vardı.

"Ne karılardı ama" diye kıkırdadı Charly masamıza dönerken.

"Yeni eteğim hakkında neler söylediklerini duydunuz, di mi" dedi Rita. Güya kıçımın yarısı açıktaymış! Kendilerine gelmezlerse hepsini gösteririm onlara!"

"Hadi yap da, bu kötü şovun sonu gelsin" dedim. Sokağı özlemeye başlamıştım.

"Saçmalama Erling" dedi Charly. "Eğlence şimdi başlıyor. Di mi Rita? Baksanıza İtalyan orkestra rumbaya geçti. Hadi bi dans edelim de salonun parkeleri cilalansın!" Kahkahalar atarak dans edenlerin arasına karıştılar. Ben de dans pistinin yanında ağzı beş karış açık etrafı seyredenlerin arasına oturdum. Akvaryumun camlarına kafalarını çarpan şişko kırmızı balıklara benziyorlardı. Garsondan zorla bir içki daha istedim ve koltuğa gömüldüm.

Charly ile Rita'nın rumba ritmi giderek çılgınlaşıyordu. Her gece burada sıkıntıdan patlayan İtalyanlar, aşka gelmişler, bembeyaz dişleriyle sırıtıyorlardı. Charly ve Rita *iyi* dans ediyordu. Nereden öğrendiklerini bugün bile anlayabilmiş değilim ama öğrenmişlerdi işte... Diğer çiftler yavaş yavaş pisti terk ettiler.

Sıra en çok korktuğum numaraya gelmişti. Bardağı elimde sıkmaya başladım. Dansın havası birdenbire değişmiş, erotik kıvıl-

*Klaustrofobi: Kapalı yerde kalma korkusu. (ç.n.)

cımlar havada uçuşmaya başlamıştı. O ana kadar elleriyle Rita'nm sağ kalçasını kavramış olan Charly, kollarını bir-iki santim daha aşağı, çıplak terli tenine doğru indirmişti! Hiç tereddütsüz el peşrevine girişince salondan mırıltılar yükseldi. Bazıları herifin suratına tokat yemediğini, tam tersine Rita'nın daha da yanaştığını görünce şaşkına dönmüşlerdi. Milanolu Ramonas'lar feci bir haldeydiler. Çılgınca çalıyorlar, kulakları sağır edecek sesler çıkarıyorlardı. Saksofondan meni fışkırmak üzereydi. Hava müthiş gergindi. Adamlar balık gibi bakışlarını viski kadehlerine toplamaya çalışıyorlar, kadınlar Rita'nm kalçalarından nefret ediyorlardı. Başgarson piyanonun yanında -hayatta gördüğüm en zoraki gülümsemeyle- yerini almış, durumdaki gelişmeleri izliyordu. Dans pistindeki çiftin *ufacık* bir hatası üzerlerine görevlilerin salınmasına neden olacaktı. Charly ile Rita namusluluğun keskin sınırında geziniyorlardı. Eğer kötü dans ediyor olsaydılar o zamana kadar çoktan kapı dışarı edilmiş olacaktılar.

Ancak beklenen felaket, kaba skandal gerçekleşmedi. Genellikle her çeşit abartıdan müthiş zevk alan Charly, bu defa zamanında durmasını bildi. Belki de özeleştiriye daha açık olan Rita'ya borçluyduk bunu. Numaralarını bitirince salona kibarca selam verdiler. Seyirciler de şaşkınlık içinde alkışladı onları. Rita koşup yerine oturmuştu, ancak Charly hâlâ dans pistinin ortasmdaydı. Etrafa garip bir sessizlik yayılmıştı. Charly bayanlar tuvaletinde gördüğü peruklu, omuzunda tilki kürkü olan bir kadına dikmişti gözlerini.

"Söylediklerinizi doğru değil" dedi. "Sizin sandığınız kadar çok esrar içmiyoruz biz." Dans pistini geçerek, kadının masasına yürümüş, iki eliyle masaya doğru yaslanmıştı. "ANLAŞILDI MI?"

Kadın korkuyla yerinde zıplamış, şarap bardağı devrilerek masa örtüsünü ve Subbefjord'dan alman bluzu kırmızıya boyamıştı.

"Anlaşıldı mı diye sordum?"

Kadın sesi çıkmadan ağzını açıp kapatıyordu.

"Kalbim" diye haykırdı diğer tavuklardan biri.

"Senin kalbin yok ki!" Charly bunu söyledikten sonra Rita ve bana yönelmişti. Bu unutulmaz akşam yemeğinden en son aklımda kalan, Arnt Lie'nin resepsiyonun arkasındaki kireç gibi yüzü oldu.

Parka gidip bir sarma daha yaptık.

"Pek hoş doğrusu" dedi Rita, "salak moruklar layık olduklarını buldular."

"Senin popon ve benim elim sayesinde!" diye güldü Charly. "İhtiyarları mutlu etmek çok kolay. Ne de olsa katı ahlakçı kurallara göre yetişmişler, ışıkları söndürüp sevişmişler. Aaaaa bakın kafiye yaptım!"

"Baban altüst olmuş gibi görünüyordu" dedim.

"Geçer. Yarın uzun uzun konferans çeker bana, bir haftaya kalmadan olup bitene güler geçeriz. Bizim moruğu tanırım."

Geceyi uçmuş bir vaziyette parkta geçirdik. Geç saatlerde Kızılderili kabilemizin diğer elemanları da döküldü ortaya. Rita ile Charly'nin dans gösterisi kulaktan kulağa yayıldıkça daha da görkemli bir boyut kazanıyordu.

Sonunda sızıp kalmışım. Islak park sırası üzerindeki bir-iki saatlik uykudan ansızın uyandırıldım. Rita kulağıma yapışmıştı.

"Bırak kulağımı iblis, bırak! Aman allahım, kızım kulaklarım yeterince büyük değil mi zaten!"

"Yangın var Erling! 'Denizyıldızı' yanıyor!"

"Boş ver, bırak yansın. Charly nerede? *Ne dedin* ? Denizyıldızı yanıyor mu dedin? Bu... bu imkânsız... Kasabanın tek akaryakıt istasyonu da giderse halimiz ne olur bizim!"

Rita parktaki ağaçların tepesinden yangını işaret ediyordu. Alevlerden çıkan sesler itfaiye arabalarının sirenlerini bastıracak kadar güçlüydü. Rita beni o tarafa doğru çekiştirdi. Müthiş güzel bir yangındı bu. On yedinci yüzyılda yapılmış ahşap bir binanın yangını başka yangınlara benzemez. Kasabanın eski eserler müdürü de bunun farkındaydı! Ağlamaklı gözlerle yangını izliyordu. Sokaklar insan doluydu. Charly ile Ed'i orada bulduk. Charly itfaiyecilerden biriyle çarpışmış, üstü başı ıslanmıştı. Alevlere yaklaşıp kurunmaya çalışıyordu. Ed yüzünde bomboş bir ifadeyle durmuş yangını seyrediyordu. Etraftakilerin geriye çekilmesi, çatının her an çökebileceği duyuruldu.

"Havai fişekler nasıl abi!"

"Delinin birinin kundakladığı söyleniyor" dedi verdiğim sigarayı alırken.

"Kim söylüyor?"

"Etraftakiler. Snilen dışarı çıkamamış."

"Allah kahretsin! İçerde, alevlerin arasında kebap mı oluyor diyorsun?"

"Evet, kendi ızgarasında kebap oluyor."

Ed'in bu kahkahasını hiç sevmemiştim.

"Snilen'e defalarca canın cehenneme demişizdir ama böyle bir cehennemi hak etmemişti doğrusu" dedi Charly.

"Sadece Snilen'in gitmesi büyük şans" dedi Ed. "İçerde bir dolu caz meraklısı vardı. Kongsberg Caz Topluluğu..." Yine gülmeye başlamıştı.

"Kapa çeneni" dedi Rita. "İçerde ölmek üzere olan bir adam yatıyor."

"Onun işi çoktan bitti" dedi Ed. "Ayrıca herif bok çuvalının tekiydi. Umarım gittiği yerde daha da çok yanar!"

"Ne yani" dedi Charly. "Adam senin suratına tahammül edemeyen, rasgele bir kapitalistti. Böyle bir sona layık değildi."

"Elbette değildi" dedi Ed. "Yoksa ben burayı çoktan yakmıştım."

"Hadi parka gidip bir gece sarması yapalım, sonra da Fjellgata'ya gidip sızarız!" dedi Charly.

"Dikkat çatı çöküyor!" diye bağırdı Rita.

Çatının yanan kalasları cehennemi bir gürültü çıkararak alevler içindeki alt katlara doğru göçtü, duman ve kıvılcımlar karanlık göğe yükseldi. Çok güzeldi. Korkunç güzeldi. Parka doğru ilerledik; Snilen'in beyaz bir ruh olup bu cehennemden, ebedi selamete, cennete doğru yükseldiğini hayal etmeye çalıştımsa da boşuna.

Bu imkânsızdı.

Çalılar arasında biri ağlıyordu. İşemek için diğerlerinden ayrılmıştım, tren raylarına doğru inen bayırda uzanmış birinin ağladığını duydum. İşimi bitirdikten sonra seslendim: "Heeey, yardıma ihtiyacın var mı?" Ses yoktu. Bir daha seslendim. Charly de yanıma gelmişti.

"Ne o?"

"Bilmiyorum. Aşağıda biri yatmış ağlıyor."

"Gidip bir bakalım" deyip bayır aşağı inmeye başladı Charly. "Başı dertte bir bakire olabilir, kimbilir! Bu gece bizi bekleyen başka sürprizler var seziyorum bunu."

Çalıların arasında bir bakire değil Zenci vardı. Rockwool'daki Zenci. O iriyarı kamyon sürücüsü çamurların içinde hıçkırıyordu. Üstü başı kan içinde, elbisesi paramparçaydı.

"İstemeden oldu" diye ağlıyordu, yeni pantolonunun dizini paralamış bir çocuk tavrıyla.

"Elbette" dedim. "Hiçbir Allah'ın kulu isteyerek yuvarlanmaz buradan!" Mendilimi çıkarıp yüzünden akan kanları kurulamaya çalıştım. Charly adamı tutup kaldırmaya çalışıyordu.

"Koş Ed ile Rita'yı çağır, bu devi yukarı çekmek için yardımcı lazım bize!"

"Çalsaydım, hepsine parmak ısırtırdım. Ama istemediler. ÇALMAMA İZİN VERMEDİLER."

"Tabii tabii" dedim. "Sen neden bahsediyorsun?"

"İstemeden oldu."

"Anlıyorum. Hepimiz senin istemeden yaptığını biliyoruz. Ama orada kıçın donacak, eve *gitmelisin* ."

Ed ve Rita karanlıkta göründüler. "Bu tarafa gelin!"

"Aman tanrım, adam alnından yaralı" diye bağırdı Rita.

"Evet ama istemeden olduğunu söylüyor."

"Ed" diye içini çekti Zenci. "Biliyorsun bir sürü şeytan vardı orada!"

"Evet" dedi Ed.

"Kimler?" diye sordum.

Ed cevap vermedi. "Hadi çıkaralım şunu." Zenci'nin elini tutmasıyla, adamın korkunç bir çığlık atması bir oldu.

"Allah kahretsin! Dikkatli olun, bakın eline."

Zenci'nin elleri feci yanmıştı. Charly sessizce küfretti. Ed bana baktı.

"Zenci" dedim. "Söylesene neydi istemeden olan?"

"Şeytanlar!" diye hıçkırdı. "Azıcık ısıtacaktım onları!"

"I think we've got a problem!"* dedi Charly Lie usulca.
Ed bir araba çalmaya gitti. Biz de güç bela ağlayan adamı bayırdan yukarı çektik. Parkta sadece bizimkiler vardı. Halk hâlâ yangını seyrediyordu. Charly ile ben Zenci'yi aramıza alarak arkaya oturduk. Rita'da ön koltuğa atladı.

"Mölleveien'den çık" dedim. "Sahilde oturuyor."

Ed arabayı çalıştırdı. Zenci, Charly'nin kucağına kustu. Ağlamaktan salya sümük birbirine karışmış, hâlâ bir şeyler anlatmaya çalışıyordu.

"Tamam biliyoruz, istemeden oldu." Charly arabanın yan penceresinden aynasızları dikizliyordu.

Zenci, sahilin en ucunda, annesiyle birlikte küçük beyaz bir evde yaşıyordu. İkinci kat ona aitti. Merdivenlerden yukarıya çıkarmaya çalışırken beyaz saçlı bir baş uzandı aşağıdaki kapı aralığından.

"Gunnar, sarhoş değilsindir inşallah!"

"Yok canım istemeden oldu" diyerek kadına gülümsedi Charly. Wilhelmsen'den ödünç aldığı takım elbise kusmuk içindeydi.

"Ama Gunnar *şu haline bak* , elbise.."

"Git yat kocakarı" diye parladı Ed.

"Biz her şeyi yoluna koyarız bayan" diye düzeltmeye çalıştım.

Zenci'nin annesi gözleri dolu dolu içeriye girdi.

"Böyle kabalık etmen *gerekmezdi* " diye Ed'i azarladı Rita.

"O kocakarı ayaklarımızın altında dolaşırken, nasıl çıkarırdık bu herifi yukarı?"

"Ed haklı" dedi Charly. "Üstelik ellerini görseydi, telefona sarılır, ambulans filan çağırmaya kalkardı. Yoksa, yoksa, biz de hastaneye mi götürseydik herifi?"

"Asla" dedim. "Bu işin içinden nasıl çıkacağını kendisi düşünsün. Bize çenemizi tutmak düşer. Adamın ellerinden başka şeylerden başı belaya girecek!"

"Birazcık.... ısıtmak..." diye mırıldandı Zenci.

Banyoya sokup, giysileri çıkardık. Ellerini soğuk suyun altına tuttuk. Acıları biraz diner gibi olmuş, kendine gelmeye başlamıştı.

*İşte şimdi başımız belada. (ç.n.)

Rita dolapta bir yanık merhemi bulmuş ellerine sürüyordu.

"Zenci" dedim, bakışlarını yakalamaya çalışırak. "Burada mısın yoksa sisler arasında mısın hâlâ?"

"Buradayım" dedi ve ağlamaya başladı.

"Şimdi bizi iyi dinle! Bir-iki kadeh bir şey içtikten sonra, parkta bize rastladın tamam mı?"

"Nasıl?"

"Evet de!" dedi Ed.

"Sigaranı yakmak isterken de çakmağın alev aldı! Kazara!" dedim.

"Az daha saçların yanacaktı" dedi Charly.

"Eveet?"

"Evet" dedik hep bir ağızdan.

Götürüp yatağına yatırdık. Duvarda Parker ve diğer eski ustaların posterleri asılıydı. Odanın köşesinde kıvrımlı bir soru işareti gibi parlayan bir saksofon duruyordu.

"Hiç çaldığını duydunuz mu?" diye sordum Zenci'yi yatırırken.

"Salak çocuk!" dedi Ed. "Adam bu işin ustası. Kasabada bilenlere sor!.."

Zenci'yi örttük, ışığı söndürüp eve gittik.

Meğer bu son yaptığımız müthiş bir hataymış. Zenci çatıya çıkıp asmış kendini!

5 O kışın havasını "Denizyıldızı"ndaki yangın ve Zenci'nin ölümü belirlemişti sanki. Şimdi düşündükçe Lillevik'in üzerindeki gök hep kara, fiyord da kurşuniydi diye hatırlıyorum. Kasabadan uzaklaşmayı daha o zamanlar özlemiş ancak bunun bilincine varmamış olmalıyım. Der Schtyrer'in okulda terör havası estirdiği günlerde içimde büyüyen kaçış özlemi, yerini pasifizme bırakmıştı. İşe gidiyor, dumanlıyor ve okuyordum. Beni bu uykudan uyandırmak için ölümle biten bir yangın ve arkadaşımın intiharından daha da etkili şeyler gerekiyormuş. Yüce tanrı biliyor ki, ihtiyacım olan uyandırıcılar geldi.

Önce dövüldük. Adamakıllı ıslattılar. Kırık bir burun, köprücükkemiği, yırtılan kulaklar, mosmor yüz... Çizgidışı kişilerin hikâyeleri anlatılırken bu dayak olaylarından bolca bahsetmek âdettendir. O yüzden ne kadar acı çektiğimi, nasıl da haksızlığa uğradığımı anlatarak okuru daha fazla rahatsız etmek istemiyorum. Yine de katliamın Zacariassen ve Gençlik Devriyesi tarafından gerçekleştirildiğini belirtmeden geçmeyeceğim. Mutlaka büyük burjuvalar arasında, romanlarda kendilerine hep cellat rolü verilmesinden rahatsız olan dürüst kızlar ve delikanlılar da vardır. Ancak tarihin bu konuda maalesef tek bir yargısı var. Faşist kertenkeleler oradan çıkıyorlar ve demir çubuklarla adam dövmeye bayılıyorlar.

Hedefleri Tim ve bendim. Bir kapı aralığında kıstırdılar bizi. Olayı tam hatırlamıyorum, ama biz bir sarma yakarken çete birden yanımızda belirdi. Galiba bu heriflerden birinin kız kardeşi esrara başlamış. Yani bir *şüpheleri* varmış. Ne ben ne de Tim bu kızı tanımıyorduk bile. Ama onlar için pek bir şey fark ettirmiyordu bu. Önemsiz bir ayrıntı! Ortalık birbirine girdi, çığlıklara kahkahalar karıştı, kan revan içinde kalındı vesaire. İşlerini bitirdikten sonra, üzerimize işeyip çekildiler. Zacariassen'in son sözlerini hatırlıyorum:

"Zenciler! Sizler beyaz zencilersiniz! İblis! Beyaz zenci olmayı kendiniz *seçtiniz* !"

Sonra uzaklaştılar. Üç hafta raporluyduk, işe gidemedik. Lillevik'te zenci olmak giderek zorlaşıyordu. Yerel gazetedeki plantasyon sahipleri zenci mitleri üretiyorlar, restoranlar bir bardak bira bile vermeyip polis çağırıyorlardı. Kapı aralıkları ve arka avlularda dikilip duman çekmekten başka çaremiz yoktu. Biz durumumuzdan hoşnut değildik, kimse de bizden hoşnut değildi. Uğradığımız saldırıyı polise bildirmek istediğimizi söyleyince güldüler bize.

On üç aralık gecesi savaş çıktı. Gece yarısı uyandım ve savaş çıktığını hemen anladım. Camlar hâlâ o şiddetli patlamanın etkisiyle titreşiyordu. Yüzüme bir şamar yemiş gibi oldum. Yarı uykulu yataktan fırlayıp salona geldiğimde, babamı karanlıkta pencereden bakarken buldum. Ayağında uzun paçalı donu, elinde bir sigara vardı.

"Nedir" dedim. "Savaş mı?"

"Bilmiyorum" dedi. "Yatağımdan fırladım. Baksana Thorsen'in deposunun üzerinde gök nasıl kıpkızıl!"

Sonra sirenler duyuldu ve annem pembe sabahlığıyla salona geldi.

"Bu küçücük kasabada bu kadar şiddetle patlayabilecek bir şey var mıydı?"

"Artık yok!" dedim, babamın sigara paketini kaparken.

Tam o sırada Charly kapıdaydı.

"Rockwool" diye bağırdı. "Galiba bombalandı!"

"Hep beraber merdivenlerden çıkıp Charly'lere gittik. Herkes yarı giyinikti. Babalar ne olmuş olabileceği hakkında tartışmaya giriştiler. Bilmedikleri şeyler hakkında teori üretmeyecek kadar aklıselim sahibi olan anneler ise şiddetin insani boyutları üzerinde tartışıyorlardı. Yarımadanın ucundan yükselen alevleri görebiliyorduk. Beton, çelik ve kayayününden -bir de işçilerden tabii- ibaret olan fabrikada neyin böylesine yanabileceğini anlayamamıştık.

"Hadi Erling, gidelim" dedi Charly gömleğini düğmelerken.

"Katiyyen olmaz!" dedi anneler ve babalar koro halinde.

"Çekilin" dedi Charly öfkeyle. "Bu sizin savaşınız değil. Havaya uçan bizim arkadaşlarımız!"

"Burada kalacaksınız" dedi Arnt Lie.

"*Evet* " dedi annem.

"Gidip üzerime bir şeyler giyeyim" dedim. "Aşağıda beklerim. Bisikletin sağlam mı?"

"Hayır ama Wilhelmsen'inkini alırız. O nasılsa yatağın altına girmiştir!"

"Bisikletlere atladık. Gece durgun ve soğuk, yollar buzluydu. Yol boyunca hiç konuşmadık. Yaklaştıkça binlerce camın patlamanın etkisiyle kırılmış olduğunu gördük. İnsanlar öbek öbek toplanmış, heyecanla konuşuyor, Rockwool'u gösteriyorlardı. Balıkçı dükkânının önünde bisikletlerimiz cam kırıklarının arasına daldı. Yola yaya devam etmek zorunda kaldık. Arkamızda eski arabasının içinde Karlsen korna çalıyordu. Yanında Yıkıcı vardı. Yıkıcı öğleden sonra vardiyasında çalışırdı ve Rockwool'da legal olan tek Maoistti. Bu zor şeyi başarmak için gereken iradeye sahipti ve işte çok sevilir, sayılırdı.

"Çabuk atlayın çocuklar!"

Arkaya atladık. Karlsen hayalet gibiydi. Yıkıcı ağlamaklıydı. "Bir şey duydunuz mu?"

"Sizin duyduğunuz patlamayı duyduk biz de" dedi Charly.

"Gece vardiyası" dedi Karlsen. Allahım! Jensen, Kalle ve diğer çocuklar!"

"Sağ çıkamazlar" dedi Yıkıcı. "Allah kahretsin nasıl oldu bu!"

"Dur ben sana anlatayım. Ama gidip sizin gazeteye yetiştirmeden biraz bekle de, emin olalım!"

"Tabii" diye yalan attı Yıkıcı.

"Fırının yanında duran o cüruf kazanını biliyorsunuz, kazan dolunca ne yapılır?"

"Vinçle kaldırılır ve avluya alınır" dedi Yıkıcı.

"Peki vincin zinciri koparsa ne olur?"

"O alamet aşağı düşer herhalde" dedi Charly.

"Ama nasıl olur da birkaç tonluk cürufun beton zemine düşmesi böyle bir patlama meydana getirir?" diye sordum.

"O birkaç tonluk cüruf ergime noktasındaydı ve beton zemine değil, su havuzuna boşaldı; nasıl bir kimyasal tepki meydana gelir biliyor musunuz?"

"Galiba anlamaya başlıyorum" dedim.

"Gaz" dedim "Acayip gaz çıkar!"

"İblis!" dedi Yıkıcı. "Ne cehennem!"

Bakışlarında fabrikanın güvenliğinden sorumlu olan kişinin gölgesini gördüm. Hepimiz kendi kendimize bu kazaya kimin neden olduğunu soruyordu.

"Bunu söyledim daha önce! Bin defa söyledim!"

Polisin kurduğu ilk barikata ulaşmıştık. Karlsen ustabaşı kartını gösterince, meraklı insanların arasından sıyrılıp geçtik. Yüz metre daha gitmemiştik ki durmamız gerekti. Buradan facia alanına kadar giden yolu itfaiye ve polis kesmişti. Bizden önce gelmiş olan bazı işçiler itfaiyeye ve Rockwool'un enkazına bakıyorlardı. İnanılmaz bir manzaraydı. Yangın şiddetini yitirmişti. Ancak, binanın çatısının yarısı çökmüş, bir duvar yok olmuştu. Tuğlalar ve bükülmüş inşaat demirleri ortaya saçılmıştı. Bir beton blok sokak lambasını ikiye katlamış, havaya is ve kayayünü kokusu yayılmıştı. Beyaz karın üzerine

kapkara parçacıklar yağıyordu. Bakışlarımı idare binasına çevirince gördüğüm manzaranın dehşetiyle arkamdaki yüksek fırın binasının duvarına yaslandım. On beş metre uzunluğundaki kalın çelik putrel bir ok gibi ikinci katın duvarına saplanmıştı. Rockwool'un çatısını tutan dev putrellerden biriydi bu. İki bina arasında kuş uçuşu yüz metre mesafe vardı ve çelik putrel tonlarca ağırlıktaydı...

Ambulanslar art arda geliyor, binaya yaklaşıp yaralıları aldıktan sonra geri dönüyorlardı. Arabalar sirenlerini çalarak yanımızdan geçerken başımızdaki bereleri çıkardık.

En kötüsü ortalıkta dolaşan rivayetlerdi. Sivertsen'in kafası kopmuş bir halde yolun ortasında bulunduğundan, ağaçlarda bağırsakların asılı olduğundan bahseden grotesk hikâyelerdi bunlar!

Ansızın deniz kenarındaki depo tarafından bir çığlık yükseldi. Önce kanı, sonra da kaskatı kesilmiş işaretparmağıyla göğü gösteren kopuk işçi yumruğunu gördüm. Arkamda biri kusuyordu. Karlsen hiç tiksinmeden uzanıp yumruğu eline aldı. Bu bir sağ eldi. Karlsen dikkatlice eskimiş alyansı çıkardı parmağından. "Senin Lilly" yazıyordu.

"Bu Thorvald" dedi birisi. Thorvald Svensen.

"Gidip karısıyla konuşayım" dedi Karlsen yüzüğü cebine koyarken.

"Bilmem ki..." Genç bir polis belirmişti savaş meydanında. "O yüzüğü... Bekleseniz de.. ben.."

"Çekil" dedi Karlsen, bakışları buz gibiydi. Aynasız geriledi. Karlsen'ın geniş sırtı kalabalığın içinde kayboldu.

Charly, Yıkıcı ve ben bir balyanın üzerine çöktük, birer sigara yaktık.

"Hatırlıyor musun?" diye sordu Charly. "İşe başlarken ne isim vermiştik bu fabrikaya?"

"Pembe fabrika" dedim.

Yıkıcı sosyal demokratları kastettiğimizi sandı, başını salladı.

"Evet" dedi Charly sigarasından derin bir nefes çekerken. "Pembe fabrika. Şimdi kan kırmızısı!"

"İleride iş durumu ne olacak, merak ediyorum" dedi Yıkıcı. "Bu olayın arkasından iyi bir temizlik olacak demektir. Yöneticiler uzun süredir..."

"Temizlik mi?" dedim. "Fabrika havaya uçtuktan sonra ne kaldı temizlenecek!"

"Erling, görüş açın ne kadar da dar! Mücadele asıl şimdi başlıyor, anlamıyor musun? Sendika temsilcileri bu gece hemen toplanmalı, kaybedecek vaktimiz yok!"

"Midem bulanıyor, eve gidelim!"

"Yıkıcı haklı" dedi Charly.

"Biliyorum" dedim. "Biliyorum."

ÜÇÜNCÜ KİTAP

BATI YOLU

Norveç'in çiçekli vadileri
Ya da bir sokak kedisinin düşsel bir cennete inişi

Nasıl oldu da bahçıvan olmaya karar verdim, hâlâ anlayamıyorum. Rockwool'un havaya uçmasından sonra, bize inşaat işçiliği yapmamız önerildi. Zemine yayılıp, katılaşan cüruf kazılacak, her şey eskisi gibi olacaktı. Ancak tabii önce fabrikanın yeniden inşa edilmesi gerekiyordu.

Charly kabul etti. Ne de olsa o konuda eğitim görmüştü. Ben istemedim. Civarda kısa süreli işlerde çalışmaya başladım. Son olarak Drammen'de delilerle, ölmek üzere olanları taşıdığım bir hademelik işi bulmuştum. Dayanılacak gibi değildi, bir şeyler yapmalıydım. Birkaç hafta sonra Charly'den fabrika inşaatından bıktığını, Haugesund taraflarına, karides avı yapan bir tekneye gitmeyi düşündüğünü bildiren bir mektup aldım. Beni de yanına

almak istiyordu. Mektubundaki ifadesinden, bu tür teknelerde gemicilerin karides kokteyli yiyip, soğutulmuş beyaz şarap içmekten başka bir iş yapmadıkları gibi bir anlam çıkıyordu. Şansımı başka alanlarda denemek istediğimi yazdım ona.

Bütün okul ve kursların başvuru formlarını toplayıp, masamın başına oturdum. Yalanlar ve blöflerle birlikte, gerekli belgeleri de gönderdim. *Kolay* bir öğretim peşindeydim. Şöyle, gündüzleri derslerde yarı uyanık şiirler ve yazılar düşleyebileceğim, geceleri de bunları kâğıda dökebileceğim, ilk edebi yumurtamı yumurtlamama uygun bir barınak... Broşürlerde bulabildiğim en rahat, en beleş okul, bahçıvanlık temel eğitim kursuydu. Bir yıllık olan bu kurslar, ülkenin her yanına yayılmıştı. Doğuya, batıya, kuzeye ve güneye başvuru formları gönderdim. Sonra da her şeyi unuttum. O zamanlar öyleydim. Anlık itkilerle hareket ediyor, hiçbir plan yapmıyordum. Kafamda parlak fikirlerin şimşeği bir an için çaktıktan sonra her şey bilinçaltına itiliyordu. İşte bu yüzden de postadan çıkan üç kahverengi zarf beni hayli şaşırtmıştı. Ülkenin dört bir yanındaki bahçıvan okullarının niye bana mektup gönderdiğini anlayamıyordum.

Launes Bahçıvan Okulu "Erling Haefs'i bir yıllığına konuk etmekten memnunluk duyacaktır".

Ölülerle, ölmek üzere olanlara derhal veda edip, bavulumu topladım ve banka hesabımı tüketmeye Amsterdam'a gittim. Mangır mı? Ne yapacaktım ki mangırı? Beni burslu ve daha bilmem neli bir okul yılı bekliyordu. Bu süre içinde edebi bir şeyler yazıp, bitireceğimden emindim.

Amsterdam'da bir ay ot yedim. Türkiye ve Afganistan'dan gelen tarım ürünlerini iyice bir incelemeye aldıktan sonra Lillevik'e döndüğümde, bir duş yapıp, trene yetişecek kadar zamanım ancak kalmıştı. Nefis bir ağustos günüydü. Yazdan kalma bir sıcaklık ve kırlangıçlar...

Vossevangen'de beni okulun bulunduğu köye götürecek olan otobüsü beklemek üzere bir saat vakit geçirmem gerekiyordu. Yanımda getirdiğim şarabı içerek ve Edgar Lee Masters okuyarak oyalandım. İstasyonun yanındaki otobüs durağına gelir gelmez onları görmüş-

tüm. Valiz yığınlarının üzerine oturmuş, sigara içiyorlar, çilek yiyorlardı. Biri uzun boylu, sarışın, diğeri ufak tefek, kızıl saçlı iki kız. Kızıl saçlısı eski bir asker gömleği ve yerlere kadar uzanan bir etek giymiş, boynuna bir sürü incik boncuk dolamıştı. Çıplak ayaklarının rengine bakılırsa, uzun bir süredir yalınayak gezmekteydi. Sarışınının kıyafeti biraz daha ılımlıydı. Ancak bunun hiçbir önemi olmadığını, ikisinin de çılgın tipler olduğunu çabucak öğrenecektim. Benimle yolları aynıydı tabii.

Oturdum ve elimi çilek sepetine uzattım. "Biz de yakında bunlardan yetiştireceğiz!" "Şu işe bak, sen de mi!" dedi uzun boylu, sarışın olanı.

İsimleri Birgit ve Else idi.

Otobüsümüz daha büyük bir köy olan Voss'a gelip, envai çeşit alışveriş yapmış olan köylülerle doluydu. Gözlerini yarım metre uzunluğundaki saçlarıma dikmişlerdi. Bakışları Else'nin ayaklarına kayınca başlarını sallıyorlardı. Üçümüz konuşmaya başlayınca pek çok ortak tanıdığımız olduğu, Birgit'in ağabeyinin de benim gibi Gateavisa'da şiir ve yazılarını yayımladığı ortaya çıktı.

Benden farklı olarak bu kızlar, öğrenim görecekleri konu ile ilgileniyorlardı. İkisi de vejeteryandı; yin ve yang'dan, fasulye filizleri ile çiğ sebze yemenin faydalarından bahsediyorlardı. Bu yörelerde pişmiş kelle yendiğini duymuş olduklarından, okuldaki yemeklerden endişeliydiler. Birgit'in iyi yağlanmış makine gibi çalışan çenesini dinlerken, -kendi kendime- eminim idare edersin, diye düşündüm.

Otobüs daracık bir virajı aldığında, kendimizi havada, uçarken bulduk. Aşağıda kendimizi bir parçası yapmaya çalışacağımız ufacık bir yerleşim alanı görülüyor, yarı karlı dağlar uzaya kadar göz alabildiğine uzanıyordu. Onları yeşil ve kahverenginin her çeşidini sergileyen huş ağaçlarıyla kaplı alanlar, koyunların otladığı *yemyeşil* çayırlar izliyordu. Bu dev kazanın en dibinde bir ayna gibi gökyüzünü yansıtan fiyord vardı. Aşağıda görebildiğim tek hareket, suyun cam gibi yüzeyini kırıştıran bir sandalın süzülmesiydi. Fiyorda doğru uzanan yeşil bir burunda köy kurulmuştu. Oraya buraya tek tük serpiştirilmiş bulunan evler, içecek yarım litre bira

bulup bulamayacağım konusunda ciddi kaygılara düşürdü beni.

"Müthiş" dedi Else. "İşte burada yaşarım ben!"

"Harika" dedim. "Çok harika!"

Ama burada *yaşamak*? Asfaltın yaz sıcaklarında çıkardığı koku daha şimdiden burnumda tütmeye başlamıştı. Neredeyse moralim bozuluyordu. Şimdi tam şu sıralar Serbest Kumsal'da heyecan doruğuna ulaşmak üzereydi ve ben Vestlandet'*nin harikulade güzellikteki bir kartpostalına iliştirilmiştim.

Otobüs beyaza boyalı bir kilisenin önünde durdu, dışarı çıktık. Kilisenin mezarlığında ufak kuşlar çılgınca ötüyorlardı. Bir gurp delikanlı motosikletlerine oturmuş, kentten gelen civcivlere bakıyordu. Kızlar kendilerini film yıldızları gibi hissedip, el salladılar.

"Taksi!" dedi Birgit. "Bu Allahın cezası köy okulunun nerede olduğunu bile bilmiyoruz. Taşınacak on beş koli eşyam var otobüsün bagajında. Bu doğruydu işte. Otobüs şoförü kıpkırmızı bir yüzle Birgit'in eşyalarını boşaltmayı sürüdürüyordu. Else ile benim birer sırt çantamız vardı.

"Launes'e gideceğiz, taksiyi nerede bulabiliriz?"

"Taksiye hiç gerek yok" dedi doğrulurken. "Launes tam karşıda, fiyordun şu kolunun karşı kıyısında! Kayığı ya da bir çift kanadı olanlar için kısa sayılabilecek bir mesafe." Gözlerimle fiyordu takip ettim, sonu görünmüyordu.

"Kıyıdan içeri doğru yol gayet iyidir" dedi şoför son kutuyu da çıkarırken.

"Adamın sorusuna cevap vermedin" dedi Birgit şoföre. "Sana taksiyi nereden bulacağımızı sordu. Fiyordun etrafını dolaşan yol hakkındaki fikirlerin bize vız gelir!"

Bærum'** lu Birgit'in zehirli dilini ilk kez duymuş oluyordum. İçgüdüsel olarak hiç hoşlanmadım bundan. Şoför de böyle konuşulmaya pek alışık olmasa gerek, yüzünü asmıştı. Köyde bir tek taksi bulunduğunu, onun da şu anda Voss'ta olduğunu söyledi. Bir süre bekleyecektik. "Güle güle," dedi Birgit.

Küçük bir otele gidip, taksinin bekleme listesine adımızı yazdım. "Birkaç saate kadar gelir" dediler.

---

* Vestlandet: Norveç'in Atlantik Okyanusu kıyısında yer alan batı bölgesi (ç.n.)

**Baerum: Oslo'da büyük burjuvaların oturduğu bir ilçe. (ç.n.)

"Çok iyi" dedim. "Kilisenin aşağısında oturup, bekliyoruz."

Bayraklar ve flamalarla karşılanmayı beklediğini sandığım Birgit, bu işten hiç hoşlanmamıştı. "Neyse canım, bu balta girmemiş ormanlardan başka türlü bir şey beklenemezdi zaten!"

"Herhalde" dedim. Taksi umurumda bile değildi.

"Eh, Tarzan'ı beklerken bir sarma içelim bari" dedi. "İyi bir Nepal!"

"Tamam" dedim. "Bende de beyaz şarap var!"

"Ağır ol bakalım, bu senin bildiğin pazartesi malından değildir."

"Pazartesi malı mı?" güldüm. Amsterdam'da haftalarca kalmıştım ben!

Deniz kenarında bir banka oturduk. Son beyaz şarabımı da açtım. Pazartesi malı, ha! Ne demek istemişti bu kız acaba? Dumanı üfürdükten sonra ne demek istediğini anlamış gibiydim. Else'nin gözleri kaymıştı. "Aman Allahım, ne bu böyle," dediğimi işittim. Birkaç kilometre uzakta Birgit oturmuş, kıkırdıyordu. "*Dedim* sana Erling, *dedim* sana!"

Bir an için paniğe kapıldım. Yeni bir okul yılının başındaydım. Bana kötü gözle bakacak bir çevreye giriyordum ve acayip uçmuştum. Hem de ne uçmak... Şimdiye kadar yaşadığım -asit tripleri de dahil olmak üzere- her uçuştan farklıydı bu! Bakışlarımı sabitleştirip, kendime çekidüzen vermeye çalıştımsa da boşuna! En iyisi vazgeçip, arkaya yaslanmak ve işi oluruna bırakmaktı. Bu iyi bir esrardı; kelimenin tam anlamıyla iyi, paranoya yapmayan, çarpıntı vermeyen. Ama çok kuvvetliydi! Oturduğum banktan havalanıp, kilisenin üzerinde daireler çizerek uçuyordum. Köy çok güzeldi. Burada yaşamayı istiyordum. Konuşup, düş kurmaktan saati unutmuş, aradan iki saatin geçtiğini arkamızda fren yapan Volvo'yu görünce anlamıştık.

Şerif, diye düşündüm. Amma iyi bir başlangıçtı.

Ancak taksisi ile gelen Tarzan'dı.

Tarzan iriyarı ve sessiz bir adamdı. Çok bıçkın ama iyi araba kullanıyordu. Bütün yol boyunca aynadan bizi gözlemiş, ancak fiyordun öbür ucuna varana kadar ağzını açmamıştı.

"Launes" dedi, duyulur duyulmaz bir sesle.

"Ben de Jane!" dedi Birgit. "Haftaya bir gece gel de, samanlıkta eğlenelim!"

Şoför güldü ve gaz pedalına indirdi bakışlarını.

Launes Bahçıvan Okulu olağanüstü güzeldi. Arka koltuktan çıkıp, dengemi bulmaya çalışırken muhteşem bir manzara ile karşı karşıya gelmiştim. Gerçekdışı gibiydi her şey. Böyle yerler gerçek olamaz; cennete dair hastalıklı bir fantezi, bir halüsinasyondu bu.

Okul fiyorda doğru uzanan bir burunda kurulmuştu. Etrafı çimenlikler, çiçekler ve egzotik ağaçlarla çevriliydi. Sarıya boyanmış ahşap okul binası denize nazırdı. Diğer binalar -ahır, ambar ve beyaz boyalı müştemilat- kestane ve meyve ağaçlarının arasındaydı. Burada Norveç vatanının en özgün toprağında bulmuştuk kendimizi.

Bizi elli yaşlarında bir kadın karşıladı. Ellerimizi sıkıp, kendini aşçı olarak tanıttı.

"Harika" dedi Birgit. "Açlıktan midem kazınıyor!"

Okulun bodrum katına indik. Sorumluluk sahibi aşçı kadın kocaman bir sandviç tabağı hazırlamıştı bize. Köftelileri yalnızca ben yedim.

Çok aç olmama rağmen kafam öyle dumanlıydı ki her şeyi çift görüyor, esrarla yemeğin iyi gideceği kuralına uymakta güçlük çekiyordum. Bodrumdaki yemekhanede yalnızca dördümüz vardık. Aşçı kadın da tek tük konuştuğundan büyük sessizliğin üzerimize çökmesi fazla vakit almadı. Kadın kucağında hiç kıpırtısız duran beyaz ellerine bakıyordu. Duvarlar en ufacık sesi bile yansıtarak çoğalttığından kendi yutkunmamı ve aşçı kadının midesinin gurultusunu duymaya başlamıştım.

"Ben yatıyorum" diyerek sofradan kalktım. Bir-iki dilim sandviçi paket yapıp yanıma almıştım. "Nerede yatacağım?"

"Beyaz Ev'de" dedi aşçı kadın. Sesi üzülmüş gibiydi. "Ama daha saat dokuz!"

"Biz şehirde hep erken yatarız" dedim.

"Beyaz Saray!" diye kıkırdadı Birgit. "Good night Mr. President!* "

*İyi geceler bay başkan! (Beyaz Saray'da kalan ABD başkanına gönderme). (ç.n.)

Köylüler ve kuruntular

Launes Bahçıvan Okulu'nda kalan tek başkan ben olmayacaktım. Ertesi gün Beyaz Ev'de kalmak üzere yedi genç daha geldi. Kızlar okul binasının ikinci katında yatıyorlardı. Toplam yirmi öğrenciydik.

Doğulu olan biz üçümüzün dışında herkes batıdan, daracık fiyordlardan, sarp dağ köylerinden, Sörfjord'daki elma bahçelerinden, Odda'daki küçük çiftliklerden geliyordu.

Bütün bunlar benim için, şarkı söyler gibi konuşulan şivelerden ve yaz günü lastik çizmeleriyle ortalıkta dolaşan genç insanlardan meydana gelmiş bir kaostu. Burada ne aradığımı düşünüyordum, ama soracak kimsem yoktu.

Okul müdürü çok iyi bir adamdı. Bana oyuncakçı dükkânlarında görülen tüylü dev ayıcıkları hatırlatıyordu. Köyde

liberal bir politikacı olarak tanınıyor, fiyordun en iç kısmında hayal şatosu gibi bir evde oturuyordu. Bana davudi sesiyle "Launes'e hoşgeldin" dediğinde, bunu inanarak söylediğinden emindim.

Böylelikle yeni bir okul yılı başladı ve ben şiir yazmak üzere kurşunkalemlerimin uçlarını sivrilttim.

İlk günler aylak aylak dolaşıp, topraktan biten tüm tuhaflıkları seyrederek geçti. Müdür her şeyi işaret ederek, açıklıyordu bize. Burasının tam bir cennet köşesi olduğunu, Golfstream akıntısının fiyorda karışıp toprağın çok bitek olması için elverişli hava koşullarını sağladığını öğrendik. Şifalı bitkiler bahçesinde yalnızca müdür ve Oslolu Else'nin tanıdığı tuhaf tuhaf otlar yetişiyordu. Ve tabii ki, nereye dönerseniz dönün her taraf harikulade güzellikteki, rengârenk çiçeklerle kaplıydı. Sarı, mavi, mor, pembe, beyaz... Daha sonraları bunlar Chrysanthemum carinatum, Delphinium ambiguum ve Cosmos bipinnatus gibi isimler alacaktı ama o sıralar mutlu cahillerdik biz. Güneş altında oradan oraya dolaşıyor, kendimizi bu güzel kokulu masal dünyasına bırakıyorduk. Beyaz Ev'in duvarının dibinde Norveç bitki örtüsü içinde bir aristokrat sayılan, dört-beş metre uzunluğunda şeftali ağacı vardı. Golfstream sağlamıştı bunu!

Burna giden yol üzerinde gördüğümüz bütün meyve ağaçlarının okula ait olduğunu, zamanı geldiğinde meyveleri toplamakla yükümlü bulunduğumuzu öğrendik. Biz doğululara göre pek keyifli bir işti bu. Dalların en üstüne tırmanıp, manzara seyrederek elma, armut ve erik yemekten daha güzel bir şey düşünemiyor, köylü çocuklarının uçsuz bucaksız meyve bahçelerine niye öyle kuşkulu bakışlar fırlattıklarını anlayamıyorduk.

Her şey öylesine iç açıcı, öylesine sağlıklı görünüyordu ki, bu madalyonun bir de arka yüzü olabileceğini düşünmeye başlamıştım. Bu güzel senfonide detone bir ses olabilir miydi? Bana öyle geliyordu ki bu idilin altında kötü ve çirkin bir şeyler vardı.

Sezgilerim beni yanıltmamıştı. Evet bir şeyler vardı. Bunun adını koymakta da gecikmedim. Bu yerde yapacak hiç mi hiç işim yoktu benim! Ve bir yılımı buraya bağlamıştım!

Bana öğretilmek istenen konular hiç ilgimi çekmiyordu. Bunu önceden düşünmüştüm, ancak uygulamada tahmin ettiğimden daha çok zorlandım. İşletme Ekonomisi! Bitki Üretimi! Park Bahçıvanlığı! Tanrım! Bir de teknik konular vardı! Bu eğitimin çoğu açık havada yapıldığına göre, müthiş şiirlerimi *nasıl* yazacaktım? Kara humuslu toprağa mı, seraların buğulu camlarına mı yazacaktım? İnsanların hücrede ya da çalışma kamplarında kırbaç altında bile şiir yazdıklarını duymuştum, ama nasıl olduğunu anlayamıyordum bir türlü. Belki de yeteneklе ilgisi vardı bunun.

İçeride yapılan eğitim de vardı tabii. Burada da işgüzar öğretmenler beni kendi dünyamdan çekip çıkararak, şu kadar arazide lahana yetiştirmek için B tipi gübreden ne kadar kullanmak gerekir, gibi sorularına cevap arıyorlardı. Sosyal etkinliklere katılıp, masa tenisi oynamadığımdan, geceler bana aitti ve şiir yazmakla otuz bir çekmekten başka bir şeye yaramıyordu!

Sorun benim yuvadaki guguk kuşu yavrusu olmamdan kaynaklanıyordu. Burası bana ilk haftadan itibaren dar gelmeye başlamıştı. Buradaki insanlara karşı değildim, fakat onlardan biri olmaya karşıydım! Çizgidışı olmaya ve *etrafımda* diğer çizgidışı tiplerin bulunmasına alışıktım. Burada yabancı bir ülkede gibiydim. Aynanın karşısına geçip bunun gerçekten ben mi, yoksa benim suratıma bakmaya dayanamayan bir batılı mı olduğunu sormaya başladım. İnanılmaz bir dünyadaydım. Birkaç kötü şiir yazdım.

Şu Allah'ın belası *hiçbir yere ait olamama* duygusuydu beni rahatsız eden. Hayatım boyunca da beni kovaladı zaten. Ama ilk burada başladı. Lillevik'te de benzer duygular yaşamıştım, fakat fiyordların içine saklanmış bu yarımada ile karşılaştırıldığında New York gibiydi Lillevik. Tüm ilişki, doğal güzellikler, gri gübre çuvalları ve sulama kanalları ile ben arasında kurulandı. Radyo ve televizyon haberleri Oslo ve Bergen gibi uzak dünyalardan gelen inanılmaz şeylerdi. Issız bir adada, bir türlü konuşmadığım Cuma'larla kuşatılmış bir Robinson'dum. Uzaklarda bir gemi aramak istiyordum ama ufuk çizgisi yoktu burada. Ufuk çizgisine bakmak için sırtüstü uzanıp, yukarıyı gözlemem gerekiyordu!

Kısacası köylülerin arasına düşmüştüm. Köylülere saygım vardı ama köylü olmayı paçam sıkmıyordu. Bunu ne istiyordum ne

de becerebilirdim. Bütün istediğim içimi uyuşturucularla doldurup, en kısa zamanda dünyaca ünlü bir yazar olmaktı.

Okulun öğrencilerinin çoğu on sekiz yaşın altındaydı. Çoluk çocuktular yani. Akşamları kızlar televizyonun karşısına oturur, yün örerken birbirlerine köydeki sevgililerini anlatırlardı. Oğlanlar ise kovboy müziği dinleyip, pinpon oynamaktan başka bir şey yapmazlardı.

Yaşları bira alma yaşını tutan bir Lars, bir de Kristin vardı dünyanın en ucundaki bu köşecikte. Ben de onlara takılıyordum.

Lars aslında hoş bir herifti, bana çok özlemiş olduğum Charly'yi hatırlatıyordu biraz. Lars on dokuz yaşındaydı ve bu süre içinde elma ile patates toplamaktan daha başka işlerle uğraşmaya da vakit bulmuştu. Mesela Seattle'da silahla oynamaktan içeri düşmüş, kodeste pinekleyip Amerika'dan sınırdışı edilmeyi beklerken de marihuana içmeye başlamıştı. Bizim tanışmamıza da bu neden oldu zaten. Bize gelen mektuplar okulun girişinde bir masanın üzerine bırakılırdı. Lars da Ed'in bana gönderdiği mektuplara gıcık kapmış; o gece odamın kapısını çalıp, acaba birazcık otum var mıymış, diye sordu.

"Esrar" dedim. "Aynı işi görür di mi?"

"Eh!"

Lars pek konuşkan bir tip değildi. Ağzından saçmalıklar dökülmeyen Oturan Boğa... Saatlerce konuşmadan birlikte oturur, kapkara fiyorda yansıyan mehtabı seyrederdik. Hiç de sıkılmazdım bundan.

Lars'ı sevmeye başlamıştım. Kocaman bir sakalı ve ardında neler gizlendiğini kolayca ele vermeyen bir çift gri gözü vardı. Yüreğinde gerçek bir zenci taşıyıp taşımadığından pek emin değildim. Yalnız bir kurttu, yalnız doğmuştu ve doğal olarak da beni görür görmez kokumu almıştı. Birlikte oturur dumanlanırdık, birlikte yapayalnızdık.

Özellikle de başlangıçta, yani ben ve Kristin birbirimize tutulmadan önce.

Aşkın çılgınlığı

Kristin'in dikkatimi çekmesi birkaç hafta aldı. Bergenli, ufacık, fındık kurdu gibi bir şeydi. Bir altmışı bile bulmayan boyu, derin mavi gözleri ve saman saçları olan bu kıza hemen tutuldum. Şansım pek de kötü sayılmazdı, çünkü sürekli Bergen'deki sevgilisinden söz ediyor, ondan nefret ettiğini söylüyordu.

Derslerde uzun uzun bakışıyor, dışarıda uygulama yaparken de tuhaf bir şekilde hep birbirimizin yanına düşüyorduk. Bir "ilişki öncesi"nin tatlı konumunda, illüzyonların ve fantezilerin harikulade dünyasındaydık. İçimizde bir şeyler büyüyor, en kısa zamanda su yüzüne çıkmaya çalışıyordu.

Dönüm noktasına ağustosta çıktığımız bir balık avında gelindi. Ola ya da bizim ilkokul kitaplarındaki hikâyelerden esinlenerek

isimlendirdiğimiz gibi Ola-Ola, babasından dağdaki kulübenin anahtarını almıştı. Beş kişilik yatacak yer vardı. Lars, ben, Kristin ve Birgit'ten oluşan bir grup kurduk. Birgit uzun bir süredir Lars'ı gözüne kestirmişti; balık zokayı yutmuş gibi görünüyordu. Kristin ile bana gelince, kimin balık, kimin yem olduğunu söylemek biraz zor olacak. Ola'nın planının ne olduğunu bilemiyorum, ama bir veya iki keklikten başka bir şeye niyeti olmadığı bir gerçekti. Bizim için ise balığın pek önemi yoktu.

Dağdaki kulübe dünyanın damına kurulmuş gibiydi. Daracık bir yoldan tırmanarak varılıyordu. Ola bir keçi yavrusu çevikliğiyle önden giderken, bizler sigaralı ciğerlerimizle ağır ağır soluyarak tırmanıyorduk. Ola bir yandan yürüyor, bir yandan da çenesini iyice yağlanmış bir değirmen gibi işletiyordu. Neler, neler anlatmıyordu ki! *Şuradaki* uçuruma, *şu yandaki* yamaca, taa *şuralardan* aşağılara kimler kimler yuvarlanmıştı bilemezdik! Eğer oğlanın söyledikleri doğruysa köyün yarısı yuvarlana, düşe, telef olmuş, gitmiş, diğer yarısı da bataklıklarda kaybolmuş, kurtlara, ayılara yem olmuş, hortlaklar ve cinler tarafından çıldırtılmıştı. "Yaşlılar evinde iki canlı cenaze var" dedi Ola ilk molamızı verirken. "Dağlarda cinler tarafından çarpılmış, bir daha da kendilerine gelememişler!"

Üç saat sonra zirveye vardığımızda yorgunluktan bitap düşmüştük. Yolumuz düzlükten içerilere doğru, dağ gölünün kenarından, çaylardan atlayarak devam ediyordu. Ola dağdaki ölüm temasına geçmiş, tehlikeleri anlatarak eğlendiriyordu bizi. Güneş batarken unutulmuş ölüler ve hortlaklara basa basa yürüyormuşuz gibi bir duygu sarmıştı içimi. *Burada* direniş hareketi İkinci Dünya Savaşı sırasında binlerce Alman'ı vurmuştu, *şurada* sislerden sıyrılan bir uçak dağa çarpıp parçalanmıştı. Gideceğimiz kulübede nasıl bir facianın yaşanmış olabileceğini düşünmeye başlamıştım. Karısını öldüren bir adam mı, yoksa on yedinci yüzyıldan bir cenin cinayeti mi? İhtimaller sayılamayacak kadar çoktu. *Benim* düşünebildiğim en büyük kötülük ise, Tevrat'taki on emirden birine karşı gelip komşumun karısına şehvetle yaklaşmaktı. Kristin'in bana bakışlarından anladığım kadarıyla çok da ters bir durum çıkmayacaktı ortaya. O ateşli bir çoban kız, bense yeni tımar edilmiş bir çiftlik

amelesiydim; dağlara çıkıp gönlümüzü eğleyecektik! Balıklar zokayı yutmazlarsa canımız sıkılmasın diye yanımıza biraz içki de almıştık. Birgit'e Amerikalı sevgilisinden hediyelik mal gelmişti, ama bunu Ola'ya söylememiştik. Ola on altı yaşındaydı ve *temiz* yaşamak istiyordu. Temiz yaşamak demekle, her cumartesi köydeki sevgilisini hayal edip, ova ova sikini parlatmayı kastediyordu.

Ola ilk defa bize bunu itiraf ettiğinde "Gereksiz bi telaş, bi faaliyet!" dedi Lars. Ben de başımla onayladım. "Ter ve nefes tıkanıklığı" diye de ekledi. "Sağlıklı ve duyarlı bir sağ ele sahip olduğun için sevinmelisin."

Anders Höybraaten'ın dağdaki kulübesi, eski zamanlarda ne gibi kötülüklere sahne olmuştu bilinmez, ama buna delalet edecek en ufak bir iz bile yoktu ortalıkta. Tıpkı diğer bütün kulübeler gibi yağmurdan, rüzgârdan aşınmış ahşap bir yapıydı. Harap bir çatının örttüğü tek bir odası ve göle bakan bir penceresi vardı. Ola kulübeye varır varmaz işe girişti, oltaları takımları hazırlamaya koyuldu. Bizler de aynı hızla kahveyi ocağa koyup, şişeleri açtık.

"Hemen geliyoruz!" diye seslendik, gölün yolunu tutan Ola'nın ardından. Yarım saat sonra yeterince matiz olmuştuk. Lars kurnaz kurnaz gülümseyip, algarnayı hazır etti. Kızlar algarnanın ne olduğunu bilmediklerinden, evde kalıp etrafa çekidüzen vermeyi istediler. Lars ve ben göl kıyısına inip algarna çekecektik.

Harikulade bir ağustos akşamıydı. Ayışığı göğe yansımıştı, havada milyonlarca sivrisinek uçuşuyordu. Öylesine yoğun saldırıya geçmişlerdi ki sürekli başımızı sallıyor, oramıza buramıza pat pat vuruyor ve kahkahalar atıyorduk. Yanımızda bir termos kahve ve Birgit'in cömertçe ikram ettiği birkaç coynt vardı. Algarnayı hazırladık, ilk coyntimizi yakarken aleti suyun durgun yüzüne doğru çektik. Su yüzeyini, aynayı kesen bir elmas gibi yaran bu görüntü bizi büyülemiş, marihuana beyin hücrelerimize tango ve fokstrot yaptırmaya başlamıştı. Bizler şafak vaktinden beri dağlarda dolaşan avcılardık, balıkçılardık; dünyanın çatısındaki bu ıssız topraklarda yaşama mücadelesi veriyorduk! Davy Crocket, Jack London'dık. Uyanıp, silkinen vahşi hayvanlardık. Düşe kalka göl kıyısında yolumuza devam ederken, algarnayı bir Lars, bir ben çekiyorduk. Duman iştahımızı artırmıştı. Balık avlamalıydık, avlamalıydık... Tavada çıtır çıtır kızaran, kıpkırmızı alabalıklar,

üzerine tereyağı gezdirilmiş haşlanmış patates! Aman tanrım, az daha prensesi kandırıp, krallığı ele geçirme hayallerimi unutuyordum!

Daha birinci coynti söndürmeden ilk balığımızı yakalamıştık. Balık vurduğunda algarnayı tutan Lars'tı. Suyun ayna gibi yüzünde bir halka oluştu, büyüdü, büyüdü, büyüdü...

"Tamam" dedi Lars. "Bırakalım asılı kalsın."

Gölün etrafındaki turumuzu tamamlayıp, Ola'nın durduğu yere gelene kadar sepetimizde dört, alette de iki balık toplanmıştı. Karanlıkta seçebildiğimiz kadarıyla Ola kamışla sardalyeden az daha irice bir alabalık tutabilmişti.

Ola ne yaptığımızın farkına varınca "Allah kahretsin!" diye söylendi.

"Algarnayla avlanmanın yasak olduğunu bilmiyor musunuz?"

"Nerde jandarma, gidip haber verelim" dedi Lars. Elindeki sepeti bırakıp, göl kıyısından uzaklaşırken seslendi: "Hadi yemeğe!"

"Algarna" diye tekrarladı Ola. "Ama bu.. bu çok.. yasa.."

"Sıçmışım yasağa " dedim. "Alabalık, alabalıktır, sepette de hepimize yetecek kadar balık var. Birgit de patates yesin!"

Kızlar bu arada ortalığa "çekidüzen vermişlerdi". Bütün yaptıkları iki mum yakıp, kafayı iyice dumanlamaktan başka bir şey değildi. Şu zamane kızları analarına hiç benzemiyorlar. Ne iyi! Geleceğin çocukları saçma sapan titizliklerden, analar ise uzun zamandır silinmeyen camların vicdanlarını rahatsız etmesi nedeniyle geçirdikleri bunalımlardan kurtulmuş olacaklar.

Güzel bir akşam yemeğinden sonra, getirdiğimiz içkilerle kafayı iyice bulmuştuk. Ola acemice içip, zurna olmuş, iki kere kusmuştu. Sonunda götürüp yatağına yatırdık. "Kadınlar," diye sayıklıyor, elinin tersiyle de akan salyalarını siliyordu. "KADINLAR!", sırılsıklam terlemişti.

"Zavallı ufaklık!" dedi Birgit. "Azıcık alaka gösterseydim keşke! Yan gözle masada oturan Lars'a bakıyordu. Lars, Birgit'in yapmak istediği şeyle hiç ilgilenmiyor, dikkat ve titizlikle coynti sarmaya çalışıyordu. Lars'ın bu sınırsız sakinliği miydi Birgit için bardağı taşıran son damla, bilemiyorum ama, kıyamet kopmuştu işte. Birgit iyice matiz

olmuş, Lars'ın pantolonuna saldırıyordu. Zengin bir ailenin şımarık kızı olarak da hokus pokus deyince isteklerinin gerçekleşmesine alışık olduğundan, bunun tersini kabullenemiyordu.

"Ölü balık!" diye çığlık attı. "Karaya vurmuş ölü bir alabalıksın sen!" Gözleri dolmuş, çenesi titriyordu. "Ühhüüü! Beni duyuyor musun Lars, benim burada olduğumun farkında mısın? O zaman cevap ver Allah'ın belası ölü yarak!"

"Evet" dedi Lars, kayıtsızlıkla. "Seni duyuyorum." Zamkı yavaşça yalamış, coynti yuvarlıyordu.

"Ağzıma ver! Bana önden, arkadan, nereden denk gelirse oradan sokmanı istiyorum tamam mı!" Birgit ayağa fırlamış odada çığlık, çığlığa dolaşıyor, masada ve raflarda ne bulursa yere indiriyordu. "Çıkar aletini Allah'ın belası köylü!"

"Eh bir çaresine bakarız" dedi Lars, Birgit'ten yana bakmadan sarmayı yakarken.

Bunun üzerine Birgit yere çöküp, bütün yavruları ölmüş bir ana kurt gibi ulumaya başladı. Kulaklarım uğulduyordu. Kristin sus, sus, sus diye bağırıyordu ama boşuna. Lars pencereden geceyi seyrederken, nefes çekmeye devam ediyordu.

"Sen ne dersin bilmem ama ben dışarı çıkmak istiyorum Kristin" diye bağırdım.

"Hadi gel" dedi Kristin. "Yoksa çıldıracağız burada!"

Dağ başında bir gece... Kapının önünde bir süre durup gözlerimizi karanlığa alıştırdık. Arkamızda Birgit'in kurt uluması yavaş yavaş dindi.

Şimdi yalnızca biz ve yıldızlar vardı, der romantikler ve ben de öyle diyorum işte. Karanlıkta bir süre birbirimizin orasını burasını mıncıklayıp, kıkırdayıp, bilhassa belden aşağımızın narin bölgelerine saldıran sivrisineklere -ki bana sorarsanız çok aşırıya kaçmışlardı- küfrederek vakit geçirdik. Birbirimize sırılsıklam âşık olmamış olsaydık tamamen başarısızlıkla biterdi o gece.

Kulübede diğerlerini uyur bulduk. Ola yatağının bir köşesinde büzülmüştü. Birgit'in yatağı boştu, Lars'ın uyku tulumuna girmişti. İkisinin de terli ve memnun gözüktüklerine bakılırsa "ölü yarak" biraz hareketlenmişti.

Uyku tulumlarımızı yayıp, aynı yatağa uzandık, birbirimize sokulup, dışarıdaki sessizliği dinlemeye başladık.

"Seni çok seviyorum" dedi Kristin, dudaklarını uzatırken. "Görür görmez sevmiştim seni."

"Evet" dedim. "Ben de seni seviyorum."

"Ama Tore'den ayrılıp ayrılamayacağımı bilmiyorum henüz."

"Hayır."

"Hayır mı?"

"Evet yani hayır."

Karanlıkta bana soru sorar gibi bakıyordu.

"Beni anlayıp anlayamadığından emin değilim Erling!" dedi.

"Anlamaya çalışıyorum ama birbirimizi tanıyalı çok olmadı ki."

"Bakalım" dedi. "Bilemiyorum... Onun da öyle iyi tarafları var ki."

"Evet, bundan eminim."

"Adam beni delirtecek" dedi Kristin "ve sen bunu anlayamıyorsun!"

Vahşi batı

Böylece ömrümde yaşadığım en şizofren ilişki başlamış oldu. Kristin göz açıp kapamalık bir süre içinde güneşten, sağanağa, durgunluktan, fırtınaya geçiyordu. Şu mistik Tore'den ayrılma meselesi kızın tüm gücünü tüketiyordu. Kafası tam anlamıyla karmakarışıktı. Durmadan o heriften söz ediyordu. Herif bir şeytandı ve bir melekti. Bazen de ikisi arası bir yaratık.

Kafamı sallayıp, her şeyi onaylıyordum ama bir şey anladığım yoktu. Tek anladığım, Kristin'in suyuna gitmekle keyifli bir gece geçirmeyi garantilemekti. Bazen günler çekilmeyecek kadar uzun oluyordu.

Cinsel yaşantımız çok gizli, bu yüzden de çok çekiciydi. Yorganın altında birbirimize sokulunca Tore'nin renkli resmi siliniyor,

gerçekler anlaşılırlığa kavuşuyordu yeniden. Sabahın köründe kalkıp, köylü ordusunu uyandırmadan Beyaz Ev'e dönüyordum.

Sonunda ekim ayında bir hafta sonu Kristin kendini toplayıp, Bergen'e gitti. Tore'ye, o şovenist herife, o şeytana büyük gerçeği söyleyecek, şaşkına çevirecekti onu! Eğer adam onu sevindirmek için hediye almak gibi bir salaklık yapmışsa da o hediyeyle burnunu kıracaktı. İnşallah elbise filan gibi yumuşak bir şey olmazdı da hediye silah olarak kullanılabilirdi. Okulun bahçesinde Kristin'in arkasından bakakalmış, kafamı kaşıyordum.

"Umarım bunu hak etmişsindir Tore!" dedim kendi kendime.

Bergen'den telefon etti. Benimle konuşmak istemediğini söyleyip, pazar günü hangi otobüsle geleceğini, benim karşılamamı istediğini bildirdi.

"Niye konuşmak istemiyorsun benimle? Telefon kulübesinden mi arıyorsun, paran mı bitti?"

"Erkekler hep para düşünür zaten!" dedi. "Hepiniz aynısınız!"

"Ama kızım, ben sadece..."

"Teşekkürler, hepinizin ne istediğini biliyorum ben!"

Telefon kapandı. Zorlu bir haftanın beni beklediğini anlamıştım.

Akşam yedi sularında, kendimi fiyordda bir sandalda kürek çekerken buldum. Dağın tepesinde, inişe hazırlanan kırmızı otobüs görünüyordu. Sürekli Kristin'i düşünüyordum. Niçin bu kadar terslik ediyordu? Bu kadınca bir şey miydi? Yoksa Kristin mi normalin biraz dışındaydı? Neye inanacağımı pek bilemiyordum. Kürekler elimde öylece dururken, olabileceklerden ödüm patlıyordu. Bütün köy pencerelerden bana bakıyormuş ve benimle alay ediyormuş gibi geliyordu. "Bak, bak, Romeo küreklere sarılmış, prenses İste-mem'i karşılamaya gidiyor". Morali bozuk, keyfi hâlâ kaçıksa ne yapacaktım?

Otobüsten indiğini görür görmez hassas terazimi çıkardım. Önemli olan ideal ağırlıkta ve köşeleri iyice yuvarlatılmış sözler sunabilmekti. Yaklaşık eksi yirmi derecelik bir öpücükten sonra, sandala doğru ilerledik. Şehirde çok kötü günler geçirdiğini, önü-

müzdeki günlerde benimle yatmak istemediğini sandığını söylüyordu. Bir buzdolabı ile iş tutmaktan hiç hoşlanmadığım yolunda bir yorum yapmaktan kaçındım. Dostça başımı sallayıp, o dönem için geçerli olan ideal erkek rolü olduğunu sandığım rolü oynamayı sürdürdüm. Tabii ki bu da onu çok sinirlendirdi.

"Sen gülümse bakalım" dedi. "Ben cehennem ateşinden geçiyorum!"

Hemen ciddileştim. "Seni desteklediğimi biliyorsun Kristin!"

"Hiçbir şey bilmiyorum. Tek bildiğim, senin de Tore'nin de beni canınız istediğinde içine girebileceğiniz ıslak bir delik olarak görmüş olduğunuzdur!"

"*Biraz* haksızlık etmiyor musun?"

"Kes sesini domuz!"

Çok kızmıştım. Kürekleri topladım. Kıç tarafa gidip uzandım ve bir sigara sarmaya başladım.

"Ne yaptığını sanıyorsun sen?" Gözleri ateşten ve buzdandı.

"Sigara sarıyorum."

"Sonra?"

"Sen sandalı hareket ettirene kadar burada yatmayı düşünüyorum."

"Yani ben küreğe geçeceğim, bunu mu demek istiyorsun?"

"Elbette" dedim sigaramı yakarken. "Gelirken ben kürek çekmiştim, giderken de sen çek."

"Ama.. ama ben kürek çekmesini bilmem ki!"

"Zararı yok" dedim. "Sen çok yeteneklisin, şıp diye kaparsın bunu da! İki elinle küreklere asılırsın, sonrası kendiliğinden gelir. kilisenin tepesini kerteriz al, dümdüz kürek çek!"

Kadınların en eski silahına sarıldı, ağlamaya başladı. "Seni seviyorum Erling, bana böyle kötü davranamazsın!"

"*Kötü davranmak mı* ?"

"Evet kötü davranmak! Bu şekilde, bir kadın olarak beni aşağılıyorsun!"

Kalkıp küreklere sarıldım. Elbette Kristin'i bir kadın olarak aşağılamak istemiyordum. Yalnız, bizim oralarda kadınlar kürek çekmesini bilirlerdi.

"Sen bir şeytansın" dedi. "Ama yine de seni seviyorum."

"Teşekkürler. Gerçekten de çok cömertsin! İsa gibi!"

"İsa değil, Meryem'i düşün. O devirlerde evlilik dışı çocuk sahibi olmak az şey değildi!"

"Tabii" dedim ve aldatılan Yusuf'un tarafını tutmaktan kaçındım. "Yine de oğlan adam olmuş!"

Okula varınca Kristin odasına kapanıp, son günlerin muhasebesini yapmak istedi.

"Tamam" dedim. "Sonra görüşürüz."

"Yaaa öyle mii? Demek ben oturup bekleyeceğim!"

"Kristin" dedim. "Şimdi yalnız kalmak istediğini söyledin. Aynı anda *hem* kendi odamda *hem de* senin odanda olamam ki!"

"Git Erling, kaybol!" Sağ elinin işaretparmağıyla sol göğsünü gösteriyordu. "Bu kız, bir kez daha erkeklere bağlanmayacak, bunu kafana koy!" dedi ve gitti. Giderken de bağırıyordu.

"O Allah'ın belası odanda otur da, bıkana kadar otuz bir çek, tamam mı!"

Oracıkta kafam yine karmakarışık olmuş, kalakalmıştım. Bu, benim erkek domuz beynimle bir türlü kavrayamadığım bir mantıktı. "Git" deyince gidilecek, otuz saniye sonra da ağlamaklı gözler ve sadık bir köpek sokulganlığıyla geri dönülecekti. Beyaz Ev'e gittim. Kafası karışmış, depresyona girmiş bir salaktım ve karşı cinsten birine tutulmak gibi bir günaha girmiştim. Domuzun tekiydim.

Saat on sularında okul binasında bir şeyler olmaya başladı. Kapılar, pencereler çarpılıyor, çığlıklar güz gecesinde yankılanıyordu. Birden Kristin'in sık sık tekrarladığı intihar tehditleri geldi aklıma. Ceketimi alıp, dışarı fırladım. Deli kız! Gitmemi istediği halde geceyi onunla geçirmediğime kızıp intihar mı etmişti yoksa?

Okul binasının ikinci katında kızlardan dördü oturmuş hüngür hüngür ağlıyor, İsa Mesih ve müdür bey diye haykırıyorlardı. Dinsizler ülkesinde kendi Hıristiyan hücrelerini kurmuş bulunan bu kızları tanıyordum. Bu nedenle de meselenin ne olduğunu anlar

gibi olmuştum. Birgit çırılçıplak ve yeni tıraş edilmiş kafasıyla odasından çıktığında hiç kuşkum kalmamıştı.

"Sakin olun!" dedim ağlayan cemaate. "Küçük bir snif partisi bu!"

"UYUŞTURUCU MADDE!" diye çığlık attı Helen. "Okulumuzda uyuşturucu madde kullanıyorlar! İsa, İsa, İsa!"

Dikkatle ilerleyip, tuvalete doğru gitmeye çalışan Birgit sinirlenmişti.

"İsa amcıkları! Dağda otlayıp, meleyen koyunlardan başka bir dünya yok sizin için! Gidin de yatın siz! Bakirelerin uyku vakti çoktan geldi!"

Birgit'e yürekten katılmakla birlikte, çevremde felaketleri önlemeyi kendime bir görev edinmiş olduğumdan hemen arabulucu rolüne soyundum. Aşağıda avluda Tangen'in arabasını görmüştüm. Tangen hiyerarşide müdürün bir altında yer alıyordu.

"Giy çaputlarını" dedim. "Ya da odana git. Bütün bina boya fabrikası gibi kokuyor, Tangen de birinci kata girdi!"

"Sikmişim Tangen'i" dedi Birgit! "Sen de kes sesini! Dönek!"

Gülmeye başladım. Küçücük göğüsleri ve pırıl pırıl dazlak kafasıyla çok komikti.

"Kaç kişiydiniz yapıştırıcı koklayan?"

"Ezici çoğunluk!" dedi kendine güvenen bir sesle ve yürüyüp tuvalete girdi.

Çıktığı odanın kapısından içeri baktım. Tam bir kaos ve anarşi hüküm sürüyordu! Eğer pencereyi açmamış olsalardı, sigaralarının ateşinden bütün bina havaya uçabilirdi. Okulun geri kalan tüm öğrencileri içeride yapıştırıcıdan nakavt olmuş gibiydiler. Kristin, Sörfjord'lu bir meyve yetiştiricisinin kucağına uzanmıştı. Oğlan bomboş bakışlarla Kristin'in kazağının altındaki erikleri yokluyordu. Dosdoğru içeri girip, herifin suratına iki tokat çaktım. Ayağa fırlayıp, meyve ağacını korumaya çalışınca da bacak arasına bir tekme yapıştırdım. İki büklüm oldu ve kusmaya başladı. Birileri çığlık atıyordu.

"Cennetinize bir yılan girdi!" dedim. "Tangen aşağıda oturuyor, eğer yanılmıyorsam iki dakika içinde burada olur. Benim ipimde değil, ama aranızda gerçekten bahçıvan olmak isteyen birileri varsa, yaylansın çabuk!"

"Şeytanım benim" diye bağırdı Kristin. "Bakın, şeytanım burada. Beni düzmekten başka bildiği bir şey yok, anladınız mı, ilgisi..."

Tam o sırada Tangen odaya girdi. Otuz beş yaşlarında, imanlı bir Hristiyandı. Ünlü Hıristiyan politikacımız Kjell Magne Bondevik'in temiz yüzüne çok benzer bir yüzü vardı. Kapının ağzında durmuş, duruma hâkim olmaya çalışıyordu.

"Demek öylee" dedi. Haftalık dergilerde tiner triplerine dair bir şeyler okumuş olmalıydı. "Bu sizin açınızdan hiç de hoş olmayacak bir durum!" Gerisin geri dönerken, müdür ve jandarma gibi sözler söylediğini duydum. Bir sürü yapıştırıcı meraklısı ağlamaya başlamıştı. Bir şeyler yapabilmek için Tangen'in ardından seğirttim. Okul öğrenci birliği başkanı rolümü ciddiye almanın zamanı gelmişti. "Bir dakika Bay Tangen!"

"Evet?" diyerek geri döndü. Bana karşı olan nefretini yüzünden okumak güç olmuyordu.

"Siz raporunuza ne isterseniz yazın, ama ben öğrenci birliği başkanı olarak müdürle bu gece bir toplantı yapmaya hazırım."

"Bundan emin olabilirsin! Seni uzun saçlı hapi seni!"

"Hippi" diye düzelttim. "Şerife birlikte mi gidiyoruz?"

"Biz ikimiz mi? Biz ikimiz *aşla* birlikte bir şey yapmayacağız! Sen buraya hır çıkarmaya gelmişsin, başka bir şey için değil! *Doğulu* seni!"

"İsa da doğuluydu. Ayrıca hır filan çıkardığım da yok. Tam şu anda sinirli bir batılıyı yatıştırmakla meşgulüm."

"Sen sarhoşsun" dedi. "Yapışkan ve cila sarhoşu! Seni domuz.. bunun hesabı sorulacaktır, söz veriyorum!"

Güldüm. Günüm bir sürü haksız suçlamayı dinlemekle geçmişti.

"Haydi git bakalım Tangen! Okulun yirmi öğrencisinden on beşi atılırsa, senin işin de sakata biner, bunu unutma!"

Şaşkınlıkla bana baktı: "On beş mi dedin?"

"Evet" dedim. "*Ben* ayığım."

Birgit tuvaletten çıkıp odaya gelirken Tangen'in alnına bir tükürük atınca, okulun yönetimi ile aramda yapılacak görüşmelerin güçleşmekte olduğunu anlamıştım. Arkamda, cemaat yüce rabbim

diye dualar geçiyor, Birgit'in odasında ağlamalar, kahkahalara karışıyordu. Ne yapacağımı doğrusu ben de pek bilemiyordum. Aslında canım içip içip kafayı bulmak istiyordu ama, alkol yoktu elimin altında. Odama dönüp bir sarma yaktım. Bozulan sinirlerime pek faydası olmadı ama düşüncelerim başka yönlere kanalize oldu.

Ertesi gün bir diplomat olarak üzerime düşeni yaptım. Per O'Connor'ı idam sehpasından kurtardığım günden bu yana, bu işi denememişsem de kuvvetli çenem yine işe yaradı.

Kahvaltıda yapıştırıcı meraklıları kahve fincanlarına sımsıkı yapışmışlar, sinirli sinirli birbirlerine bakıyorlardı. Ekmek sepetlerine el süren olmamıştı. Herkes sigara yemişti sanki.. Pek zayıf bir gıda. Kızlardan birkaçı ceset gibi solgundular. Büyük bir ihtimalle hayatları boyunca yasadışı bir şey yapmamışken, bir gecede uyuşturucu madde müptelaları oluvermişlerdi.

"Bok çuvalı" dedi Kristin. "Dün beni reddetmeseydin bütün bunlar olmayacaktı!"

Her zamanki gibi onun mantığını anlamakta güçlük çekiyordum.

Fakat durum Kristin açısından çok açıktı. "Şiddetli bir çaresizliğe" kapılmış ve gidip bodrumdan yapışkan ile tiner bulmuştu. Sonra da yalnızlığa dayanamamış, işte böylece de olanlar olmuştu. Şimdi bir sürü gencin zirai kariyeri, benim Kristin ile yatmayı reddetmem sonucu yıkılmış oluyordu! Ne alçak herif!

"Bütün köyü davet etmemiş olman pek tuhaf" dedim "O kadar yalnızlık çekerken belki de on dört kişinin önünde günah çıkartmak yetmiştir sana!"

Bana vurmaya çalıştıysa da masa yeterince geniş olduğundan, ulaşamadı. Diğerleri şaşkınlıkla Kristin'e bakıyorlardı. Beni günah keçisi olarak görmek hiç akıllarından geçmemişti. Birinci dersi asıp, Yüksek Sovyet Prezidyumu ile görüşmeye gittim.

Müdürü sakinleştirmek pek güç olmadı. Hiç sinirlenmemişti zaten, demek daha doğru olacak. Püskül püskül kaşlarının arasına endişeli bir çizgi iliştirmişti ki görünümündeki tek değişiklik buydu. Keyifli gülümsemesi aynen yerinde duruyordu. Ne onun, ne de bir başkasının hiçbir girişimde bulunmadan olup biteni unutmasını önerdiğimde rahatlamıştı.

"Ama böyle bir olayın tekrarlanmayacağına garanti verebilir misin?"

"Elbette veremem" dedim. "Ama eğer hepsi birden bir bok çuvalı sürüsü değillerse, bir daha böyle bir şeyi tekrarlamazlar sanıyorum. Her müdürün de bu gibi olaylar karşısında sizin gibi bağışlayıcı davranmayacağını gayet iyi biliyorlar."

"Tamam o zaman, ben unuttum bu meseleyi" dedi.

"Çok iyi" dedim. "Bunu hiç unutmayacağız!"

Bu mutlu haberi öğrencilere ulaştırıp, günün kahramanı olunca da Kristin'in beni bağışlaması zor olmadı. Bütün bu saçmalıkların beni çok sevmesi yüzünden meydana geldiğini söyledi. Bilindiği üzere aşk çok şiddetli ve çok anlaşılmaz bir şeydir.

Böylelikle okul binası ile Beyaz Ev'deki odam arasındaki turlara yeniden başlamış oldum.

...Olgunlaştıkça meyveler dökülür yerlere *

Yağmur... Yağmur... Ve yine yağmur. Bitmek tükenmek bilmeyen yağmur... Yavaş yavaş burada, batıda renklerin niye böylesine parlak olduğunu anlar gibiydim. Bir renk cümbüşü için ödenebilecek hayli yüksek bir faturaydı bu. Yağmur bir an bile dinmiyor, güneş yüzünü beş dakikacık olsun göstermiyordu. İlk haftaların oldukça kuru geçtiğini, buralıların da bundan sık sık söz ettiklerini hatırladım.

Şimdi anlıyorum arka arkaya yağmursuz birkaç gün geçirmenin batıda çok anormal bir durum olduğunu. Neyse şimdi her şey yolundaydı demek ki!

*Bir çocuk tekerlemesi. "Elmalarla, armutlar ağaçlarda yetişir, olgunlaştıkça dökülür yerlere." (ç.n.)

Bense bu çamur deryasında bunalıma girmiştim. Yağmur hem sinirlerimi bozuyor hem de ıslatıp, üşütüyordu beni. Meyveler olgunlaştıkça dershanede bulunduğumuz saatler azalmaya başlamış, eğitim, o gün uçsuz bucaksız meyve bahçesinin hangi tarafındaki ağaçların meyvelerinin toplanacağına dair verilen bilgilere dönüşmüştü. Meyve yeme zevkimizin yerini, meyveden nefret alıyordu. Giderek bir öğrenciden çok, ücretsiz bir çiftlik ırgatı gibi hissediyordum kendimi, üstüne üstlük burada kalmak için para bile ödemiştim. Meyve toplamak çok basit bir iş; iki saatte öğreniliyor, haftalarca uygulanıyor. Bu sömürüye bir son vermek için bir sendika başkanı edasıyla yönetime çıktımsa da bir sonuç alamamıştım. Öğrencilerin bedava çalışması sonucu okulun para kazandığını itiraf ettiler. Ancak bu bir zorunluluktu ve de hep böyle yapılagelmişti.

Hep böyle yapılagelenin, sonsuza dek sürmesi gerektiği de herkesin bildiği bir gerçekti.

Islak saçlarımızı silkeleyip, işimize devam ettik.

Kristin ile aramızdaki ilişki de beni çıldırtıyordu. Sürekli ayrılık denemelerinin hemen ardından yürek paralayıcı barışma seansları ve karşılıklı söz vermeler geliyordu. Ömrümüzün sonuna kadar birbirimizden hiç ayrılmayacaktık derken aradan iki gün geçiyor ve bozuşuyorduk. İki kocaman geri zekâlıydık. Böyle bir durum bir kentte olamazdı gibi geliyor bana. Kentte olsam daha ilk günden ayrılır, başka bir kız, en azından Kristin kadar deli olmayan bir kız bulurdum! Öylesi de herhalde vardır. Ama Launes'te yoktu tabii! Launes'te bir Kristin vardı o da deliydi. Ayrıca ona âşıktım. Ne aptallık. Diğer kızların burada sözünü etmeye bile değmez. Fincan fincan kahve içerek kikirdeyen, "memleketteki" yavuklularına Noel'de hediye edilmek üzere kazaklar ören boz renkli fareler. Bu yavuklular benzin istasyonları ve tamirhanelerde çalışırlar, arabalarına havalı olsun diye ekstradan birer far daha takarlardı. Karılarıyla birlikte bir başka gezegenden gelmişlerdi ve konuştukları dili anlamıyordum. Birgit ve Else'yi de muhtemel sevgililerim arasında saymıyordum. Birgit *gerçek* bir akıl hastasıydı. Else ise sevişme sı-

rasında tüm enerjisini kaybediyor olmaktan dolayı tamamen aseksüel yaşamayı seçmişti.

Yavaş yavaş bunalıma giriyordum, sinirlerim laçkaydı. Her şeyden önce ne yapıp, ne söylediğime Kristin'in nasıl bir tepki vereceğini bilemiyordum. Bir gün komik olan, ertesi gün kadın cinsine karşı bir provokasyondu, bir hafta sonra aynı olay ya da replik Kristin için çook uzakta kalmış gülünç bir anıya indirgeniyordu. "Git" dediğinde "gel" demek istediğini anlamak zorundaydım. Her "gel" deyişinde de benden ayrılmak istiyordu. Tek anlaştığımız yer yataktı. Ancak şakır şakır yağan yağmurun altında elmalar imdat diye bağırırken, gün boyu yatakta da kalamazdık. Mecburi istikamet balçık tarlasıydı ve yağmurun makineli tüfek atışı altında beni gönendirebilecek hiçbir şey yoktu. Charly ile Rita'yı özlüyordum. Kenti özlüyordum. Bitkilerin göverip, insanların çürüdüğü bu köyden kurtulmak istiyordum. Büyük fiyaskonun biteceği günleri şimdiden saymaya başlamıştım ama daha ekimin sonuna bile gelmemiştik, ders yılının bitmesine bir ömür vardı. Charly ve Rita'ya cevapsız kalan mektuplar yazdım. Yer yarılmış yerin dibine girmişlerdi sanki.

Kış döneminde köy çok ıssızdı. Otel sahipleri yazdan biriktirdikleri paralarla geçinirlerdi. Ancak güz boyunca can sıkıntısı dayanılmaz boyutlara ulaşınca, bizim okuldan otelcilere ekonomik yardım yağmaya başladı. Tam bir dayanışma içinde yerel işletmelere sermaye pompaladık, karşılığında köpüklü yarım litreler aldık.

Sezon sonu olduğundan akşamları köydeki otelde geçirmeyi seviyordum. Yalnızca alkol değil, değişikliğe duyduğum ihtiyaçtı beni oraya çeken.

Otelin barı yalnız erkeklerin sığınağıydı. Ancak biz Launes'ten geldiğimiz zaman kadın görünüyordu ortalıkta. İşte şurada eşi ölmüş bir Bay Müşteri oturmuş hafta sonu birasını yudumluyordu. Hafta boyunca okulun oralardaki taşlık bir tarlada dizlerinin üzerinde sürünerek çalışmış, şimdi avuntusuz günlerinin sapsarı bir rövanşını alıyordu. Yarım litreye karşı ödediği fiyat, köydeki saygınlığıydı.

Köyün vahşi delikanlıları, yerel beyaz zenciler de oradaydı. İsimleri Lasse ve Kuş olan bu delikanlılardan bütün köy nefret ediyordu. Onlar akranları gibi yapıp, okumak için kente göçüp, orada yerleşmemişler, yerel işlerle idare etmişlerdi. İş bulamadıkları zaman da her şeye boşverip, otellerde içkiye oturmuşlardı. Bütün yaptıkları belden aşağı muhabbetti. Konuşmalara bakılırsa Hardangervidda'dan bu yana yaşayan her canlı düzülmeliydi. Erkekler hariç tabii, çünkü homolara hiç tahammülleri yoktu! Ne iyi ne de kötü heriflerdi. Sık sık, Kuş'un içki şişeleri dolu eski Şevrolesine atlar, okula gelirlerdi. Beraberlerinde getirdikleri bulaşık suyuna benzer ev mamulü içkileriyle kızları sırtüstü yatıracaklarına inanırlardı. Ara sıra şansları yaver de giderdi. Buraya uzaklardaki ruhsuz topraklardan gelenler için Kuş'un şöyle kâküllerini savurup, köyün efesi tavrıyla yere tükürmesine hayır demek kolay olmayabilirdi. Hele hele o bulaşık suyundan da yarım litre içtikten sonra! O zaman iyice mayışırlar, Lasse ile Kuş yıkama yağlama yaparken, benzin istasyonundaki yavuklularını unutuverirlerdi. Kuş'un nafaka ödediği dört çocuğu vardı. Lasse'nin ise iki. Köyün onları beceriksiz olarak değerlendirmesi bence büyük haksızlık!

Uzaklardan gelmiş yol işçileri de otelin müşterileri arasındaydı. Hafta sonu geldiğinde temiz giysilerini giyinip bara dizilirler, gırtlaklarındaki toz ve dinamit artıklarını içkiyle temizlerlerdi. Sessiz sessiz içerler, hiç hır çıkarmazlardı.

Bir de durmadan çene çalan işadamları vardı. Bunlar genellikle Bergen'den gelirler ve taşraya görevli gelmiş zengin Amerikalı rolü oynamaya bayılırlardı. Bu herifler alyanslarını yelek ceplerinde saklayıp, bölgedeki Kızılderililere içki ısmarlarlardı. Kristin geri zekâlılık ve yüzeysellik söz konusu olduğunda hep bu tip adamları örnek olarak gösterirdi. Ve tabii Kristin'in mantığına göre, kendini bu heriflerden birine bedavaya satmak da çok doğaldı. Kadınların cinsel özgürlüğünün sınırı yoktu ki!

Kuşkusuz beni eğitmesi gerekiyordu. Özgür ilişki veya devamlı ilişki hakkında hiçbir şey bilmiyordum. Kadınlarla birlikte olduğum zaman nasıl ilerici bir tavır alınması gerektiğinden bihaberdim. Ayrıca kıskanç bir heriftim, o meyve yetiştiricisini tekmelemekle bunu açıkça da göstermiştim. Kristin'in tutulduğu

kıskançlık krizinin bu konuyla hiçbir ilgisi yoktu. Onu şimdiye kadar erkekler eğitmişlerdi, şimdi sıra ondaydı, hepsi bu. O sınırsız cömertliğiyle, bir sürü işinin arasında, bana özgür kadınların, özgür ilişkiler çerçevesinde nasıl davrandıklarına dair söylevler vermeye vakit bulabiliyordu.

Bu eğitim genellikle otelde, özellikle de Kristin'in üç-beş yarım litre yuvarlamasından sonra yapılıyordu. Önemli olan bir defada mümkün olabilecek en fazla sayıda erkekle kırıştırmak, kıçını kıvıra kıvıra dolaşmak ve masaya gelen her yeni bedava içkiye en baştan çıkarıcı gülüşle teşekkür etmekti. Ben bunda cinsel özgürlüğe dair bir şey bulamıyordum. Tersine, ortalıkta oynanan taaa firavunlar zamanından bilinen eski bir oyundu. Ama hayır: *Değildi işte*! İnisiyatifin *onun* elinde olduğunu görmüyor muydum? Bu koyunları *kendi* istediği gibi güden *o* değil miydi? Hıı!

Ekim sonunda bir akşam Kristin'in işadamı ortaya çıktı. Kıskançlık yapmış ve cezalandırılmayı hak etmiştim. Adam yazı makineleri satan, otuz beş yaşlarında, güler yüzlü, hafif göbekli bir tipti. Kristin derhal menekşe bakışlarıyla sinyaller göndermeye başlamıştı. Çok geçmeden adam masamıza geldi. Bir çırpıda öylesine aptal bir söyleşiye başlamışlardı ki, şu kitaba almaya utanırım. Bir bara şöyle bir uğrayan her kişi bu konuşmaya aşinadır! (Ağzından sular akan, mıncıklayan bir adam. Bir yandan kur yaparken, bir yandan da yalnız başına çekip gitmeden önce şu gerzekten kaç bedava içki sızdırabileceğini hesaplayan kadın.) Ancak o an durum *biraz* farklıydı. Çünkü Kristin bu tekeyi bir şey için, yani bana bir yumruk çekmesi için kullanmayı planlıyordu. Saatler on bir buçuğu, yatma zamanını göstermeye başladığında, Kristin herifin göğsüne sokulmuş, yukarıda bir odası olup olmadığını soruyordu.

"Aa tabii, oda tamamdı..." daaa... Adam yan gözle bana bakıyordu.

Kristin özgürce gülüyordu.

Herife, muhabbet yoluna bi onluk at, müstamel bi yazı makinesi de kabul edilir gibisinden bi şeyler söylemek istiyordum ama o kadar kayıtsız görünemeyecek kadar acı çekiyordum. Ayağa kalkıp, otelden çıktım.

Dışarısı kapkaranlıktı ve yağmur sicim gibi indiriyordu. Gözyaşlarımı kimseye göstermedim. Erkekler bu konuda pek titizdir.

Sabah beş sularında Kristin fırtına gibi odama daldı. Henüz uykuya dalmıştım ki Allah'ın belası sabolarının tahta merdivenlerde çıkardığı sesle uyandım. İçeri girip, haykırarak kendini yere attı. Ah ne çok acı çekiyordu. Ne çok, ne çok! Ve bu benim yüzümdendi. Son günlerde ona öyle bakmamış olsaydım...

"Öyle bakmak mı?"

"Elbette, bakmak ya! Bazen bana öyle bakıyorsun ki, beni sevdiğinden kuşkuya düşüyorum, anlamıyor musun bunu! Bana öyle soğuk ve reddedici davranmasaydm bütün bunlar olmayacaktı!"

"Ne oldu ki?" Böyle ağlamasına bakılırsa, adam işini bitirdikten sonra bir güzel sopalamıştı kızı."

"O herifle yattım! O Allah'ın belası domuzla yattım!"

"Ee, istediğin de bu değil miydi zaten?" Yine hiçbir şey anlamamıştım.

"Evet ama, böyle olmamalıydı..."

"Nasıl böyle?"

"İş bittikten sonra prezervatifinde bir delik bulduk. Şimdi ben mutlaka hamile kalmışımdır!" Yere kapanmış haykırıyordu.

"Ay ne kötüüü!" dedim. "Gerçekten bugün sana karşı çok kötü davrandım." Durup bir nefes aldım. "*Ama şimdi buradan cehenneme kadar yolun var* !"

Şaşkınlıkla yüzüme baktı.

Bir hafta sonra aybaşı oldu. Okuldaki kızlar bayram ettiler, çünkü hepsi otelde vahşi bir adam tarafından tecavüze uğradığını duymuşlardı!

Kasım ayının sonunda İngilizler çıkarma yaparak, bizleri kurtardılar. Bu her yıl böyle olurdu, anlatılanlara bakılırsa. İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana hep böyle yapılagelmişti. Dev çıkarma gemileri ve kruvazörlerle geldiler, ayaklarında önü arkası belli olmayan kayaklar vardı. Zaten bunun için gelmişlerdi. Norveç dağlarında kara, buza, kayağa doymak için. Gazeteleri okuyan herkes, bu oyunun her yıl İngilizlere birkaç adama mal olduğunu, ancak yine de tatbikatın değerinin bununla ölçülemeyecek kadar yüksek bulundu-

ğunu bilir. Eh Kuzey İrlanda'daki kayıplarıyla karşılaştırıldığında gerçekten de hiçbir kıymet-i harbiyesi yoktur bunun!

Ben birkaç yıl önce Korfu Adası'na izinli çıkan İngiliz denizcilerini görmüş olduğumdan durumdan pek hoşlanmamıştım. Kristin, Birgit ve onlara özenerek bilinçlenme çabaları içine giren daha birkaç kızın ise gözleri parlamıştı. Gemilerde altı bine yakın asker vardı.

Okul müdürü fiyorddan açık denize doğru esen kar fırtınasını seyrederken gözlerini kısmış, dikkatli olmak gerektiğine dair bir şeyler mırıldanıyordu. Yıllardır tekrarlanan bu manzara onu pek sevindirmişe benzemiyordu.

Yemekten sonra Kristin ve kızlardan birkaçı güneşte eriyen kırağı gibi ortadan kaybolmuşlardı. Biz oğlanlar fiyorddaki savaş gemilerinin korkutucu siluetlerine bakakalmıştık. Birbirimizle sezgisel bir dayanışmaya girmiştik. Kentten, kızlarımızı çalmaya gelen snoplardan nefret eden köylü delikanlılardık hepimiz.

Kristin o gece okula dönmedi. Ertesi günü kahvaltıya indiğinde yüzünde kahramanca bir gülümseme vardı. Ben sabah kalktığımda penceremin önünde giyinirken köyün tek taksisinin otelden ayrılarak, fiyordun etrafını dolaşan yola çıktığını görmüştüm. Yine kıskançlığa kapılmıştım işte. Üstelik sabah mahmurluğunu da üzerimden atamamıştım. Bıkmıştım bu hayattan.

"Gece iyi uyudun mu?" diye sordu, saçlarını savurup, çenesini kaldırarak.

"Hayır" dedim. "Savaşı sevmiyorum. İnşallah bu defa herif yağmurluğu deldirmemiştir de, bir tecavüz hikâyesi daha dinlemek zorunda kalmayız!"

Kapıyı çarpıp çıktı, o gün boyunca da yüzüme bakmadı.

Akşam olduğunda odamda oturmuş, kaygılara dalmıştım. İçim bomboştu. Kafa derimin altında pırıl pırıl duvarlı bir boşluk vardı. Aklıma bir düşünce gelir gelmez, daha yakalayamadan kayboluyordu. Durup dururken sebepsiz güldüğüm de oluyordu. Gazete okumaya çalışıyor, yazılanları anlamıyordum. Kelimeleri tek tek seçebilsem bile birleştiremiyordum. İşte tam o anda harekete geçmem gerektiğini, kaybedecek hiç vaktim kalmadığını kavradım.

Ayağa kalktım, elime önceki gün gelmiş olan bir kartpostalı

aldım. Rita, Bergen'e taşınmıştı. İyi bir yer! Bir hafta sonu ziyaretime gel! Karmakarışık kafamda tek bir düşünce yakalayabilmiştim. Üzerimde üç tane yüzlük vardı ve son otobüs henüz kalkmamıştı.

Ama önce bu gerzek herif, Kristin ile konuşmalıydı. Ayaklarım kapısına doğru giderken, gövdem isteksizce sürükleniyordu. Kapıyı çalmak aklıma bile gelmemişti. Uykuda yürür gibi içeri girdim. İçerde üç kişi vardı. Bunlardan biri Kristin, diğer ikisi İngiliz denizsubaylarıydı. Hiçbiri de donlar aşağıda basılmaya alışık olmadıklarından, çok şaşırmışlardı. Onlar buraya bir şişe viski ile birlikte, hiçbir fedakârlıktan kaçınmayarak Kristin'i *kurtarmaya* gelmişlerdi. Şimdi bu tehlikeli manevra, kurtarma operasyonunun en kritik dakikalarında, uzun saçlı, uyurgezer bir sivil tarafından kesintiye uğratılıyordu! Beni yakamdan tuttukları gibi duvara savurup, ön dişlerimin kırılıp, burnumdan kan gelmesine sebep olmalarında yadırganacak bir durum yoktu. Uzun süredir böyle bir Allah'ın belası "fool"* görmemişlerdi. Hiçbir şey umurumda değildi. Do as you please, old chaps!** Geri planda Kristin bir şeyler haykırıyordu. *Galiba* beni bırakmalarını söylüyordu. Zavallı Kristin, bir numara çevireyim derken aklına böyle bir şey gelmemişti anlaşılan!

Bahçeye indiğimde dizlerimin üzerine çöküp, kustum. Daha sonra kendimi biraz iyileşmiş hissettim. Belki hafif bir "headache"***, ama erotik bir savaş alanından geldiğim göz önünde tutulursa sözünü etmeye bile değmez.

Dosdoğru yürüdüm. Beyaz Ev'i, elma bahçesini geçtim. Dizlerime kadar kara gömülmüş, bata çıka yürüyordum. Önümde fiyord ve fiyordu kaplamış ölümcül buz tabakası uzanmaktaydı. Karşı yaka ile bizi ayıran deniz buz tutmuştu. Ancak buzu geçmeye çalışmak çılgınlık olurdu, çünkü köydeki hidroelektrik santralından sıcak su fazlaları fiyorda pompalanıyordu. Hiç çekinmeden yürüdüm. Tek düşündüğüm Launes'ten derhal uzaklaşmaktı. Diğer insanlar gibi yoldan yürümek hiç aklıma gelmemişti.

Bu intihar yolunda yirmi-otuz metre ilerlemiştim ki arkamdan Kristin'in çığlığını duydum. Ağlıyor ve benim deli olduğumu hay-

---

*Fool: Aptal. (ç.n.)
**Do as you please, old chaps: İstediğiniz gibi yapın beyler. (ç.n.)
***Headache: Başağrısı. (ç.n.)

kırıyor, gelecekle ilgili sözler veriyordu. Artık hiçbir yazı makinesi satıcısıyla düzüşmeyecek, askerlere tövbe edecekti. Eğer dönüp gelirsem, her şey eskisi gibi olacaktı!

Eskisi gibi ha! diye düşünüp yoluma devam ettim. Hiçbir şey eskisi gibi olmayacak! Buz ayaklarımın altında çatırdıyor, çoban yıldızı tepemde göz kırpıyordu. Ben de ona göz kırptım.

"Ne olursun!" diye bağırdı Kristin. "Hatırım için! Buzlar kırılacak, sulara gömüleceksin."

İngiliz Deniz Kuvvetleri de kıyıya gelmiş, bana "silly boy"* olmamam gerektiğini, ellerinde bol viski bulunduğunu söylüyorlardı. Bunun benimle ne alakası olabilirdi. Dönüp bakmadan yoluma devam ettim. Fiyordun tam ortasına varmıştım. Buz ayaklarımın altında sallanıyor, ayak izlerimden boşalan yere sular doluyordu. Yavaş yavaş ne yaptığımı anlar gibi olmuştum. Yere çöküp emeklemeye başladım. Buzlu sular pantolonumdan içeri geçiyordu ama ıslanmaya aldırış edecek halim yoktu. Kalbimin çılgın baterisi ve dökülen terler eşliğinde adım adım karaya doğru emekliyordum. Yüz metre kalmıştı... Elli metre... yirmi beş metre...

Kıyıda köylüler toplanmış, başlarını sallayarak bana bakıyorlardı. Bir gerzek beni okula geri götürmeyi önerdi. Sesini kesmesini söyleyip, otobüse doğru koşmaya başladım. Fiyordun karşı yakasında iki asker ve eski bir sevgili duruyordu ve kendimi işgal kuvvetlerini yanıltan yürekli bir partizan gibi hissediyordum. Koşarken ısınmıştım ve hayatı şimdiye dek hiç sevmediğim kadar seviyordum.

Otobüs dağın tepesini aşmadan önce başımı çevirip köye son bir defa baktım. Ayaklarımın altında bembeyaz, pırıl pırıl parlıyordu. Kar dağları, çatıları, tarlaları, her tarafı kaplamıştı. Çok güzeldi. Ay mavi dumanlı, sihirli bir ışık yayıyordu. Launes okul binasını ve pencerelerden süzülen ışıkları görebiliyordum. Beyaz Ev'in bir tek odasında ışık yanıyordu. Işığı söndürmeden çıkmışım diye düşündüm.

* Silly boy: Salak çocuk. (ç.n.)

Bir Bergen kış masalı

1 Bergen'de hava ılıktı. Şakır şakır yağmur yağıyordu. Yıllar boyu Bergen ile ilgili çok kötü şeyler dinlemiştim. Ama o akşam bunlardan birine bile inanmak içimden gelmiyordu. Bergen bir *kentti*. Norveç ölçülerine göre *büyük* kent. Bütün imkânlar, şans, yaşanmamış maceralar, muhtemel aşklar, müthiş bir edebi başarı ve tüm başarılar Bergen'deydi! Burada Kristin'in pençelerinden kalan yaralar iyileşecek, yeşil bitkiler ve sulama kanallarına dair öğrenilen her şey unutulacaktı. Önceki yaşantımda batıda bir köyde ırgat olan ben, bu yaşantımda kentte bir bey olacaktım. Kente *hâkim* bir bey. Bergen ile Voss'un arası trenle birkaç saat çekiyordu. İnsan bu kadar kısa bir süre içinde sağduyusuna tekrar kavuşmazmış gibi geliyor.

Rita'nın yaşadığı ev istasyondan birkaç yüz metre uzaktaki Non-

nesetergaten Caddesi'ndeydi. Bu kısacık yürüyüş sırasında sırılsıklam olmuştum, ama umurumda değildi. Keyfim yerindeydi. Dış kapının kilitli olması bile içimdeki bayram sevincini söndüremezdi. Kapıda zilin bulunmayışının, bütün pencerelerin karanlık oluşunun, Rita'nm çatı katında oturmasının ne önemi vardı! Meteliksizdim ama cebimde tütün ve kalem vardı. Cesaretimi kaybetmedim. Gidip Bergen'i dolaşacak, hayatın dönme dolabına bırakacaktım kendimi!

Bergen ölü gibiydi. Restoranlar ve publar kapanmış, insanlar yarı sarhoş evlerine dönüyorlardı. Çamur içindeki caddelerde arabalar ve otobüsler yanı başımdan geçiyordu. Her şey ne kadar güzeldi! Tabii biraz üşümeye başlamıştım, ama KENT beni öylesine uçurmuştu ki bunu önemsemedim bile. Dişlerim birbirine vurarak caddelerde dolaşırken, Launes'teki boş sıra gözümün önüne geliyordu. Okulun uyuşturucu müptelası sabah kuşu uçup gittikten sonra, Beyaz Ev'deki çocukları kim uyandıracaktı acaba? Ayılar gibi kış uykusuna yatar, karlar eriyince tohum ekmek üzere kalkarlardı herhalde!

Aradan bir-iki saat geçtikten sonra gerçek dünyaya yaklaşmaya başlamıştım. Neşeli uçuşum yerini çakıl taşlı bir zemine yapılan inişe bırakmıştı. Tepeden tırnağa sırılsıklamdım ve hava soğuktu. Bir eve sığınmazsam, ölüm buzda kazandığım maçın rövanşını alacaktı benden. Gerekli kâğıtlar, pasaport ve banka cüzdanım Beyaz Ev'in ışığı söndürülmemiş odasında kalmıştı. Kentin otellerine kabul edilecek halim yoktu yani. Polis? Ayyaşlar hücresi? Ölümkalım meselesi olmadıkça bu iki ihtimale pek yüz vermeyecektim.

Derken, kış gecesinin kurtarıcı meleği gibi bir fikir geldi aklıma. Tore! Elbette o! Kristin'in burnunu kırmayı düşlediği o bok herif, o süper erkek şovenist! Öylesine bir herifin benim gibi bir şeytanın da halinden anlamasından daha tabii ne olabilirdi ki! Ayrıca karısını elinden aldığım için bana teşekkür borçluydu. Hâlâ bu olayın etkisinde olamazdı herhalde! Yoksa olabilir miydi? Bunu anlamanın tek yolu gidip Tore'yi bulmaktı. Kristin öylesine çok tekrar etmişti ki, adres kafama kazınmıştı.

Nöstet'teki eski beyaz evi bulduğumda saat gecenin ikisine geliyordu. Daha kapı numarasını görmeden tanımıştım evi; Kristin kiraladığı bu ufacık Bergen evi ile fazlasıyla övünürdü. Bulduğum bu şipşirin ahşap bina, tanımlarına tıpı tıpına uyuyordu. İkinci katın

küçük pencerelerinden birinde ışık yandığını görünce hiç tereddüt etmeden zile bastım. Hoş, soğuk öylesine içime işlemişti ki ışık da olmasa zili çalardım gibime geliyor. Kapıyı deriler giymiş, eli tüfekli ve zincirli, köpek dişleri fırlak, vahşi bakışlı bir herifin açmasını bekliyordum. Oysa karşımda ufak tefek, hafif toplu, uzun donlar giymiş, elinde bir fizik kitabı tutan bir adam duruyordu. Yüzü aylardır tıraş görmemişti, saçları darmadağınıktı. Kristin'i ezen korkunç ve acımasız yaratık bu muydu?

"Merhaba Tore!" dedim. "Şöyle bir uğrayıp, hayatımı kurtarmak isteyip istemediğini sormaya geldim. Eski karından kaçıyorum da!"

"Sen Erling misin?" diye sordu yavaşça. Kapıdan içeri giren buz gibi yağmurdan hiç etkilenmişe benzemiyordu.

"Evet" dedim. "İnşallah bir kıskançlık krizinde değilsindir, yoksa halim duman olur!"

Sakallı yüzünde gülümsemeye benzer bir şey gördüğümü sanıyorum.

"İçeri gir, gidip kahve yapayım. Duyduğuma göre şiir yazıyormuşsun!"

"Şu son zamanlarda gerçeklerle uğraşmaktan, şiir yazmaya pek vakit bulamadım desem yeridir."

"Kristin bir gerçek değil" dedi. "Kötü bir rüya o!"

Galiba aynı frekansı yakalamıştık.

Ertesi gün ayağa kalkamayacak kadar hasta olduğum anlaşıldı. Ateşim kırk civarında dolaşırken, her nefes alışımda sifonu çekiyormuşum gibi sesler çıkıyordu. Gün boyunca ateşler içinde yanıp, arka arkaya kâbuslar gördüm. Her milletten bir sürü asker ıssız buzullarda beni kovalıyor, çırılçıplak kadınlar onlara yardım ediyordu. Her seferinde çadır kurmuş olarak uyanıyordum. Anlaşıldığı kadarıyla gövdemde düzgün çalışan tek bir alet vardı. Kendimden geçmiş yatarken, Tore'nin gelip gittiğini görüyordum, ama zaman kavramını kaybetmiştim. Kristin'in yüzü hem uyurken hem de uyanıkken beni izliyordu. Ara sıra avaz avaz bağıran sesimle uyanıyordum. Korkunç günler ve korkunç geceler geçirdim. Özgürlük Bergen'de güç şartlar altında doğmaktaydı.

Üçüncü gün biraz kendime gelebilmiştim. Çok iyi bir insan olan Tore hastabakıcı rolünü canı gönülden sürdürüyordu. Ancak Kristin'in evinde yatarken nasıl iyileşebilirdim? Sanki etrafımı saran Kristin'in eşyaları -koltuğun üzerine atılmış bir kazak, duvara dayanmış birkaç plak- ciğerlerime işliyor, beni iyileştirecek olan doğal süreci engelleniyordu.

"Tore!" diye seslendim, yüz ellinci şifalı çay bardağı ile içeri giren adama. "Buradan gitmeliyim. Tüm yaptıkların için teşekkürler ama uzaklaşmalıyım artık!"

"Evet" dedi ve yatağın yanına oturdu. "Sanıyorum haklısın. Kristin öğleden sonra kente gelecek. Acaba.."

"Ne dedin? Saat kaç?"

"Sakin ol. Dört saatten önce burada olmaz." Gülümsedi. "O kadar ciddi mi durum?"

"Evet" dedim. "Onu tekrar görmek düşüncesine bile katlanamıyorum, midem bulanıyor, ben.."

"Ben de böyle hissetmiştim. Kendi duygularını bulmaya başladıkça geçiyor."

"Yani... sen.. yeniden başlamayı düşünmüyorsunuz herhalde!"

Tırnaklarını inceledi, biraz çekinerek: "Ehh... Evet.. yani tekrar denemeye çalışacağız. Bu yüzden bugün buraya geliyor. Sanırım oturup konuşmamız lazım. Ben... ben pek beceremiyordum bunu şimdiye kadar ama....."

"Oturup konuşmak ha! Adam, sen delirdin mi? Kristin'le *konuşmak* demek, seni ağzının içinde çalkalayıp, çamura tükürmesi demektir! Bunu sen de biliyorsun! Burada olduğumdan Kristin'e bahsettin mi?"

"Tek söz bile söylemedim."

"İyi, buraya hiç gelmedim zaten. Çizmelerim kurumuş mu?"

"Takır takır. Bergen yağmuruna dayansın diye iyice bir cilaladım."

Bu herife karşı sımsıcak şeyler duyuyordum içimde. Kendini tekrar bu çılgınca ilişkiye bırakıyor olmasına onun adına üzülüyordum. Hazırlanıp kapıdan çıkarken, zayıf bir sesle teşekkür etmekten başka bir şey gelmemişti elimden.

"Bir şey değil" dedi kızını elinden aldığım adam.

"Çok yerinde bir davranış!" dedi Rita. "O elma çiftliğinden kaçmakla çok iyi etmişsin. Tabii ki sana göre bir hayat değildi. Oraya nasıl başvurduğunu bile anlayamıyorum bir türlü. Charly ile senin bahçıvanbaşı olmaya niyetlendiğini duyunca gülmekten ölmüştük! Hah, hahh, ha!"

"İsabetsiz bir atış işte!"

"Demek kızlar öldürüyor seni Erling?"

"Sana o iş bitti dedim ya? Bir daha tekrarlanmayacak!"

Rita gülümsedi: "Biliyorsun ben, Charly ve senden iki yaş daha küçüğüm, buna rağmen sık sık sizin ablanızmış gibi hissediyorum kendimi, ne tuhaf di mi? Ara sıra şu, demin söylediğin gibi aptalca laflar ettikçe içimden ya başını okşamak ya da popona bir şaplak yapıştırmak geçiyor! Bunu biliyor muydun?"

"Tamam boşver, anladık! Sen bana Bergen'den bahset biraz."

Fincanıma biraz daha kahve boşaltıp Rita'nın çatı katındaki minicik odasını seyretmeye başladım. Sevimli bir yerdi. Tepedeki pencereden dikdörtgen biçimli gri bir Bergen göğü ve bir çeyrek televizyon anteni görünüyordu. Çığlık çığlığa bir martı geçti.

"Bergen fena değil" dedi Rita. "Sırılsıklam ama fena değil. Tatbiki Güzel Sanatlar'a girmeyi düşünüyorum. Giriş sınavı yılbaşından sonra. Haftada üç gece çizim kurslarına gidiyorum."

"Ne iyi. Umarım Charly ile benim yazıda elde ettiğimiz başarıdan daha fazlasını kazanırsın."

"Bundan eminim! Önemli olan okula girebilmek. Okula *girebilmeliyim*, anlıyor musun yoksa çalıştığım boktan iş beni öldürecek!"

Az önce bir tablo çizer gibi anlatmıştı süpermarketteki, sabah sekiz, akşam dört kasiyerlik işini.

"Üçümüz için de pek çok şeyin yola girmesi gerek" dedim.

"Charly için endişeleniyorum" dedi Rita. "Son günlerde asite çok fazla dadandı."

"Geçer" dedim. "Şimdi nerelerde o?"

"Haugesund'de. Karides çekiyor, LSD yiyor. Onun buraya gelmesini sağlamalıyız!"

"Tabii" dedim. "Bu havada denizlerde dolaşmak pek sağlıklı olmasa gerek. Haa aklıma gelmişken sorayım, esrar bulunur mu buralarda?"

"Elbette. Ama bizim alıştığımızdan biraz daha gizli saklı işler. Bu akşam benimle bir partiye gelsene, iyi olur senin için!"

"Dur bir randevu defterime bakayım da! Bir de bana yirmi papel borç verirsen sigara almaya..."

Nesttun'deki eski ahşap bina, içeride yapayalnız bir majestenin yattığı, karanlık çam ağaçlarıyla çevrili dev bir ortaçağ şatosunu andırıyordu. Binanın boyaları yer yer dökülmüş gri-mavi cephesinde pencereler sarı parlak kareler olarak görünüyordu. Korkunç ama sevilesi bir yer. Rita ile birlikte buzlarla kaplı dar patikadan dikkatle tırmanıyorduk. Yola çıkmadan önce Rita'nın odasında birkaç şişe devirmiş olduğumuzdan kafamız iyiydi. Tek endişem buzda düşüp, elimizdeki şişeleri kırmaktı.

"Ne biçim insanlar gelecek partiye?" diye sordum. "Süpermarketteki kızlar mı?"

"Beni Wilhelm çağırdı. Burada yaşayan bir ressam. Çok hoş bir adam!"

"Tamam, sendeki bu sanat aşkının nedeni şimdi anlaşılıyooor!"

"Kes sesini, bilirsin ki ben bacak kadar çocukken bile resim yapardım!"

"Tabii canım! Ama bu İmparator Wilhelm, partiye benimle geldiğini görünce biraz bozulmaz mı?"

"Böyle bir şeyi *asla* düşünemem!" diye güldü. "Asla" kelimesini öylesine vurgulamıştı ki, birazcık alındım bile.

"Umarım başkaları da gelir" dedim farkında olmadan kırgın bir tonla.

Sesimin bu tonunu duyan Rita kahkahalarla gülmeye başlamıştı.

"Erling, o elma bahçesindeki romans seni pek yaralamış canım!"

"Evet, ama bu Allah'ın belası yaraya karşı bir ilaç olsa gerekir di mi?"

"Akşamdan kalmaların yaptığı gibi canım, çivi çiviyi söker!"

Çılgın bir partiydi gittiğimiz. Bu ıslak kentte geçirdiğim günler boyunca böyle daha pek çok partiye katılacaktım. Bıkkınlık getirecek kadar çok... Ama o gün daha yeni ve "istekli" bir misafirdim. Daracık fiyordun en dibinde, meyve ağaçları ve hastalıklı bir aşkla çevri-

li izolasyonlardan sonra, kendimi yeni özgürlüğüne kavuşmuş bir tutuklu gibi hissediyordum. Şarap tanrısı Baküs'ün de yardımıyla çok geçmeden, Bergen'e ilk geldiğim geceki ruhsal durumuma döndüm. Eski ahşap yapının görüntüsü bana iyi gelmişti; aydınlık pencerelerden süzülen sıcaklık, sesler ve kokular Nestun'de geçirdiğim o gece unutulmayacak izler bırakmıştı üzerimde. Hayatımın yeni bir evresine girmekte olduğumu seziyordum. Sevgi dolu pek çok kadın ve benim tarafımdan yazılmış bir sürü kitap olacaktı bu evrede.

Binada en az yüz kişi vardı. Salonlar, banyo, tuvalet, kiler, yatak odası insan kaynıyordu. İki akortsuz piyano, iki müzik seti ve bir flütten yayılan sesler eşliğinde dans, politik tartışmalar, özel hayatlara ilişkin kavgalar, yumruklaşmalar gerçekleştiriliyor, sanat, kültür, biodinamik tarım, sınıf savaşında işçilerin rolü, yeni özgür kadında analık rolünün engelleyici etkisi, İsa'nın devrimci liderliği, orgazmın anlamı, psikoterapinin gelişmesi, bir apartman dairesinde köpek beslemenin keyifli ve kötü yanları gibi konularda görüş alışverişinde bulunuluyordu. Ben anlaşılmamış bir şair olarak, elimde kimsenin dinlemek istemediği bir deste şiirimle bir köşede oturuyordum.

Rita ile kalabalıkta kendimize yol açmaya çalışarak ev sahibi İmparator Wilhelm'i aramaya başladık. Rita'nın son aşkı mutfakta Fransız empresyonizmi üzerine bir konferans vermekteydi. Bir yandan da pişmiş kelle yiyerek beyaz şarap içiyordu. Rita'yı görür görmez o iğrenç kelleyi tabağa bıraktı ve ayağa kalktı.

"Rita! Rita! Aman tanrım geldi işte! Bakın dostlar şu güzelliğe bakın! Rita derhal, yani yarından tezi yok oturup bana poz vermelisin! O korkunç süpermarketteki işinin sözünü bile işitmek istemiyorum, tamam mı! Hemen bırakıyorsun o işi! Anders git bana telefon rehberini getir, orayı işleten tüccarın adını biliyorum, hemen bu gece telefon edip, Rita'nın işten ayrıldığını bildireceğim."

"Aman tanrım!" diye düşündüm. Orada durup konuşan sakalı kırlaşmış dev bir herifti. Yanından sarkan kolları upuzundu. Bu anormal uzunluktaki kollar adama bir maymun havası veriyordu. Rita'nın üzerinde toplanan gözleri yeni doğmuş bebeklerinki gibi açık maviydi, dudakları bir kadın dudağı kadar hoştu. İtiraf etmesi zor ama güzel bir maymundu bu.

"Merhaba Wilhelm!" dedi Rita, adamın sözünü dinleyip bakışlarını kendisine çevirmiş olan onlarca kişiden hiç etkilenmeksizin.

"Lütfen bırak o telefon rehberini. Ben sana poz veririm, söz!"

"Mükemmel! *Mükemmel* ! Duydunuz mu? Ah ne harikulade kız değil mi? Yarın saat tam dokuzda anlaştık mı!"

"Evet" dedi Rita. "Akşam dokuzda, anlaştık!"

"Ama meleğim o zaman ışık olmaz ki!" deyip tabureye bıraktı kendini.

"Sabah tam dokuzda da ışık olmaz" dedi Rita.

"Ehh, doğru, haklısın aslında" diye mırıldandı. "Sen patates, süt, tuvalet kâğıdı satmaya devam et o zaman. Ama ilkbahar geldiğinde ayrılacaksın işten tamam mı! Sen ayrılmazsan ben gelir alırım seni işyerinden!"

"Sana Erling'i tanıştırayım. Üvey kardeşim. Ara sıra şiir yazar." Rita'yı boğabilirdim.

"Hay Allah" diye mırıldandı herif. "Şu yazarlar hep hır çıkarırlar. Siz gelmeden çok önce Jostein'i dışarı atmak zorunda kaldık. Salonda oturup, bir şeyler kuran Arne'yi görmüşsünüzdür. Hıı, Erling miydi adın? Erling'e bir bardak verin!"

Sabaha karşı, Rita sevgilisiyle yatak odasına kapandıktan çok sonra, kızın biri beni taksiye bindirip Möhlenpris'e kaçırdı. O ilişkiden tek aklımda kalan kızın burun kanatlarında iki altın halka ve bacaklarının arasında kızıl tüyler olduğuydu ve bir de bana insanca davrandığı... Bilhassa bu sonuncusuna çok ihtiyacım vardı o günlerde.

2 Bergen'e çabuk alıştım. Bu kez, bu idilin ardında beni kötü şeylerin beklediğine dair kuşku yoktu içimde.

Bergen bir kentti ve burada insanlar pantolonunun kıçındaki deliğe ya da sırtına dökülen uzun saçlara hiç mi hiç aldırmıyorlardı. Geceleri ya Rita'nın odasında yerde, ya da tesadüfen tanıştığım kızların evinde geçiriyordum.

Rita ile Wilhelm, Launes'e gidip kitaplarımla, gerekli kâğıtlarımı aldıktan sonra kendimi pasaport ve bankada hesap sahi-

bi olan yerleşik bir insan gibi hissetmeye başladım. Bergen'in gece hayatına karıştım. Bu geceler genellikle Bangla denen, herkesin sıkış tepiş ayakta durduğu, cinsel organlardan yayılan kokunun, sigara dumanına karıştığı bir barda son bulurdu. Bu berbat yerde havasızlığı ciğerlerime çeker ve gerçekten yaşadığımın farkına varırdım. Tam Noel arifesinde şans yüzüme güldü. Ve saf bir deli olarak ben de onun gülümsemesine karşılık verdim. Şans yüzünüze güldüğünde dikkatli olun! Şunu hiç unutmayın ki ceketin kolunun içinde hep gizli bir joker bulunur!

Şans Bangla'da oturmuş, sigaradan kararmış dişleriyle gülümsüyordu. Nefesi betonları parçalayacak kadar kötü kokuyordu. Dış görünüşüyle deneyimli bir estetik cerrahın bile dudaklarını uçuklatabilirdi. Şans öylesine sarhoş, öylesine sarhoştu ki barın fedailerinin onu kapı dışarı etmesine çeyrek kalmıştı.

"Ev ha!" dedi Şans ve yarım litrelik bira bardağımın durduğu masaya çöktü. Bardağı iki eliyle kavrayıp, yalpalayarak başına dikti; ben elinden alana kadar yarısından çoğunu içmişti. "Demek bir eve ihtiyacın var?"

"Evet" dedim. Rita'nın odasındaki live-show'ları dinlemekten bıkmıştım. Gerçi İmparator Wilhelm ile ilişkisi bitmişti ama, odaya gidip gelen diğer seçkin misafirlerin sayısı hiç de azımsanamazdı.

Şans'ın anlattığına göre -adamın adı Trygve bilmemne idi ve tanıdığım en şanssız rock müzikçiydi- hiç ihtiyaç duymadığı bir evi vardı. Geçen yıl grup arkadaşları kuzeyde bir fiyordda buzlara batınca, gitarını satıp işi ayyaşlığa ve dolandırıcılığa vurmuştu. Belki de bu sonunculara karşı yeteneği daha fazlaydı. Neyse, aralık ayında bir gece Bangla'da oturmuş, piyasaya sahte çek sürmekten dolayı kendisini on sekiz aylık bir mahkûmiyetin beklediğini anlatıyordu bana. Yani kısacası Trygve pek şanssızdı ve iki güne kadar içeri girecekti. "On sekiz ay hapis ve elveda Bergen!"

Kentin merkezindeki daireyi bana devredecekti. Kirası yüz papel.

İnanılır gibi değildi. Ertesi gün saat ikide Hotel Norge'nin köşesinde buluşup avukata gitmek üzere sözleştik. Bu anlaşmanın ardından Şans bardaki müşterilerden birinin bira bardağına sulanınca da bar fedaileri tarafından dışarı atıldı.

Aslında randevuya gitmeyi düşünmemiştim. Ama son anda içimden gelen sese uyup Hotel Norge'nin köşesindeki yerimi aldım.

Trygve ikiyi beş geçe emekleyerek geldi. Ne onun halini, ne de havanın durumunu anlatmayı içim çekmiyor. Bir avukat yazıhanesine girebilecek duruma gelmesi için onu bir kapı boşluğuna çekip, çeyrek şişe jagermeister içirdim. Bu mucizevi öksürük şurubundan sonra biraz kendine gelir gibi oldu.

Gittiğimiz avukat da aşağı yukarı aynı durumdaydı. Tek istediği bizi bir an önce başından savıp, çatı katındaki yazıhanesinde içmeye devam etmekti. İmzamı okurken "Haefs" dedi, "Umarım nasıl bir anlaşma yaptığının farkındasındır."

"Elbette" dedim. Oysa hiçbir şey bilmiyordum.

Sokağa çıktığımızda Şans bana anahtarı verip, tuvalet zorluk çıkardığında ne yapacağımı anlatmaya başladı. Şu harika evi bana göstermek için gelip gelemeyeceğini sorduğumda, iki haftadır oraya hiç gitmediğini, orada yapacak hiçbir işi bulunmadığını söyledi. Şans'ı son kez, bastıran tipide iskelelere doğru yürürken görmüş oluyordum. Şimdi toprağın altında yatıyor. Mahpusluk ona göre değildi, atölyeden hücresine tel götürüp kendini asmış.

Nygaardsgata Caddesi'nden aşağıya doğru yürüyordum. Trafik alabildiğine sıkışıktı, hava kurşun gibi ciğerlerimize çöküyordu. Ne yaptığımın yavaş yavaş farkına varıyordum, ama sağ cebimdeki anahtar güven veriyordu bana. Eve gidiyordum. Her şey bu kadar basitti.

46 numaralı, çift kanatlı sokak kapısını yerinden kımıldatmak imkânsızdı. Anahtarı kilide sokmuştum, ne sağa ne de sola çevirebiliyordum. Tekmeleye başladım ama kapı kıpırdamadı.

"Çok sert davranıyorsun" dedi bir kadın sesi. "Nereye gideceksin?" Geriye döndüm. Geniş kenarlı şapka giymiş, kulağında üzüm biçimli küpeler sallanan sanatçı tipli bir kadındı. Saçları kınalıydı. Gözleri şimdiye kadar gördüğüm en güzel koyu renk gözlerdendi.

"Burada yaşamayı düşünüyordum" dedim.

"Trygve ile birlikte mi?" Sanki bakışlarında bir öfke belirmişti.

"Trygve'nin yerine" dedim.

İnci gibi dişlerini göstererek gülümsedi. "Bak şimdi!" Hafif yan dönerek, topuğuyla kapıya vururken, anahtarı hızla yuvasında çevirdi. "Bütün mesele alışkanlık kazanmakta!"

"Erling" dedim. "Erling Haefs. Öğleden sonra alıştırma yaparım biraz."

"Lissie. Senin üstünde oturuyorum. Sokak kapısını daima kapalı tutmayı unutma. Yoksa Bergen'deki yeraltı dünyasının yarısı derhal ziyaretimize gelir. Geçen cumartesi mutfaktaki lavaboma *sıçmışlar*!"

"*Mutfaktaki* ha!" Pis kokulu merdivenlerden yukarı çıkıyorduk.

"Kapıyı doğru dürüst kilitlemek imkânsız. Benim mutfak dairenin dışında. Seninki de öyledir." Yine inci dişleriyle gülümsedi. "Sen buraya geçici bir durak gözüyle bakmalısın. Bir-iki yıla kadar bütün binayı yıkacaklar."

"Ayda yüz papele kiralık yer bulmak pek de fena sayılmaz" dedim.

"Yok canım, bugünlerde soğuktan ölmenin fiyatı bedavaya yakın zaten." Elini omzuma koydu. "Çok kötü durumda kalırsan bana gel. Üçüncü kat biraz daha ılık oluyor. Trygve de soğuklar şiddetlendiği zaman benim divanda yatardı. Sana karşı daha da iyi duygular beslerim, komşu olarak tabii" diyerek uzaklaştı.

Daracık karanlık bir koridorun sonunda, tuvaletin yanında bulunan mutfağı görür görmez kullanmaktan vazgeçtim. Şans, ortalığın biraz "karışık" olduğundan söz etmişti. "Karışıklık" dediği ağzına kadar yemek artıkları, şişe kırıkları ve sigara izmaritleri ile dolu olan yaklaşık otuz kadar büyük boy çöp torbasıydı. Kimse benim lavaboya sıçmamıştı ama çekindiklerinden değil de yer bulamadıkların olsa gerek, içinde kusmuklar kuruyup katılaşmıştı çünkü. Çöp torbaları fareler tarafından kemirilerek delik deşik edilmişlerdi. Farelerden insanlara alışık olan bir bölümü etrafımda geziniyordu.

Tuvalet dev bir bok çukuru gibiydi.Çok müşkül bir durumda kalındığında gözler sımsıkı yumulup, burun tıkanarak burayı kullanabilirdi insan. Neyse ki istasyon binasının kenefleri pek uzak değildi buraya.

Kahkahalarımı güçlükle bastırmaya çalışarak daireme girdim. Kendimi koyvermiş olsaydım, bu kahkahaların hıçkırıklara dönüşeceğini biliyordum. Kendi evimde ilk gün. Tabii ki duruma iyimser olarak yaklaşmalı, işleri yoluna koymak için elimden geleni yapmalıydım. Kollarımı sıvayıp, salon ve yatak odasında Şans'tan arta

kalan pislikleri temizlemeye koyuldum. Bütün işler bittiğinde iki odalı evimde masa yerine kullanabileceğim bir boş kasa ve tahtadan bir bank ile baş başa kalmıştım. Daire genişçeydi, pencereler caddeye bakıyordu, ama kirden dışarısı görünmüyordu. Camları silme gereğini duymadım. Nasılsa, aşırı trafik yüzünden yirmi dört saate kalmadan yine kirleneceklerdi.

Mutlulukla umutsuzluk karışımı duygular içinde "İşte artık bir evin var!" dedim kendime.

Ve bir köşede büzülüp uyuyakaldım.

O kış hava soğuktu. Feci soğuk. Launes Bahçıvan Okulu'ndayken sık sık adından söz edildiğini duyduğum o ılık Golfstream akıntısının etkilerine Bergen'de pek rastlamadım. Belki de bu kente uğramadan geçiyordur, kim bilir! İlk aylarda mutfaktaki sıçanlar kadar meteliksizdim ve donuyordum. Salondaki kömür sobası, sokaklardan, avlulardan toplayıp getirdiğim tahta parçalarını, kalasları yutmasına rağmen, biraz olsun ısıtmıyordu. Sıcaklık, pencerelerin çift katlı olamayan ve yer yer kırılmış camlarından bir elektrik süpürgesi tarafından emilir gibi dışarı çekiliyor, yerine egzoz dumanı ve soğuk hava doluyordu.

İşte o kış alkolün tadını iyice aldım. O şartlar altında esrar kabağı yetersiz kalıyordu.

3 "Böyle yaşamaya devam edemezsin" dedi Rita kahvesinden bir yudum alırken. Tüyleri yer yer dökülmüş eski kürküne büründü. Üşüyen ayaklarını sürekli hareket ettiriyordu. "Böylesine iğrenç bir intihar için ayda yüz papel kira ödemeye hiç gerek yok!"

"Tabii" dedim sinirli sinirli. Sabahtan Rita gelinceye kadar tuvaleti temizlemeye uğraşmıştım. "*Böyle* yaşanmaz elbet, sağa sola çekidüzen vermek gerek. Baksana Rita, ben aslında iş başa düştüğünde epey becerikli bir herifimdir."

"Tamam ama buralarda iş başa düşeli yıl olmuş!"

"Her şeye olumsuz yaklaşıyorsun, karamsarsın. Norveç'te mevsim kış, bütün mesele bu. Allah'ın belası bir kış!"

"Çöplükte kış" diye düzeltti Rita. "Ve bu kışlık çöplükte sen ve senin fare dostların birlikte yaşıyorsunuz."

Rita kenef merasimini anlatırken biraz bozulmuştu bana. Koridora açılan kapının ağzına bir torba iri çivi bırakmıştım. Tuvalete gitmek için geçilmesi gereken uzun ve karanlık koridorda atılacak her adımdan önce yere bir çivi fırlatmak ve çivinin fareleri kaçırmasını beklemek gerekiyordu.

"Mutfaktaki çöp torbalarını taşıtmanın da bir yolunu bulacağım" dedim. "Bütün sorun, çöpçüleri bu torbalara almaya ikna etmek. Çöp bidonu olmazsa taşıyamayacaklarını söylüyorlar."

"Biliyorum. Ne yapmayı düşünüyorsun?"

"Gece birer birer dışarı çıkarıp, civar sokaklarda bulunan konteynırlara atacağım. İki torba attım bile."

"Torbalar keneften de beter kokuyor" dedi Rita.

"Haklısın ayık kafa ile çekilecek iş değil. Bangla'da matiz olup, eve gelince devam edeceğim."

"Sen deliden de betersin. Nasıl yıkanıyorsun burada?"

"Her cuma halk hamamına gidiyorum" dedim biraz utanarak. Günlerden cumartesi idi ve ben de sabun reklamlarındaki bebeler gibi kokmuyordum tabii.

"Tamam tamam; ara sıra erkek arkadaşlarım ziyaretime geliyordu, ama *o* kadar da çekilmez biri değildim sanıyordum."

"Bütün mesele bu değildi ki! Senin odan birbirine sırılsıklam âşık olamayan iki kişi için çok *küçük*. Öyle değil mi? Ayrıca şu meyve bahçesi macerasından sonra biraz da benim özel hayatım olsun di mi?"

Tabii. Rita anlıyordu. Ayrıca ben odasına taşındıktan sonra onun da cinsel yaşamının tadı kaçmıştı. Bunu itiraf etti. Ama bu şartlar altında yaşamak zorunda kalmam onu üzüyordu. İstersem ilkbahar gelene kadar onun odasında kalabilirdim. Bekâret kemerini takacağına söz veriyordu.

"Allahaşkına!" dedim. "İçinden geldiğince düzüş!" Bakışlarımı duvara çevirmiştim.

"Biliyor musun o gece partide tanıştığın Katarina seni sordu."

"Katarina mı? Hani şu halkalı kız mı?"

"Senin çok yalnız ve terk edilmiş biri olduğunu söyledi. Analık duygularını uyandırmışsın onda, falan fıstık..."

"Öyle mii? Hatırladığıma göre hatun daha on yedisindeydi. Üstelik benim annem *var* , hem bu dünyalık, hem ahretlik."

"Kız sana kesik, anlamadın mı salak!"

"Kadınlardan korkuyorum" dedim dramatik bir tavırla.

"Gel gidip bir-iki kadeh şarap içelim. Bende mangır var. Tabii paranoyana ben de dahil değilsem!"

"Kendime hâkim olmaya çalışırım."

Grand'm barına gittik. Bir şişe şarap ısmarlayıp, hayatımızın bir muhasebesini yapmaya başladık. Durum *pek* parlak değildi, ama hiç değilse Bergen'deydik. Burası bir kentti, bizim için Londra kadar büyük bir kent ve büyük kentlerde insanı her köşenin ardında yeni bir imkân bekler! Her ne kadar Noel şenlikleri moralimizi bozmaktaysa da ve her ne kadar kış beyazlar giyinmiş bir barbar gibi etrafı kasıp kavurmaktaysa da yine de halimize şükretmeliydik. Mesela şimdi Lillevik'te yaşıyor olabilirdik ya da Launes Bahçıvan Okulu'nda veya ne bileyim Svalbard'* da!....

"Tabii canım daha da kötüsü olabilirdi! Ama benim hayatımı şu salak süpermarkette heba etmeye hiç niyetim yok! Ne olursa olsun kapağı Akademi'ye veya Tatbiki Güzel Sanatlar'a atmalıyım!"

"Daha on sekizini yeni bitirdin. Bu okullar biliyorsun yaşı daha büyük olanlara öncelik tanırlar."

"Gerçekçiliğe boş vermek zorundayız Erling!"

"Eh haklısın galiba."

"Elbette *haklıyım*! Yoksa Charly ile kitaplar yazıp yayımlatma planlarınız çok mu gerçekçi?"

"Pek öyle görünmüyor."

"Virajlara ve yokuşlara rağmen sabır ve inatla sürdürmeli di mi? Bana baksana, senin niyetin şair olmak değil mi, yoksa boş yere mi çene çalıyorsun?"

"Şiirlerimi dört defa geri çevirdiler."

"Mesele bu değil. Mesele senin ne yapacağın! Haa bir de şiirlerinin nasıl olduğu!"

---

* Svalbard: Kuzey Buz Denizi'nde, Grönland yakınında Norveç Krallığı'na ait takımadalar. (ç.n.)

"Sen okudun ya!"

"Evet, yeterince iyi değiller. Yayınevi danışmanları haklı. Kitabın henüz bitmiş duruma gelmedi. Onu bitmiş hale getirecek olan sensin."

"Rita sen de mi başladın!"

"Surat asmayı bırak, kötü bir alışkanlık! Çok çabuk inciniyorsun. Bu kente geleli beri bizim yaşımızda bir düzine 'şair'le tanıştım. Her köşeden üzerinde dededen kalma bir ceket ve cebinde şiirler karalanmış kâğıt parçaları taşıyan şair adayları çıkıyor. Onlardan iğreniyorum. Tek bildikleri car car çene çalmak, bi boktan anlamayan yayınevi danışmanları ve gözleri paradan başka bir şey görmeyen kapitalist yayıncılara giydirmek! Bu oğlanların istediği şair olmak, yazar olmak, ama bunun için gerekli olan yolda ilerlemeye üşeniyorlar! Çok hem de pek çok çalışmak gerek! Bir de yetenek tabii...."

"Oğlanlar mı dedin?"

"Oğlanlar elbet! Kızlar öyle yapmıyor."

"Peki tamam. Ya sen ne yapıyorsun?"

"Ben canım çıkana kadar çalışıyorum." Bardağındaki içkisini bitirip, tuvalete gitti.

Rita'nın kentteki kafelerde oturup şişinenlere yönelttiği eleştirilerinde büyük haklılık payı olduğunu düşündüm. Böylelerine ben de rastlamıştım.

Akademili bir grup gelip masamıza oturmuştu bu arada. Rita ile birinci şişeyi devirip, ikincisine başlamıştık. Ressam ve grafiker adaylarının da kafaları iyiydi. Boş şişeler ve bardaklar masayı doldururken, ben ısınmaya başlamıştım. Ressamlar arasında bulunmak, kendini yazar sananlarla bir arada olmaktan daha keyifliydi. Bu adamların güçlü bir yanları vardı, insanı Sartre'dan yaptıkları varoluşçu alıntılarla etkilemeye çalışmaz, dokunsan paramparça olacakmış izlenimi veren duygu yüklü şiirleriyle üzerinize çullanmazlardı.

Aralarında kırık burunlu, mizah dolu bir Danimarkalı vardı: Cris. Kız arkadaşı Marlene Bergenliydi. Daha o zamanlardan müt-

hiş bir heykeltıraş olan Tone B, çılgın kırmızıların ressamı Gerd ve içine kapanık Tore ile birlikteydi. Tore son derece miyoptu, kalın gözlük camlarının ardındaki gözleri ıslak, dev erikler gibiydi. Bildiğim kadarıyla dördüncü bardak şarabı bitirene kadar tek söz söylemedi. Ama daha sonra bir-iki inci döktürdü.

"Biliyor musun" dedi Tone B bana dönerek. "Şu kız var ya, şu Rita; çok iyi, daha da iyi olacak ilerde!"

Rita önüne bakıyordu.

"Ben de uzun bir süredir bunu seziyorum" dedim.

"Rita, şu veya bu şekilde sanat çevresine girmelisin! Bizde staj yaparak başlayabilirsin mesela!"

"Bunu ben de isterim ama paraya ihtiyacım var."

"Para!" dedi Cris, sanki ağzında acı bir şey varmış gibi yüzünü buruşturdu.

"Parayı düşünmekten vazgeçersen, para kendiliğinden gelir sana!"

"Kendiliğinden de *gider*" dedi Marlene. Bir seyahat acentesinde çalışıyor ve Cris'in tüm masraflarını üstleniyordu.

"Oturacak bir yer buldun mu?" diye sordu Tone B.

"Evet" dedim. "İyi bir yer. Ama şu kış bir bitse..."

"Çok feci" diye söze karıştı Gerd. "Bizim evde tuvalet gün aşırı donuyor."

"O da bir şey mi" dedi Rita. "Erling'in evinde çizmeler buzlanıp, döşemeye yapışıyor."

"Abartma" dedim. "Çizmeleri pencerenin altına bırakmıştım. Aralıklardan biraz hava sızıyor ondan oldu."

"Ne iyimser bir adam di mi! Canına kıymak için buralara gelmiş. Mutfağında iki ton çöp, kenefinde fareler var."

"Gerçekten de o kadar kötü mü?" diye şaşkınlıkla bana baktı Tone B.

Öyle olduğunu itiraf etmek zorunda kaldım.

"Nerede?"

"Nygaardsgata."

"46 numara değildir inşallah!"

"Evet orası."

"Aman çocuğum" dedi Tone B endişeli bir yüzle.

"Binayı biliyor musun?"

"Üçüncü katta oturmuştum."

"Ben ikinci kattayım."

"Daha da kötü. O gitarcıyla mı kalıyorsun?"

"Yok, o kodeste."

"Ehh neyse.... O herif varken biz soğuk ve pisliğin yanı sıra bir de onun müziğine katlanmak zorunda kalıyorduk."

"Her şey düzelecek" dedim. "Hele bir ilkbahar güneşi görünsün..."

Herkesin cebindeki para suyunu çekene kadar içmiş, kafayı bulmuştuk. Yalpalaya yalpalaya Lille Lungegaardsvann boyunca yürüyüp, yokuş yukarı Marken'e doğru çıktık. Daracık bir sokakta, küçük ahşap bir evde Bert ve kurt köpeği Olav yaşıyordu. Bert'in ünü üç şey yüzünden Bergen'e yayılmıştı: Birinci sınıf deri eşyalar yapıp sokaklarda satardı, evinde nefis bira imal ederdi ve hiç kimsenin tatmamış olduğu lezzette bir mayonez hazırlardı. Derileri dikmek zanaatıydı, ama bira ve mayonezde sanatın doruğuna erişmişti.

Bert ile Olav pek sevindiler. Olav havladı, Bert kıvırcık saçlı kafasını salladı.

"İsa Mesih! Bergen'in bütün sanat ve yeraltı dünyası burada! Gelin içeri! Ben de oturmuş ne halt etsem de bu gece çalışmayı kaynatsam diye düşünüyordum! Daracık oturma odasının her tarafında, pencere içlerinde, yerlerde, raflarda, dolap üstlerinde, divanda deri parçaları ve aletler yığılıydı. Biz oturacak yer bulabilmek için derileri toparlarken, Olav keyifle hırlayıp, etrafımızda dönüyordu.

"Elli litre var, yeter mi? Kalanı henüz taze. Biraz da mayonez istersiniz di mi haaa?"

Sert, koyu biralar sel gibi aktı. Ortadaki dev plastik kâseye parmaklarımızı batıra batıra mayonez yiyorduk. Bert'in, her mayonez severin bayıldığı, hardal ve sarmısaklı özel bir karışımı vardı.

"Hadi kızlar! Yiyin, yiyin! Ben sıska karılardan hiç hoşlanmam!"

Soğuk yakamı bırakmıştı. Ve içkinin etkisiyle bu insanları dostluğun yeniden doğuşunun sembolü olarak görüyordum. Lillevik'teki beyaz zenciler arasında yaşanan havaydı bu. Ancak buradakiler daha da ileri gitmişlerdi. Duman, LSD filan da vardı, ama varoluşun merkezinde değildi bu tüketim. Bu insanlar arasında sanat en yüce yer-

deydi. Ne istediklerini biliyorlardı. Onlar arasında hiç yabancılık çekmiyordum. Kendime biraz çekidüzen vermem gerektiğini düşündüm, her şey karmakarışıktı, delicesine içip, yatağa düşüyordum. Bu gidişle bir kriz geçirebilirdim. Şimdiye kadar bağlı kaldığım ideallerimde bir yanlışlık olduğunu fark etmeye başladım. Atmalı, kurtulmalıydım onlardan. Gerçek kimliğimden hareketle bir şeyler yazmalıydım. Çarpık bir kimlik, tamam ama benim kimliğim! Ben eğitimini tamamlamamış, saçı uzun, kafası uyuşturucu dolu bir serseriydim; toplum bisikletinin tekerine takılmış bir çomak... Tamam işte, dedim, senin bütün bildiklerin bu çomağa dair. Yeni bir Björneboe* veya Olaf Bull** olmaya çalışmak boş. Tek geçerli olan kendin olmaya çalışmak. Yeni bir Erling Haefs.

Bir yandan içmeye devam ederken, öbür yandan da bu düşünceler geçiyordu aklımdan. Saat üçe yaklaştığında aramızdan bazıları sızmıştı, bense dipdiri ve mutluydum. Kanımdaki alkol oranı hayli yükselmişti. Ama alkolün hikmetinden sual olunmaz, bazen insanı kahraman bir şövalye yapar, bazen de yerlere serer.

Tore piyano çalmaya başlamıştı. Piyanonun önüne oturması için etraftan yardım gerektiyse de parmakları tuşlara değer değmez bir tanrı kesildi. Eski Kurt Weil melodilerini büyük ustalıkla çalıyordu. "Sustalı Mac'ın Şarkısı" ve diğer ünlü melodileri gözlerimiz hafiften yaşararak söyledik. Yarım saatlik konserden sonra Tore zorlukla yerinden kalktı, kalın camlı gözlüklerini düzeltti ve divan sandığı bir yere oturdu. Ne olduysa işte o zaman oldu. Bert odanın ortasına bir küvet yerleştirmiş, içine de mayalanma sürecine bıraktığı arpa suyu doldurmuştu. Ağzına kadar dolu küvetin içine izmarit ve toz düşmesin diye de bir çarşaf germişti. Gerçekten de görünüşü bir divana benziyordu. Tıklım tıklım dolu odada bu bomboş duran divanın görüntüsü zom olmuş miyop Tore'ye çok cazip gelmişti. "Şöyle bi dinlensem..." demeye kalmadan kıç üstü küvete gömülüverdi. Canını kurtarmak için çırpınıp, başarısız hamleler yaparken, pis kokulu mayalı sular odanın her tarafına saçılmıştı. Etraftakiler çığlıklar atıyor, köpek eğlence çıktı diye zıplıyordu. Bert bir panter gibi fırlayıp, küvetteki şaşkını yakasından kavrayıp,

* Björneboe: Norveçli yazar. (ç.n.)
** Olaf Bull: Norveçli şair. (ç.n.)

çekti. "Kalk ayağa pis domuz! Kalk! Hadi siz de bir şeyler yapın öyle durup bakacağınıza! İki yüz litrelik biranın canına sıçtı bu herif!"

"Sakin ol biraz" diye kıkırdadı Tone B. "Bir şey olmamıştır biraya!"

"BİR ŞEY OLMAZ OLUR MU HİİİÇ!" diye kükredi Bert. Hiç alışmadık biçimde tepki gösterdiğinden çok kızmış olduğunu anladık.Tore'nin kâküllerini yakalayıp kafasını havaya kaldırdı. "Ön takımlarını Haukeland Hastanesi'ne gösterdin mi sen, ha söyle bakalım?"

"Evet ama çok zaman oluyor..." Tore küvette gözlüklerini aramaya girişmişti.

"Yalan söylüyorsun! Sen hâlâ frengilisin, iyi olmadın daha! Şu bira küvetinden çık şimdi, cehenneme kadar yolun var!"

"Frengi mi?" dedim, Tore'yi küvetten çekerken.

"Elbette" dedi Bert öfkeyle. "Herif frengili! İki yüz litrenin içine sıçtı!"

"Ama iyileştim ben!" dedi Tore yüzünde umutsuz bir ifadeyle. "Gerçekten iyileştim. Rapor bile var elimde!"

"Bu doğru işte" dedi Tone B. "Tore bir alabalık kadar sağlıklı, her ne kadar yüzemese de!..."

"Nasıl güveneyim buna" dedi Bert tiksintiyle. "Öğğğ, biramın içinde frengi!!"

Sırılsıklam sanatçıya çok acımıştım. Frenginin bira yoluyla geçmediğine dair yarı bilimsel açıklamalara giriştim. Bert *tam olarak* ikna olmamasına rağmen biraz sakinleşmişti. "Emin misin Haefs?" diye sordu.

"Tabii eminim" dedim. "Tıptan birazcık anlayan herkes bilir bunu. Frengi mayalı ortamda yaşayamaz."

"Ama ben *iyileştim* ! Frengiden kurtuldum!"

Bert önce dik dik baktı Tore'nin yüzüne, ardından bir kahkaha patlattı. Tore'yi soyup, battaniyeye sardık. Yapış yapış olmasına ve pis kokuya rağmen bir köşeye büzülüp uykuya daldı. Biz de yeni birasının içine karışan baharatın ne olduğunu kimseye söylemeyeceğimize dair Bert'e söz verdik.

Saat altıya doğru Gerd ile birlikte çıktık. Marken'den geçip, çatı

katındaki odasına doğru giderken ortalık sessizdi. Kar iri iri sepiştirmeye, tekerlek izlerini silmeye başlamıştı. Aşağıda, kent meydanında yolları açan kar makinesinin sesini duyuyorduk. Burada, tepede ise manzara Noel kartpostallarındaki gibiydi. Sessizlik. Bergen uykudaydı.

"Ben güya Tone ile bir bira içip geri dönecektim" dedi. "Baksana, şimdi sen varsın yanımda."

"Evet" dedim. "Tahmin ettiğinden daha çok içtin."

"Öyle demek istemedim" dedi, kısa saçlarına yığılan kar tanelerini silkelerken. "Doğrusunu istersen, pek de sarhoş hissetmiyorum kendimi."

"Ben de" dedim. "Ayrıca benim gibi uzun saçlı salağı sen ne yapacaksın?"

"Sen ne yapacaksan ben de onu, herhalde... Yoksa şu Bergenli kız, erkeklik gücünü hepten mi yok etti senin?"

"Bilmem ki!" dedim.

"Gel bi bakalım!"

"Burada mı?"

"Burada!"

Beni kapı aralığına doğru çekip, kahkahalar atarak düğmelere ve fermuara saldırdı. Buz gibi elleriyle ön takımlara yapışınca bir çığlık kopardım. Ama bizim alet kızın ellerinde harekete geçmişti. Pantolonunu sıyırırken, kürt mantosuna gömüldüm. Bir duvara dayanmış düzüşüyor, birbirimizin yüzünü seyrediyor, öpüşüyor, gözlerimizi lapa lapa yağan kara kaydırıyorduk. Ellerim kalçalarını kavrarken müthiş bir arzu beynimden fışkırıyor, omuriliğimden geçerek, karnıma ve taa parmak uçlarıma dek akıyordu. Aynı zamanda, sabahın köründe Bergen'de sokak ortasında durup sevişmek bana çok doğal geliyordu. Gözümün önünde, içinde yaşayanların cinsel güdülerine uyarak nerede, ne zaman olduğuna bakmaksızın düzüştükleri bir kent canlanıyordu. İnsanların utanıp sıkılmadan, hatta çevredeki seyircilerden gelen teşvik seslerine gülerek her tarafta, kafelerde, dükkânlarda, süpermarketlerde merdivenlerde sevişikleri ve sevişmenin, yumruklaşmak ya da oynayan çocukların üzerine napalm bombası atmak kadar doğal sayıldığı bir dünya...

Gerd'in doyuma ulaşmasını çabuklaştıran faktör, denizden

gelen buz gibi rüzgârdı. Ancak bu benim için daha kaçınılmaz bir şeydi. Kafam insanlar arasında barışçıl birlikteliğe dair güzel ve idealist düşüncelerle doluyken, geciksin diye gelir vergisi beyannamesini ya da futbol maçı sonuçlarını düşünemezdim ya!

"Geleyim mi?"

"İstersen milyonlarca gel! Nasılsa bende spiral var."

Tam o sırada "Tom Dooley" melodisini mırıldanan bir baca temizleyicisi çıktı karşımıza. Bir Zulu'lu kadar karaydı. Omzunda süpürgesi vardı. Elindekileri bırakıp, karşıdaki duvara doğru geriledi. Gerd'e sımsıkı sarılıp başımı yana çevirdim. Cinsel özgürlüğe ait düşüncelerim bir anda kayboluvermişti. "Sen yoluna devam et!" dedim öfkeyle. "Burasını biz süpürüyoruz."

Adam şaşılacak kadar kısa bir sürede kendini toparladı. Süpürgesini yerden aldı ve Gerd'e dönerek: "Her şey yolunda mı küçük hanım?" dedi.

"Harikulade! Müthiş!" diye cevap verdi Gerd.

"İnanılmaz bir şey" dedi baca temizleyicisi ve büyük bir doğallıkla cebinden bir paket çıkarıp ikram etti. "Isının eksi sekiz derece olduğunu biliyor musunuz?" diye sordu sigarasını yakarken.

"Evet" dedi Gerd. "Biz de soğuğa karşı bir şeyler yapmak istedik!"

"Ehhhmmm..."

Paltonun altında çıplak durmak giderek güçleşiyordu. Ya bizim takımlar ince bir buz tabakasıyla kaplanıverirse?

"Hadi git artık" dedim. "Kaba davranmak istemem ama..."

"Tabii tabii" dedi, tuhaf bir gülümsemeyle arka avluya doğru giderken.

"Ama anlıyorsunuz ya, sabahın köründe böyle düşünceli düşünceli yürürken... sizi durmuş, şey... görünce... yani kara kışın ortasında..."

"Sigara için teşekkürler" dedim. Adama karşı hiçbir düşmanlık beslemiyordum.

Adam gülümseyip geri geri gitti. Sigarasının ateşi, kara yüzünde kıpkırmızı parlıyordu.

"Güle güle!" diye kıkırdadı Gerd.

Çabucak giyinip, sıcak bir banyoya doğru yollandık.

Sonra da aralıksız on altı saat uyuduk.

4 Kentteki İş ve İşçi Bulma Kurumu Bürosu'nun kapısından içeri adım atar atmaz bir düşman kazanmıştım. Düşmanın adı Bay Tingstad idi ve işsizlerin tek yönlü bir bilet ile kötü bir uyku tulumu verilerek, Kuzey Buz Denizi'ndeki Björnöya Adası'na gönderilmesinden yanaydı. Özellikle de benim gibilerle karşılaşınca bu tutumu daha da belirginleştiriyordu. Bu tipleri yerin dibine batırmaktan hiç çekinmezdi.

Beni buraya yollayan Gerd ve Rita olmuştu. Doğrusu ben sosyal haklarım ile ilgili hiçbir şey bilmiyordum. Bu konuda hayli deneyimli olan Gerd, eski bir fabrika işçisi ve cenaze taşıyıcısı olan benim, bir sürü sosyal yardıma hak kazanmış olduğumu iddia ediyordu.

Bay Tingstad bundan pek emin değildi. Adam odanın döşemelerini arşınlarken, hızlı bir Bergen şivesi ile gençlerin iyi bir eğitim alması gerektiğini anlatıyordu. Böyle benim gibi serserilik etmekle olacak şey değildi bu, hayatta daha ehemmiyetli şeyler vardı, eğer onun bana bazı nasihatler vermesine müsaade buyuracak olursam... vesaire vesaire... Bir saatlik bir söylevden sonra ve de yaklaşan öğle yemeğinin etkisiyle sözünü bitirip, gerekli evrakları ve başvuru formlarını önüme koydu. Bütün bu işlemler öylesine iğrençti ki eğer kendime güvenim daha önceden yerle bir edilmemiş olsaydı, şimdi burada küçülüp yerin dibine girebilirdim. En kuzeydeki illerden biri olan Troms'ta bir çukur kazıcılığı ya da Troms açıklarındaki Senja Adası'nda çobanlık gibi bir iş imkânı çıktığında derhal ve büyük bir zevkle bunu kabul edeceğime dair kâğıtlar imzalattılar bana. Bu rutin bir işlemdi, ama yine de bu tür bir ifadenin altına imza atmak hiç de hoşuma gitmemişti. Bergenliye ait, tütünden sararmış bir işaretparmağının tehditkâr bir ifade ile sallanmasıyla, bir iş önerisine dudak bükmem halinde işsizlik paramı kaybedeceğim yolunda uyarılmış oluyordum. Yüzümü ciddileştirip, sanki ömrüm boyunca kuzeye gitmeyi istemiş ya da bana kürek veya çoban değneğinin verilmesini beklemişim gibi bir hava ile başımı salladım. Neyse ki kentteki kıdemli işsizler, bir iş verilme tehlikesine maruz

kalmadan, huzur içinde İş ve İşçi Bulma Kurumu Bürosu'na başvurabileceğimi söylemişlerdi bana!... İş yoktu ki versinler! Hele benim gibi eğitimsiz bir serserinin hiç mi hiç şansı yoktu!

"Dünya, bir hedefi olan herkese açıktır!" şeklinde bir felsefe ile sözlerini bitiren Bay Tingstad, işsizlik paramın ilk haftalığını onayladı.

"Pek tabii" diyerek kâğıdı kaptım.

"Sen de şu saçlarını kesip, kendine bir çekidüzen verirsen, bu dünyada senin de işlerin yolunda gider! Gelecek pazartesi burada" diye sözüne devam etti. "Saat tam sekizde burada olacaksın!"

"Sekiz mi? Çok erken değil mi?" Öylesine bir düzen içine girmiştim ki gece, sabahın altısında başlıyordu benim için.

"Bakın şu işeee!" dedi Bay Tingstad kötü kötü gülümsüyordu. "Ben senin fabrika işçisi olarak çalıştığını zannediyordum."

"Üçüncü vardiyada çalıştım. Gece işini daha çok severim."

"Öyle mii!" dedi. "Neyse anlaştık di mi?"

"Tabii anlaştık" dedim. "Bu çeki almak için ateşten geçip, su yüzünde yürüyebilirim. Sabah sekizde bile olsa!"

"Şu alaycı tavrını da bırak! Bu çek her ne kadar yüksek bir meblağ değilse de, senin gibi, topluma bunun karşılığı olarak hiçbir şey vermeyenler için çok yüksek bir miktar!"

Kulaklarımda bu ses yankılanarak kentin öbür ucuna, çekin paraya dönüştüğü Sigorta Kurumu Ofisi'ne gittim. Mangırlar Bangla'da birkaç bardak biraya, tütüne ve köpek mamasından da ucuz olan birkaç kutu konserveye ancak yetti. Bu konservelerin içinde bir çeşit baharatlı sosta pişmiş pirinç ve bir-iki parça sebze vardı. Çeki aldığım gün biraz da sosis karıştırarak beylere layık bir sofra kurdum kendime. Bu bulamacın besin değeri neydi bilemiyorum ama insanın içini biraz tok tutuyordu.

Yemeğin hijyenik şartlar altında hazırlandığı da söylenemez tabii. Mutfaktaki çöplerin bir kısmını atmıştım, ama daha yerde bir yığın vardı. Sıkıca giyinip mutfağa koşuyor, yemek ısınır ısınmaz da plastik tabağa boşaltarak kendi daireme geri dönüyordum. Mutfağın halinden iştahı kaçmayan bir tek sıçanlar vardı. Onlar da mutfakta yemek ısınırken, buranın efendisi ben olduğumu anlamışçasına köşelerine çekilir, beni gözlerlerdi. Aramızdaki ilişki çok

samimi olmasa bile, doğrudan bir saldırı söz konusu değildi. Ben de fare kapanı gibi bir teşebbüste bulunmamıştım. Bu yufka yüreklilik sonucu alınmış bir karardan çok mutfağın pisliğine bir de fare leşleri eklememek gibi bir düşünceden kaynaklanıyordu. Ayrıca soğuklar azalıp, çöpler boşalınca hayvanlar dünyasındaki normal yaşantılarına döneceklerine de inanıyordum.

Bir akşam mutfakta durmuş acele acele yemeğimi hazırlarken, Roar kafasını içeri uzattı. Taşındığım gün bana sıcak çorba getirmişti. Üçüncü kattaki harap bir odada yaşıyor, komünist olabilmek için elinden gelen çabayı gösteriyordu.

"Nasılsın?" diye sordum.

Alnını kırıştırıp, yarıya kadar dolu bir çöp torbasının üzerine oturdu. "Kaare için endişeleniyorum" dedi. "Çok kötü görünüyor, bir çaresine bakmazsak cehennemi boylayacak!"

"Kaare mi, kim?" diye sordum, pirinçli bulamacı tabağıma boşaltırken. "Hadi gel benim odaya gidelim."

"Benim komşum, yani bizim komşumuz. Benim koridordaki bir odada yaşıyor. İhtiyar bir ayyaş. Tanıştığınızı sanıyordum!"

"Olabilir" dedim. "Bu merdivenlerden nice hayaletler inip çıkıyor. Yoksa 'Havana'daki Kız' şarkısını söyleyen adam mı?"

"Evet, çok içtiği zamanlar o şarkıyı söyler. Ama biliyor musun, ben sana başka bir şey söylemek için gelmiştim."

"Eh öt öyleyse! Sen konuşurken yemek yememin bir sakıncası var mı?"

"Yok canım, ben de ondan bahsedecektim şimdi. Ben ve yoldaşlar... yani arkadaşlarım..."

"Söyle Roar, sen ve yoldaşların. ."

"Tamam işte. Biz hep beraber haftada üç gün, bizim evde ortaklaşa yemek yapıyoruz. Herkes için çok ucuza geliyor, eğer..."

"Söylesene bana, bu konu örgüt toplantısında ele alındı mı? İyice tartıştınız mı? Yoksa sen, parti disiplininin dışına çıkıp, bireysel özgürlüğünü kullanarak mı bana bunu teklif ediyorsun?"

"Nasıl yani? Buna karşı çıkmazlar ki! Sen benim komşumsun, üstelik de işsizsin."

"Ama bana merdivenlerde selam falan verdikleri yok. Hepsinin suratı Mao'nun cenaze merasiminden dönüyorlarmış gibi! Beni

gördüklerinde Troçki veya Nixon görmüşçesine bir ifade beliriyor yüzlerinde... Böyle bir grubun yanında boğazımdan bir pirinç tanesi bile geçmez. Mutfaktaki kemirgen çocuklarla bile daha iyi geçiniyoruz!"

"Seninle ilgili olarak konuşmalar *geçti* aramızda" dedi Roar. Bakışı öylesine suçluluk yüklüydü ki...

"Eveeet?"

"Saçlarını biraz kesebilirsin Erling! Bana göre hava hoş ama işçi sınıfı..."

"Senin bir fabrikada çalıştığını biliyorum. Ben de çalıştım. İşçi sınıfı 'saçını lastikle bağla' dedi bana... O sınıftan kimse elinde makasla yaklaşmadı yanıma! Ayrıca sizin ortak yemek pişirmenizle benim saçımın ne ilgisi var anlamadım."

"Esrarkeş ve anarşist bir hava veriyor sana."

"Bak sen şu işe. Bu da sizin iştahınızı kaçırıyor herhalde!"

"Demek kabul ediyorsun" diyerek üzgün üzgün yüzüme baktı.

"Tabii, ayrıca homoseksüelim de! Götüne mukayyet ol!"

"Saçmalama! Yanlış yoldasın, anlamıyor musun bunu?"

"Esrar beynimize zarar verirmiş, VG gazetesinde okudum ama bir türlü anlayamadım!"

"Sen deli bir herifsin" diyerek ayağa kalktı. "Neyse birbirimizle iyi geçinelim!"

Onu kapıya kadar geçirdim. Tam kapıda durmuş, aramızda bir tatsızlık olmaması için birkaç söz söylüyorduk ki, yoldaşlar geldi. Uygun adımlar ve kararlı çehreleriyle merdivenlerde ilerliyorlardı. Ne istediğini bilen dört komünist. Bu adamların her zaman için birilerine karşı gizli bir ittifak içindeymişler gibi bir havaları vardı. Beni hem korkutur hem de güldürürdü bu hava.

Durup, ters ters bize *baktılar* . Ağızlarından tek bir söz çıkmadı. Başları ile hafif bir selam bile vermediler. Roar'ı suç üstünde yakaladıkları ve hiç affetmeyecekleri besbelliydi.

"Onun suçu değil" dedim meydana gelen sinir bozucu sessizliği bozmak için.

"Biraz yardıma ihtiyacım vardı da..."

"Hhıhğh". Tam o sırada iliklenmemiş pantolonu ve ceket cebindeki yarım şişe ispirtosuyla "Havanadaki Kız" üst katın sahanlığın-

da belirdi. Merdivenleri ıskalamasıyla, bir haykırış koparark yuvarlanması bir olmuştu. Etten ve kemikten yapılmış hızlı bir torpido gibi uçuyordu. Artık geriye dönüş yoktu. Kafasıyla komünist misafirler cephesine bir dalış yaptı. Herkes çığlıklar atarak birbirinin üzerine yuvarlandı, gazoz şişelerinin şangırtılarına devrimin öncülerinin küfürleri karışmıştı. Onlar teker teker doğrulup ayağa kalkarlarken, Kaare sıkılmış bir paçavra gibi yığılıp kaldığı yerde öğürüyordu.

"Allah'ın belası domuz!" dedi yoldaşlardan biri, üzerindeki cam kırıklarını silkelerken.

Göz göze geldiğimizde, ben de buna benzer bir küfürü onlara karşı savurmamak için kendimi güçlükle zaptederek, "Gelin bir anlaşma yapalım!" dedim. "Siz şu merdivenlerden yukarı toz olup, geleceğe dair planlar yapacaksınız, ben de şu zavallı ile ilgileneceğim. *Tamam mı* ?"

Hiç ses çıkarmadan yukarıya çıkmaya başladılar, Roar üzgün bir yüzle peşlerinden gidiyordu.

Koridordan yatağıma kadar güçlükle taşıdığım yaralı adamın ağırlığı altında ezilirken, komşulardan yana hiç de şanssız olmadığımı düşünüyordum. Bir eroinman da eklenirse, koleksiyondaki bütün aşırı uçlar tamamlanmış olacaktı.Üst kattaki Lissie nimfomandı.

Sonunda gettomuza Noel geldi. Lillevik'e gitmek düşüncesi bile içimi ürpertiyordu. Hardanger'den o meşum ricatımdan sonra bizimkilere telefon etmiştim, ancak aşk ve kıskançlığın genç ruhumda açtığı yaraları pek anlamışa benzemiyorlardı. Tek anladıkları bir meslek edinme şansını tepmiş olmamdı. Bunu da kabul edemiyorlardı. Üstelik Ed kodese girip çıkma alışkanlığından vazgeçmiş, kendi rızasıyla Lier Akıl Hastanesi'ne yatmıştı. Diğer bir deyişle Ed, artık kanunlara karşı gelen bir zavallı değil, kanunlara karşı gelen zavallı bir akıl hastası olmuştu. Annem tellerin öbür ucunda

*Afrika'da yaşamış olan misyoner doktor Jonathan Livingstone'a gönderme yaparak aradaki mesafeyi ve izolasyonu anlatmak istiyor. (ç.n.)

hıçkırıyor, evlatlarını iyi yetiştiremediği için kendini suçluyor, daha da ileri giderek bunun belki de gençlik yıllarında işlemiş olabileceği ufak günahlardan dolayı kendisine tanrı tarafından verilmiş bir ceza olduğunu söylüyordu. Bu vıcık vıcık duyarlılık karşısında daha fazla dayanamayıp telefonu kapatmıştım. Ed'in kafayı üşütmesi beni şaşırtmamıştı ama annemin neden kendisini de bu batağa çekmeye çalıştığını anlayamıyordum. O sırada babamın ne yaptığını bilemiyorsam da saatini kurup, pür dikkat haberler ve hava durumunu dinlediğini tahmin edebiliyordum.

Neyse, her şey 46 numarada yalnız bir Noel geçirecekmişim gibi gelişmekteydi. Kentte tanıdığım herkes nefret ettikleri ailelerinin yanına gitmişlerdi. Rita kaç kez beni Lillevik'e gitme ve ailemle barışma doğrultusunda yönlendirmeye çalıştıysa da, hep karşı çıktım. Ne on üzüntülü anne, ne de on çılgın ağabey beni bu Noel burada donmaktan alıkoyamazdı. Rita'nın sıcak odasında kalma teklifini bile geri çevirdim. Kendi evim varken, niye onun odasını kullanacaktım ki!

"Sen Allah'ın belası bir keçisin!" dedi Rita. "Biliyor musun?"

"Doğuya gitmenin bir anlamı yok" dedim. "Hele böyle bir durumda."

"Sana ihtiyaçları var."

"Pek öyle görünmüyor. Ayrıca benim de bana ihtiyacım var. Ed'in dengesinin bozulması, benim okulu terk etmem işleri öylesine vıcık vıcık yapacak ki buna dayanamam."

"Hmmm.. Peki senin yokluğunda bu yakınmalara kim göğüs gerecek? Annenin sorgulamasına kim muhatap olacak?"

"Beni hiç görmediğini söylersin onlara."

"Gerzek!" dedi. "Neyse al şu paraları, ödünç olarak!"

Üç yüz papel borç vermişti bana.

"Teşekkürler" dedim. "Tabii benden çok selam söyle!"

Noel gecesini inimde keyifli bir şekilde geçirmeyi planlıyordum. Gerd bana ödünç olarak küçük bir televizyon ve iyi bir uyku tulumu vermişti. Rita'nın üç yüzlüğü ile kırmızı şarap, viski, francala ve pirinç bulamacına karıştırmak üzere sosis almıştım. Kek ve fın-

dık fıstığa pek meraklı değildim.

Noel gecesi gönül rahatlığıyla televizyonun fişini taktım, şarabımı açıp elime bir çizgi roman aldım. Televizyonda Erik Bye ve Gümüş Çocuklar Korosu başlamadan önce Donald Duck okuyup keyfime bakacaktım. Mutfaktaki farelere yarım konserve kutusu yiyecek vermiştim, kendimi bayağı iyi hissediyordum. Televizyon programı umduğumdan da kötü olursa diye tedbirli davranmış, yanıma bir deste kitap ve çizgi roman yığmıştım. Ara sıra aklım Lillevik'e gidiyorsa da, vicdan azabı filan çekmiyordum. Konuşamadıktan sonra insanlarla bir araya gelmenin, karda kışta kilometrelerce yol gidip, bir sürü yakınma ve duygusal sözler dinlemenin anlamı neydi? Yoktu. Hiçbir anlamı yoktu!

O gece Disney serisinin tam orta yerindeyken Noel baba geldi. Çılgın gibi zile basarken, kapıyı tekmeliyordu. Sıcacık uyku tulumundan isteksiz isteksiz çıkarken bütün kötü düşünceleri aklımdan geçirdim.

Aynasızlar? Olamaz. Son zamanlarda yasadışı hiçbir şey yapmamıştım. Hoş, yapmış bile olsam, onca gün dururken İsa Mesih'in yaş gününü mü bulmuşlardı beni almaya gelecek?... Daha akla yakın bir ihtimal, içkileri biten yarı deli komşulardan birinin kapıya gelip Noel tekesi* oyununu oynuyor olmasıydı.

Kapıyı açtığımda karşımda gerçek bir Noel baba duruyordu. Maskesi, beyaz takma sakalı, kırmızı külahı ve kırmızı giysileri içinde bir Noel baba. Hediyeleri taşıdığı torba yerine, tekel içki şişelerinin poşetleri vardı elinde.

"Noeliniz kutlu olsun! Bu evde uslu çılgınlar var mı?"

"Charly!" diye bağırdım. "İblis! Gel içeri!"

Noel baba maskesinin donuk gülümsemesiyle yüzüme bakıyordu. Tekrar konuşmaya başladığında sesinde hayal kırıklığı vardı: "Nasıl bildin? Yani bu kadar çabuk nasıl bildin ben olduğumu?"

"Sezgi, koku alma, titreşimler ne dersen de işte!"

Hâlâ kapının eşiğinden içeri adımını atmamıştı. "Bu kostümün bana kaça mal olduğundan haberin var mı senin?"

"Sıçmışım içine! Bana ne yahu!"

*Çocukların Noel gecesi teke kılığında kapı kapı dolaşıp, çörek, kurabiye toplamaları şeklinde bir oyuna dönüşen Hıristiyanlık öncesi bir ritüel. (ç.n.)

"Bin papele yakın! Neyse, neyse, birazcık eğlendik işte. Söyle bakalım bir Noel yıldızı ister misin?"

"Küçük ve kırmızı mı?"

"Küçük ve kırmızı!"

"Tamam ama önce içeri gir. Beni burada nasıl buldun?"

"Seni nasıl mı buldum? Hay akılsız herif, sağa sola mektup yazmak gibi bir alışkanlığım olmasa da elimde adresin vardı herhalde di mi? Bizim iğrenç kasabaya son gidişimde annenden almıştım."

"Şimdi nereden geliyorsun?" Ben bardağına şarap boşaltırken Charly de elindeki içki poşetlerini yere bırakıyordu.

"Ne kadar da cici bir evin varmış evlat! Rita hiç abartmamış anlatırken. Mutfağa gidip kendi gözlerimle görmek için sabırsızlanıyorum!"

"Noel hediyelerini açana kadar bekle! Demek okyanusun kıyısındaki kentten geliyorsun?"

"Evet. Sen Noel'i burada geçirmeye karar vermişken, ben orda kalıp pirzolanın yağlarını sıyıramazdım ya! Söyle bakalıım, bu bayram gününde sizin evde yemek listesinde ne çeşit ziyafet yemekleri bulunmakta? Kuzu pirzolası mı, kelle mi?"

"Sen şöyle otursana. Bak kırmızı şarap var, biraz da İspanyol pilavı...."

Yemeğe egzotik bir hava vermeye çalışıyordum. "Ama biraz bekleyelim istersen baksana saat daha..."

"Tabii, tabii!" Maskesini çıkarıp, saçlarını düzeltti. "Giysimi çıkarmasam daha iyi."

"Özür dilerim, birinin geleceğini bilseydim..."

"Bir şeyler yapmak zorundayız" dedi. "Yoksa ölürüz. Daha doğrusu ben ölürüm. Böyle kutup yolculuklarına hiç alışık değilim de!"

"Ben de zannediyordum ki sen usta bir karides avcısı filandın."

"Filandım da karides avcısı değildim!"

"Kovuldun mu?"

"Götten bir muayene ve bir buçuk hekto taşımaktan mahkûmiyet. Karides değil tabii. Kırk beş gün mapus!"

"Yaa, demek kızlığın gitti! Bak sen şu işe! İçerde olduğunu duymadım."

"Haberlerin bu taraflara gelmesi uzun zaman alır Dr. Livingstone!* Arendal'da yattım. Cezam pek de uzun bir süre olmadığından radyo ve televizyondan hayat hikâyemi yayımlatmayı gereksiz buldum."

"Eh zarar yok. Benim açık havadaki kariyerim de pek iyi gitmedi zaten."

"Evet onu duydum. Biliyor musun Erling, bazen öyle tuhaf fikirlere kapılıyorsun ki.... Yani şey.... He, he, he!.... Kereviz faydalı bir bitkidir!... Ama şimdi donmadan bir şeyler yapalım."

"Tamam" deyip uyku tulumundan çıktım. "Ed'in Lier'de yattığını duymuş muydun?"

"Evet, ne yapacak o herif orada?"

"Halı dokur, tahtadan at yapar" dedim. "Doğrusunu istersen ne olduğunu ben de bilmiyorum. Annemle son konuştuğumda telefonu kapatmıştım."

"Evet annen söyledi. Yeni bir mahkûmiyet kararı Ed'in biraz aklını başından almış galiba."

"Yani şimdi akli dengesinin yerinde olmaması nedeniyle hapisten kurtulmuş ha!"

"Evet durum ciddi. Ama biliyorsun Lier, mapus damından da beter, o yüzden Ed'in ne düşündüğünü ben de anlamıyorum."

"Belki de gerçekten *delidir* . Neyse, gel gidip içinde yakacak bir şeyler bulabileceğimiz bir konteynır arayalım."

"Gitmeden önce birkaç yıldız atalım mı?"

"Olur. Kuvvetli mi?"

"Kâfi miktarda! *Biraz* gaz veriyor, rotayı şaşırtmayacak kadar..."

Charly'nin elindeki küçük yıldız biçimli LSD parçalarına baktım. Uzun süredir kullanmamıştım. Bir tane alıp bir yudum kırmızı şarapla yuttum.

"İyi Noeller" dedi Charly ve iki hap yuttu.

Etrafta tek bir Allah'ın belası konteynır bile yoktu. Saat dört ol-

* Afrika'da yaşamış olan misyoner doktor Jonathan Livingstone'a gönderme yaparak aradaki mesafeyi ve izolasyonu anlatmak istiyor. (ç.n.)

muştu, sokaklar bomboştu. Anlaşıldığı kadarıyla müteahhit firmalar bayram geliyor diye konteynırlarını toplatmışlardı.

"Allah kahretsin" dedim. Bir tahta parçası bile bulmadan bir saat dolaşmıştık. "Hiç bu kadar kötü olmazdı!"

"Sabırlı ol!" dedi Charly o aptal maskesinin altından. Kostümünü üzerinden çıkarmamıştı. "Vazgeçmemeliyiz!"

"Çok soğuk olursa binanın mutfak tarafındaki giriş kapısını söküp yakarız. Nasılsa kilitlenmiyor zaten!"

"Yetmez" dedi Charly. "Benim tribim bir gün sürer. Isınmak istiyorum. Sen yükselmeye başladın mı?"

"Evet, gayet temizmiş."

LSD tribinin elektriklenmeleri başlamış, kaslarım gevşemişti, soğuğa karşı kendimi eskisi kadar kasmaz olmuştum.

"Baksana şu işe yaramaz tahta çite!" diyerek bir tekme savurdu Charly. Nöstet'deki eski evlerin bulunduğu yere gelmiştik. Charly iki eliyle çite yapışmış sökmeye çalışıyordu.

"Bu evde yaşayan insanlar var Charly! Geceyi nezarethanede geçirmektense, soğuk odamda geçirmeyi tercih ederim!"

"Hmmm. Haklısın asitle nezarethane pek iyi gitmez! Ama bize *çok* kızarlar mı dersin?"

"Tabii. Ammmma, madem ki buralara kadar geldik...."

"Aklına bir fikir mi geldi Haefs?"

"Bilmem gel bi bakalım!"

Bütün pencereler karanlıktı. Evde kimse yok gibi görünüyordu. Emin olmak için birkaç defa zile bastım. Kapıyı açıp karşıma çıksaydı ne yapardım Allah bilir! Kristin annelerine gitmiş olmalıydı. Asit beynimde dans ederken arka bahçeye girdik. Burda odunluk ve tuvaletler vardı.

"Buradan bir şeyler buluruz herhalde!" dedi Charly keyifle.

"Gel önce bir odunluğa bakalım. Kristin'in evinde odun sobası var, biliyorum. Allah kahretsin kilitliymiş!"

"ÇEKİLİİİİN!" diyerek kapıya yüklendi Charly. Bir an içinde hem Charly, hem de kapı odunluğun karanlığında kayboldular. "Çabuk bana ışık bul!" Çakmağımı yaktım. Charly bir ıslık çaldı. "Bir arabaya ihtiyacımız var Erling!" İçerde iki çuval odun vardı. Bunları eve sırtımızda götüremezdik.

"Gidip bir araba getireyim" dedi Charly maskesini düzeltirken.

"Bir taksi çağırsak?" dedim, aklını başına alması için yalvarırcasına...

"Olmaz! Odunları kapıya taşı, hemen uzaklaşırız buradan!"

"Tamam. Oldu olacak kapıyı da alalım, nasılsa kırdık."

"Tabii. Beni burada bekle, fazla sürmez."

Onu, üzerinde Noel baba kostümü, karmakarışık saçları kırmızı külahından taşmış bir halde yokuş aşağı inerken görünce o gecenin ilk kahkahasını patlattım.

Bir saat sonra geriye geldiğinde kırmızı bir Mercedes'in içindeydi. Hızla geri geri gelerek dar sokağa girmişti.

"Biraz çabuk ol" dedi motoru durdurmadan arabadan fırlarken. "Ben bu hediye paketini açarken başkaları da gördü galiba!"

"Ne hoş" dedim. "Çiti sökseydik daha iyi olacaktı!"

"Artık bunu düşünmek için çok geç! Üstelik Noel gecesine böyle, kuru, çıtır çıtır odunlar yaraşır!"

"Allah kahretsin kapıyı ne yapacağız?"

"Kafanı çalıştır. Bak arabanın tepesinde bagaj yeri var."

"Hem de kırmızı Mercedes! Bu arabanın Bergen'de bir eşi daha yoktur herhalde!"

"İşte Noel geldi yine, işte Noel geldi yine... tralla lallala, tralla lalla..."

Kapıyı arabanın üzerine yükleyip, kalın lastiklerle bağladık. Bütün bu iş galiba bir-iki dakika sürdü ama, bana, asitin etkisinden olacak bir ömür gibi geldi.

"Haydi birader, şimdi sıcak yuvamıza koşalım!" Kablolarla oynayıp arabayı çalıştırdı. "Erling bu araba gezisinin keyfini çıkarmalısın. Araba dizelle çalışıyor, bunun ne demek olduğundan haberin var mı senin? Yağlanmış bir kedi yavrusu kadar sessiz ve bir kaplan kadar hızlıdır. Bu arabayla aynasızlar peşimize düşerlerse vınnn, saniyede toz oluruz!"

Şimşek gibi Bergen'in merkezinden geçtik. Ara sıra kaldırımlarda bir-iki insana rastlasak bile, görünürlerde polis yoktu.

"Arabayı ne yapacağız?" diye sordum eve yaklaşırken.

"Sizin binanın arkasında bir avlu ve de kilitli bir kapısı yok mu?"

"Arabayı alıkoymayı düşünmüyorsun herhalde!"

"Yok canım, benim ehliyetim bile yok. Ama yarına kadar orada dursa ne fark eder?"

"İyi, yarın gece filan arabayı çekeriz."

"Filan, filan, öbür gece de olabilir mesela... Hadi gülümse artık Erling. Noel gecesi kırmızı Mercedes'e bineceğin aklına gelmezdi di mi, itiraf et!"

"Doğrusunu istersen sakin bir Noel geçireceğimi sanıyordum."

"Tabii sakin bir Noel geçireceğiz. Bak ihtiyacımız olan her şey var. Odun, şarap, LSD, bir de şu, pirinçli bir şey var demiştin, neydi adı?"

"İspanyol pilavı" dedim. "Biraz da sosis."

"Ehh idare eder! Eğer seni iyi tanıyabilmişsem, gastronomik bir ziyafet sofrası hazırlamamışsındır, bilirim!"

"Yoksul sofrası" dedim. "Ne eksik ne fazla."

"Yoksa sen fakir misin Erling?" Kırmızı ışıkta durmuş, yüzündeki maskeyi indirmiş beni inceliyordu. "Gerçekten de göründüğün kadar kötü durumda mısın?"

"Yeşil yandı" dedim. "Yok canım, çok kötü durumda sayılmam. İşsizlik sigortası ne verirse idare ediyoruz işte..."

"Neyse boş ver bundan bahsetmeyelim..." Arabaya gaz verip Nygaardsgata Caddesi'ne saptı. "Kapıya yaklaştığımızda sen fırlayıp açarsın. Ben sokakta ufak bir tur atıp geri gelirim, tamam mı?"

"Tamam."

"Ya sen?"

"Evet?"

"Dikkatleri fazla üzerine çekmemeye bak!"

Bunu bana söyleyen adam, yüzünde Noel baba maskesiyle, üzerine tahta bir kapı bağlanmış olan kırmızı bir Mercedes sürüyordu.

Kahkahalar atarak arabadan indim.

Charly birkaç dakika sonra geri döndü. Arabayı avluya kilitleyip, yukarı çıktık. Tahta kapıyı odama taşıyıp, parçalamaya giriştik.

"Ufak tahta parçaları olmadan, bu odunlar yanmaz Erling, haydi sıva kolları!"

Charly Lie hızını almıştı. Yapılacak tek şey kendini anafora atıp şansına güvenmekti.

Salondaki büyük taş kömürü soba çıtır çıtır yanıyor, ev taşındığımdan bu yana ilk defa ısınıyordu. Oturmuş kırmızı şarap içiyor, birbirimize son olayları anlatıyor, ara sıra da televizyon seyrediyorduk. Duvarlar çevremizde dönüyor, duvar kâğıdının deseni aşağıya doğru kayarak, döşemede kayboluyordu. Charly ile benim halüsinasyonlarım senkronize oluştuğundan aynı şeyleri duyuyor, aynı şeyleri görüyor ve gözlerimizden düşünceleri aynı anda okuyorduk. Charly, Kristin'in beni yazı makinesi satıcısıyla ve İngiliz subaylarıyla nasıl aldattığının ayrıntılarını tekrar tekrar duymak istiyordu.

"Şu Kristin, onu iki herifle iş tutarken yakaladığında ne dediydi sana, bi daa anlatsana! Ha, ha, ha! Ay anlatma yoksa gebereceğim gülmekten! Boş ver, boş ver anlat, ben tutarım kendimi!"

"Hatırlamıyorum" dedim. "Şu anda bile bu hikâyedeki mizahi yanı görmekte zorlanıyorum."

"Sen de ne kadar kolay inciniyorsun öyle! Yıkılan ilk aşk! Ha, ha, ha! Bu yetmezmiş gibi bir araba da sopa... Sen zaten daha azıyla yetinmezsin. Sahiden kırıldı mı dişin?"

"Herifler ben olayı kavrayana kadar üzerime çullanmışlardı bile"

"Ha, ha, ha. Gözümün önüne geliyor. İkisi de tam ereksiyon halinde çıplak, pembe İngiliz savaşçısı seni kıstırmış! Sahiden kırıldı mı dişin?"

Bir dişim eksik gülümsedim.

"Hoh, hohh, hooo" kahkahalardan boğulmak üzereydi. "Hayatını bayağı düzene sokmuşsun oğlum sen!" Doğrulup işaretparmağını havaya kaldırdı. "İşte her şey hocamız Gullberg'in tahmin ettiği yolda ilerliyor! Haaa, izin verir misin gidip şu mutfağına bir göz atayım."

"Ayıbettin, işte şu koridorun ucunda."

Charly sendeleyerek geri geldi, kendini kollarıma atmasıyla yerlere yuvarlanmamız bir olmuştu. "Öğğğğ, öğğğğğ! Bi daa asla girmem oraya! Hah, hah, ha. Kahvaltını yaparken elini yeterince çabuk tutmazsan fareler alıverirler tostunu elinden mazallah! Bana baksana, bugün Noel olduğuna göre, hizmetkârları da içeri çağırıp bi kâdeh bir şey ikram etmemiz gerekmez mi? Bütün iyi aileler böyle yapar!"

"Ne demek istiyorsun?"

"Mutfakta elinde yarısına kadar içilmiş renkli ispirto bulunan bir herif yatıyor."

"Allah kahretsin, yine mi!"

"Ne tuhafsın sen de! Sıçanlara katlanıyorsun da, zavallı bir ayyaşa mı tahammülün yok?"

"Onu demek istemedim. Renkli ispirto, benzin kadar yanıcı. O herifler de izmaritleri tahta döşemede söndürürler. Gel gidip bi bakalım!"

"O adamcağızın buzlarını çözmek zorundayız. Burada boşuna Noel baba kıyafetiyle dolaşmıyoruz herhalde!"

"Elbette" dedim. "Donmanın ne demek olduğunu iyi öğrendim şu son haftalarda!" Adam lavabonun altında bir köşeye büzülmüştü. Yarı sarhoş, yarı ayıktı. Gözlerini korkuyla açarak bize baktı.

"Vurmayın!"

"Gel hadi" dedim. "Yarın, yani Noel'in birinci günü mutfağımda donmuş bir ceset bulmak istemem! Bugün kimin doğum gününü kutluyoruz haberin var mı?" Evet haberi vardı.

"Tamam o zaman. İçerde açılacak bir miktar şişemiz ve bizden başkalarının da faydalanabileceği yirmi beş santigratlık sıcaklık var!"

"Hadi gel birader" deyip kolunu adama uzattı Charly. "Ama şu elindeki gazozu bırak önce!"

"Bunu mu?" deyip şaşkınlıkla Charly'ye baktı.

"Bizde viski varken sen bunu içmeyi *tercih* etmezsin herhalde!"

"Yok yani...."

"Senin adın ne?"

"Albin."

"Tamam Albin, dinle bak: Epeydir dışarılarda dolaşıyorsun di mi? Bir süre de Erling'in mutfağında yattın. Mutfakta sıcaklık eksi bir-iki derece olmalı! İçerde, salonda sıcaklık yirmi beş derece. Ve sen şimdi dosdoğru içeri girersen ne olur? Geberip gidersin! O yüzden seni alıştıra alıştıra sıcağa almamız lazım!"

"Dert etme Albin" dedim. "Bir saate kadar antrede otursun. Orası kutup ile Afrika arası bir yer gibi yani!"

Albin'i antredeki bir banka yerleştirdik. Kendini yalnız hissetmesin diye de salonun kapısını biraz aralık bıraktık. Charly getirdiği poşetlerden bir şişe Ballantine çıkardı, bardağa doldurup hastamıza götürdü.

"Bak ihtiyar, bir saat kadar burada dinlen, şununla idare et, sonra içeri gelirsin!"

"Candan teşekkürler! Epeydir böyle içeceklere ağzımı sürmemiştim!"

"Allah kahretsin, Noel senede bir gün be! Ve de Lillevikli Charly Lie'ye kalsa, bu gece hiçbir kul ispirto içmezdi! Haydi şerefe!"

Charly ile içerde hikâyelerimize devam ettik. Ara sıra dışarı çıkıp dostumuza içki servisi yapıyorduk. Adam anlattıklarımızın bazılarını anlıyor olmalıydı ki bazen bir kahkaha atıyordu.

"Sıkılmadın di mi? Birazdan alacağız seni içeri!"

"Yok be çocuklar, keyfim yerinde, hele bu anlattığınız hikâyeler! He, he, he!"

"Charly aklıma bir şey geldi. Şu benim komşu Kaare, şimdi ininde yapayalnız oturuyordur!"

"Kim bu Kaare?"

"Yukarıda oturuyor, bizim Wilhelmsen vardı ya birinci katta, onun gibi bir adam işte!"

"Gidip hemen getiririm" dedi Charly başına kırmızı külahını geçirirken.

Komşum Kaare bu Noel gecesi odasında yapayalnız *değilmiş* . Ama Charly diller dökerek, hem onu, hem de misafirini ikinci kattaki partiye davet etmiş. Kaare, istimi çoktan almış, keyfi gıcır, fıkralar anlatarak aşağıya indi. Misafir, kentin en harap kızlarından biriydi. Elli yaşlarında, saçları sarıya boyalı, yırtık çoraplı, ayakkabısının topukları yamulmuş, alkolik ama çok kibar bir kadın. Bir zamanlar iyi bir aileden geldiği belli oluyordu. İsmi Dordy olan bu kadın içeri girer girmez Charly'ye âşık oldu. Bütün gece boyunca da Charly ile flört etti. İçki bolluğu nedeniyle Kaare liberal bir havaya girmemiş olsaydı, işler kötüye giderdi gibime geliyor.

Oysa parti çok eğlenceli geçti. Kaare yukarı çıkıp transistörlü radyosunu getirdi. Lüksemburg Radyosu'ndan yayılan müzik eşli-

ğinde dans ettik. Bimekan takımından biri olan Albin, tam bir evsiz barksız gibi elbiselerini üst üste giymişti, gece boyunca striptiz yaptıysa da sabahın yedisinde sızdığında, ikinci pamuklu gömleğini çıkartmamıştı daha. Saat on civarında epey acıkmıştık. Dordy ile Charly mutfağa gidip yemek hazırlama görevini üstlendiler. Charly benim pirinçli konserveleri görünce epey terslendiyse de, diğerleri elimizde ne varsa onu değerlendirmemiz gerektiğini düşünüyorlardı.

"Bu sosisler yemeğin tadına tat katacak" dedi Dordy.

"Yukarda benim pirzolalarım var" dedi Kaare heyecanla. "Dört parça!"

"Git getir o zaman" dedi Charly. "Biz Dordy ile mutfak denen çöplüğe gidiyoruz. Siz de tabak falan getirin!"

Ortaya garip bir yemek çıktı. Ama Kaare'nin getirdiği tabaklara üzerinden dumanlar çıkan yemeği doldurup, salona döndüğümüzde Charly bile halinden memnun görünüyordu. "Yahu şu senin İspanyol pilavı hiç de fena değilmiş, yani rengi demek istiyorum!"

"Ehh" dedim "Hep ağır yemekler yiyoruz, domuz pirzolası filan! Biraz da hafif bir şeyler yiyelim!"

"Çocuklar şu benim pirzolalardan tadın" dedi Kaare.

"Sağol" dedi Charly. "İçerde ambalajının üzerindeki tarihi okudum. Pek iç açıcı değildi!"

"Ne yani!" dedi Kaare biraz kızgın. "Etler bir haftadır pencerenin içinde buzlukta duruyordu. Sen benim kokmuş et yediğimi mi söylemek istiyorsun?"

"Charly senin etlerini kötüledi diye kızacak ne var!" dedi Dordy. "Hepsini kendin yersin olur, biter!"

"Ehh, ben bir tane alırım" dedi Albin.

"Yemeği bitirdikten sonra neskafe ve kara esrar var!" dedi Charly.

"Esrar mı, aman ne hoş" dedi Dordy. "Bunu hep dergilerde okurdum."

"Siz beni Batı Afrika sahillerine gemiyle gittiğim zaman görecektiniz" dedi Kaare düş görür gibi. "Yerliler fıçılar dolusu getirirlerdi, neydi adı, marihuana mı diyorsunuz, ondan işte... Ben denizciydim bir zamanlar..."

"Albin mutfağa gidip biraz su ısıt. Biz de Kaare'ye Afrika usulü bir barış çubuğu saralım."

Esrar kabağını çektikten sonra hepimiz psikoza girmiştik. Kaare duygulanmış, bütün insanların Allah katında bir olduğunu söylüyor, Dordy kahkahalar atarken bluzunu çekiştiriyordu. Albin çarpılmış, gidip televizyonun arkasında yere yıkılmıştı. Gece boyunca bir daha kalkmadı, kapkara suratındaki çocuk gülümsemesiyle yatıp, tavanı seyretti. Charly ile ben Eyfel Kulesi kadar yükseldikten sonra, mat olmuştuk. Kaare her zaman cebinde taşıdığı ve ara sıra Dordy'nin kafasına şakacıktan vurmaktan başka hiçbir işine yaramayan İngilizce bir İncil'i okumak üzere ısrar etmeye başladı. Titreyen bir ses ve Bergen şiveli bir İngilizce ile ahırdaki beşikte dünyaya gelen bebeği ve İmparator Augustos'un hikâyesini okumaya koyuldu. Okurken gözlerinden yaşlar geliyordu. Memelerinden birini çıkarıp, ucuyla oynamaya başlayan Dordy de hüzünlenmişti. Albin, annesini anlatmaya girişince ortalığı öyle bir acıklı hava sardı ki, az daha biz de kapılıyorduk. Derken Charly duruma müdahale etti ve gecenin sonuna dek duygusallığı yasakladı. Saat üç civarında odunumuz bitti. Gece boyunca sobayı çılgınca yakmıştık. Ben üst yanım çıplak oturuyordum. Odayı daha fazla ısıtmak elbette ki gereksizdi ama Charly ikna olmuyordu bu konuda. Noel'in ilk sabahı diye bir şey olduğunu ve de uyanmak istemediğini falan söylüyordu.

Pencerede durmuş sigara içiyordu. Charly Lie pencere kenarında durup sigara tüttürmeye bayılır.

"Erling, biz ikimiz de gerzeğiz!"

"Nasıl yani?"

"Kulağımızı tersten gösterdik"

"Odun meselesi mi?"

"Evet, gel buruya!"

Oraya gittim.

"Ne diyorsun?"

"Ne mi diyorum? Boş bir sokak görüyorum. Söylenecek ne var ki?"

"İyice bak. Yazar olmak istiyorsan bakmayı öğrenmelisin!"

"Ne büyük laflar?" dedim. "Sen ne görüyorsun?"

"Belediyenin yola koyduğu tahtadan engeller. Kanalizasyon tamiratı."

"Şu kırmızı-beyaz tahta parçaları mı?"

"Bi sürü odun!" dedi Charly.

Böylece Charly Lie ve ben o yılki Noel'in ilk sabahı Bergen Belediyesi'nin engel tahtalarını çalmış olduk. O gece ayakta kalabilen tek biz olduğumuzdan iş de bize düştü. Engeller yolun 30 metre ötesine yerleştirilmiş bulunduğundan, epey gidip geldik. Ama bu arada salonumuzda pek hoş bir dekor oluşturan dört adet sarı ikaz lambası sahibi olduk. Tahtaları parçalarken lambalar yanıp sönüyor, Kaare şarkı söylüyor, Dordy'de beceriksizce striptiz yapıyordu. Bizim işimiz bittiğinde delikanlılar sızmıştı. Dordy ise çırılçıplak oturmuş, unutmaya doğru kayıyordu. Onu kaldırıp, Gerd'in verdiği uyku tulumunun içine soktuk. Charly ile birlikte yandaki küçük yatak odasına gidip, son bir sarma yaktık.

"Harika bir Noel gecesi!" diye homurdandı Charly uykuya dalmadan önce. Ben yattığım yerden arka avludaki kırmızı Mercedes'i düşündüm bir süre. Charly misafirleri gezmeye götüreceğine söz vermişti. Hardanger'deki, Launes Bahçıvan Okulu'na. Görmek istediği birkaç İngiliz subay varmış da...

5 Daha geldiği zaman tahmin etmiş olduğum gibi, Charly Lie'nin hemen gitmek üzere yapılmış planları yoktu. Pasaportu ve bankada yeterince parası olduğunu gösteren banka cüzdanı, yani kısacası her şeyi yanındaydı. Benim eve taşındı. Beni çok sevindiren bu olaydan sonra evdeki mönüye İspanyol pilavından daha başka şeyler eklendi, mutfaktaki çöpler sokağa atıldı ve Charly'nin yakacak bulmaktaki büyük ustalığından dolayı hiç soğukta kalmadık.

"Harika bir kent" dedi Charly, kentte içki satılan yerlere yaptığımız üç-beş ziyaretten sonra. "Bergen'in gizini çözene kadar burada kalıyorum!"

"Bergen'in gizi mi? O da neymiş?"

"Bilmem, ama çok gizemli bir şey!"

Hiçbirimizin hayalinde bile yaşatmadığı bir cinsel yaşantının içinde bulduk kendimizi. Yaptığımız her hareket, sanki kaçınılmaz bir

biçimde, daha önceden hiç tanımadığımız ve ertesi günü de isimlerini unuttuğumuz kızlarla yatağa girmekle sonuçlanıyordu. Bergen'deki sınırlı öğrenci ve sanatçı çevresi herkesin herkesle ilişki kurduğu bir ortam oluşturuyordu. Zaman zaman, "Şu dört yüz kişi büyük bir salon kiralayıp, dev bir grup-seks eylemi yapsa ne fark eder" diye düşünüyordum. Nasılsa herkes birbiriyle yatıyordu! Kentte oturup bir bardak bira içmeye müsait olan her yerde, ama özellikle de Bangla'da düzüşecek birilerini bulmak kolaydı.

Bangla, Hotel Norge'nin karşısındaki daracık, havasız, faşist garsonları olan bir bardı. Bütün müdavimlerinin nefret ettiği bu yere Charly Lie bayılıyordu. Sigara dumanları, bira ve terli vücutların birbirlerine karışan kokuları onun gönlünde taht kurmuştu. Charly burada çılgınca konuşmalar yapar, güler ve içerdi. Çevresi hep kızlarla doluydu. Balıkçı ve şair olması, onu liseli kızların gözünde çok ilginç bir adam haline getirmişti. Şimdiye kadar hiçbir kitap yayımlamamış ve de karides avlamamış olması gibi gerçekleri, ustaca söylevleriyle geçiştirmeyi iyi bilirdi. Charly Lie'nin konuşmalarına bakılırsa Kuzey Ülkeleri Edebiyat Ödülü'nü kazanması ve kendi balıkçı gemisini satın alması an meselesiydi, o da bu arada gönlünü eğlendiriyordu!

Rita'nın Lillevik'ten dönüşünü çılgın bir partiyle kutladık. Charly yeniden bir araya gelmenin mutluluğuyla hesabından bi binlik çekmiş, bize Grand Hotel'de akşam yemeği ziyafeti çekmişti.

"Seni kendini beğenmiş iblis" dedi Rita gecenin ileri bir saatinde. "Böyle devam edersen ceplerin tamtakır kalacak. O Allah'ın belası karides avında bu kadar para kazanmış olduğuna da inanamıyorum!"

"Kırk beş gün içerde yattım" dedi Charly kayıtsızca. "Bir buçuk hekto. Şu güneyde geçirdiğim günler boyunca tuttuğum tek iş de bu değildi.

"Haa!" dedim. "Başkalarının talihsizliği sonucu kazanılan paraları yiyoruz deseniże!"

"Tabii! Biftek de pek güzelmiş!" diye devam etti Rita'ya dönerek. "Ayrıca bi şeyi daha unutma yavrum. Toplumsal hiyerarşide, şu bizimle aynı masada oturan heriften daha da aşağılara düşmek mümkün değil! Nasıl iyi görünüyor di mi? Ben parasız kalınca İş

ve İşçi Bulma Kurumu'na başvuruyorum ve orada da prestijim Erling Haefs'inkinden yüksek. Biliyorsun, son bir yıl içinde elma toplayıp, İngilizler tarafından dövülmekten daha farklı şeyler yaptım. Aslında yasal yollardan da bi miktar para kazandım! Yani sosyal güvenlik sistemimize daha fazla prim yatırmış oldum ve de bundan yararlanmaya niyetliyim! Garson!" Elini, kolunu sallayıp, boşalmış olan kırmızı şarap şişesini gösteriyordu.

"Harika" dedim. "Git önce Bergen Bürosu'na bi kayıt ol bakalım!"

"Tabii ki gidip kaydımı yaptıracağım" dedi, garsonun bakışlarını yakalamaya çalışırken. "Ne de güzel kızlar varmış bu kulüpte!"

Kronik ayyaşlık ve ahlaki çöküntünün ilk acı sonuçları, Charly ile benim üzerimdeki etkisini aynı zamanda gösterdi. Bir gün Traktören'de oturmuş akademili tiplerle içiyorduk. Charly tuvaletten çıkınca yanıma gelip, omzuma dokundu.

"Benimle gelsene biraz, sana bir şey göstereceğim!"

"Yine ne var?" dedim, isteksiz isteksiz. Flörtün heyecanlı bir safhasındaydım ve masanın karşı tarafında güçlü bir rakibim vardı.

"Bende bir tuhaflık var Erling!"

"Hasta mısın?"

"Yok *öyle* değil de..."

Charly tuvalet kabinlerinden birine girip beni de yanma çağırdı. Önce, sarma içeceğini sandım ama pantolonunu çıkarmaya başlayınca afalladım.

"Klozetin üzerine otur!" deyip aletini çıkardı.

"Aklını mı oynattın sen?" dedim, otururken.

"Bak şuna!" Aletten çürük kremaya benzer sarı gri bir sıvı damladı. "*Görüyorsun* di mi, ha!" deyip çekiştiriyordu.

"Gözüme sokma şunu! Tüü Allah kahretsin!"

"İşerken de nasıl anlatsam şey gibi... yani..."

"Dikenli tel işiyormuşsun gibi oluyor di mi?"

"Aynen öyle! *Tam* dediğin gibi! Acaba sen ne düşünüyor..."

"Bir şey düşünmeme gerek yok!" deyip arkaya yaslandım. Şundan *eminim* ki, ilk belsoğukluğunuza yakalanmış bulunuyorsunuz Bay Charly Lie!"

"Allah kahretsin! Belsoğukluğu ha! Aleti içine sokup giysilerini düzeltti."

"Ben yara filan olur sanıyordum...."
"O senin dediğin frengide olur" dedim tuvaletten çıkarken.
"Şimdi doktora gitmek gerekecek..."
"Evet, başka çaresi yok."
Dışarı çıktık.

Ertesi gün dikenli tel işemek sırası bana gelmişti. Olup biteni fark edince öfkeden köpürdüm ama Charly pek mutluydu.

"Bu harika bi şey Erling! Şimdi doktora birlikte gideriz. Bilirsin ben doktora gitmekten *nefret* ederim. Ama ikimiz birlikte olursak, birbirimizi destekleriz di mi?"

"Ya *çoook harika* bir şey bu!"

Haukeland Hastanesi'ne giden otobüse bindik. Charly durmak bilmeksizin hastalığından bahsediyordu. Etrafımızdakiler cüzamlı görmüş gibi uzaklaştılar yanımızdan. Cüzamlı beyaz zenciler.

"Ya Torgny'den bulaşmıştır -biliyorum sen de yattın onunla- ya da Trine Torgersen'den. Sol veya Vibekke olamaz, çünkü onlar çok faal değil."

"Nereden biliyorsun ki! Ya Vidar ve Beate'lerdeki partiden kaldırdığın kızıl saçlı ufaklıksa?"

"Haa *o* olabilir bak! Neydi onun adı?"

"*Ben* ne bileyim, senin hatunların çetelesini mi tutuyorum," dedim öfkeyle.

"Au... Aud.... Aud olabilir mi? Ya da Audhild?"

"Ellen" dedim "Kızın adı Ellen'di."

"Ellen! Evet Ellen'di! Kızıl saçlı ELLEN!" Parmaklarını şıklattı. "Soyadı da Gabelsen'di şimdi hatırladım. Ha, ha, ha! Acaba küçük hanım bunu duyunca ne diyecek! Onunla konuşmam lazım di mi?"

"Hem onunla, hem de burada olduğun sürede takıldığın kadınların her biri ile konuşmak zorundasın dostum!"

"Neeee? Hepsiyle mi?"

"Evet hepsiyle. Hem onların isimlerini de doktora vereceksin!"

"Asla, asla! Ben kimseyi ispiyonlamam!"

"Ne halt edersen et" dedim. "Şimdi çeneni kapa da!"

"Olmaz, olamaz, Charly Lie kimseyi ele vermez!"

"Bunun ispiyonlukla bir ilgisi yok. Kadınlarda bu hastalığın belirtisi görülmediğinden, uzun süre farkına varmazlarsa, daha ciddi sorunlarla karşılaşabilirler, bunu anlamıyor musun? Birkaç hap içmek, belden aşağısını sakatlamaktan daha iyi değil mi sence?"

"Doğru mu söylüyorsun?" diye kuşkuyla yüzüme baktı.

"Elbette" deyip, durması için otobüsün işaret düğmesine bastım.

Bekleme odasındaki hava çok sinir bozucuydu. Bizden önce gelen üç kişi oturmuş, odadaki dergileri karıştırıyordu. Yüzlerine, sanki tesadüfen orada bulunuyorlarmış, doktor ahbaplarıymış ya da hemşiranımı iyi tanırlarmış da geçerken uğrayıp merhaba demek istemişler, havadan sudan bahsedip, kahve içip gideceklermiş izlenimini vermek isteyen masum birer maske yerleştirmişlerdi. Oysa orada bulunanların tümü hastalık kapana kadar düzüşmüş insanlardı. Evet, evet kimseyi yargılamak istemiyorum, ama...

Charly içeriye benden önce girdi. Kapının ardında kaybolurken hararetli hararetli bir şeyler anlatıyordu. Ben dergileri okumaya devam ettim. Gelenlerin arkası kesilmiyordu. Bekleme odası dolmuştu. Aradan yarım saatten fazla bir zaman geçmişti ki kapı açıldı ve Charly'nin kafası dışarı uzandı: "Erling söylesene adı neydi şu kızıl saçlının? Hay Allah hiç kafa kalmamış bende!"

"Ellen" dedim ve okumayı sürdürdüm.

"Tamam yaa! Ellen Gabelsen'di! Heey, biliyor musun içerde bir mikroskop var!"

Kapı hızla kapandı.

Bekleme odasındakiler afallamışlardı. Birkaç kız kikirdedi. Ama ilk şokun etkisini üzerinden atanlar, yine tesadüfen orada bulunuyormuş havalarına döndüler.

Aradan epey bir zaman geçtikten sonra Charly dışarı çıktı. Doktordan kırk yıllık arkadaşıymış gibi ismiyle bahsediyordu. Sıra bana gelmişti. İçeri geçtim. Pantolonunuzu çıkarınız, penisinize bakalım, eveet hiç şüphe götürmeyecek bir vaka... Sidik borusuna ince bir çubuk soktuğu zaman bağırmamak için dişlerimi kilitledim

ve gülümsemeye çalıştım. Sıra kan almakta ve şorulması zorunlu olan sorulardaydı. Kızları haberdar etmeye söz vermeniz yeter. "Nasıl yani?"

"Bir sürü isim ve adres listesi bana gerekli değil! Burası ne karakol ne de istihbarat bürosu! Önemli olan kızların hastalanmadan buraya gelmelerini sağlamak!"

"Söz veriyorum. Durumun ciddiyetini biliyorum."

"İyi! Hemşiranım size gerekli ilaçları verecek."

Verilen altı hapı oracıkta yuttum. Hemşiranımın görevleri arasında, bana bir süre alkol ve kadınlardan uzak durmamı söylemek de vardı. Penisilin ile alkolün bir arada alınmasının sakıncalı olduğu yolundaki söylentinin blöf olduğunu biliyordum. Ama sağlam raporu alana kadar kızlardan uzak kalmaya çalıştım.

Bu çok kolay olmadı. Ama alkol ve dumanın yardımıyla, Haukeland Hastanesi'nden yeşil ışık yakılana kadar kendimizi evde tutmayı başardık.

Daha sonra hayata yeniden balıklama bir dalış yaptık.

Kısa bir süre sonra yine dağıtmıştık. Aramızda en düzenli hayat yaşayan Rita'ydı. O da çalışmak zorunda olduğu için!... Charly ile ben işret ve fuhuşa devam ediyorduk. Kavga, gürültü, şamata, kadınlar, içki, esrar, kıskançlık krizleri, anlamsız suçlamalar, ayrılmalar, barışmalar her gece tekrarlanıyordu. Mesela Lise denen bir kızla yattığım için kocasından iyi bir sopa yemiştim. Her ne kadar kızı hatırlamıyorsam da doğrudur ve hak etmişimdir herhalde. Charly ilk tedavinin hemen ardından tekrar belsoğukluğuna yakalandı. Hastaneden kısır kalmak istemiyorsa, kendine "devamlı bir ilişki" bulması yolunda uyarı yapıldı. Charly'nin çocuk sahibi olmak gibi bir derdi bulunmadığından, penisilin kürü biter bitmez içmeye ve düzüşmeye başladı. Bazı geceler Charly, bir gece öncesinde bana sadık kalmaya yemin etmiş olan Liv ile eve geliyor, bazen de ben, günlerdir Charly'nin ağzını sulandıran Kari'yi araklamış oluyordum. Ama Charly ile aramızdaki tartışma platformu mizahi planda kalıyordu. Erkek şoven bir olay yoktu ortada, çünkü yaptıklarımın kabaca bir hesabı aklımdaydı ve de beni ayartanlar

benim ayarttıklarıma oranla çoğunluktaydı. O dönemde cinsel roller sistemi bir ayrışma içine girmişti. Yanlış anlaşılmış cinsel özgürlük ortamında belsoğukluğu mikropları, mantarlar, uyuz böcekleri kaynaşıyordu. Kendimizi yabancı kucaklara atmadan önce bir kaput geçirmek bütün bu felaketleri önleyebilirdi belki, ancak ben kendi hesabıma Bergen'de tek bir prezervatife rastlamamıştım. Bütün kızlar ilk kanamalarından sonra spiral taktırıp özgürlük ve bağımsızlıklarına kavuşuyorlardı.

Bütün bu kaosun orta yerinde âşık olmuştum. Adı Stine'ydi. Kömür gibi kara saçları, sincap gözleri, inci dişleri ve de bir kuzeyli için çok koyu renk sayılabilecek teni ile harikulade bir yaratıktı. Benimle ilk konuştuğunda şivesinden Sunnmöreli olduğunu anlamıştım. Bu da her şeyi açıklıyordu zaten. Geçen yüzyılda gemileri karaya vuran, yarı ölü Portekizli gemicilerin marifetlerinden biri olmalıydı Stine'nin büyükannesi...

Başlangıçta ilişkinin içinde bir erkek daha vardı. Bir süre sonra adam ağlayarak Bergen'i terk etti ve Kuzey Denizi'ndeki petrol platformlarından birine çalışmaya gitti. Benim gibi uzun saçlı bir keşe, Stine gibi bir sevgiliyi kaptırmanın kolay kolay hazmedilemeyecek bir yenilgi olduğu açık.

Stine benim odamdaki yatağa taşındı. Hastanede çalışan ve ne kadar sağlık dışı, kirli bir maceraya atıldığını bilmek durumda olan bir kız için çok sportmence bir davranıştı bu. Charly, Sandviken'de bir sevgili bulmuş geçici olarak onun evine taşınmıştı. Akşamları Bangla'da görüşüyorduk.

Sabah, akşam aşırı faaliyette bulunuşumuzun doğal bir sonucu olarak Stine hamile kaldı. Çeşitli nedenlerden dolayı kürtajın mümkün olmadığını söylüyordu. Kendimi baba rolünde görmeye çalıştım, özellikle de Nygaarsgata 46'da yaşayan bir baba! Bu iş benim gelişmiş hayal gücümü bile aşıyordu! Bu karga yuvasında bir bebek büyütmek imkânsızdı. Stine'nin küçük odası da ailevi mutluluklara yer bırakmayacak kadar ufaktı.

Durumu Charly'ye anlattığımda bir kahkaha krizine tutuldu.

"Azıcık ciddi yaklaşsana bu meseleye! İş çok *ciddi*."

"İşler yoluna girer" deyip başını salladı.

"Hayır girmez! Bu işin olmayacağını aptal kafan almıyor mu

senin haa? Benim verebileceğim neyim var, söylesene? Bankada dört yüz kron, iki çift kirli iç çamaşır ve salaş bir apartman dairesi!"

"Evet.. evet pek iç açıcı bir durum değil anlıyorum ama.. Allah aşkına Erling sen nasıl yaparsın böyle aptalca bir şey?"

"Annem gibi konuşmaya başlama sakın! Ne demek nasıl yaparsın?"

"Yani... doğum kontrolü filan diyorum..."

"Kız bir sakıncası yok, devam et" dedi.

"Sen de devam ettin?"

"Tabii."

"Eh o zaman kürtajdan başka çare yok. Doğum kontrol yöntemlerine rağmen hamile kaldığını ispat ederse hemen kürtaj yapılır."

"Doğum kontrol yöntemi filan uygulamıyordu" dedim. "Ayrıca iki yılda, iki kez kürtaj olmuş!"

"Allah allah, nasıl korunuyordu peki?"

"Güvenlikli günler hesabı yapıyordu, sabah derecesine bakıyor, sayıları toplayıp çıkarıyordu filan."

Charly kahkahalarla masanın üzerini yumrukluyordu.

"Hesap yanlışlığı ha! Boktan bir matematik hatası haa!! Ha, ha, ha!"

"Demek çok komik! Ben de bana bir akıl verebilirsin diye düşünmüştüm."

"Sana akıl vermek zor oğlum! Yeterince paran olsaydı Patagonya'ya bir bilet al falan derdim ama, bu parasız halinle Hardangervidda'yı bile geçemezsin! Sana bir bira ısmarlamaktan başka bir şey gelmez elimden. Haa, bir de iyi bir amca olacağıma söz verebilirim."

Charly'den daha fazla bir yardım bekleyemezdim. Kaçmak ise bana göre değildi. Kızı çok seviyordum. İlk yapmam gerekenin bir iş bulmak olduğunu düşündüm, sonra da düzgün bir ev bulmak. Peki ama yazı yazmak? Bu karışıklığın içinde yeteneğim ne olacaktı benim?

Gece gündüz bunları düşündüğümden, rüyalarımda tüm tanıdıklarım güya kalın kalın şiir kitapları ve romanlar yayınlarken, ben boktan bi işte çalışıyordum. Karabasanlar görüyordum,

Stine'nin yardımıyla ter içinde uyanıyordum. Stine bu durumu inanılmaz bir sakinlikle karşılamıştı. Ne karabasanlar görüyor ne de geleceğe yönelik büyük korkular yaşıyordu. Bazen bana moral vermek için büyükannesi ile ilgili hikâyeler anlatırdı. Fiyordun orta yerinde nasıl doğum yaptığını, kocası ve dört erkek kardeşi Lofot Adaları'nda avlanırken ölünce, sekiz çocuğuyla ufacık bir kulübede nasıl yaşadığını anlatırdı. Amacı beni sakinleştirmekti ama, ben uzak bir tarihten çileli kadın hikâyeleri dinledikçe daha da çok bunalıyordum. Bunlardan bana neydi, ben bugünü yaşıyordum, keşfedilmemiş bir şairdim ve baba olmak üzereydim! Beni bekleyen en parlak iş bir trende biletçilik etmek olabilirdi. Allah kahretsin!

Charly'nin teyzesinin birkaç kadeh sherry içtikten sonra hep söylediği gibi: Herkesin hayatından bir NEMESİS* geçer. Bana öyle geliyor ki Erling Haefs'in durumuna müdahale eden ve o gün bugündür de koruyucu elini onun süfli kitap projelerinin üzerinden çekmeyen Nemesis'ti. Gerçi kullandığı yöntemler en hafif deyimiyle kirli yöntemlerdi ama, domuzluğu hiç şüphe götürmeyen biri olarak ben her şey bittikten sonra YAŞASIN diye bağırmaktan başka bir şey yapamadım.

O gece Charly ve Rita ile Grand Hotel'e gidip, içmiştik. Stine gece nöbetindeydi. Nöbetçi olduğu geceler saat onda gelip yatar uyurdu. Saat on ikiyi geçe sallana sallana eve geldim. Önce tuvalete girdim. Gördüğüm manzara korkunçtu, her taraf kan içindeydi. Zaten iğrenç bir yer olan kenef kan gölüne dönüşmüştü. Kafam karmakarışık bir halde içeriye, doğruca yatak odasına koştum. Stine üzerine yorganı çekip yatmış, kitap okuyordu. Körkütük sarhoş olmasının dışında anormal bir durum yoktu. Zulamdaki viski şişesini bulup, yarılamıştı. Okuduğu kitap Grass'ın Yassı

*Bu söz Norveçli oyun yazarı Henrik İbsen'den alınmıştır. Azra Erhat'ın Mitoloji Sözlüğü'ne göre kavram olarak NEMESİS tanrısal öcü simgeler. İnsanlarda ölçüsüzlüğü, kendine ve talihine aşırı güveni cezalandıran varlık olarak gösterilir. Ate ile Hybris'in hemen ardından gelir. Hybris Yunan düşüncesinde büyük yer tutan soyut bir kavram olup, insanı suç işlemeye iten ölçüsüzlük, hırs ve kendine aşırı güvendir.
İbsen'in NEMESİS'i hangi anlamda kullandığı bu alıntıdan anlaşılamadığı gibi, Ambjörnsen de gerçek anlamının dışında kullanmış. (Belki kavramsal olarak yanlış anlamış, zayıf bir ihtimalle de cezalandıran tanrıçaya mizahi olarak koruyucu bir nitelik yüklemiş.) (ç.n.)

Balık'ıydı. O kitabı okumak için de zaten ya sarhoş ya da yarı mevta olmak gerekir.

"Bitti" dedi yüzüme bakmadan.

"Bitti mi? Kenefte bir cinayet işlenmiş" dedim. Eğilip şişeyi almak istedim, elimden kaptı.

"Dışarıda çok ciddi bir durum var" dedim. Sersem kafam henüz olanları kavramamıştı. "Etraf kan revan içinde!"

Tek söz söylemeden üzerinden yorganı çekti. Damarlarımdaki alkolün akıp gittiğini hissettim. Önce bayılacağımı sandım. Sonra gözyaşlarım boşalacakmış gibi geldi bana. Ama yaptığım tek hareket yatağın yanına diz çöküp Ortaçağ âşıkları gibi elini ellerimin arasına almak oldu.

"Tanrım! İsa Mesih!"

"Merdivenler" dedi.

Yatağın içinde çırılçıplaktı, mezbahadan çıkmış gibiydi. Her taraf kan içindeydi. Bacaklarının arasında bir zamanlar mavi olan kıpkırmızı bir havlu vardı.

"Hiç kıpırdama" dedim. "Koşup bir ambulans çağıracağım!"

"Burada kalacaksın!" dedi kararlı bir sesle. "Sana burada ihtiyacım var!"

"Ölebilirsin. Burada kalıp senin ölümünü bekleyecek halim yok!"

"Burada ölen kimse yok! Kenefe düşen hariç!"

"Bir şeyler yapmalıyım, bu işi şansa bırakamam. Çok kan kaybetmişsin."

"Gel, yanıma yat" dedi.

Kanlı çarşafa uzanıp, içimden yükselen kurtulmuşluk duygusunun verdiği utancı yenmeye çalıştım. Bir yandan da, bana her şeyin bittiğini söylerken cümleyi nasıl vurguladığını düşündüm.

Gerçekten de her şey bitmişti. Ertesi günü kuruyup katılaşmış kanın içinde yalnız uyandım. Stine yoktu. Bıraktığı kısa mektupta, bana yönelik bir tavır olmadığı, üzerime alınmamam gerektiği yazılıydı. Ben fena halde üzerime alındım yine de.

Bu benim için bir çeşit yol ayrımı oldu. Ertesi gün hafta içinde yı-

kanmak âdetim olmadığı halde gidip duş yaptım. Akşam Holberg adlı pubda oturan Charly ve Rita'yı buldum. Charly yine akşamdan kalmaydı, niçin bir amca olamayacağını anlatmam ayılmasına yardımcı olmadı. Rita olaylar sırasında evde olmadığım için beni azarladı. Charly ısmarladığı yeni şarap şişesi geldikten sonra gırtlağını temizleyip konuşmaya başladı:

"Arkadaşlar bu açtığımız son şişemiz, sonra sıra ciddiyete gelecek."

"Ben bu akşam yeterince ciddiydim" dedim. Şarabı şehvetle yudumlarken.

"Bu konuda kararım kesin" dedi Charly. Sesindeki ayık tonlama şaşırtıcıydı.

"Sonsuza kadar böyle sürdüremeyiz. Özür dilerim Rita, sen daha düzenli bir hayat yaşıyorsun. Ben kendi hesabıma ve şu beyin hesabına konuşuyorum."

"Buradan bir edebiyat çıkması güç tabii" dedi Rita.

"Tamam ben de onu söylüyorum işte. Yazar olmayı düşleyen bir ayyaş ile ayyaş bir yazar arasında büyük fark vardır" dedi Charly. "Benim olmak istediğim bu sonuncusu."

"Nasıl becereceksin bunu?" diye alaylı alaylı sordum. Ben kendi hesabıma bu kentte çabalamaktan usanmıştım.

Charly uzun uzun yüzüme baktı. "İç sürgüne gidiyoruz."

Evet, Charly Lie yetmiş yedi yılında Bergen'de Holberg adlı pubda böyle dedi. Ve böyle oldu.

İlk olarak malzeme depoladık. Yığınla konserve yiyecek, kahve ve sigara... Ve bir elektrik ocağı. Uyuşturucunun gramını almadık. Sonra birkaç gece üst üste kente gidip, üç haftalık bir Kanarya Adaları gezisine çıkacağımız haberini yaydık. Durumu bilen bir Rita vardı. Charly bütün masrafları üstlenmiş, iki tane de yazı makinesi bulmuştu. Son olarak beş yüz adet beyaz kâğıt alıp, kapıyı kilitledik. Bütün tedbirlerimizi almıştık. Dışarı çıkmamız gerekmeyecekti. Bizim yurtdışında olduğumuzu unutan sarhoş arkadaşlar rahatsız etmesinler diye kapının zilini söküp, pencereleri siyaha boyadık.

Artık korkusuzca yolumuza devam edebilirdik.

Bu, Norveç edebiyat tarihinde eşine rastlanmamış bir edebi maraton yarışı oldu. Aynı şeyi düşünüp de uygulamamış olanlar hallerine şükredebilirler! Alkol ve uyuşturucuya çok alışık olduğumuzdan ilk geceler hiç uyuyamıyorduk. Yapabileceğimiz tek şey vardı, yazmak, yazmak ve yine yazmak. Charly bizim ilgimizi dağıtabilecek her şeyi, radyoyu, kitapları, odanın dışına çıkarmıştı. Şimdiye dek hep konuşmuştuk, şimdi ise yazacaktık. Saatlerimizi de Rita'ya bıraktığımızdan, kısa bir süre sonra zamanımızı şaşırmıştık. Oda günün her saatinde karanlık, caddedeki trafik de her an için yoğun olduğundan gece mi gündüz mü olduğunu bilemeden, uykudan bayılana kadar yazıyor, yalnızca bir şeyler yemek ve kahve içmek için ara veriyorduk. Birbirimizi rahatsız etmemek için Charly salonda, bense yatak odasında çalışıyordum. Aynı yatakta, ayrı ayrı zamanlarda uyuyor, kavga etmekten kaçınıyor, kan ve gözyaşı döküyorduk.

Charly'nin bu yarışa benden daha hazırlıklı olduğu apaçık meydandaydı. Karides denizinin orta yerindeyken ve de kodeste bir şeyler yazmıştı zaten. Benim elimdeyse Norveç'teki bütün yayınevleri tarafından reddedilen şiir destesinden başka bir şey yoktu. Çaresizlik içinde üç kitaba birden başladım. Kurşundan korkan bir kovboyu anlattığım romanım on dördüncü sayfadan sonra kenefi boyladı. Şiirlerimle boğuştuğum ve de yeni bir şeyler çıkaramadığım günlerde, Charly'nin takırdayan yazı makinesinin sesi sinirlerimi bozuyordu.

Şimdiye dek bilim kurgu ve fantastik hikâyelerle uğraşan Charly, içeride şiire başlamıştı. Kalbim sıkışarak onun bu alanda kalıcı olduğunu hissediyordum. Kendiminse yanlış bir branş seçtiğime yavaş yavaş aklım ermeye başlıyordu. Korkunç gerçek şuydu ki ben bir şair değildim ve şair olma şansım da yoktu. Bu kötü haberi Charly'ye bildirmedim. Ama çok da gerzek bir herif olmadığından yerlere saçılmış, buruşturulmuş kâğıtlardan bir anlam çıkarıyordu.

"Erling" dedi, bir gece yahut da bir gün. "Bunu mahpusluk gibi algılama. Benim amacım bu değildi."

"Sen işine bak, kitabını yaz," dedim sinirli sinirli. "Ben de kendiminkini yazarım!"

"Belki de daha keyifli bir şey denesen, ha?"

"Keyifli mi? Şu anda keyfimin tek istediği şey var, o da bu şiirleri bir yoluna koymak. Bunun dışındaki her şeye keyifsiz bakıyorum!"

"Düzyazıyı denesene" dedi kahvesinden son yudumu alırken. "Nice kötü şairlerden düzyazı ustaları çıkmıştır."

"Sağol" dedim. "Bunu hiç unutmayacağım."

"Düzyazının nesi var ki? Tolstoy'a da karşı değilsin herhalde!"

"EVET KARŞIYIM!" Fırlayıp yatak odasına girdim, kâğıtları buruşturup atmaya devam ettim.

Üç hafta sonra gözlerimiz yarı görmez bir halde sokağa çıktık. Aylardan marttı, güneş Ulrikken Tepesi'nin üzerinde parlıyor, güvercinler parklarda çiftleşiyorlardı. Benimse içimde kış soğuğu hüküm sürüyor, Charly'nin halinden memnun gülümseyen yüzünü gördükçe kahroluyordum. Sürgün dönemi, Charly'nin işine yaramış, elindeki malzemeyi iyi değerlendirmişti. Bana gelince, yazdığım her şeyi atmak zorunda kalmıştım.

"Bu kadar kederlenme" dedi Charly. Pizzacıda oturuyorduk. "Şu düzyazı meselesinin üstüne git."

"Düşünmeyi bile beceremiyorum artık. Kafamda iki şey var yalnızca. Birincisi şiir yazamıyor oluşum, ikincisi de İş ve İşçi Bulma Kurumu'na üç haftadır gitmeyişim. "Üç haftadır kapandım, şiir yazmaya çalıştım" deyince pek sevinirler herhalde!

"Bazı şeylerden fedakârlık yapmak gerekir" dedi Charly. "Bu böyledir. Hadi bir şarap daha isteyelim, sonra gidip Rita'ya bakalım."

"Midem bulanıyor" dedim. "Hastayım, midem bulanıyor."

Rita'nın bize verilecek bir sürü yeni havadisi vardı. Ancak ne yapacağını bilemiyordu. Charly ise her zamanki gibi her şeyi biliyordu.

"Bakın şuna" dedi Rita masanın üzerine bir zarf atarak. "Allah kahretsin bilemiyorum!"

Zarfın üzerine süslü harflerle "Raggen Reklamcılık Okulu" ya-

zılmıştı. Mektupta Rita'yı okullarında öğrenci olarak görmekten sevinç duyacaklarını belirtiyorlardı.

"İşte tam sana göre bir okul Rita! Bazı şeyleri çabuklaştırmak iyidir."

"Bilemiyorum! Başvuruyu sarhoşken yapmıştım, cevabı ayıkken aldım."

"İyi ya işte, bakarsın bu Raggen iyi bi insandır! Ayrıca pazarlama kavramını da artık öğrenmenin zamanıdır."

"Bakın şu işeee!" dedim. "Bizim satışa çıkarılacak neyimiz var ki?"

"Hmmm, senin elinde bir roman yok mu?"

"Vay iblis, iniş takımlarını buracağım senin bir gün!"

"Oslo'ya gitmek isteyip, istemediğimi bilemiyorum" dedi Rita.

"Oslo mu?" diye sorduk ikimiz de.

"Evet. Oslo'da, Majorstua'da okul."

"Ama bu harika bi şi!" diye bağırdı Charly. "Hep beraber Oslo'ya taşınırız, bütün sorunları çözer bu!"

"Öyle mi!" dedim ilgisizce. Yeni otlaklara geçmekle nasıl olup da, şiirin bana geleceğine aklım ermiyordu bir türlü.

"Ama bundan daha iyi fırsat olur mu?" Charly çok heyecanlanmıştı. "Beni dinleyin! Rita'nın çizimini geliştirme fırsatı olur. Üne kavuşmadan önce reklamcıların kıçını yalamak zorunda kalmış olan pek çok iyi sanatçı var. Sana gelince Erling, bu şehirde boka bulaşmaktan başka bi iş yapmadın! Seni bekleyen tek şey, İş Bulma Kurumu bürosu ve bir sürü problem! İşsizlik sigortasından para almaya devam edeceksen Oslo'da da olur bu! Bana gelinceee ....eee, siz gidince ben ne yapacağım buralarda?"

Gülmeye başladık. "Üstüne üstlük, postalamam gereken bir manüskript var. Böyle bir taşra kentinden postalamaktansa, götürüp elimle teslim ederim daha iyi!"

"Aman Allahım" dedi Rita. Mücadeleden vazgeçmişti. "Öyle hop diye taşınılmaz ki!"

"Doğru" dedim.

"Neden olmasın?"

"Çünkü öncelikle bize kalacak bir yer lazım" dedi Rita.

"Oslo'da da evler ağaçlardan toplanmıyormuş" dedim.

Charly şişeyi bırakıp, o en sevdiği pozunu takındı: Sigarası elinde pencereden bakıyor. "Siz ikiniz de hayatta bir yerlere varamayacaksınız. Her şeyin arkasında bir sorun görmeye bayılıyorsunuz, o yüzden de önünüze gelen nice şansı tepiyorsunuz."

"Oslo'da kalacak bir yerimizin olmaması bizim kafamızda yarattığımız bir problem değil!" dedim. "Katı bir gerçek bu!"

"Katı maddeler ergitilebilir" dedi. "Rockwool'da görmüştük bunu."

"Somut bir önerin var mı?" diye sordu Rita.

"Eğer geçici bir yer ayarlayabilirsem geliyor musunuz?"

"Tamam" diye cevap verdi Rita. "Ben gelirim."

"Ya sen, ekşi suratlı herif?"

"Düşünmem lazım."

"Aman yine başlama! Daha önce çok gördük. Ne zaman ki Erling Haefs oturur düşünür, başına türlü belalar gelir! Mesela bahçıvan okuluna veya hastaneye girer, yazı makinesi satıcıları ya da subaylarla dövüşmeye kalkışır!"

"Hiç değilse bana bir gecelik zaman tanı."

"İyi geceler!" dedi Charly Lie.

Charly geceyi Rita'da geçirecekti. Ben de şehre inip birkaç birayla cila çektikten sonra, eve dönüş yolunu tuttum. Daha merdivenlerde bir gariplik sezmiştim. Güneş çekildikten sonra don yapmıştı. Merdivenleri çıkarken titriyordum.

İlk aklıma gelen bir kitap başlığı oldu. Terje Vesaas'un "Buz Sarayı". İşte tam böyle, hem çok güzel hem de çok korkunç bir sarayın orta yerinde buluvermiştim kendimi. Duvarlardan ve merdivenlerden billur gibi bir su akıyordu. Suyun altı cam gibi bir buz tabakasıyla kaplanmıştı. Merdivenlerin en üst basamakları buz pateni sahası haline gelmiş olduğundan, emekleyerek tırmanabildim.

Mutfaktaki çaput perde, en az elli kilo ağırlıkta olmalıydı. Beygirin butları kalınlığında bir buz sütunu meydana gelmişti. Tutmaya çalışınca korniş kırıldı ve sütun olanca ağırlığıyla bardak ve tabakların üzerine indi. Muhtemelen üst kattaki Kaare'nin dairesinde

soğuktan patlayan bir borudan gelen su, dereler gibi tavandan aşağı akmaktaydı.

Salon daha da şenlikliydi. Her şey sırılsıklamdı. Yazı makinesi daha ziyade dev bir dondurmayı andırıyordu. Yorgana bir tekme attım, ayağım acıdı. Pasaportumu ve banka cüzdanımı aldım, sularını silkeleyip iç cebime yerleştirdim. Anahtarları yere fırlatıp, kapıyı ardımdan çekip çıktım. Bergen benim için bitmişti.

Norveç'te yeni geceler

Kaplankenti'ne* 1 nisan gecesi döndüğümüzde kendimizden başka kandırabileceğimiz kimsemiz yoktu. Yaşadığımız hayattan ne bekliyorduk? Bilmiyordum. Launes ve Bergen'de yaşadıklarımdan sonra, vardığım her yeni mekânda, kendime şans ve başarı dilemek konusunda daha dikkatli davranır olmuştum. Bizi dağlardan aşıran Ford Transit, aldığı her kilometrede daha da beter olmuş, Oslo'nun karları erimiş caddelerine ulaştığımızda Charly'nin aracı hareket halinde tutmak için gösterdiği gayret son haddini bulmuştu. Charly daha vites koluna elini atmadan vites kutusu inliyor, egzoz borusu yerlerde sürükleniyordu.

* Knut Hamsun'a gönderme. Norveçli yazar K. Hamsun, Açlık adlı kitabında güç yaşam koşullarından dolayı Kristiania'yı (şimdiki Oslo) "Tigerstadeni" "Kaplankenti" olarak niteler. (ç.n.)

Aslında arabaya, hele hele bir minibüse hiç ihtiyacımız yoktu. Aramızda bagajı olan yalnızca Rita'ydı. Charly ile benim iç cebimizdeki pasaport ve kâğıdı kadar bile para etmeyen banka cüzdanlarımızdan başka hiçbir dünyevi varlığımız yoktu. Neden kaçtığımı bilemiyordum, ama bir şeylerden kaçmış olmalıyım diye düşünüyordum. Belki Bergen'in havasından belki de edebi bir fiyaskodan.

Raggen Reklamcılık Okulu'nun öğrencilerini öyle sokak ortasında bırakan cinsten bir okul olmadığını gördük. Rita'ya bir başka bayan öğrenci ile yerleşebileceği bir ev bulmuşlardı. Rita bu teklifi hemen kabul etti. Charly tanıdıklarının tanıdıkları aracılığı ile komünal hayat yaşanan bir evde ikimiz için uyuyabilecek bir yer bulunacağı vaadini almıştı. Önce Rita'nın eşyalarını Majorstua'ya taşıdık. Merdivenlerden çıkıp, evine girdiğine emin olana kadar kapının önünde bekledikten sonra, Galgeberg ve Trondheimsveien yoluyla "bahçe içinde küçük kırmızı bir ev" aramaya koyulduk. Kentin bu taraflarında böyle idiller bulacağımıza pek inanmıyorduk. Ancak, anacaddeden biraz geriye çekilmiş, kapı numarası bulunmayan küçük kırmızı ev karşımızdaydı işte.

Bahçede havlayan dev gibi bir köpeğin, önümüzü arkamızı iyice koklayarak yaptığı güvenlik denetiminden geçtikten sonra yeni ev sahiplerimizi selamlayabildik. İyi insanlardı. İyi insanlardı diyorum, çünkü bu kadar daracık bir yerde yaşayan insanların iki yabancıya aralarında yer açabilmeleri iyi insan olduklarını gösterir. Dört ufacık odada yedi kişi, dört kedi ve bir köpeğin yaşamasına rağmen, biz geldik diye kimse surat asmadı. Üstüne üstlük, evin kontratlı kiracısı durumunda olan, ortalıkta yarı çıplak koşuşan iki oğlanın annesi Runa hazırladığı akşam yemeğine buyur etti bizi. Kocasını altı ay önce motosiklet kazasında kaybetmişti, ancak kader masaya ne kadar kuvvetli kartlar açarsa açsın, oyunda yenilmeyen kadınlardandı Runa. O ve çocuklarının dışında evde işsiz bir caz bateristi, salonda yatan iki kız arkadaş ve Eski Mısır'da Ölüm kitabını okumaktan başka hiçbir şey yaptığını görmediğim Karl isimli bir herif yaşıyordu. Artık yıkanması gerektiğini hatırlatan kızlara verdiği "hayır" cevabından başka tek söz çıkmamıştı ağzından.

Akşam yemeğinin üstüne birkaç sarma içtikten sonra mutfak

masasının altına yayılan şiltelere uzandık, üzerimize battaniyeleri çekip kendimizi yuvamızda hissettik. Baterist geç saatlere kadar oturmuş, tepemizdeki masada prova yapmıştı. Charly uykuya dalmak üzereyken bana döndü ve: "İşte Erling" dedi. "Bizim de başımızı sokacak bir yerimiz oldu yine!"

"Bundan iyisi can sağlığı" dedim ve uykulu gözlerimin önünden Nygaardsgata 46'dan damlayan, damlayan, damlayan ve damlayan sular geçti.

O ilkbahar bir çığ gibi geçti ve esrar kabaklarının sıklığından nefes almaya bile vakit bulamaz olduk. Kısa bir süre içinde elimize ne geçerse -Amfetamin, kokain, sentetik meskalin, LSD- içtiğimizden gerçekliği kavrama yetimizi kaybettik. Oslo'nun yeraltı dünyasına dalıp işler çevirdik, torbacılık yaptık; Bjölsen'de bi heriften alıp, sattık böylelikle o Allah'ın belası İş ve İşçi Bulma Kurumu'na gitmeden geçinmeye çalıştık. Geceleri işe çıkıyor, gündüzleri uyuyorduk. Club 7 ikinci adresimiz, Parken üçüncü adresimiz olmuştu.

Mayıs ayının ortalarında postacı geldi. Güneşli, kuş cıvıltılarıyla dolu, sıcak güzel bir gündü. Bahçede oturmuş bira içiyorduk. Çocuklar ve hayvanat yeni fışkıran çimenlerin üzerinde koşuşuyordu.

"Vay canına!" diye bağırdı baterist. "Daha önce buralara hiç postacı uğramazdı!"

"Mutlaka kötü bir haberdir" dedim. Hiç havamda değildim.

Ama daha baterist sözünü bitirmeden Charly Lie ayağa kalkmıştı. Ellerinin titrediğini, yüzünün kasıldığını gördüm. Bir av köpeği gibi fırlayıp, postacıya doğru koştu. Postacı elini şapkasına götürüp hafifçe selam vererek, ince uzun bir zarfı kutuya attı. Zarf daha kutunun dibine düşmemişti ki Charly elini uzatıp kaptı. Duman rengini alan yüzüyle bahçenin ortasında durmuş, zarfın üzerindeki kendi ismini tekrar tekrar okumuştu. Gerilimin bir güneş tutulması gibi bahçeye yayıldığını hatırlıyorum.

"Yapamam!" dedi Charly ve elindeki zarfı yavaşça bahçedeki masanın üzerine bıraktı. "Allah kahretsin bunu açamam!"

Baterist ilgiyle masanın üzerine eğilmişti. "Ne fiyakalı bir zarf bu yahu!"

"Sen aç" dedi Charly. Yalvarır gibi bana bakıyordu.

Mektubu aldım, Charly fırlayıp bahçenin öbür köşesine gitmişti.

Kısa bir mektuptu, yayınevi danışmanının görüşlerini bildiren sayfalar ekte gönderilmişti. Kısa mektubun yazarı olan kişi de, yayınevi danışmanı da Norveç ülkesinin yeni bir şair kazandığı ve bu şairin de Charly Lie olduğu konusunda görüş birliği içindeydiler. Mektuptaki imzanın, benden yayınevine şiir göndermeye bir süre ara vermemi isteyen kişiye ait olduğunu ayrımsadım. Gene de sınırsız bir sevinç kaplamıştı içimi. Kabul ettikleri Charly'nin kitabı olmasına rağmen, bunun bizim başarımız olduğunu, sonunda duvarı delip, bir şeylere ulaşanın biz olduğunu hissediyordum.

"Charly" diye bağırdım. "Gelebilirsin!"

Koşarak gelip mektubu elimden kaptı. Hızla okuyup, kendini koltuğa bıraktı.

"Tek bir itirazları bile yok!" dedi, inanmaz bakışlarla.

İçkisini bitirdi, mektubu arka cebine tıkıştırıp, mutluluktan uçarak, yokuş aşağı kent merkezi yönünde gözden kayboldu. Yayınevinin mektubunda cevap vermekte acele etmesi isteniyordu.

Charly'nin yüzünü iki hafta görmedik.

Temmuz ayında Nordmarka Ormanı'nda bir göl kenarında çadır kurduk. Bahçe içindeki küçük kırmızı eve son haftalarda öylesine çok gelen olmuştu ki biraz kafamızı dinlemek istedik. Reklamcılık mesleğinin kendine göre olmadığını çok kısa bir süre içinde anlayan Rita da çadırda bize katıldı. Bir süre sonra da Nordstrand'da evi olan bir grafikçi bulup, onun yanına taşındı.

Kentte ara sıra yapılan arama operasyonları dışında sakin bir hayat sürüyor, gün boyu güneşlenip, göle giriyorduk. Çok iyi komşularımız vardı. Gölün karşı tarafından birkaç ihtiyar serseri yaşıyordu. Gölün kuzey kıyısında ise "Goggen" Erlandsen çadır kurmuştu. Goggen eski bir kasa hırsızı ve deneyimli bir orman yürüyüşçüsüydü. Sevgilisi Sylvia Schlowitchkova Doğu Avrupa'da bir yerlerden, belki Polonya, belki Çekoslovakya'dan geliyordu. Almanca, İsveççe, Norveççe'nin inanılmaz karışımı olan bir dil ko-

nuşuyordu. Goggen'in Oslo'daki işlerini bitirip geri döndüğü geceler, ateş başında bir şeyler içmek için gölün karşı kıyısına, bizim tarafa geçerlerdi. Bu ziyaretler akıl almaz bir törensel havada yapılırdı. Çadır kurdukları tepelik yerden, bizim oraya daracık ve tehlikeli bir patikadan inerek varılıyordu. Sylvia kendi deyimiyle "çoban kız"lık yapmayı reddediyordu. Ayağında topuklu pabuçlar, ince çoraplar ve üzerinde güzel bir elbise vardı. Kapkara saçlarını topuz yapardı. Yaban mersinleri ve çalıların arasından ince topuklarının üzerinde seke seke yürürdü. Ancak Sylvia'yı o patikadan aşağı indirmek imkânsızdı. Bu yüzden Goggen bir sal inşa etmişti. Pek kaliteli olmayan bu sal suyun birazcık altında dururdu ve dengesizdi. Ancak Goggen zeki bir adamdı! Kentten bir sandalye yürütmüş, bu sandalyeyi sala bağlamıştı. Biricik aşkı Sylvia Schlowitchkova'yı bu sandalyenin üzerine yerleştirir, kendi de çırılçıplak karanlık sulara girerdi. Yüz on kilo ağırlığında canlı bir motor olarak salı bizim tarafa doğru yüzdürürdü. Şu görüntü belleğime hiç silinmemecesine kazındı: Sylvia Schlowitchkova tirşe yeşili bir etek ve beyaz bir bluz giymiş, kahverengi sandalyenin üzerinde oturuyor. Kucağında taklit yılan derisinden bir çanta ve dudaklarının arasında ateşi parlayan bir Dunhill. Sal, su yüzeyinin biraz altında kaldığından görünmüyor. Kadının topuklu ayakkabıları su yüzeyine basar gibi. Arkadan hafifçe morarmış beyaz kaidesini havaya dikmiş bir adam nefes nefese salı itiyor. Goggen Erlandsen, kasa hırsızı, kıdemli mahpus. Yaz mevsiminin, aşkın ve özgürlüğün tadını çıkaran bir adam.

"Adam sen delisin!" diye bağırdı Slyvia ve keyifli bir kahkaha attı. "Çılgının tekisin! Hih, hih, hih, hi! Ama lütfen bak dikkat, orada sivri taş!"

"Sakin ol bebeğim, sakin ol!"

Goggen kendinden emin hareketlerle kıyıya, orada bir bardak viski ile bekleyen Charly Lie'ye doğru yüzüyordu. Ay, gökyüzünde yükselir, yarasalar su yüzeyinden alçak uçuş yaparlarken, biz ateşin etrafına oturur, birbirimize kuyruklu yalanlar anlatırdık. Coyntlerin ateşi karanlık gecede parlar, düş gücümüz kanatlanır uçardı. Goggen bir hazineydi; kulağa hoş gelen sesiyle kellelerin, kadınların, polislerin, firarların, mahpusluklarının muhabbetini kurdukça an-

lattıklarının yalan ya da gerçek olması önemini yitirirdi. Ve Slyvia kahkahalar atardı. "Hah, hah, hah, hay! Deli adam!"

Sabaha karşı Goggen, Charly'nin bornozunu çıkarır, Sylvia'yı karşı kıyıya yüzdürürdü.

Eylül ayının ilk günü Charly'nin kitabının basına tanıtımı yapılacaktı. Charly o gece hiç uyumadı, yattığı yerde sağa sola dönüp, kıvrandı. Saat beş buçukta ayaklanmıştı. Ben saat dokuzda uyandığımda, ayağında bir donla göl kenarında tıraş olurken buldum onu. Gazocağını yakıp, kahveyi üzerine koydum.

"Ehh, beklenen gün geldi" dedim.

"Saat kaç?"

"Telaş etme, ben zaman ayarlamasını yaptım."

"Hmmm." Kahve fincanı elindeyken giyinmeye başladı. Bu günün şerefine bateristten siyah kadife bir pantolon, Rita'nın sevgilisinden de açık mavi bir gömlek ödünç almıştı.

"Anlaşmamızı unutmadın di mi?"

"*Tamam* Erling, tekrarlayıp durma!"

Ağaçların arasına dalıp yola koyulduk.

Charly'nin yayınevi hakkında söylenecek pek çok şey vardır mutlaka. Ama Charly'nin kitabı için gösterdikleri ilgi ve destek küçümsenemez. Hele kitabın bir şiir kitabı olduğu ve şairlerin de para ve ilgi dağıtımında genellikle en gerilerde yer aldığı gerçeği göz önünde tutulursa... Olanları Charly'nin yeteneğine olan müthiş inançları ile açıklamaya çalışmaktan başka bir şey gelmiyor elimden. Yayınevi, Stortorvets Gjestegiveri adlı cafe-restaurantın ikinci katında yer ayırtmış ve ilgilenen gazetecilerin uzun bir listesini hazırlamıştı. Anladığım kadarıyla Charly Lie bir çeşit punk şair olarak tanıtılacaktı. Bu bağlamda Charly dış görünüşten kaybediyordu, ama şiirlerindeki vuruculuk satış bölümüne böyle bir fikir vermiş bulunuyordu.

Parlamento binasının önünde ayrıldık. Ben Speakers Corner'da Rita ile buluşmaya gittim. Rita benden önce gelmişti, saat ikiye

kadar oturup bira içtik. Tanıtım bitmiş olmalıydı. Telefon açıp kendimi Dagens Nyheter gazetesinden bay Storm olarak tanıttım ve günün prensiyle konuşmak istediğimi söyledim. "Her şey yolunda" dedi Charly. "Gelin!"

On dakika sonra kolumuzun altında birer küçük defterle gazeteci pozunda Charly'nin oturduğu masaya yanaştık. Tablalar izmaritlerle dolup taşmış, masa örtüsünün rengi dökülen şaraplardan kırmızıya dönmüştü.

"Haydi yumulun" dedi Charly çeşit çeşit yiyeceklerle dolu masayı işaret ederek.

Dediği gibi yaptık.

"Nasıl geçti" diye sordu Rita kızarmış bir piliç butunu dişlerinin arasına sıkıştırırken.

"Biraz mide bulandırıcı bir olay. Bu gazeteci takımının bir şeyden anladığı yok! Akıllarında kalan tek şey uyuşturucu müptelası bir arkadaşımla, ormanda bir çadırda yaşadığım oldu."

"Neee iblis! *Öyle mi dedin* ?"

"Canım beni anlamaya çalış! Bir şeyler söylemek zorundaydım di mi? Habire sorup duruyorlardı. Karşılarında felce uğramış istiridye gibi duramazdım ya!"

"Belki haklısın" dedim garsona yeni bir bira getirmesi için işaret ederken.

"Ama en azından benim akıl hastası olduğumu da söyleyebilirdin."

"Eh onu da ima ettim biraz" dedi ve pencereden dışarı baktı.

Rita bir yandan gülüyor, bir yandan ağzındakileri çiğniyordu.

"Harika! Müthiş! Yarınki gazeteleri okuyan Fjellgata 49 numaranın sakinleri gözümün önüne geliyor da!"

"Eh telefon edip onları uyarayım bari" dedi Charly.

"*Eh öyle yap sen bari* ! Allahım nasıl bir gerzekle aynı çadırda kalıyorum ben!" deyip, biraz daha yiyecek almak üzere masadan kalktım. Dereotu soslu tuzlanmış ringa balığı, soğuk hindi, kızarmış mantar... Patlayana kadar yedik, kafaları bulana kadar içtik. Charly garsonu çağırarak astronomik hesap pusulasını yayınevine göndermesini istedi. Almış olduğu avans iç cebindeydi.

Sokağa çıktığımızda dayanamayıp, sordum?

"Charly, doğru söyle nasıl bir şey?"

"Ne, nasıl bir şey?"

"Yazar olmak, kitabını elinde tutmak."

Kitabın siyah renkli kapağına bir an baktıktan sonra ceketinin cebine soktu ve durup düşündü.

"Pek önemli bir şey değil" deyip Rita ile benim dudaklarıma birer öpücük kondurdu. "Düşlerimiz daha büyüktü!"

"Şimdi?" diye sordu Rita sigara paketini uzatırken.

"Geleceği arayacağız" dedi Charly sigarasını yakarken. "Seksenli yıllara giden yolun, sarayın önündeki parkın içinden geçtiğini sanıyorum."

Parktan yirmi gram Afgan aldık.

Kazık marka.

Beyaz Zenciler uyku tulumları, sırt çantaları ve bira kasalarıyla Çingene hayatı yaşayan dumancılar, beyazcılar, asitçilerdir... *Beyaz Zenciler* şairdir, çılgındır, düş kurmayı ve küfretmeyi severler: Onları en iyi polisler tanır!.. *Beyaz Zenciler*, mahkûm edildiğimiz rezil, yoz televizyon dizilerine benzeyen hayatlardan; eğitim, kariyer, başarı ve benzeri cüce düşüncelerden nefret ederler... *Beyaz Zenciler* sevgi edebiyatı yapmazlar, severler: Bütün enerjilerini kendilerini garantiye almak için harcayanların hiçbir zaman anlayamayacağı kadar çok severler... *Beyaz Zenciler* gerçekten "*düzen karşıtı*"dırlar, tüm ideallere ve ideolojilere karşı ihanet içindedirler. Onlar toplum dışına atılmamışlardır, orada, "*imkânsızın kıyısında öfkeli ve eğri bir hayat*" yaşamayı seçmişlerdir...

"*Beyaz Zenciler* coşku dolu, hem derin bir hüznü, hem de güçlü bir yaşama sevincini duyumsatabilen, çok renkli bir roman."
Murat Aykul / Güneş

"Ambjörnsen'in kitabı hem yeraltına giden yolu ve oradaki yaşam biçimini birinci elden anlatır ve pek bilinmeyen bir dünyanın kapısını aralar, hem de yerüstünün, temelinde karbon kâğıdıyla oluşturulmuş '*sevüvenin*' gözler önüne serer."
Serhat Öztürk / Nokta

"*Beyaz Zenciler* en sıradan tarifle düzen karşıtı bir roman. Ancak her yerde duyulan türden değil. *Beyaz Zenciler* gerçek birer düzen karşıtı! Bütün ideal ve ideolojilere karşı güvensizlikten öte nefret var."
Metin Solmaz/Cumhuriyet Kitap

2. BASIM

AYRINTI • ROMAN
ISBN 975-539-003-0

9 789755 390031